

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS**

**YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA
REJİMİNDE EDİNİLMİŞ MAL VE KİŞİSEL MAL AYRIMI**

Sevda GÖK

Yüksek Lisans Tezi

Konya

Kasım 2020

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA
REJİMİNDE EDİNİLMİŞ MAL VE KİŞİSEL MAL AYRIMI

Sevda GÖK

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KİZİR

Konya

Kasım 2020

KABUL VE ONAY

Öğrenci Sevda Gök tarafından hazırlanan “*Yargıtay Kararları Işığında Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Edinilmiş Mal Ve Kişisel Mal Ayrımı*” başlıklı bu çalışma, 24.11.2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: **Dr. Öğr. Üyesi Banu Bilge SARIHAN** _____
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Tez Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KIZIR** _____
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Yalçın BOSTANCI** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

24 Kasım 2020

Sevda Gök

---

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Kizir danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 Kasım 2020

Sevda Gök

ÖZET

Sevda GÖK

Yargıtay Kararları Işığında Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde

Edinilmiş Mal Ve Kişisel Mal Ayrımı

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2020

Bu tez KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tez çalışmasında ilk olarak, “mal rejimi” kavramı açıklanmış; mal rejimi hükümleri hakkında 4721 sayılı TMK ile gelen yeniliklerden ve yapılan düzenlemelerden bahsedilmiş; Türk Medeni Kanunu ile birlikte yürürlüğe giren mal rejimleri ve eşlerin bu mal rejimlerinden herhangi birini seçmeleri durumundan bahsedilmiş; devamında Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen yasal mal rejiminin “edinilmiş mallara katılma rejimi” olduğu ve bu yasal mal rejiminde eşlerin malvarlığı türlerinde yer alan malvarlığı değerleri açıklanmıştır. Çalışmamızda eşlerin sahip oldukları malvarlıkları “edinilmiş mallar” ve “kişisel mallar” başlıkları altında ikiye ayrılarak incelenmiştir. Bu malvarlığı türlerinde yer alan değerler, Yargıtay kararları ve doktrindeki tartışmalar doğrultusunda çeşitli görüşlerden de faydalanılarak açıklanmıştır. Yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde yer alan malvarlığı türleri incelendikten sonra, son olarak bu malvarlıklarının aktif rol oynadığı yasal mal rejiminin sona ermesi ve sona ermede özellik arz eden hükümler kısaca anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yasal mal rejimi, edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar, kişisel mallar, mal rejimi

ABSTRACT

Sevda GÖK

Seperation Of Acquired Properties And Personal Properties İn The Regime Of
Participation To Acquired Properties İn Line With The Decisions

Of The Supreme Court

Master's Thesis

Konya, 2020

This dissertation has been prepared as a master of law thesis at KTO Karatay University Institute of Social Sciences. In this dissertation; firstly, the concept of property regime are explained and then the innovations and arrangements related to the property regime provisions that came with the Turkish Civil Code number 4721 are mentioned. Afterwards, the property regimes that effectuated with the Turkish Civil Code and the contracts to be concluded by the spouses when choosing any of these property regimes are examined. Subsequently, the legal property regime regulated in the Turkish Civil Code is the regime of participation to acquired properties and the spouse's assets in this legal property regime are explained. In our study, the assets acquired by spouses are examined under two titles: 'Acquired Properties' and 'Personal Properties'. The values included in these types of assets are explained by making use of current Supreme Court desicions and various opinions in accordance with discussions in the doctrine. After reviewing the types of assets included in the regime of participation to acquired properties, which is the legal property regime, finally, the end of the legal property regime in which these assets play an active role, and the provisions that have a special feature in this ending are briefly described.

Keywords

Legal property regime, the regime of participation in acquired property, acquired property, personal property, property regime

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
1.GİRİŞ	1
2.TÜRK HUKUKUNDA MAL REJİMİ, MAL REJİMİNİN TARİHÇESİ, TÜRK MEDENİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE MAL REJİMİ SİSTEMATIĞI VE MAL REJİMİ SÖZLEŞMELERİ	3
2.1. Genel Olarak Mal Rejimi	3
2.2. Türk Hukukunda Mal Rejiminin Tarihçesi	4
2.3. Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Mal Rejimi Sistematiği	5
2.3.1. Genel Olarak	5
2.3.2. Yasal Mal Rejimi	6
2.3.2.1. Genel Olarak	6
2.3.2.2. Amacı	7
2.3.2.3. Faydaları ve Sakıncaları.....	8
a.Faydaları	8
b.Sakıncaları	9
2.3.3. Seçimlik Mal Rejimi.....	10
2.3.3.1. Mal Ayrılığı Rejimi.....	10
2.3.3.2. Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi	11
2.3.3.3. Mal Ortaklığı Rejimi.....	15
2.3.4. Olağanüstü Mal Rejimi.....	19
2.3.4.1. Başka Mal Rejiminin Seçilmesi.....	19
2.3.4.2. Mal Ayrılığı Rejimine Geçilmesi.....	20
2.4.Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Mal Rejimi Sözleşmeleri.....	21
2.4.1. Genel Olarak.....	21
2.4.2. Sözleşmenin Şekli.....	22
2.4.3. Taraflar ve Tarafların Ehliyeti	23

2.4.4. Kurulma Anı ve Yürürlüğü.....	25
2.4.5. Hüküm ve Sonuçları	26
3.YASAL MAL REJİMİ OLARAK EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ, EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNE HÂKİM OLAN İLKELER, EDİNİLMİŞ MAL İLE KİŞİSEL MAL AYRIMI VE EDİNİLMİŞ MAL İLE KİŞİSEL MAL AYRIMININ HUKUKİ SONUCU	28
3.1. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi	28
3.1.1. Genel Olarak	28
3.1.2. Eşlerin Yönetim, Yararlanma ve Tasarruf Hakları.....	29
3.1.3. Eşlerin Üçüncü Kişilere ve Birbirlerine Karşı Olan Borçlarından Sorumlulukları	30
3.2. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine Hâkim Olan İlkeler	31
3.2.1. Hak Sahipliğinin Emek Karşılığı Olması	31
3.2.2. Hak Sahipliğinin Rejim Süresi ile Sınırlı Olması.....	31
3.2.3. Eşlerin Şahsi Hakka Sahip Olması	32
3.2.4. Sözleşme Serbestisi İlkesi.....	32
3.2.5. İspat Kolaylığı İlkesi.....	33
3.2.6. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Grupları ve Mal Gruplarına Hâkim Olan İlkeler	34
3.2.6.1. Mal Grupları.....	34
a.Edinilmiş Mallar	34
b.Kişisel Mallar	35
3.2.6.2. Mal Gruplarına Hâkim Olan İlkeler.....	36
a.Değişmezlik İlkesi	36
b.Bütün Olarak Özgüleme İlkesi	37
3.3. Edinilmiş Mal İle Kişisel Mal Ayrımı.....	38
3.3.1. Edinilmiş Mal ile Kişisel Malların Ayırıştırılmasında Esas Alınan Ölçütler	38
3.3.1.1. Karşılık Ölçütü	38
3.3.1.2. Karşı Edim Ölçütü	39
3.3.1.3. Kişisel Malların Sınırlı Sayıda Olması Ölçütü.....	40
3.3.1.4. Kişisel Malların Tasfiyeye Konu Edilmemesi Ölçütü	40
3.3.2. Edinilmiş Malların Çeşitleri.....	40
3.3.2.1. Çalışma Karşılığı Kazanılan Edinimler	40
3.3.2.2. Yardım ve Sosyal Güvenlik Ödemeleri	43
3.3.2.3. Çalışma Gücünün Kaybı Nedeniyle Ödenen Tazminatlar	46

3.3.2.4. Kişisel Malların Gelirleri	48
3.3.2.5. Edinilmiş Malların Yerine Geçen Değerler	52
3.3.3. Kişisel Malların Çeşitleri	53
3.3.3.1. Kanunen Kişisel Mal Sayılan Değerler.....	53
a.Kişisel Eşyalar	54
b.Mal Rejiminin Başlangıcında Eşlerden Birine Ait Bulunan Mallar.....	58
c.Miras Yoluyla Kazanılan Mallar	61
d.Karşılıksız Kazanılan Mallar	63
e.Manevi Tazminat Alacağı.....	67
f.Kişisel Malların Yerine Geçen Değerler.....	68
g.Tazminat veya Toptan Ödemeden Kalan Yaşam Süresini Karşılacak Değerler	69
3.3.3.2. Mal Rejimi Sözleşmesi Gereği Kişisel Mal Sayılan Değerler	72
a.Bir Mesleğin İcra Edilmesi veya Bir İşletmenin Faaliyeti Sebebi ile Doğan Mal Varlığı Değerleri	72
b.Kişisel Malların Gelirleri.....	72
3.4. Edinilmiş Mal İle Kişisel Mal Ayrımının Hukuki Sonucu.....	73
3.4.1. Malın Kişisel Mal Olmasının Sonuçları	74
3.4.2. Malın Edinilmiş Mal Olmasının Sonuçları	75
4. EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNİN SONA ERMESİ VE TASFİYESİ	81
4.1. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi	81
4.1.1. Genel Olarak	81
4.1.2. Eşlerden Birinin Ölümü Halinde	81
4.1.3. Mahkemece Evliliğin İptaline veya Boşanmaya Karar Verilmesi Halinde	83
4.1.4. Mahkemece Olağanüstü Mal Rejimine Geçilmesine Karar Verilmesi Halinde	86
4.1.5. Başka Bir Mal Rejimi Sözleşmesi Yapılması Halinde	87
4.2. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi	88
4.2.1. Genel Olarak	88
4.2.2. Tasfiye Aşamaları	90
4.2.2.1. Edinilmiş Mallar ile Kişisel Malların Ayrılması.....	91
4.2.2.2. Eşlerin Malvarlığında Bulunan Haklarının ve Borçlarının Belirlenmesi	92
4.2.2.3. Malların Geri Verilmesi	95

4.2.2.4. Denkleştirme Alacağının Hesaplanması	98
4.2.2.5. Edinilmiş Mallar Üzerindeki Borçların Artık Değerden Çıkarılması ..	101
4.2.2.6. Değer Artış Payının Hesaplanması	102
4.2.2.7. Eklenecek Değerlerin Belirlenmesi.....	105
4.2.2.8. Artık Değerin Hesaplanması	109
4.2.2.9. Katılma Alacağının Belirlenmesi.....	110
a.Genel Olarak.....	110
b. Mal Rejimi Sözleşmesinde Katılma Alacağına İlişkin Düzenleme Yapılması	111
c. Katılma Alacağının İfası.....	113
d. Zamanaşımı	115
4.2.3. Tasfiyede Özel Durumlar.....	117
4.2.3.1. Üçüncü Kişilere Karşı Olan Dava Hakkı.....	117
4.2.3.2. Aile Konutu ve Ev Eşyalarının Durumu	120
4.2.3.3. Sağ Kalan Eşin Miras Payı ile Katılma Alacağı Arasındaki İlişki.....	121
4.2.3.4. Paylı Mülkiyete Tabi Malların Tasfiyesi	122
5.SONUÇ	124
KAYNAKÇA.....	127
ÖZGEÇMİŞ	135

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş.	: Anonim Şirketi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBE	: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
b.	: Bent
Bağ-Kur	: Bağımsız Çalışanlar Kurumu
C.	: Cilt
eMK	: Eski Medeni Kanun
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
GÜSBE	: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
GSÜSBE	: Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
KÜSBE	: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İMK	: İsviçre Medeni Kanunu
İÜSBE	: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İÜHDF	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
LTD. ŞTİ.	: Limited Şirketi
m.	: madde
no	: numara
OYAK	: Ordu Yardımlaşma Kurumu
PMF	: Population Masculine et Feminine
s.	: sayfa
S.	: Sayı
S.S.	: Sınırlı Sorumlu

SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
T.	: Tarih
TAÜSBE	: Türk Alman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TÜPRAŞ	: Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
UÜSBE	: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vd.	: ve devamı
vb.	: ve benzeri
vs.	: Ve sair
Y.	: Yargıtay
YTL	:Yeni Türk Lirası

1.GİRİŞ

743 sayılı TMK’da yasal mal rejimi olarak “Mal Ayrılığı” kabul edilmişken; özellikle çalışmayan eşin, evliliğin bitmesi ile ciddi mağduriyet yaşaması, kadın-erkek eşitliği felsefesi temelinde yaşanan tartışmalar bağlamında mal ayrılığı rejiminin günümüz koşullarına uymadığı kamuoyunda sıklıkla dile getirilmiştir. Özellikle; ataerkil, erkek egemenliğinin ve baskısının yoğun olduğu bazı bölgelerde örf ve adetin etkisiyle gayrimenkul ve araç gibi tescilli malların erkeklerin üzerine yapıldığı ve olası boşanmalarda kadınların mağdur olduğu gözden kaçmamıştır.

01.01.2002 tarihinde 4721 sayılı TMK’da yapılan değişiklikler belki de toplum hayatını en çok etkileyen, evlilik birliğinde eşlerin mal varlığını ve kazancını düzenlemiştir. “Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi” olarak adlandırılan bu rejimde sahip olunan mallar gruplandırılmış, “edinilmiş mal” ve “kişisel mal” ayrımına gidilmiştir. Bu yeni rejimle kadın erkek eşitliği, kadınların mağduriyetinin giderilmesi gibi konulara kısmen de olsa çözüm bulunmuşken burada da grupların ayrımı ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Söz konusu rejimin tasfiye aşamasında önce mallar gruplara ayrılmakta ve sonrasında tasfiyeye tabi tutulmaktadır.

TMK m. 218 de “Edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar.” denilmektedir. Edinilmiş mallara katılma rejimi süresince eşler; kanuni sınırlamalar saklı kalmak şartıyla, sahip oldukları malları yönetme, kullanma ve onlar üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma hakkına sahiptirler. Ancak bu rejiminin sona ermesinde, mal ayrılığından farklı olarak, her eş diğer eşin edinilmiş mallarının değeri üzerinden kural olarak bir şahsi hakka sahip olacaktır. Yasal mal rejiminde her bir eş diğer eşin; karşılığını ödeyerek edindiği ve edinilmiş mallara katılma rejimi devam ederken edindiği mallar üzerinde alacak hakkına sahiptir. İşte söz konusu olan yasal mal rejiminin temeli, edinilmiş mal – kişisel mal ayrımına dayanmaktadır.

Kanun koyucu edinilmiş mallara katılma rejiminde edinilmiş malları eşlere paylaştırırken kişisel malları paylaşımına konu etmemiştir. Eşler tarafından ortak olarak elde edilmeyen mala ortak olunmaz. Evlilik birliği içerisinde kazanılan mallar paylaşımına konu olurken, kişisel mallar haklı olarak paylaşım dışında tutulmuştur. Buna en net olarak miras örneği verilebilir. Karı ya da kocanın anne-babasından kalan bir mal

varlığının diğere eş ile paylaşılması kimse tarafından kabul edilebilir değildir. Kanun koyucu da hakkaniyet ve eşitlik gibi bir takım ilkeleri gözeterek kişisel malları paylaşım dışı bırakmıştır.

Dünyada ne kadar insan varsa o kadar farklı çeşit olay karşımıza çıkmaktadır. Özü insan olan Medeni Kanun her ne kadar düzenlemeler ve kurallar getirmiş olsa da her olayın farklı olması sebebiyle günümüzde tezimizin konusunu oluşturan ayrımla ilgili birçok sorun ve sıkıntı yaşanmaktadır. Nelerin edinilmiş, nelerin kişisel mal olduğunun tespitinde uygulamada ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle toplum yapımız sebebiyle gelirler giderler birleştirilmekte olduğunda, sünnet töreninde takılan takılar, babadan kalan arsanın parası, birikimler ve bunun gibi sahip olunan malvarlıkları bir araya getirilip yeni mallar elde edilmekte, ortaklı şirketlere sermaye olarak kıdem tazminatları, eşin bilezikleri verilmekte ve bunlar gibi bir sürü farklı durum ortaya çıkmaktadır. Yukarıda izah ettiğimiz üzere bu gibi durumlar sonucunda malların ayrımı konusunda sorun yaşanmaktadır.

Bu çalışmamızda Yargıtay kararları ışığında, malların ayrımı konusunda nelere dikkat edilmeli, 01.01.2002 öncesi ve sonrası elde edilen malların durumu, ayrımın önemi gibi konulara değineceğiz.

2.TÜRK HUKUKUNDA MAL REJİMİ, MAL REJİMİNİN TARİHÇESİ, TÜRK MEDENİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE MAL REJİMİ SİSTEMATİĞİ VE MAL REJİMİ SÖZLEŞMELERİ

2.1. Genel Olarak Mal Rejimi

Evlilik akdinin kurulmasıyla beraber eşler hem kişisel hem de mali ilişkileri açısından bir dizi kurallara tabi olurlar. Gerçekten de evlilik akdi her zaman eşlerin malvarlığı ve kişisel haklarına sirayet eden bir sözleşme olarak karşımıza çıkar. Bu sebeptendir ki Medeni Kanun evliliğin kurulması, genel hükümleri ve boşanmayla beraber evlilik birliği süresince ve birliğin sona ermesi durumunda eşlerin mali ilişkilerini de düzenleme altına almıştır. Bu mali ilişkilerden biri de 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabının dördüncü bölümünde "Eşler Arasındaki Mal Rejimi" başlığında düzenlenmiştir.

Eşler arasındaki mal rejimi, eşlerin evlilik öncesi ve sonrası edindikleri mallar üzerindeki hak ve yükümlülükleri ile evlilik sona erdiğinde gerçekleşen paylaşımaya yönelik bir dizi kuralların toplamı olarak tanımlanır⁵. Hatta doktrinde bir görüşe göre⁶ mal rejimi TMK kapsamında tüzel kişiliği olmayan bir adi ortaklıktır.

Mal rejiminde esas olan eşler arasındaki mali ilişkilerin düzenlenmesidir. Mamafih TMK'de düzenlenen mal rejimi hükümlerinde eşler arasındaki mali ilişkilerle beraber eşlerin üçüncü kişilerle olan bazı mali yükümlülükleri de yer almaktadır⁷.

---

⁵ **Gençcan**, Uğur Ömer, Mal Rejimleri Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s. 61; **Meydan**, Nihat / **Yapal**, Fadime, Boşanma Ve Mal Rejimi, Zigana Yayınları, İstanbul 2012, s. 434-435; **Demir**, **Pınar Özlem**, Yasal Mal Rejimi Çerçevesinde Eşlerin Aralarında Yapabilecekleri Sözleşmeler, İÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005, s. 12; **Kılıçoğlu**, Ahmet, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, 2. Baskı, Turhan Yayınevi, Ankara 2002, s. 1. (Kılıçoğlu, Edinilmiş Mallar)

⁶ **Şıpka**, Şükran, Türk Medeni Kanununda Aile Konutu İle İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2004, s. 50.

⁷ **Akbulut**, Ezgi Pakize, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Edinilmiş Mallar Ve Kişisel Mallar Ayrımı, İÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s. 4; **Berberoğlu Yenipınar**, **Filiz**, Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşılması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 214.

2.2. Türk Hukukunda Mal Rejiminin Tarihçesi

Mal rejimi kavramı ilk defa 743 sayılı eski Medeni Kanunla Türk Hukuku'nda yerini almıştır. Bu kanundan önce hukukumuzda mal rejimi kavramı ve bu kavrama ait kurallar bulunmamaktaydı. Nitekim eşlerden her biri kendi malları üzerinde serbestçe tasarruf edebilirdi; yani aralarında bir nevi mal ayrılığı hali mevcuttur⁸. Ancak 743 sayılı eMK ile birlikte bu durum değişmiş çeşitli mal rejimi kavramı ve çeşitleri hukukumuzda yer edinmeye başlamıştır⁹.

Bu kapsamda eMK döneminde yasal mal rejimi mal ayrılığı olarak kabul edilmiştir¹⁰. Mal ayrılığının yasal mal rejimi olarak kabul edilmesinde toplumdaki örf ve âdetin etkili olduğu, erkeğin kadının malını kullanmak istemeyeceği düşüncesiyle böyle bir tercih yapıldığı ifade edilmiştir¹¹. Ayrıca kanunda mal ortaklığı ve mal birliği de seçimlik mal rejimi olarak düzenlenmiştir. Ancak zaman içerisinde yasal mal rejiminin mal ayrılığı olması, evliliğin sona ermesi durumunda özellikle kadınlar açısından ciddi mağduriyetlere sebep olmuştur. Nitekim mal ayrılığı rejiminde kadın ister meslek sahibi ister ev hanımı olsun bir mal edinildiğinde bu malın mülkiyeti genelde erkeğe ait olmaktadır. Kadının mal sahibi olması çevre tarafından yadırganmakta ve boşanma durumunda kadın tamamen erkeğin insafına terk edilmektedir¹².

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız olumsuz durumların önüne geçilmesi amacıyla ülkemizde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı'nca 14.01.1994 tarihinde yeni bir Medeni Kanun ön tasarısı hazırlanması için bir komisyon

---

⁸ **Velidedeoğlu**, Hıfzı Veldet, Türk Medeni Hukuku Cilt – II Aile Hukuku, 5. Baskı, Nurgök Matbaası, İstanbul 1965, s. 138.

⁹ **Ertaş**, Şeref, Eski Medeni Kanun Zamanında Evlenen Kişilerin Mal Rejimi Tasfiyesinde Bazı Hukuki Sorunlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 15, Özel S., 2013, s.917-918; **İçöz Demirel**, Derya / **Büberci**, Afet Gülen, Boşanma Davaları Cilt-II, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 26.

¹⁰ **Feyzioğlu**, Feyzi Necmeddin, Aile Hukuku Dersleri, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1971, s. 187; **İçöz Demirel** / **Büberci**, s. 25-26; **Akıntürk**, Turgut/Ateş, Derya, Aile Hukuku İkinci Cilt, 21.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2019, s. 154.

¹¹ **Erol**, Cansel, Medeni Kanunda Kadın Erkek Eşitliği İlkesinin Değerlendirilmesi, Medeni Kanun'un 50. Yılı, AÜFHD, Ankara 1977, s. 41.

¹² **Can**, Yücel/Aksu, Nazlı Buket, Boşanma Sürecinde Ve Sonrasında Kadın, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz-2016, Cilt:15, Sayı:58, s. 893.

oluşturulmuştur¹³. İlk olarak Ahmet Kılıçoğlu'nun ardından Turgut Akıntürk'ün yürüttüğü bu komisyon çalışmalarını 16.02.1998 tarihinde tamamlamış ve tasarımı Adalet Bakanlığı'na sunmuştur. Bu tasarıda yasal mal rejimi olarak paylaşmalı mal ayrılığı rejimi seçilmiştir¹⁴. Fakat o dönemde seçimler yenilendiği için hazırlanan tasarı kanunlaşmamıştır.

18.06.1999 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından yeni bir komisyon kurulmuştur. Turgut Akıntürk başkanlığındaki komisyon önceki tasarımı birkaç noktada değiştirmiş ve tasarımı Adalet Bakanlığı'na sunmuştur¹⁵. Söz konusu tasarı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu adı altında 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiş ve mal rejimleri konusunda bambaşka düzenlemeler getirmiştir. Buna göre yasal mal rejimi artık edinilmiş mallara katılma rejimidir¹⁶. Bunun yanında eşler kanunda belirtilen diğer mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimlerinden birini seçme hakkına sahiplerdir¹⁷. Belirtelim ki çalışmamızın ilerleyen kısımlarında bu rejimlere ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verdiğimizden burada sadece zikretmekle yetiniyoruz.

2.3. Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Mal Rejimi Sistematiği

2.3.1. Genel Olarak

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda dört çeşit mal rejimi düzenlenmiştir. Mal ayrılığı rejimi, paylaşmalı mal ayrılığı rejimi, mal ortaklığı rejimi, edinilmiş mallara katılma rejimi.

---

¹³ Bu komisyondan önce 1971, 1984 ve 1993 yılında da komisyonlar kurulmuş ve mal rejimleri hakkında çalışmalar yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ünsal**, Neslihan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Eşlerin Malvarlığı Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KÜSBE, Kocaeli 2010, s. 49 vd.

¹⁴ **Büyüktanır**, Tahir, Türk Medeni Kanununda Değişiklikler Ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar, Ankara Barosu Dergisi, Y. 2002, S. 2, s. 50; **Akıntürk / Ateş**, s. 155.

¹⁵ **Başpınar**, Veysel, Türk Medeni Kanunu İle Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler Ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz, AÜHFD, Y. 2003, C. 52, S. 3, s. 8-9.

¹⁶ **Midyat**, Nuri Aziz, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 13; **Akıntürk / Ateş**, s. 154-155; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 19; **Kaçak**, Nazif, Boşanmada Mal Ve Paraların Paylaşımı, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 36-37.

¹⁷ **Zapata**, Tan Tahsin, Medeni Hukuk, 20. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara 2016, s. 201; **Kaçak**, s. 48.

TMK gereği eşler arasında yasal mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimidir. Bununla beraber eşler yasal mal rejimine tabi olmak istemiyorlarsa mal rejimi sözleşmesi akdederek kanunda sayılan diğer üç mal rejimi çeşidinden birini seçmede serbesttirler¹⁸.

Bu açıklamalar ışığında Kanun'un mal rejimlerini yasal ve seçimlik mal rejimi olarak iki ana kola ayırdığını görmekteyiz. Çalışmamızın bu kısmında Kanun'un sistematığına uygun olarak ilk önce yasal mal rejimini, akabinde seçimlik mal rejimini incelenmiş, son olarak mal rejimi sözleşmelerini açıklanmıştır.

2.3.2. Yasal Mal Rejimi

2.3.2.1. Genel Olarak

4721 sayılı TMK'ye göre yasal mal rejimi edinilmiş, mallara katılma rejimidir. Gerçekten de TMK m. 202'ye göre eşler mal rejimi sözleşmesiyle kanunda sayılan mal rejimlerinden birini seçmedikleri takdirde edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olurlar¹⁹.

Edinilmiş mallara, katılma rejimi, eşlerin evlilik süresince edindiği mallar ve eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar²⁰. Bu çerçevede edinilmiş mal, her bir eşin bu rejimin devamı süresince karşılığını vermek suretiyle elde ettiği malvarlığı değerleridir²¹. Ancak eşler mal rejimi sözleşmesiyle örneğin bir mesleğin icra edilmesi veya işletmenin faaliyeti nedeniyle doğan edinilmiş mallara dâhil olması gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal olacağını kabul edebilirler²².

---

¹⁸ **İçöz Demirel / Büberci**, s. 25-26; **Uyanık Çavuşoğlu**, Ayfer, Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Boşanma, Beta Yayınevi, İstanbul 2006, s. 185; **Berberoğlu Yenipınar**, s. 20.

¹⁹ Hüküm bu özelliği itibarıyla yedek hukuk kuralı niteliği taşımaktadır. Ayrıntılı Bilgi İçin bkz. **Sarı, Suat**, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejini, Beşir Yayınevi, İstanbul 2007, s. 6 ve dn 3'teki yazarlar; **Berberoğlu Yenipınar**, s. 20; **Akıntürk / Ateş**, s. 154-155; **Uyanık Çavuşoğlu**, s. 185.

²⁰ **İnal**, Nihat, Örnek Karar Ve Dilekçelerle Açıklamalı Boşanma Nafaka Davaları, Vadi Grafik, Ankara 2018, s. 339; **Mortaş**, Süleyman, Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, s. 55; **Köseoğlu**, Bilal, Aile Hukuku Ve Uygulaması, Ekin Basım Yayın, Bursa 2011, s. 644.

²¹ **Hatemi**, Hüseyin / **Kalkan Oğuztürk**, Burcu, Aile Hukuku, 6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 105; **Köseoğlu**, s. 644.

²² **Hatemi / Kalkan Oğuztürk**, s. 105; **Mortaş**, s. 66; **Demir**, Pınar, s. 25.

Kişisel mal kavramı ise TMK'de tanımlanmamıştır. Buna karşılık TMK m. 220 düzenlemesiyle kişisel malların ne olduğu sınırlı sayıda belirtilmiştir. Hükme göre mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılık kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri, manevi tazminat alacakları ve kişisel malların yerine geçen değerler kanunen kişisel mallardır. Her eş kanuni sınırlar çerçevesinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, yararlanma ve bu mallar üzerinde, tasarrufta bulunabilme hakkına sahiptir²³.

2.3.2.2. Amacı

Dünyamızda evliliğin eşit haklar kirışlerine oturtulduğu bir yaşam ortaklığı şeklinde ele alınması, evlilik birliğine ilişkin kararlarda erkeğin üstün konumuna son verilmesi ve her iki eşe de bu hususta eşitlik tanınması hâlâ gündelik yaşama tam olarak yansıtılabilmiş değildir. Ne var ki sağlıklı bir birlikten söz edebilmek için birliğin taraflarının eşit hak ve yükümlülükleri haiz olması gerekir. İşte 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren TMK özellikle eşler arasındaki mal rejimi konusunda getirdiği düzenlemelerle izah ettiğimiz nitelikte bir aile yapısı kurmayı hedeflemiştir²⁴.

Evlilikte eşlerden biri diğerine ekonomik olarak bağımlı kalmamalıdır. Evliliğin gerçek bir sevgi ve saygı birliği olarak sürmesi maddi hususlarda da eşlerin kendilerini güven içinde hissetmelerine bağlıdır. Bu nedenle dünyanın hemen hemen tamamında eşlerin evlilik süresi boyunca edindiği malların bölüşülmesi prensibi kabul edilmiştir. Bu prensibin temel mantığı emeğin sömürülmesini önlemektir. Diğer bir deyişle kadının emeğinin sömürülmesini önlemek için evlilik boyunca edinilen mallarda paylaşım prensibi kabul edilmiştir²⁵.

---

²³ **Amargi Kadın Akademisi**, Yeni Medeni Kanunun Mal Rejimlerine Getirdiği Önemli Yenilik: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Kadınlar Açısından Getirdiği Diğer Önemli Değişiklikler, İstanbul 2005, s. 29; **Helvacı**, Serap / **Erlüle**, Fulya, Medeni Hukuk, 2. Baskı, Legal Kitabevi, İstanbul 2011, s. 173.

²⁴ **Anıl**, Şahin Yaşar / **Taner**, Yonca, Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Legal Kitabevi, İstanbul 2011, s. 74-75; **Erdem**, Mehmet, Aile Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2019, 2.Baskı, s. 259.

²⁵ **Anıl / Yonca**, s. 74-75; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi. 2. Baskı, Turhan Yayınevi, Ankara 2002, s. 90; Ülkemizin benimsediği ataerkil aile yapısının bir sonucu olarak evlilik birliği içerisinde ne alınırsa alınır, kimin emeği olursa olsun erkek eş adına tescil edilmektedir. Bu durumun istisnası çok azdır.

Bu açıklamalar ışığında edinilmiş mallara katılma rejimi de eşler arasında ekonomik dengenin sağlanmasını amaçlayan bir sistem olarak karşımıza çıkar. Bu nedenle rejimin hedefi eşlerin zenginleşmesi değil, birbirlerinin zararına mal edinmelerinin önlenmesidir. Şu durumda edinilmiş mallara katılma rejimi her eşin rejim süresince kendi malvarlığı değerlerinde ilke olarak serbestçe tasarruf edebileceği, rejimin sona ermesiyle beraber diğer eşin katılma alacağına sahip olduğu bir rejimdir²⁶.

2.3.2.3. Faydaları ve Sakıncaları

a. Faydaları

eMK döneminde evlilik birliği içinde kazanılan malvarlığı ataerkil toplum yapısı gereği genellikle erkek adına tescil edilirdi. Kadının bu malları edinmede katkısı olsa bile sicil kaydında adı geçmediği için evlilik sona erdiği zaman ya da rejimin diğer sona erme hallerinde hak ileri süremezdi. Bundan dolayı kadınlar evliliğin sona ermesinden itibaren sicil kaydının düzeltilmesi için tapu iptal ve tescil benzeri pek çok dava açmaktaydı²⁷. Ayrıca eMK m. 153/3 düzenlemesinde adeta eve kadın bakar prensibi benimsenmişti ve bu prensip kadına evin tüm işlerinden sorumlu olması neticesini doğurmaktaydı²⁸. Erkek ise yine ataerkil anlayışı neticesi olarak dışarıda çalışan, para kazanan rolündeydi. Evlilik içinde bu durum bir sorun teşkil etmese de rejimin tasfiyesini gerektiren hallerde kadın aleyhine sonuçlar doğmaktaydı. İşte bahsettiğimiz tüm bu sorunların giderilmesi ve kadını rejimin tasfiyesi aşamasında korumak için edinilmiş mallara katılma rejimi yasal mal rejimi olarak benimsenmiştir. Çünkü bu rejimde kadın çalışmasa bile evlilik süresince elde edilen kazanıma ortak edilmiş ve pay sahibi kılınmıştır²⁹.

---

²⁶ Eşler anlaşma yoluyla başka bir oran kabul etmemişlerse birliğe yaptıkları maddi ve manevi katkının az veya çok olmasının katılma alacağı üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır, bkz. **Zeytin**, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı Veya Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir Mi?, THD, Y. 2007, C. 2, S. 8, s. 14.

²⁷ **Gülcan Sezgin**, Gül, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KÜSBE, Kırıkkale 2018, s. 25-26; Evlilik birliği içerisinde kendi emekleri ya da paraları sonucu elde edilen malvarlıklarını geri alabilmek için.

²⁸ **Kuzucu**, Mustafa, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Kişisel Mallar, UÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019 s. 10 vd.

²⁹ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 90; **Erdem**, s. 269

Ataerkil aile yapısının etkisiyle çalışan kadınlarca elde edilen edinimler ya da birlikte edinilen mallar mal ayrılığı rejimine rağmen kimi zaman erkeğin üzerine tescil edilirdi. Rejimin tasfiyesini gerektiren durumlardaysa emeğiyle mal sahibi olan kadın bu durumda hak ihlaline maruz kalabilmekte idi³⁰.

Edinilmiş mallara katılma rejimi aynı zamanda eşlerin evlilik süresince elde ettikleri kazançların onların ortak malları olduğu düşüncesini taşır. Bu düşünce neticesinde eşler hem kendilerine ait olan mallar üzerinde özgürce tasarrufta bulunabilmekte hem de evliliğin ortak hayat olduğu gerçeği unutulmadan diğer eşin malvarlığından da yararlanabilmektedir³¹.

b. Sakıncaları

Rejim açısından olumsuzluklardan biri karmaşıklığı sebebiyle uygulamada güçlük yaratmasıdır. Olumsuz görüşlerden birine göre³², edinilmiş mallara katılma rejiminin bir nevi mal ayrılığı rejimi olduğuna ilişkin görüntüye aldanmamak gerektiği, zira rejim sona erip tasfiye aşamasına geçildiğine basitliğin son buluşunu, edinilmiş mallara katılma rejimindeki mal ayrılığı halinin evliliğin devamı süresince gündemde olduğunu savunmaktadır. Buna göre evlilik süresince eşlerin malları hem mülkiyet hem de malların idaresi, yararlanılması ve tasarruf açısından da tamamen ayrıdır.

Bir diğer olumsuzluk ise rejimin uygulanmasındaki zorluğun hakimlerin ağır olan dava yükünü daha da arttırma ihtimalidir. Zira her mal grubunun belirlenmesi için ayrı ayrı bilirkişiye dosyanın gönderilmesi söz konusu olacak bu da tasfiyenin sağlıklı yapılamamasına neden olacaktır. Ayrıca evlilik süresince eşlerin resmi envanter tutması ihtimali de ülkemiz aile yapısında istisnai bir durum olarak kaldığı için tasfiyeye dahil olacak malların ispatında da büyük problemler doğacaktır.

---

³⁰ **Kuzucu**, s. 12; **Can/Aksu**, s. 893-894; **Sezgin**, s. 27; Bu perspektiften bakıldığında edinilmiş mallara katılma rejimi eşlerin evlilik süresince beraber çalışarak elde ettikleri edinimleri gelecek ve mal kaçırma korkusu olmaksızın paylaşma imkanı bahşetmiştir. Böylece eşler arasında senin benim malım ayrımı da ortadan kalkmıştır.

³¹ **Sezgin**, s. 27; **Kuzucu**, s. 12; Şu durumda edinilmiş mallara katılma rejimi özellikle çalışmayan eş üzerindeki malların kendisine ait olmama korkusunu aza indirmek ve bu durum hem evliliğin huzurunu sağlamak hem de ekonomik yönden olumlu katkılarda bulunmaktadır.

³² **Acar**, Faruk, 4721 Sayılı Yeni Türk Medeni Kanunu'nda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Bağlamında Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi) , 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 42.

Bir başka olumsuzluk ise aynı paylaşım yerine nakdi paylaşımı kabul edilmesi durumudur. Buna göre ülkemizde davaların uzun sürmesi ve enflasyonun da yüksekliği nedeniyle alacaklı alacağını fiilen elde ettiğinde miktar önemli bir değer ifade etmeyebilir³³.

2.3.3. Seçimlik Mal Rejimi

Türk Medeni Kanunu mal rejimi açısından eşlere tek bir seçenek sunmamıştır. TMK, farklı hüküm ve sonuçlara yol açacak, kanunda yer alan mal rejimlerinden birini seçme hakkını da eşlere tanımıştır³⁴. TMK m. 202/2'ye göre eşler yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olmak istemiyorlarsa kanundaki diğer seçimlik mal rejimlerinden birini seçebilirler. Bu rejimler mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı olmak üzere üç tanedir.

2.3.3.1. Mal Ayrılığı Rejimi

Mal ayrılığı rejimi TMK'nın 242 ve 243. Maddelerinde düzenlenmiştir. TMK m.242'ye göre; *“Mal ayrılığı rejiminde eşlerden biri, kanuni sınırlar içerisinde sahip olduğu malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını korur.”* Buradan hareketle mal ayrılığı rejiminde her eş kendi malına sahiptir diyebiliriz³⁵. Bir diğer deyişle eşlerin mal ayrılığı rejimini seçmeleri durumunda, evlilik birliğinin kurulmasından itibaren evlilik öncesi kazanılmış olan malvarlığı değerleri veya rejimin devamı sırasında elde edilen malvarlığı değerleri üzerinde bir eş diğerinden hak elde edemez³⁶. Ayrıca onlar mülkiyet hakkında olduğu gibi yasal sınırlar içerisinde kalmak

---

³³ **Acabey**, M. Beşir, Medeni Kanun Tasarısının Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, 2001, C. 2, s. 787; Boşanma ve mal paylaşımı davaları 4-5 yıl sürmektedir. Bu da alacak hakkı kazanan eşin meddi olarak kaybına neden olmaktadır.

³⁴ **Gençcan**, s. 114-115; **Akbulut**, s. 7; **Çakır Yeral**, Vuslat, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, GÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014, s. 9.

³⁵ **Şahin**, Emin, Aile Hukuku Davaları, Kartal Yayınevi, Eylül 2004, s. 1369; **Ergün**, Zafer, Boşanma Davaları, 4.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 1572.

³⁶ **Demir**, Pınar, s. 15; **Hatemi / Kalkan Oğuztürk**, s. 104; **Demir**, Pınar Özlem, Yasal Mal Rejimi Çerçevesinde Eşlerin Aralarında Yapabilecekleri Sözleşmeler, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (Yasal Mal Rejimi), İstanbul 2005, s. 15.

şartıyla malvarlıklarını yönetme, yararlanma ve tasarruf hakkında da tam bir serbestiye sahiptirler³⁷.

TMK m 243'de "*ispat, borçlardan sorumluluk ve paylı mülkün özgülenmesi konularında paylaşımlı mal ayrılığı rejimine ilişkin hükümler uygulanır.*" Şeklinde yer alan düzenleme ispat, borçlardan sorumluluk, paylı mülkün özgülenmesi konularında paylaşımlı mal ayrılığına atıf yapmıştır. Buna göre mal ayrılığı rejiminde TMK m. 246 uyarınca eşlerden her biri üçüncü kişilere karşı olan borçlarından tüm malvarlığıyla sorumludur³⁸. Ayrıca onlar TMK m. 189 uyarınca evlilik birliğini temsil yetkisini kullanarak üçüncü kişilerle giriştikleri işlemlerde müteselsil; temsil yetkisi kullanmadan giriştikleri işlerde ise kişisel olarak sorumludurlar³⁹.

Mal ayrılığı rejiminin sona ermesi ise TMK 271 de düzenlenmiştir. TMK m. 271'e göre, eşlerden birinin ölümü, başka bir mal rejimine geçilmesi, evliliğin iptali ve boşanmayla sona erer. Rejimin sona ermesi halinde herkes kendi elindeki malı alır, birbirlerinden herhangi bir talepte bulunamazlar. Buna karşılık bir eşin maliki olduğu mal diğer eşin zilyetliğindeyse bunu geri isteyebilir⁴⁰.

2.3.3.2. Paylaşımlı Mal Ayrılığı Rejimi

Paylaşımlı mal ayrılığı rejiminde aile birliğinin ekonomik geleceğini garanti altına alan yatırımlar, ortak kullanım ve yararlanmaya özgülenmiş mallar veya bunların yerine geçen değerler rejiminin sona ermesi halinde eşit olarak paylaşılır⁴¹.

Bu rejimde eşler, TMK m. 244 düzenlemesine göre kanuni sınırlar içerisinde sahip oldukları malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarına sahiptirler⁴².

---

³⁷ **Berberoğlu Yenipınar**, s. 398; **Hatemi / Kalkan Oğuztürk**, s. 104.

³⁸ **Tezgel**, Mehmet, *Türk Hukukunda Yabancı Boşanma Kararlarının Tanınması Ve Tenfizi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, s. 166; **İkizler**, Metin, *Evlenmenin Hükümsüzlüğü*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 250-251.

³⁹ **TMK m. 189** "*Birliği temsil yetkisinin kullanıldığı hâllerde, eşler üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumlu olurlar. Eşlerden her biri, birliği temsil yetkisi bulunmaksızın yaptığı işlemlerden kişisel olarak sorumludur. Ancak, temsil yetkisinin üçüncü kişilerce anlaşılamayacak şekilde aşılması hâlinde eşler müteselsilen sorumludurlar.*"

⁴⁰ **İçöz Demirel / Büberci**, s. 27;

⁴¹ **Hatemi / Kalkan Oğuztürk**, s. 104; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 28.

⁴² **Demir**, Pınar, s. 15-16; **Ergün**, s. 1572.

Diğer bir deyişle onlar kanunun çizdiği sınırlar içerisinde kendi mallarının malikidirler. Ayrıca paylaşmalı mal ayrılığında eşlerden her biri kendi borçlarından dolayı bütün malvarlığıyla sorumludur⁴³.

Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi TMK m. 247 hükmüne göre, eşlerden herhangi birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin seçilmesiyle bu tarihten⁴⁴; mahkeme kararıyla evliliğin iptal edilmesi veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesiyle veya mal ayrılığının kabul edilmesine karar verilmesi hâllerinde ise dava tarihinden itibaren sona erer⁴⁵.

Paylaşmalı mal ayrılığının tasfiyesi ise TMK m.248 hükmüne göre yapılır. Hükme göre; *“Her eş, diğer eşte bulunan mallarını geri alır. Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi sona erdiğinde, üstün yararı olduğunu ispat eden eş, diğer önlemler yanında, eşine payının ödeme günündeki karşılığını vermek suretiyle paylı mülkiyetteki malın kendisine verilmesini isteyebilir.”* Bununla beraber TMK m. 249’a göre eşlerden her biri diğerine ait olup, paylaşırma dışındaki bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına şu ya da bu şekilde katkıda bulunmuşsa rejimin sona ermesi durumunda katkısı kadar hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesini isteyebilir.

TMK m. 249 hükmü gereği katkı alacağı talep edildikten sonra malların paylaşırılması aşamasına geçilir. TMK m. 250’ye göre *“Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin kurulmasından sonra elde edilmiş olup tüm ailenin ortak kullanımına ve yararlanmasına tahsis edilmiş mallar ile tüm ailenin ekonomik, geleceğini garanti altına almaya yönelik yatırımlar veya bunların, yerine geçen değerler, mal rejiminin, sona ermesi durumunda eşler arasında eşit olacak şekilde paylaşılır.”*

Paylaşırma işleminde işletmelerin ekonomik bütünlük içinde kalması gözetilir⁴⁶. Buna karşılık manevî tazminat alacakları, mirasla kazanılan mallar ile karşılıksız kazandırmada bulunanın açık iradesinden aksi anlaşılmadıkça, sağlar arası veya ölüme

---

⁴³ **Kılıçoğlu**, Ahmet M., Aile Hukuku, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2017, s. 292; **Dural**, Mustafa / **Öğüz**, Tufan / **Gümüş**, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Aile Hukuku Cilt -III, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015, s. 212; **Yavuz**, Nihat, Öğretide Ve Uygulamada Nafaka Nişan Ve Eşlerin Katkı Payı İle İlgili Davalar, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s. 1185.

⁴⁴ **Moroğlu**, Nazan, Medeni Kanunda Mal Rejimleri, Beta Yayınları, İstanbul 2002, s. 22; **Çakın**, Akın, Evlilik Birliğinin Temelinde Sarsılması Nedeniyle Boşanma, Bilge Yayınevi, Ankara 2007, s. 93; **Girgin**, Yasin, Evlilik Birliğinin Sona Ermesi, Yetkin Yayınevi, Ankara 2013, s. 187.

⁴⁵ **Dural** / **Öğüz** / **Gümüş**, s. 213; **Yavuz**, s. 1185; **Girgin**, s. 187; **İçöz Demirel** / **Büberci**, s. 264.

⁴⁶ **İnal**, s. 618; **Girgin**, s. 188; **İçöz Demirel** / **Büberci**, s. 265.

bağlı tasarruflarla kazanılan mallar TMK m. 250/2 gereği paylaştırmaya tabi değıllerdir⁴⁷.

Eşlerden birinin paylaşmaya aykırı davranıp diğere eşin payına düşen kısmı azaltmak kastıyla hareket ederse burada TMK m. 251 hükmüne bakılır. Eşlerden biri paylaşmadan önce bir malı, karşılıksız olarak elden çıkarırsa hâkim, diğere eşin alacağı denkleştirme bedelini hakkaniyete uygun olarak belirler⁴⁸. TMK m. 251/2 gereği mal rejiminin sona ermesinden önce bir yıl içinde, diğere eşin kabulü olmadan olağan hediyeler haricinde yapılan karşılığı olmayan kazandırmaların, eşin payına düşeni azaltmak kastıyla yapıldığı varsayılır⁴⁹. Ayrıca TMK m. 252 gereği zina ve hayata kast sebebiyle boşanma durumunda hâkim, kusurlu olan eşin payının hakkaniyete uygun olacak şekilde azaltılmasına veya tamamen kaldırılmasına karar verebilir⁵⁰.

Paylaşırma işlemleri aynı aynı olarak yapılabileceğı gibi bedel eklemek suretiyle de yapılabilir. Asıl olan paylaşırma işleminin aynı olarak yapılmasıdır. Bu mümkün değılse bedel eklemek suretiyle paylar denkleştirilir. Eşlerden herhangi birinin diğere eşe ödeyeceğı bedel, malların tasfiye sırasındaki sürüm değıerlerine göre hesaplanır. Bu hesaplamada paylaşırma konusu olan malların edinilmesi sebebiyle olan borçlar indirilir. Denkleştirme bedelinin hemen ödenmesi kendisi için ciddî güçlüklerle sebep olacaksa, borçlu olan eş ödemelerin uygun bir müddet ertelenmesini isteyebilir⁵¹.

Rejimin sona ermesi halinde aile konutunun ve ev eşyalarının hukuki durumu, evliliğın boşanma veya iptal ve ölüm halinde sona ermesine göre farklılık gösterir. Bu çerçevede

---

⁴⁷ TMK m. 250/2: “Manevî tazminat alacakları, miras yoluyla edinilen mallar ile karşılıksız kazandırmada bulunanın açık iradesinden aksi anlaşılmadıkça, sağlararası veya ölüme bağılı tasarruflarla edinilen mallar hakkında bu hüküm uygulanmaz.”

⁴⁸ **Aras**, Bahattin, Boşanma Davalarında Yargılama Usulü Ve Aile Mahkemeleri, 2. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2011, s. 287.

⁴⁹ **Bulut**, Harun, Aile Hukukunda Boşanma Davaları Ve Yabancı Unsurlu Davalar, Beta Yayınevi, İstanbul 2007, s. 4 vd.

⁵⁰ **Şahin**, s. 1374; **Aras**, s. 291; **Hatemi / Kalkan Oğuztürk**, s. 107-108.

⁵¹ **Bulut**, s. 8; **Aras**, s. 289 vd; Aksine bir anlaşırma yoksa tasfiyenin sona ermesinden başlayarak denkleştirme bedelini üzerine faiz yürütülür; durum ve şartlar gerektiriyorsa ayrıca borçludan bir güvence istenebilir.

TMK m. 254'e göre⁵²; "Evlilik birliğinin iptal veya boşanma kararıyla sona ermesi durumunda, ailenin ortak kullanımına tahsis edilmiş ve eşler arasında eşit bir biçimde paylaşma konusu olan konutta kalmaya ve ev eşyalarını kullanmaya hangisinin devam, edeceği konusunda eşler anlaşabilirler. Konutta kalma hakkını elde eden eş, bu hakkın, tapu kütüğüne şerh edilmesini isteyebilir.

Eşlerin aile konutunda kimin kalacağında ve ev eşyasını kimin kullanmaya devam edeceğinde anlaşamamaları hâlinde, hakkaniyet gerektiriyorsa hâkim, olayın tüm özelliklerini, eşlerin ekonomik ve sosyal durumlarını ve eğer varsa çocukların çıkarlarını göz önünde bulundurarak, bu hakka hangisinin sahip olacağına iptal veya boşanma, kararıyla birlikte re'sen karar verir; bu kararında hem kalma ve hem de kullanma süresini, belirleyerek tapu kütüğüne şerh düşülmesi için tapu memurluğuna bildirir. Hâkim aksi bir karar vermedikçe hak, belirlenen zamanın bitiminde kendiliğinden sona erer. Ancak, bu süre sona ermeden önce yararlanan tarafın durumunda değişiklik olması durumunda, diğer eş hâkimden, kararın gözden geçirilmesini isteyebilmektedir.

Eşler konutta kira ile oturuyorlarsa hâkim, gerektiğinde konutta kiracı, sıfatı taşımayan eşin kalmasına da karar verebilir. Bu durumda, kiralayan tarafın sözleşmeden doğan haklarını güvenceye almak sebebiyle gerekli düzenleme yapılmasına iptal veya boşanma kararıyla birlikte re'sen karar verilir."

Eşlerden birinin ölümü halinde aile konutu ve ev eşyaları ile ilgili düzenlemelere TMK m. 255 hükmünde yer verilmiştir. TMK m. 255'e göre; "Eşlerden birinin ölümü hâlinde, paylaşma konusu olan mallar arasında ev eşyası veya eşlerin ortak yaşadıkları bir konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras ve paylaşımından doğan hakkına sayılmak ve yetmezse de bir bedel eklenmek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı durumunda sağ kalan eşin veya ölen eşin diğer yasal mirasçılardan herhangi birinin isteği üzerine, mülkiyet hakkı yerine intifa veya oturma

---

⁵² Taraflar arasında aile konutu ve ev eşyalarının kime ait olacağı hususunda uyuşmazlık çıkarsa hâkim hakkaniyete göre karar verir. Bununla beraber o, somut olayın özelliklerini, eşlerin sosyal ve ekonomik durumlarını, velayet konusunu ve çıkarlarını da dikkate alır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ceylan**, Ebru, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Mal Rejimleri İle İlgili Getirdiği Yeni Düzenlemeler, Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı Cilt – II, İstanbul 2002, s. 1043.

hakkı tanınmasına da karar verebilir. Sağ kalan eş, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan herhangi birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesi için lazım olan bölümlerde bu haklarını kullanamaz. Tarımsal taşınmazlarla alakalı miras hükümleri saklıdır.”

2.3.3.3. Mal Ortaklığı Rejimi

Mal ortaklığı rejimi TMK m. 256-281 hükümlerinde düzenlenmiştir. Mal ortaklığı rejiminde mallar TMK m.256 gereği eşlerin kişisel malları ve ortaklık mallarından oluşur⁵³. TMK m. 257/1 uyarınca ortaklık malları sınırlı ortaklık malları ve genel mal ortaklığı olmak üzere iki gruba ayrılır.

Sınırlı mal ortaklığı TMK m. 258 vd.’nda düzenlenmiştir. TMK m. 258’e göre; *“Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle sadece edinilmiş mallardan oluşan bir ortaklık kabul edebilirler. Kişisel malların gelirleri de bu ortaklığa dâhildir.”* Bu çerçevede eşler, mal rejimi sözleşmesi akdederek ortaklığın sadece edinilmiş mallardan oluşacağına karar verebilirler. Onlar aynı zamanda sözleşmeyle, belirli malvarlığı değerlerini veya türlerini, özellikle taşınmaz, malları, bir eşin kazancını, bir meslek veya sanat icrası için kullandığı, malları ortaklık dışında, tutabilirler⁵⁴. Buna karşılık aksi sözleşmede öngörülmedikçe bu malların, gelirleri ortaklığa dâhil değildir⁵⁵.

Genel mal ortaklığı rejimi ise eşlerin ortaklık ve kişisel mallarından oluşur. Bu mal rejiminde kişisel malların neler olduğu TBK m. 260’da ifade edilmiştir. Hükme göre; *“Kişisel mallar, mal rejimi, sözleşmesi, üçüncü kişinin karşılıksız kazandırması veya kanunla belirlenir. Eşlerden her birinin sadece kişisel kullanımına ayrılmış olan eşyası ile manevî tazminat alacakları yasadan dolayı kişisel malıdır.”* Bunlar haricinde kalan ve ortaklık malı sayılan mallara eşler kanun gereği bir bütün olarak sahiptirler⁵⁶.

⁵³ Şahin, s. 1377; Hatemi / Kalkan Oğuztürk, s.104.

⁵⁴ İçöz Demirel / Büberci, s. 37; Ergün, s. 1575.

⁵⁵ Ateş, Turan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2013, s. 45; Ceylan, s. 1044; Akbulut, s. 14.

⁵⁶ Akbulut, s. 15; Ceylan, s. 1044.

Buradaki sahipliğin hukuki niteliği doktrinde baskın şekilde iştirak halinde mülkiyet olarak kabul edilmektedir⁵⁷.

Eşler, ortaklık mallarını evliliğin yararına olacak şekilde yönetirler. Olağan yönetim içinde her eş, ortaklığı, yükümlülük altına sokabilir ve ortak mallarda, tasarrufta bulunabilir⁵⁸. TMK m. 263'e göre olağan yönetim haricindeki konularda ise eşler, sadece birlikte veya biri diğerinin iznini veya kabulünü almak şartıyla ortaklığı yükümlülük altına sokabilir veya mallarda tasarrufta bulunabilirler⁵⁹. Bununla beraber aynı maddenin üçüncü fıkrası olağan dışı işler hususunda evlilik birliğinin temsili ile ilgili hükümler saklı tutmuştur.

Türk Medeni Kanunu m. 264 uyarınca eşlerden her biri diğer eşin rızasını almak şartıyla ortaklık mallarını kullanarak tek başına bir meslek veya sanat icra edebilir⁶⁰. Yine TMK m. 265'e göre eşlerden herhangi biri, diğerinin kabulü olmadan ortaklık mallarına dâhil olacak olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıkta, mirası kabul edemez⁶¹.

Türk Medeni Kanunu m. 268 hükmünde ortaklık borçlarından üçüncü kişilere karşı sorumluluk hususu düzenlenmiştir. Bu hükme göre eşlerden her biri, evlilik birliğini temsil veya ortaklık mallarını yönetme yetkisine dayanarak yapılmış olan borçlardan, ortaklık mallarını veya ortaklık mallarına dâhil olan gelirleri kullanarak bir meslek veya sanatın icra edilmesi sebebiyle yapılan borçlardan, diğer eş için de kişisel sorumluluğa sebep olan borçlardan, kişisel malın yanında ortaklık mallarının da sorumlu sayılacağı hususunda eşlerin üçüncü şahıslarla anlaşıp yaptığı borçlardan kişisel malları ve ortaklık malları ile sorumludur.

---

⁵⁷ **Ceylan**, s. 1045; **Dural / Ögüz / Gümüş**, s. 236; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 38; Zira eşlerden hiçbiri tek başına ortaklık malı üzerinde tasarruf yetkisini haiz değildir.

⁵⁸ **Ergün**, s. 1576; **İnal**, s. 621; **Ateş**, s. 47.

⁵⁹ **İnal**, s. 621; ; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 39; **Demir**, Pınar, s. 16.

⁶⁰ **Aras**, s. 293-294; **Ergün**, s. 1577; **Ateş**, s. 47.

⁶¹ **Özüğür**, Ali İhsan, Mal Rejimleri, 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2013, s. 172; Bununla beraber diğer eşin kabulünün alınmasına imkân bulunamazsa veya bu konudaki talep onun tarafından haklı neden olmaksızın reddedilirse, talep sahibi eş kendi, yerleşim yeri mahkemesine başvurabilir.

Her eş yukarıda izah edilen borçlar haricindeki diğer tüm borçlardan ise kendi sahip olduğu kişisel mallarla ve ortaklık mallarının değerlerinin yarısıyla sorumludur⁶². Eşlerin birbirine karşı olan borçları ise hem TMK m. 217 hem de m. 270’de düzenlenmiştir. Buna göre mal rejimi eşler, arasındaki borçların muaccel hale gelmesini önlemez⁶³. Bununla birlikte borcun yerine getirilmesi borçlu eşi, evlilik birliğini tehlikeye sokacak kadar önemli sıkıntılara sokacaksa, bu eş ödeme yapmak için süre isteyebilir. Durum ve şartlar gerektiriyorsa hâkim, talepte bulunan eşi güvence göstermekle yükümlü kılabilir⁶⁴.

Mal ortaklığı rejimi eşlerden herhangi birinin ölmesi, diğer bir mal rejimine geçilmesi veya eşlerden biri hakkında, iflâsın açılmasıyla son bulur⁶⁵. Mahkemece evliliğin, iptal edilmesi veya boşanma nedeniyle sona ermesine veya mal ayrılığına, geçilmesine karar verilmesi durumlarında ise mal rejimi, dava tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde sona erer⁶⁶.

Rejimin tasfiye aşaması ise TMK m. 271 vd’nda düzenlenmiştir. TMK m. 272’ye göre; *“Eşlerden herhangi birine sosyal yardım veya sosyal güvenlik kurumları tarafından yapılmış olan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybedilmesi dolayısıyla ödenmiş olan tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal yardım veya sosyal güvenlik kurumu tarafından uygulanan, usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte bu tarihten sonraki döneme ait olan iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiyede o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılır.”* Hükümden de anlaşılacağı üzere ortaklığa dâhil olan bir sosyal yardım ya da sosyal güvenlik kurumlarınca yapılan ödemeler veyahut iş gücü kaybına ilişkin tazminatlar tasfiye aşamasında kişisel mal olarak kabul edilir⁶⁷.

---

⁶² Şahin, s. 1383; Ateş, s. 47; Demir, Pınar, s. 17.

⁶³ Ergün, s. 1577; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 292; Dural / Öğüz / Gümüş, s. 212; Demiral Hazan, Hilal, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2018, s. 13.

⁶⁴ Berberoğlu Yenipınar, s. 416.

⁶⁵ Çakır Yeral, s. 93; Sarı, s.82.

⁶⁶ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 213; İçöz Demirel / Büberci, s. 264.

⁶⁷ Tezgel, s. 167; İkizler, s. 250-251; Kılıçoğlu, Ahmet M., Katkı-Katılma Alacağı, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, 6. Baskı, s. 128.

Ortaklık mallarının paylaşımı ise TMK m. 276 ve m. 277 uyarınca ikili bir ayırım yapılarak gerçekleştirilir. Bu çerçevede eşlerden herhangi birinin ölmesi veya diğer bir mal, rejiminin kabulü nedeniyle mal ortaklığının, sona ermesi durumunda, her eşe veya mirasçılara ortaklık mallarının yarısı verilir⁶⁸. Mal rejimi sözleşmesi ile başka bir, paylaşma oranı da kararlaştırılabilir. Bu tür anlaşmalar altsoyun saklı paylarını zedeleyemez⁶⁹.

Ölüm nedeniyle rejimin sona ermesi durumunda sağ kalan eş, kişisel mallar ve aile konutuyla ilgili ev eşyaları konusunda bir takım özel düzenlemelere tabi olur. Nitekim TMK m. 278'e göre sağ kalan eş, edinilmiş, mallara katılma rejiminde kendi kişisel malı sayılabilecek olanların, payına mahsuben kendisine verilmesini isteyebilir⁷⁰. Ayrıca haklı sebeplerin varlığı durumunda, sağ kalan eş veya ölen eşin yasal mirasçılarının, istemiyle bunlar üzerinde mülkiyet, yerine intifa veya oturma hakkı tanınabilir⁷¹. Mal ortaklığı rejiminin ölüm dışındaki bir nedenle son bulması durumunda eşlerden herhangi biri, üstün bir yararının varlığını kanıtlamak suretiyle aynı talepleri ileri sürebilir. Buradaki üstün yarar durumu TMK m. 280'e göre diğer malvarlığı değerlerine de uygulanır. Şu halde herhangi bir eş, üstün bir, yararının varlığını kanıtlamak suretiyle diğer malvarlığı değerlerinin de kendi payına mahsuben kendisine, verilmesini isteyebilir⁷².

Rejim boşanma veya evliliğin iptal edilmesi sebebiyle ya da kanun veya mahkeme kararı gereğince mal ayrılığına geçiş sebebiyle sona ermişse her eş edinilmiş mallara katılma rejiminde kendi kişisel malı sayılacak olanları ortaklık mallarından geri alır⁷³. Geri kalan ortaklık malları, eşler arasında yarı oranda paylaşılır. İfade edelim ki yasal paylaşmanın değiştirilmesine ilişkin anlaşmalar, sadece mal rejimi sözleşmesinde bu durumun açıkça öngörülmüş olması durumunda geçerlidir⁷⁴.

---

⁶⁸ Moroğlu, s. 22; Yavuz, s. 1185; Girgin, s. 187.

⁶⁹ Aras, s. 296; Moroğlu, s. 22; Çakın, s. 93.

⁷⁰ Özüğür, Mal Rejimleri, s. 179; Demir, Pınar, s. 17.

⁷¹ Demir, Pınar, s. 17; İnal, s. 623.

⁷² Berberoğlu Yenipınar, s. 418; Ateş, s. 50.

⁷³ Şıpka / Özdoğan, s. 503; Girgin, s. 187.

⁷⁴ Yavuz, s. 1185; Girgin, s. 187.

Denkleştirme⁷⁵ talebi mal ortaklığı rejiminde de geçerlidir. Bu çerçevede bir eşin kişisel mallarla alakalı borçları, ortaklık mallarından veya ortaklık mallarıyla alakalı borçları kişisel mallarından ödenmişse; tasfiye anında denkleştirme istenebilir⁷⁶. Her borç, alakalı bulunduğu mal grubunu yükümlülük altına sokar. Hangi gruba ait olduğu anlaşılmayan borç TMK m. 273 gereği ortaklık mallarına ilişkin sayılır. Ayrıca TMK m. 274'e göre bir eşin kişisel, malı veya ortaklık malı ile bir başka, mal grubuna giren malvarlığı değerinin kazanılması, iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, edinilmiş mallara, katılma rejiminde, değer artış payıyla alakalı hükümler uygulanır⁷⁷.

2.3.4. Olağanüstü Mal Rejimi

Türk Medeni Kanunu'nun sistematiği eşlere, aralarında mevcut olan mal rejiminden başka bir mal rejimine geçme imkânı tanıdığı gibi; bazı durumlarda mevcut rejimin hâkim kararıyla mal ayrılığı rejimine ya da mevcut mal ortaklığı rejiminin kendiliğinden veya hâkim kararıyla mal ayrılığına dönüşebileceğini düzenlemiştir⁷⁸. Her durumda olağan mal rejimi terk edildiği için bunlara olağanüstü mal rejimi denilmektedir.

2.3.4.1. Başka Mal Rejiminin Seçilmesi

TMK m. 208/1'e göre; "*Eşler, her zaman yeni bir mal rejimi sözleşmesiyle önceki veya başka bir mal rejimini kabul edebilirler.*" Hükümden de anlaşılacağı üzere eşler

---

⁷⁵ Eşlerin sahip olduğu iki tür mal grubu arasında meydana gelen mal ve değer kaymaları sonucu, bir eş olması gerekenden daha fazla veya daha az katılma alacağına sahip olmaktadır. Bu haksızlığın önlenmesi için TMK'nun 230. maddesinde denkleştirme müessesesi öngörülmüştür. TMK'nun 230. maddesinin I. fıkrasına göre; "Bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan veya edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise, tasfiye sırasında denkleştirme istenebilir.". Aynı maddenin III. fıkrasına göre; "Bir mal kesiminden diğer kesimdeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, değer artması veya azalması durumunda denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre yapılır."TMK'nun 230. maddesinin II. fıkrasında ise, edinilmiş mallara katılma rejiminde, var olan borcun hangi mal grubuna ait olacağına ilişkin düzenleme yer almaktadır. Bu hükme göre; "Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır. Denkleştirme, edinilmiş mallara katılma rejiminde bir mal varlığı grubuna ait bir borcun, diğer malvarlığı grubu ile finanse edilmesi dolayısıyla ortaya çıkmaktadır.

⁷⁶ **Şahan**, Gökhan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Denkleştirme, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hakemli Makale, Y. 2018, S. 1, s. 183 vd.

⁷⁷ **İnal**, s. 622; **Şahan**, s. 183.

⁷⁸ **İçöz Demirel / Büberci**, s. 75; **Akbulut**, s. 19.

diledikleri zaman bir mal rejimi sözleşmesi akdederek aralarındaki mevcut mal rejimini değiştirme yoluna gidebilirler. Ancak aşağıda mal rejimi sözleşmelerine ayrıntısıyla değineceğimizden şimdilik ilgili bölüme atıf yapmakla yetiniyoruz⁷⁹.

2.3.4.2. Mal Ayrılığı Rejimine Geçilmesi

Eşler evlilik birliği süresince mevcut mal rejimini sürdürmek zorunda değillerdir. Gerçekten de TMK bazı durumların mevcudiyeti halinde kendiliğinden ya da eşlerden birinin talebi neticesinde hâkim kararıyla mal rejiminin mal ayrılığına dönüşebileceğini hüküm altına almıştır.

TMK m. 206'ya göre haklı sebebin varlığı ve eşlerden birinin talebi üzerine hâkim mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüşmesine karar verebilir. Bunun için taraflardan birinin talebi şarttır⁸⁰. Yoksa hâkim kendiliğinden mevcut rejimin mal ayrılığı rejimine dönüşmesine karar veremez. Bu çerçevede, TMK m. 206'da bazı haklı sebepler düzenlenmiştir. İfade edelim ki Kanun'un düzenlediği bu sebepler sınırlı sayıda değil, örnekleyici niteliktedir⁸¹. Dolayısıyla Kanunda sayılmamış fakat haklı sebep oluşturan her sebep bu kapsamda sayılır. Hükme göre haklı sebepler şu şekildedir:

“1. Diğer eşe ait malvarlığının borca batık veya ortaklıktaki payının haczedilmiş olması,

2. Diğer eşin, istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürmüş olması,

3. Diğer eşin, ortaklığın malları üzerinde bir tasarruf işleminin yapılması için gereken rızasını haklı bir sebep olmadan esirgemesi,

4. Diğer eşin, istemde bulunan eşe malvarlığı, geliri, borçları veya ortaklık malları hakkında bilgi vermekten kaçınması,

5. Diğer eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması.”

---

⁷⁹ Bkz. Başlık 2.3.4.1.

⁸⁰ **Akbulut**, s. 19; **Ateş**, s. 31-32; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 36; **Hayran**, Burhan, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Mal Rejimleri Şerhi, Adil Kitapevi, Ankara 2004, s. 24.

⁸¹ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 37; **Hayran**, s. 25; **Dural / Öğüz / Gümüş**, s. 217 vd.

Bu hüküm haricinde TMK m. 210'da da hâkim kararı neticesinde mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüşebileceği bir sebep daha düzenlenmiştir. Hükme göre; “*Mal ortaklığını kabul etmiş eşlerden birine karşı icra takibinde bulunan alacaklı, haczin uygulanmasında zarara uğrarsa, hâkimden mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir.*”

Mevcut mal rejimi hâkim kararıyla mal ayrılığı rejimine dönüşebileceği gibi kendiliğinden de dönüşebilir. TMK'deki birçok hüküm buna imkân tanımaktadır. Örneğin TMK m. 209'a göre mal ortaklığını kabul etmiş olan eşlerden biri iflas ederse ortaklık kendiliğinden mal ayrılığına dönüşür⁸². Aynı şekilde TMK m. 225/2, m. 247/2, m. 271/2'de düzenlenen ve mahkemece evliliğin boşanma ya da iptal sebebiyle sona erdirilmesinde veya mal ayrılığına geçilmesine karar verildiği durumlarda da mevcut mal rejimi dava tarihinden itibaren son bulur ve mal ayrılığı rejimine geçilir⁸³.

Bu konuda son olarak belirtelim ki TMK m. 208/2'ye göre mevcut mal rejiminin kendiliğinden mal ayrılığına dönüştüğü durumlarda sebebin ortadan kalkması halinde hâkim eşlerden birinin talebi üzerine mal rejiminin eski mal rejimine dönüşmesine karar verebilir⁸⁴.

2.4.Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Mal Rejimi Sözleşmeleri

2.4.1. Genel Olarak

Mal rejimi sözleşmesi, eşlerin kanunun çizdiği sınırlar içerisinde mal rejimine ilişkin hükümler hakkında düzenlemeler getiren, resmi şekil şartına bağlı iki taraflı bir hukuki işlem olarak tanımlanabilir⁸⁵. Doktrinde kanunda öngörülen resmi şekil şartına uyularak yapılan sözleşmelere dar anlamda mal rejimi sözleşmesi; mal rejimi sözleşmesi şeklinde yapılması şart olmayan fakat rejimin konusunu oluşturan bazı hususların şekle bağlı olmayan anlaşmalarla düzenlenmesi ise geniş anlamda mal rejimi sözleşmesi olarak

⁸² TMK m. 209: “Mal ortaklığını kabul etmiş olan eşlerden birinin iflâsına karar verildiği takdirde, ortaklık kendiliğinden mal ayrılığına dönüşür.”

⁸³ **Dural / Öğüz / Gümüş**, s 218; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 37.

⁸⁴ **Akbulut**, s. 21; **Dural / Öğüz / Gümüş**, s 218.

⁸⁵ **Kiraz**, Betül, Mal Rejimi Sözleşmeleri, TAÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s.15; ; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 59.

kabul edilmektedir⁸⁶. Biz çalışmamızın bu kısmında dar anlamda mal rejimi sözleşmesine ilişkin açıklamalarda bulunacağız.

Dar anlamda mal rejimi sözleşmesi; eşlerin ya da nişanlıların kanunda yer alan mal rejimlerinden birini kanunun düzenlendiği şekliyle ya da kanunun izin verdiği değişikliklerle seçtikleri şekle bağlı bir aile hukuku sözleşmesidir⁸⁷. Dolayısıyla taraflar bu sözleşmeyle kanunda seçimlik olarak düzenlenmiş mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimlerinden birinin geçerli olacağını kararlaştırabilirler ya da bunlar üzerinde kanunun çizdiği sınırlar dâhilinde değişiklik yapabilirler. Gerçekten de TMK m. 203 göz önüne alındığında görüleceği üzere taraflar istedikleri mal rejimini ancak ve ancak kanunda öngörülen sınırlar içinde seçebilir, değiştirebilir ya da kaldırabilir⁸⁸.

Bu çerçevede taraflar arasındaki herhangi bir malvarlığı ilişkisini düzenleyen sözleşmeler mal rejimi sözleşmesi olarak kabul edilmemektedir⁸⁹.

2.4.2. Sözleşmenin Şekli

Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra evlenenler, evlenmeden önce yapacakları yazılı bir bildirimle veya evlenmeden sonra noterde düzenleme ya da onaylama şeklinde yapacakları mal rejimi sözleşmesiyle kanunda gösterilen mal rejimlerinden birini seçebilirler (TMK m 205). Ancak evlendirme memuruna beyanla yapılan mal rejimi tercihi nitelik itibarıyla dar anlamda bir mal rejimi sözleşmesi değildir⁹⁰. Burada taraflar sadece seçimlik mal rejimlerinden birini seçtiklerini beyan ederler. Pek tabi bu tercihin bir mal rejimi sözleşmesiyle de yapılması mümkündür. Bu durumda ise tercihin kanunda gösterilen şekil şartına uygun olarak yapılması gerekir.

---

⁸⁶ **Zeytin**, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Tasfiyesi, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 46.

⁸⁷ **Doğru**, Ecem, Mal Rejimleri, İstanbul Barosu Dergisi, Y. 2016, C. 90, S. 2016/2, s. 92.

⁸⁸ **Berberoğlu Yenipınar**, s. 104; **Demiral Hazan**, s. 4; **Hatemi**, Hüseyin / **Kalkan Oğuztürk**, Burcu, Aile Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, 6.Baskı, İstanbul 2018, s. 102.

⁸⁹ **Kiraz**, s. 18 (Aynı şekilde evlilik birliğinin temsiline, bir eşin malvarlığının diğer eş tarafından yönetilmesine ya da yararlanmasına ilişkin sözleşmeler mal rejimi sözleşmesinin kapsamını oluşturmazlar. Örneğin eşlerin aralarında akdettikleri kira sözleşmesi ya da satış sözleşmesi her ne kadar mal rejimi sözleşmesine ilişkin hükümlere tabi olsa da direkt olarak bir mal rejimi sözleşmesi değildir.)

⁹⁰ **Mortaş**, s. 18; **Kiraz**, s. 18.

Hukukumuzda mal rejimi sözleşmesi kural olarak resmi şekil şartına bağlanmıştır⁹¹. Benzer şekilde önceden akdedilmiş bir mal rejimi sözleşmesinin sonradan değiştirilmesi veya kaldırılması da aynı şekil şartına tabidir. Resmi şekil şartı geçerlilik şekli olduğu için bu şekle uyulmadan yapılan sözleşmeler kesin hükümsüzdür⁹². Buna karşılık evlenme başvurusu sırasında rejim türlerinden birinin tercih edilmesine yönelik bildirim, bildirim nitelik olarak bir mal rejimi sözleşmesi olmaması nedeniyle adi şekilde yapılması yeterlidir⁹³.

Sözleşmeye resmi şekli veren makam noterlerdir. Bu çerçevede Türkiye’de bulunan tüm noterler mal rejimi sözleşmesi düzenlemeye ya da onaylamaya yetkilidirler. Ayrıca Türk konsolosluklarının noterlik yetkileri bulunduğu için mal rejimi sözleşmeleri konsoloslukta da yapılabilir⁹⁴.

2.4.3. Taraflar ve Tarafların Ehliyeti

Hukukumuzda mal rejimi sözleşmesi kural olarak evlenmeden önce nişanlılar, evlenmeden sonra ise eşler tarafından yapılabilir⁹⁵. TMK m. 118’e göre nişanlanma evlenme vaadiyle olur. Dolayısıyla birbirlerine karşı evlenme iradelerini açıklamamış olan; yani nişanlı sayılmayan kişiler mal rejimi sözleşmesi de yapamazlar. Zira mal rejimi sözleşmesi gelecekteki evlenme niyetine dayalı bir sözleşmedir. Buna karşılık ileride evlenme amacını taşıyan çiftler, evlenme vaaadinin gerçekleşmesiyle beraber hukuken nişanlı kabul edilecekler ve mal rejimi sözleşmesi de yapabileceklerdir⁹⁶.

TMK m. 204’e göre mal rejimi sözleşmesi ancak ayırt etme gücüne sahip olanlar tarafından yapılabilir. Buna göre küçük ve kısıtlılar sözleşme akdedebilmek için yasal

---

⁹¹ **Yıldırım**, Abdükerim, Türk Aile Hukuku, 1. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 95.

⁹² **Karakimseli**, Ayşe, Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 84.

⁹³ **Kiraz**, s. 37; **Mortaş**, s. 18.

⁹⁴ **Gençcan**, s. 106; **Kiraz**, s. 37.

⁹⁵ **Karamercan**, Fatih, Katkı Değer Artış Payı Katılma Alacağı Davaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 25.

⁹⁶ **Zeytin**, Zafer / **Ergün**, Ömer, Türk Medeni Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2018, s. 180.

temsilcilerinin rızasını almalıdırlar. Görülüyor ki mal rejimi sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak yeterli görülmüştür⁹⁷.

Ayırt etme gücüne sahip olma kişinin akla uygun şekilde davranma ve fillerinin sebep ile sonuçlarını kavrayabilme yeteneği olarak tanımlanabilir⁹⁸. TMK m. 15'e göre ayırt etme gücü tüm hukuki işlemlerde aranan geçerlilik şartıdır. İfade edelim ki ayırt etme gücünün varlığı nispi bir kavramdır. Bu nedenle her somut olay için ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Örneğin kişinin bir hukuki işlem için ayırt etme gücü var denilebilirken bir başka hukuki işlem için ayırt etme gücü yoktur denilebilir. Dolayısıyla eşlerin akdedecekleri mal rejimi sözleşmesi için ayırt etme gücüne sahip olup olmadıkları her evlilik için ayrı ayrı araştırılmalıdır. Araştırma neticesinde tarafların mal rejimi sözleşmesi yapma sebep ve sonuçlarını algılayabildikleri kabul ediliyorsa ayırt etme güçlerinin de olduğu kabul edilmelidir⁹⁹.

Mal rejimi sözleşmesi yapma şahsa sıkı suretle bağlı olan haklardandır. Şu durumda TMK m. 16'ya göre küçük ve kısıtlıların şahsa sıkı suretle bağlı haklarını kullanmada yasal temsilcilerinin rızasına ihtiyaç duymasalar da aynı şeyi mal rejimi sözleşmesi için söyleyemeyiz. Diğer bir deyişle mal rejimi sözleşmesi yapma konusunda küçük ve kısıtlıların yasal temsilcilerinin rızasını almaları şarttır¹⁰⁰.

Yasal temsilci tarafından verilecek bu rıza TMK m. 205 uyarınca mal rejimi sözleşmesinin bizzat imzalanmasıyla vücut bulur. Şu durumda yasal temsilcinin imzası Kanunda mal rejimi sözleşmesinin şekli başlı altında düzenlendiği için bunun bir ehliyet değil şekil şartı olarak tezahür ettiğini ifade edebiliriz¹⁰¹. Yasal temsilci TMK m.

---

⁹⁷ **Kiraz**, s. 24; **Karamercan**, s. 25; Buna gerekçe olarak hukuk sistemimizde belirli koşulların varlığı halinde ayırt etme gücüne sahip olan küçük ve kısıtlıların da evlenebilmesinin ya da nişanlanabilmesinin mümkün olması gösterilebilir

⁹⁸ **Helvacı**, Serap, Gerçek Kişiler, 7. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 57; **TMK m.13**: “Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk yada bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir.”; Bu anlamda ayırt etme gücü kavramından anlaşılması gereken, kişilerin eylem ve işlemlerinin neden ve sonuçlarını, önem ve kapsamlarını anlayabilmeleri için gerekli olan bilinç, anlayış ve iradeye sahip olmalarıdır.

⁹⁹ **Gençcan**, s. 112; ayrıca bkz. **Helvacı**, Serap, s. 57.

¹⁰⁰ **Berberoğlu Yenipınar**, s. 104; **Zeytin/ Ergün**, Türk Medeni Hukuku, s. 180.

¹⁰¹ **Kiraz**, s. 24; **Gençcan**, s. 113.

205/2'ye göre mal rejimi sözleşmesini temsil olunanın yerine geçerek değil onunla birlikte imzalaması gerekir¹⁰².

2.4.4. Kurulma Anı ve Yürürlüğü

Taraflar arasındaki mal rejimi sözleşmesi evlenmeden önce; yani nişanlılık zamanında ve evlenmeden sonra kurulabilir. Nişanlılık zamanında yapılan mal rejimi sözleşmesi evlenmenin gerçekleşmesiyle beraber ileriye etkili olarak hüküm ve sonuç doğurur. Bir başka deyişle bu halde geciktirici şarta bağlı bir sözleşme söz konusu olup, şart evliliğin gerçekleşmesidir¹⁰³.

Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun m. 10 hükmüne göre TMK'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce eşler arasında bu tarihe kadar eski kanun dönemindeki mal rejimi devam eder. Şayet onlar TMK'nin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmezlerse yasal mal rejimi olan edinilmiş mal rejimine tabi olurlar. Günümüzde hükmün öngördüğü bir yıllık süre dolduğu için TMK'den önce evlenmiş çiftlerin geçmişe etkili mal rejimi sözleşmesi akdedebilme imkânları yoktur.

Evlenmeden sonra akdedilecek mal rejimi sözleşmesi ise kurulduğu andan itibaren hüküm ve sonuç doğurur¹⁰⁴. Ancak eşlerin bu sözleşmeyi geçmişe etkili olarak düzenlemeleri mümkündür. Bununla beraber eşler sözleşmeye ileri bir yürürlük tarihi, şart, süre gibi esaslar da getirebilirler. Buna karşılık doktrindeki bir görüşe göre¹⁰⁵ mal rejimi sözleşmesiyle süre şartı öngörülemmez. Hukuki işlem güvenliği açısından bu tarihten sonra geriye dönük mal rejimi sözleşmesi yapılabilmesine kanun izin vermemektedir¹⁰⁶.

---

¹⁰² **TMK m. 205/2** “Mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gerektiğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur.”

¹⁰³ **Oy**, Osman, Boşanmanın Hukuki Neticeleri Nafaka Tazminat Velayet Mal Paylaşımı Aile Konutu, Beta Basım, İstanbul 2008, s. 3 vd; Şayet şart, yani evlenme gerçekleşmezse mal rejimi sözleşmesi de baştan itibaren geçersiz hale gelir.

¹⁰⁴ **Dural / Öğüz / Gümüş**, s. 197; **Oy**, s. 4.

¹⁰⁵ **Şıpka**, Eşin Rızası, s. 22 – 23; Bu görüşe göre uygulanacak yeni mal rejimi geçmişe etkili olmaz. Çünkü Yürürlük Kanunu m. 10'daki bir yıllık sınırlama 31.12.2002 tarihine kadar yeni mal rejiminin geçmişe etkili şekilde kararlaştırılabilmesine imkân tanımıştır.

¹⁰⁶ **Kiraz**, s. 54; **Oy**, s. 7.

Diğer görüşe göre¹⁰⁷ eşler geçmişe etkili mal rejimi sözleşmesi yapabilirler. TMK m. 203 hükmü mal rejimi sözleşmesinin kanunda öngörülen sınırlar dâhilinde düzenlenebileceğini ifade etmiştir¹⁰⁸. Buna ek olarak Kanunda mal rejimi sözleşmesinin geriye etkili şekilde yapılmayacağına dair bir düzenleme de bulunmamaktadır. Pek tabii seçilen mal rejimi kanunda yer almadığı bir tarihe kadar da geriye etkili kabul edilemez. Bunun tek istinası Yürürlük Kanunu m. 10'daki bir yıllık süredir¹⁰⁹.

2.4.5. Hüküm ve Sonuçları

Mal rejimi sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını kanunda öngörülen şekle uygun yapılmasının akabinde evlenmeyle ya da eşlerin mal rejimi sözleşmesi yapımlarıyla doğurur. Bu sözleşme kural olarak evliliğin sona ermesine kadar ya da yeni bir sözleşme yapılana kadar geçerliliğini korur, tasfiyenin tamamlanmasıyla son bulur.

Sözleşmenin geçersiz olması durumunda TMK'de özel bir düzenleme bulunmadığı için TMK m 5'in atfıyla TBK'deki geçersizliğe ilişkin düzenlemeler burada da uygulanır. Dolayısıyla muvazaalı, şekle aykırı, kanundaki emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ya da konusu imkânsız olan mal rejimi sözleşmeleri kesin hükümsüzdür. Kesin hükümsüz olan mal rejimi sözleşmesi yerine yasal mal rejimi eşler arasında uygulanmaya devam eder¹¹⁰. Mal rejimi sözleşmelerinin geçerliliği TBK'deki esaslara tabii olsa da bu hususta görevli ve yetkili mahkeme Aile Mahkemesi'dir¹¹¹.

Mal rejimi sözleşmesi özünde eşlerin menfaatini taşır. Dolayısıyla kural olarak üçüncü kişiler bu sözleşmeye yabancıdırlar. Ancak her sözleşme gibi mal rejimi sözleşmesi hükümleri de hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık teşkil edebilir¹¹². Bu

---

¹⁰⁷ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 304; Yani onlar evlenmeden sonra akdedecekleri mal rejimi sözleşmesiyle, seçtikleri mal rejiminin evlenme tarihinden veya daha sonraki bir tarihten itibaren geçmişe etkili olacağını kararlaştırılabilirler.

¹⁰⁸ TMK m. 203/c.2: “*Taraflar, istedikleri mal rejimini ancak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler.*”

¹⁰⁹ **Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**

¹¹⁰ **Acar**, Faruk, Aile Konutu Mal Rejimleri Eşin Yasal Miras Payı, 5.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2014, s. 159.

¹¹¹ **Berberoğlu Yenipınar**, s. 22-26.

¹¹² **TMK m. 2/2**: “*Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.*”

durumda sözleşmeyle eşlere menfaat sağlayıp üçüncü kişilere karşı hakkın kötüye kullanılması teşkil eden düzenlemelerin geçersiz olacağı doktrinde¹¹³ ifade edilmektedir.

Eşlerin mirasçılara ya da alacaklılara zarar vermek için sözleşmeye katılma alacağının bertaraf edilmesi veya büyük oranda azaltılmasını sağlayacak düzenlemeler koyulduğu görülmektedir¹¹⁴. Bu çerçevede Kanunda ortak olmayan altsoy ve onların altsoyları hakkında bir düzenleme mevcuttur. TMK m. 237/2 hükmünde, sözleşmede belirlenecek esasla eşlerin ortak olmayan altsoy ve onların altsoylarının saklı paylarının zedelenemeyeceği düzenlenmiştir.

Bir görüşe göre¹¹⁵ ortak olmayan altsoyun saklı payını zedeleyen artık değere katılmayı içeren sözleşme bütünüyle geçersizdir. Çünkü bu nitelikteki sözleşme hem dürüstlük kuralına hem de emredici kanun hükmüne aykırıdır Diğer bir görüşe göre¹¹⁶, bu şekildeki mal rejimi sözleşmesi geçerli olmakla birlikte saklı payın ihlal edildiği oranda tenkis davası açılabilir.

---

¹¹³ **Gümüş**, Mustafa Alper, Evliliğin Genel Hükümleri Ve Mal Rejimleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 90.

¹¹⁴ **Kiraz**, s. 58; **Gümüş**, s. 94.

¹¹⁵ **Hayran**, s. 315; **Zeytin**, Katılma Alacağı ve Artış Payı, s. 319; **Acar**, s. 122.

¹¹⁶ **Zeytin**, Katılma Alacağı ve Artış Payı, s. 319; **Acar**, s. 122.

3.YASAL MAL REJİMİ OLARAK EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ, EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNE HÂKİM OLAN İLKELER VE EDİNİLMİŞ MAL İLE KİŞİSEL MAL AYRIMI

3.1. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi

3.1.1. Genel Olarak

TMK m. 202'ye göre; “Eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıl olandır. Eşler mal rejimi sözleşmesiyle yasada belirlenmiş olan diğer mal rejimlerinden herhangi biri kabul edebilirler.” Ayrıca Kanun’a göre 01.01.2002 tarihi itibariyle eşler arasında TMK’ da belirtilen başka, mal rejimini seçmemeleri durumunda yasal mal rejimi yani edinilmiş mallara, katılma rejimi geçerli olur¹¹⁷.

Bu rejimde eşler arasındaki ekonomik adaleti sağlamak amaçlanır¹¹⁸. Diğer bir deyişle edinilmiş mallara katılma rejimin amacı eşlerin zenginleşmemesi değil, diğer tarafın zararına olacak şekilde servet kazanılmasının önüne geçebilmektir¹¹⁹. Bu nedenle eşlerin her ikisi de bir iş yerinde çalışıp gelir elde etmiş olmak durumunda ya da zorunda değillerdir. Bir eş çalışıp evin geçimini sağlarken diğer eş evde kalıp hem evin hem çocukların hem de çalışan eşin evdeki ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir¹²⁰.

3.1.2. Eşlerin Yönetim, Yararlanma ve Tasarruf Hakları

Eşlerin yönetim¹²¹, yararlanma¹²² ve tasarruf¹²³ haklarından TMK 223 hükmünde bahsedilmiştir. TMK m. 223’e göre her eş kanuni sınırlar çerçevesinde kişisel malları

¹¹⁷ **Özdamar**, Demet / **Kayış**, Ferhat, Yasal Mal Rejimi Ve Tasfiyesi, Seçkin Yayınları, Nisan 2012, s. 18; **Öztañ**, Bilge, Aile Hukuku, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s.435.

¹¹⁸ **Ünal**, Mehmet / **Aral**, Fahrettin / **Başpınar**, Veysel / **Ozanoğlu**, Hakan Seçkin, Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s. 89; **Aydos**, Oğuz Sadık, Eşlerin Geçmişe Etkili Mal Rejimi Sözleşmesi Yapabilmesi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Y. 2016, C. 22, S. 3, s. 386.

¹¹⁹ **Anıl/ Taner**, s. 74; **Kırmızı**, Mustafa, Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları, Bilge Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2018, s. 600; **Tüzüner**, Özlem, Aile Hukuku Pratik Çalışmaları, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 187.

¹²⁰ **Anıl / Taner**, s. 75; **Özdamar / Kayış**, s. 37; Bu sebeple elde edilen malların yalnızca çalışan ve para kazanan eşe özgülenmesi aile içindeki ekonomik adalet bakımından kabul edilemez.

¹²¹ Bir eşin kişisel malı ya da edinilmiş malı olan bir şirketi yönetmesi örnek olarak gösterilebilir.

¹²² Bir eşin kişisel malı ya da edinilmiş malı olan bir arabayı kullanması örnek olarak gösterilebilir.

¹²³ Bir eşin kişisel malı ya da edinilmiş malı olan bir evi satması örnek olarak gösterilebilir.

ile edinilmiş mallarını yönetme, bu mallardan yararlanma ve bu mallar üzerinde, tasarrufta bulunabilme hakkına sahiptir. Bu çerçevede her eş mal rejiminin kurulmasından önce sahip olduğu ve rejimin devamı esnasında edindiği tüm malın maliki olmaya devam eder.

Türk Medeni Kanunu m. 223/1 düzenlemesi eşlerin malvarlıkları üzerinde yönetim ve yararlanma serbestisinin yanında bu malvarlığı değerlerinin üzerinde tasarruf etme serbestisini de düzenleme altına almıştır. Bu çerçevede her eş malvarlığı değerlerinin tasarrufunda diğer eşin rızasını almadan hukuki işlemlerde bulunabilir¹²⁴. Bunun bir istisnasını TMK m. 223/2 oluşturur¹²⁵. Hükme göre eşlerden her biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu malda kendi payı üzerinde tasarrufta bulunamaz¹²⁶. Örnek verecek olursak, ½ hissesi bir eşe diğer ½ hissesi diğer eşe ait olan bir ev söz konusu ise, eşler birbirlerinin rızasını almadan kendilerine at hisse üzerinde tasarrufta bulunamaz. Bir diğer istisna ise aile konutu ve ev eşyasına ilişkindir. TMK m. 194'e göre aile konutu diğer eşin rızası olmaksızın bir hukuki işlemle devredilemez¹²⁷. Bazı durumlarda TMK'deki kanuni yasal sınırların uygulanması neticesinde de eşlerin malvarlığı üzerindeki yönetim yetkisi sınırlanabilir. Örneğin TMK m. 119'a göre; *"Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali bir yükümlülüğün yerine getirilmesi gerektirdiği ölçüde, eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, belirleyeceği malvarlığı değerleriyle ilgili tasarrufların ancak onun rızasıyla yapılabileceğine karar verebilir."* Hükme göre birliğin ekonomik sıhhati ya da birlikten doğan bir yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için talep üzerine hâkim eşin malik olduğu şey üzerindeki yönetim yetkisini sınırlayabilir. Bu sınırlama yasal mal rejiminin uygulanmasına engel değildir¹²⁸.

¹²⁴ Deniz Özer, Miray, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi Ve Tasfiyesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, GSÜSBE, İstanbul 2016, s. 12.

¹²⁵ TMK m. 223/2: *"Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz."*

¹²⁶ Hüküm eşlerin tasarruf yetkisi sınırlanmış olsa bile eşler sözleşme serbestisi kapsamında mal rejimi sözleşmesiyle paylı mülkiyete tabi malın devrinde diğer eşin rızasının alınmamasını kararlaştırabilirler, bkz. Gençcan, s. 117.

¹²⁷ TMK m. 194/1: *"Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz."*

¹²⁸ Deniz, s. 11- 12; Zeytin, Tasfiye, s. 80; Sarı, s. 66.

Eşlerden biri mallarının yönetimini diğer eşe bırakırsa TMK m. 215'e göre bu ilişkiye kural olarak vekâlet hükümleri uygulanır¹²⁹. Bununla beraber Kanun eşin malvarlığını yönetme yükümlülüğü konusunda ayrı bir düzenleme öngörmemiştir. Söz konusu yükümlülük evlilik birliğinin gereği veya eşlerin birbirlerine yardımı ya da diğer eşin gerekli niteliklerden yoksun olması gibi durumlarda vücut bulabilir. Bu durumda malvarlığını yönetecek eşin iş ve işlemleri açısından vekâletsiz iş göre hükümleri uygulanır¹³⁰.

3.1.3.Eşlerin Üçüncü Kişilere ve Birbirlerine Karşı Olan Borçlarından Sorumlulukları

TMK m. 224'e göre eşlerden herhangi biri kendi borçlarından tüm malvarlığı ile sorumludur. Bu düzenleme eşlerin üçüncü kişilere karşı sorumluluğunun rejim hükümlerince kısıtlanmayacağını ve eşlerin üçüncü kişilere karşı sınırsız sorumlu olduklarını hüküm altına almıştır¹³¹. Diğer bir deyişle eşin borcu nedeniyle sorumlu olduğu mal sadece kişisel malları değil buna ek olarak edinilmiş malları da kapsar. Bu durumu bir örnekle açıklayacak olursak, Ali'nin babasından kalan 60.000 TL değerinde bir arsası var, bir de eşi Nuran'la birlikte aldıkları 200.000 TL değerinde evleri var. Ali borcu olan 100.000 TL için yalnızca kişisel malı olan arsa ile değil, aynı zamanda edinilmiş mal olan ev ile de sorumludur. Fakat her rejimde olduğu gibi burada da eşlerden birinin evlilik birliğini temsilen ailenin ihtiyaçları için borç altına girmesi halinde eşlerin müteselsil sorumlu olacağını ifade etmek gerekir¹³².

Evlilik birliği içinde pek tabii eşlerin birbirlerine borçlanmaları da mümkündür. Bu sebeple kanun koyucu TMK m. 217 hükmüyle eşler arasındaki borçlarla alakalı bir düzenleme getirmiştir. Hükme göre mal rejimi eşler arasındaki borçların muaccel olmasını önlemez. Diğer bir deyişle eşin borcunun muaccel olması halinde evlilik süresi içinde diğer eş alacağının ifası için icra yoluna başvurabilir. Bununla birlikte TBK m. 132'ye göre eşlerin birbirlerinden olan alacakları için zamanaşımı işlemez¹³³. Ancak

¹²⁹ **Hayran**, s. 215; **Gümüş**, s. 244.

¹³⁰ **Sarı**, s. 56; **Akbulut**, s. 28.

¹³¹ **İnal**, s. 340; **Gümüş**, s. 244; **Berberoğlu Yenipinar**, s. 416.

¹³² **Sarı**, s. 56; **Akbulut**, s. 28; Borçlanan tek bir eş bile olsa borçlanma birliği temsilen yapılmış ise, iki eş te müteselsilen sorumluluk altına girerler.

¹³³ Eş, kendisine ait olan kişisel malların iadesi için evlilik birliğinin devamı süresi de dahil olmak üzere her aman dava açabilir, bkz. **Acar**, s. 111.

borcun ifası borçlu eşi zor durumda bırakacaksa ve evlilik birliğini tehlikeye düşürecekse TMK m. 217/2'ye göre ifa için alacaklı eşten süre istenebilir. Belirtelim ki buradaki erteleme imkânı evliliğin genel hükümlerinde düzenlenen eşlerin birbirlerine sadakat ve yardım yükümlülüğünün uzantısıdır¹³⁴.

3.2. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine Hâkim Olan İlkeler

3.2.1. Hak Sahipliğinin Emek Karşılığı Olması

Edinilmiş mallara katılma rejiminde edinilmiş ve kişisel olmak üzere iki tip mal grubu vardır. TMK m. 219 hükmü edinilmiş malların neler olduğunu düzenlemiş ve bu mallar için “karşılığını vererek elde ettiği¹³⁵” ifadesini kullanmıştır. Hükümde hak sahipliği eşin sahip olduğu malları emek sarf ederek; yani karşılığını vererek elde etmesine bağlanmıştır. Nitekim TMK m. 220’de sayılan kişisel mallar üzerinde diğer eşin hak sahibi olamamasının nedeni ise eşin bu malların ediniminde bir emek harcamaması, karşılığını vererek elde etmemesidir¹³⁶.

3.2.2. Hak Sahipliğinin Rejim Süresi ile Sınırlı Olması

Türk Medeni Kanunu m. 219’a göre bu rejimde eşlerin edinilmiş mallar üzerindeki hak sahipliği Kanun’un lafzına göre “mal rejiminin devamı süresince¹³⁷” mevcuttur. Diğer bir deyişle eşlerin edinilmiş mallar üzerindeki hak sahipliği bu düzenlemeyle mal rejiminin devamı süresiyle sınırlandırılmıştır¹³⁸. Dolayısıyla mal rejimi başlamadan ve rejimin sona ermesinden sonra edinilen mallar üzerinde diğer eşin hak sahibi olması söz konusu değildir.

---

¹³⁴ **Gümüş**, s. 248; **Acar**, s. 111; Dolayısıyla söz konusu talep sadece eşler arasında hüküm ifade eder, kefilin edimi hususu saklı kalmak şartıyla üçüncü kişileri etkilemez.

¹³⁵ Söz konusu mal varlığını elde etmek için karşılık vermek gerekmektedir. Bu karşılık maddi bir karşılık olabileceği gibi emek de olabilmektedir. Örneğin kişinin çalışması sonucu elde ettiği kazanç ya da parasını ödemek suretiyle aldığı otomobil; **Aldemir**, Betül İpek, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Taraf İradelerinin Etkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 33.

¹³⁶ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 23; **Gençcan**, s. 78; **Zeytin**, Tasfiye, s. 91.

¹³⁷ Mal rejimi evlilik birliğinin kurulmasıyla başlar ve boşanma, eşlerden birinin ölümü ya da başka bir rejime geçilmesiyle sona erer.

¹³⁸ **Acar**, s. 136; **Başpınar**, s. 89; **Aldemir**, s. 32.

3.2.3. Eşlerin Şahsi Hakka Sahip Olması

Mal rejimi evlilik birliğinin kurulmasıyla başlar ve boşanma, eşlerden birinin ölümü ya da başka bir rejime geçilmesiyle sona erer. Sona erme ile birlikte tasfiye aşaması başlar. Eşler rejimin tasfiyesi neticesinde katılma alacağı¹³⁹ olarak ifade edilen bir alacak hakkını haiz olurlar¹⁴⁰. Katılma alacağından doğan bu hak eşe şahsi bir hak kazandırır. Bu hakkın istinasını mal rejiminin ölüm sebebiyle son bulması durumunda sağ kalan eşin alacak hakkı yerine aile konutu ve ev eşyaları üzerinde aynı hak tahsisini talep etme hakkı oluşturur¹⁴¹. Nitekim TMK m. 240 düzenlemesiyle sağ kalan eşe rejimin ölümle son bulması halinde katılma alacağına mahsuben ev eşyaları açısından mülkiyet hakkı tanınmıştır. Buna ilave olarak aile konutu üzerinde sağ kalan eş ilk olarak oturma veya intifa hakkı; şayet haklı sebepler varsa mülkiyet hakkı talep etme imkânı da tanınmıştır¹⁴².

3.2.4. Sözleşme Serbestisi İlkesi

Sözleşme serbestisi ilkesini kısaca, kişilerin diledikleri sözleşmeyi geçerli olarak yapabilmek hususunda sahip oldukları özgürlük şeklinde tanımlayabiliriz. Türk Hukuku'nda genel ilke sözleşme serbestisi ilkesidir. Eşler sözleşme serbestisi kapsamında edinilmiş mallara katılma rejimini veya Kanunda sayılan diğer seçimlik mal rejimlerinden birini seçebilirler. Bu serbesti kanun koyucunun TMK'de sayılan sözleşme tiplerinden birini seçmekle sınırlıdır.

Sözleşme serbestisi kapsamında eşler, kanuni sınırlar içinde kalmak şartıyla mal rejimi sözleşmesinde değişiklik yapabilirler. Bu çerçevede eşler hem mal rejimi içinde kanuni sınırlar dâhilinde değişiklik yapabilirler hem de mal rejimi sözleşmesi içerisinde diledikleri konuyu düzenleme altına alabilirler¹⁴³.

---

¹³⁹ 4721 sayılı Medeni Kanun'a göre, 01.01.2002 tarihinden itibaren boşanma halinde mal paylaşımı, "edinilmiş mallara katılma rejimi" esaslarına göre yapılır. Buna göre, her eş diğer eşin evlilik içinde "edinilmiş mal" niteliğindeki mallarının yarısının değeri üzerinde alacak hakkına sahiptir. Bu alacak hakkına katılma alacağı denilmektedir.

¹⁴⁰ **Başpınar**, s.89; **Acar**, s. 136.

¹⁴¹ **Gençcan**, s. 199; **Gümüş**, s. 402.

¹⁴² **Zeytin**, Tasfiye, s. 88; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 26.

¹⁴³ Buna örnek olarak meslek icrası veya işletme faaliyeti neticesinde doğan ve edinilmiş mal sayılması gereken malın kişisel mal sayılması, değer artış payından kısmen ya da tamamen

3.2.5. İspat Kolaylığı İlkesi

TMK kanun koyucusu eşlerin kişisel ve edinilmiş mallarının kolayca belirlenebilmesi için ispata ilişkin kurallar öngörmüş ve bazı karinelere sonuç bağlamıştır. Misalen TMK m. 216'ya göre eşlerden her biri malvarlığının belirlenmesi ya da malvarlıklarının karışmaması adına envanter tutulmasını isteyebilir. Bununla beraber aynı hükmün ikinci fıkrası, malların getirilmesinden başlayarak bir yıl içinde envanter yapılmışsa bu envanterin doğru olduğuna dair bir karine öngörmüştür¹⁴⁴.

TMK m. 222 hükmü malvarlığının belirlenmesine ilişkin olarak ispat kuralları öngörmüştür. Hükmün birinci fıkrasına göre belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kişi bu iddiasını ispat etmek zorundadır. Bu kişi eşlerden biri olabileceği gibi üçüncü bir kişi de olabilir¹⁴⁵.

TMK m. 222/2'ye göre eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır. Kanun koyucu burada paylı mülkiyet lehine bir karine öngörmüştür. Buradaki karine kesin bir karine değildir. Dolayısıyla diğer eş bu karineyi çürüterek çekişmeli malın kendi mülkiyetinde olduğunu her zaman ispat edebilir.

TMK m. 222/3'e göre aksi ispat edilene kadar bir eşin tüm malları edinilmiş maldır. Burada da ikinci fıkradaki gibi bir karine öngörülmüştür. Şu durumda eş bu malın edinilmiş mal değil de kişisel mal olduğunu iddia ederse birinci fıkra gereği bunu bizzat ispat etmek zorundadır¹⁴⁶.

3.2.6. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Grupları ve Mal Gruplarına Hâkim Olan İlkeler

---

vazgeçilebilmesi, artık değere katılma payının farklı oranlarda kararlaştırılabilmesi, paylı mülkiyet konusu mallar üzerinde tasarruf yetkisinin kullanılabilmesi için diğer eşin rızasının kararlaştırılabilmesi verilebilir.

¹⁴⁴ **Gençcan**, s. 98; **Deniz**, s. 8.

¹⁴⁵ **Özüğür**, Mal Rejimleri, s. 43; **Gençcan**, s. 99; **Yetik**, Nurten, Boşanma Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri, Bilge Yayınevi, Ankara 2008, s.116.

¹⁴⁶ Madde gerekçesinde bu durum; "*Aynı şekilde, maddenin üçüncü fıkrasında da, bir eşin tüm mallarının aksi kanıtlanıncaya kadar edinilmiş mal sayılması yönünde bir karine getirilmiştir. bu durumda eş bu malın edinilmiş mal değil kişisel mal olduğunu iddia ederse, birinci fıkradaki kural gereğince bunu ispatla yükümlü olacaktır. bunu ispat edemediği takdirde ise söz konusu mal eşlerin edinilmiş malı sayılacaktır.*" şeklinde ifade edilmiştir.

Bu başlık altında mal grupları ve mal gruplarına hakim olan ilkeler incelenmiştir.

3.2.6.1. Mal Grupları

Mal rejimleri çerçevesinde mallar iki gruba ayrılarak değerlendirilmektedir. Bunlar edinilmiş mallar ve kişisel mallardır.

a. Edinilmiş Mallar

Edinilmiş mal her bir eşin bu mal rejimi devam ettiği sürece karşılığını vermek suretiyle elde ettiği malvarlığı değerleridir. TMK 219'un ikinci fıkrasına göre edinilmiş mallar; *“Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır; çalışmasının karşılığı olan edimler, sosyal yardım veya sosyal güvenlik kurum ve kuruluşlarının veya personele yardım amacı ile kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler, çalışma gücünün kaybı sebebiyle ödenen tazminatlar, kişisel malların gelirleri, edinilmiş malların yerine geçen değerler.”*dir.

Buradan hareketle hükümde sayılan hallerin sınırlı sayıda değil örnekleyici olduğunu söyleyebiliriz¹⁴⁷. Ayrıca hükmün gerekçesinde, ilke olarak mal rejiminin devam ettiği süre boyunca eşlerin ivazlı, yani karşılığını vererek elde ettikleri, tüm malvarlıklarının edinilmiş mallar grubunda değerlendirileceği ifade edilmiştir¹⁴⁸. Nitekim Yargıtay bir kararında babanın çocuğuna bağışladığı aracın, araç bedelinin çocuk tarafından daha önceden satıcıya ödenmiş olması sebebiyle işlem her ne kadar bağışlama gibi gösterilmiş olsa da aracın edinilmiş mal grubuna dâhil olduğuna hükmetmiştir¹⁴⁹.

b. Kişisel Mallar

¹⁴⁷ **Yazgan**, Selda, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Paylaşımı, GÜSBİE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014, s. 34; **Ateş**, s. 115; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 110.

¹⁴⁸ **Köseoğlu**, 644; **Yıldız**, Mustafa Batuhan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi, İKÜSBİE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018, s. 22.

¹⁴⁹ *“Dava konusu .... plakalı araç 22.02.2011 tarihinde davacı-karşı davalı ...'ın çalışanı ..... adına satın alınmış olup dosya içeriğine ve aynı tarihte ...'ın banka hesabından...e araç satı.... bedelinin havale edilmiş olmasına göre söz konusu araç bedelinin davacı-karşı davalı ... tarafından karşılandığının kabulü gerekir. sonradan 28.04.2011 tarihinde aracın davacı-karşı davalı ...'ın babası.... satış gösterilerek, sonradan da 16.05.2011 tarihinde bağış gösterilmek suretiyle davacı-karşı davalı adına tescil edilmesi dava konusu aracın edinilmiş mallara katılma rejiminde satın alındığı ve edinilmiş mal olduğu gerçeğini değiştirmez. bu açıklamalara göre, yerel mahkemenin dava konusu ....plakalı aracın davacı-karşı davalının kişisel malı olduğu yönündeki gerekçesi dosya içeriğine uygun değildir.”* **Y. 8. HD.**, 19.04.2017 T., 2016/12665 E., 2017/5724 K. (E.T. 18.05.2020)

TMK m. 220’de kanunen kişisel mal sayılan değerler düzenlenmiştir. Hükme göre kişisel mallar; “Eşlerden herhangi birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya, mal rejiminin başlangıcında eşlerden herhangi birine ait bulunan veya herhangi bir eşin sonradan miras yolu ile ya da herhangi bir şekilde karşılığı ödenmeden kazanma yolu ile elde ettiği malvarlığı değerleri, manevî tazminat alacakları, kişisel malların yerine geçen değerler.” dir. TMK m.220 hükmü sınırlı sayıda düzenlenmiştir¹⁵⁰. Bu sebeple aşağıda belirteceğimiz TMK m.221 ve TMK m.228’de belirtilen istisnalar dışında başka bir malvarlığının kişisel mal sayılması ve eşler arasında böyle bir düzenleme gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

TMK m.221’de sözleşmesel kişisel mallar sayılmıştır¹⁵¹. Hükme göre; “Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle, bir mesleğin icra edilmesi veya bir işletmenin faaliyeti sebebi ile doğmuş olan edinilmiş mallara dâhil edilmesi gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal sayılacağını kabul edebilirler. Eşler, mal rejimi sözleşmesi ile kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını da kararlaştırabilirler.”

TMK m.228’e göre ise; “Eşlerden herhangi birine sosyal yardım veya sosyal güvenlik kurumları tarafından yapılan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybedilmesi sebebiyle ödenmiş olan tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal yardım veya sosyal güvenlik kurumlarınca uygulanan usule göre ömür boyu irat bağlanmış olsa idi, mal rejiminin sona ermiş olduğu tarihte bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye dönüştürülmüş değeri ne olacak idi ise, tasfiyede o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılır.”

Kişisel malların geri istenebilmesi için eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi gerekmemektedir. Evlilik devam ederken de kişisel malın iadesi talep edilebilir¹⁵². Nitekim Yargıtay¹⁵³ bir kararında eşin kişisel malları olan çeyiz eşyalarını istemesi için mal rejiminin sona ermesi gibi bir şart aramamıştır.

¹⁵⁰ Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 278-282; Şıpka / Özdoğan, s 133; Demir, Pınar, s. 23-25.

¹⁵¹ Şıpka / Özdoğan, s. 133; Demir, Pınar, s. 25-26; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 282-284.

¹⁵² İçöz Demirel / Büberci, s. 162; Yavuz, s. 1185; Aldemir, s. 43.

¹⁵³ “Davalı karşı davacı kadın, evliliğin başlangıcında kocasının evine götürdüğü çeyiz eşyalarının iadesini talep etmiştir. İstek kişisel malların (TMK. m. 220/1-2) geri alınmasına ilişkindir. Kişisel malların: bu nitelikte oldukları kanıtlanması koşulu ile geri istenebilmesi için mal rejiminin sona

3.2.6.2.Mal Gruplarına Hâkim Olan İlkeler

Mal gruplarına hakim olan ilkeler başlığı altında ilk olarak değişmezlik ilkesini daha sonra bütün olarak özgüleme ilkesini açıklayacağız.

a.Değişmezlik İlkesi

Yasal Mal Rejiminde eşlerin sahip olduğu mallar, edinilmiş mallar ve kişisel mallar olarak gruplara ayrılmaktadır¹⁵⁴. Gruplara ayrılan bu mallar daha sonra bir gruptan diğerine geçirilemez. Kısaca asıl olan mal gruplarının değişmezliğidir. İstisna olarak eşler aralarında sözleşme akdederek kişisel mal statüsü yaratabilirler¹⁵⁵. Nitekim TMK m.221'e göre; *“Eşler aralarında yaptıkları mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin yine kişisel mal sayılacağını kararlaştırabilmektedirler. Eşler aralarında yapacakları mal, rejimi sözleşmesiyle bir mesleğin icra edilmesi veya bir işletmenin faaliyeti nedeniyle ortaya çıkan edinilmiş mallara dâhil edilmesi gereken mal varlığı değerlerinin, de kişisel mal sayılacağını, kabul edebilirler.”*

Buna karşılık eşler aralarında akdedecekleri bir anlaşma ile edinilmiş mal statüsü yaratamazlar. Fakat Yargıtay¹⁵⁶ evlenmeden önceki yani; başlangıç malvarlığının aksi kararlaştırılmadıkça kişisel mal sayılacağını yani aksinin kararlaştırılabileceğini ifade etmektedir. Kanaatimizce başlangıç malvarlığı ister karşılığı verilerek alınmış ister karşılıksız kazanım yoluyla edinilmiş olsun mal rejiminde kanun gereği kişisel mal

---

ermiş olması gerekmez. Tarafların gösterdikleri delillerin değerlendirilip bu istekler hakkında olumlu olumsuz bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.”

Y. 2. HD., 27.11.2008 T., 2007/16345 E., 2008/16155 K. (Kazancı) (E.T. 18.05.2020)

¹⁵⁴ Bakınız ikinci Bölüm, II, F, 1.

¹⁵⁵ **Meydan / Yapal**, s. 442; **Gençcan**, s. 193; **Kılıç**, Sema, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Malvarlığı Değerleri, AÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2017, s. 38.

¹⁵⁶ *“Taraflar 21.09.1989 tarihinde evlenmişler, 22.05.2006 tarihinde açılan boşanma davasının kabul ile sonuçlanması üzerine 18.06.2007 tarihinde kesinleşen hükümle boşanmışlardır. Eşler arasındaki mal rejimi boşanma davasının açıldığı tarihte son bulmuştur. Dava konusu taşınmaz eski mk.nun 170. maddesine göre geçerli olan mal ayrılığı rejimi döneminde 16.08.1993 tarihinde edinilmiştir. Bu dönemde edinilen mallar aksi kararlaştırılmadıkça kişisel mallar sayılır.”* **Y. 8. HD.**, 15.10.2009 T., 2451 E.,4831 K. (Kazancı) (E.T. 18.05.2020)

olarak kabul edilmelidir¹⁵⁷. Zira mal rejimi sözleşmesiyle edinilmiş mal statüsü yaratılamaz¹⁵⁸.

b.Bütün Olarak Özgüleme İlkesi

Türk Medeni Kanunu'nun 218. maddesine göre edinilmiş mallara katılma rejiminde her eşin kişisel malının yanında bir de eşlerden her birinin edinilmiş malları vardır. Söz konusu mal rejiminin tasfiyesi aşamasında tasfiye işlemi mal gruplarına göre yapılacağından her malın bu gruplardan birine özgülenmesi gerekmekte ve bu özgülenmenin bir bütün olarak yapılması gerekmektedir¹⁵⁹.

Şu durumda malvarlığı değerinin elde edilmesinde her iki mal grubundan katkı sağlanmışsa malın hangi gruba dâhil olacağına açıklanması gerekmektedir. Bu halde edinilen mal ağırlıklı olarak hangi mal grubuna dayalı olarak elde edilmişse o grupta kabul edilir fakat diğer mal grubu lehine TMK m. 230/2 gereği denkleştirme yapılır¹⁶⁰. Şayet edinilen malda katkı kayması eşit oranda ise tercih ilkesine göre hareket edilir ve edinilmiş mal grubunda değerlendirilir¹⁶¹. Şayet katkı kayması farklı oranda ise baskın tercih ilkesine göre hareket edilir¹⁶².

3.3.Edinilmiş Mal İle Kişisel Mal Ayrımı

Bilindiği üzere katılma rejiminde iki grup mal bulunduğunu kabul edilmiştir. Bu kısımda söz konusu malların ayrımını açıklayacağız.

3.3.1.Edinilmiş Mal ile Kişisel Malların Ayrıştırılmasında Esas Alınan Ölçütler

---

¹⁵⁷ Kişilerin evlilik birliğinden önce hatta büyük ihtimalle evlendiği kişiyi bile tanımadan önce elde etmiş olduğu mal varlığının edinilmiş mal sayılması, yasal mal rejiminin anlayışına da ters düşmektedir.

¹⁵⁸ **Gençcan**, s. 194; **Özüğür**, Mal Rejimleri, s. 46; **Öztaş**, Bilge, Medeni Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 445.

¹⁵⁹ **Akıntürk / Ateş**, s. 155; Dolayısıyla bir malvarlığı değeri ya edinilmiş ya da kişisel mal grubuna dahil olup kısmen kişisel veya edinilmiş mal olarak kabul edilemez.

¹⁶⁰ **Zeytin**, Tasfiye, s. 89; **Gençcan**, s. 195.

¹⁶¹ **Kılıç**, s. 41; **Gençcan**, s. 195.

¹⁶² **Gençcan**, s. 195; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 7; Örneğin evlilikten sonra edinilen bir konut satışından kazanılan para ve mirastan kalan paranın birleştirilerek yeni bir konut alındığı zaman bu konutun hangi mal grubuna dahil olacağı hususunda edinilirken hangi kaynaktan daha fazla yararlanıldığı göz önüne alınır. Şayet satılan konuttan karşılanan miktar fazla ise yeni konut edinilmiş mal grubuna; mirastan karşılanan miktar fazla ise kişisel mal grubuna dahil edilir.

Edinilmiş malların ve kişisel malların ayrıştırılması hususunda bir takım ölçütler mevcuttur. Bu ölçütler ışığında ayırım daha net anlaşılacaktır.

3.3.1.1. Karşılık Ölçütü

TMK m. 219'a göre edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir. Buna göre malvarlığı değerinin edinilmiş mal sayılabilmesi için bu değer mal rejiminin devamı süresince karşılık verilerek elde edilmesi gerekir. Fakat TMK'de karşılık kavramı tanımlanmamıştır. Bu kavramdan ne anlaşılması gerektiğinde dair doktrinde çeşitli görüşler mevcuttur.

Bir görüşe göre¹⁶³ karşılık kavramından kasıt eşlerin emek karşılığı bir malvarlığı edinmesidir¹⁶⁴. Diğer bir görüşe göre¹⁶⁵ karşılık kavramı sadece emek karşılığı anlamını taşımamakta; bunun yanında başka karşı edimler de karşılık kavramı içine girmektedir¹⁶⁶. Hayatın olağan akışına göre ikinci görüş daha kabul edilebilirdir. Zira edinilmiş mallardan olan bir malvarlığı değerinin karşılığını sadece emek değil misalen para, eşya vs. de oluşturabilir. Ayrıca karşılıktan sadece emek karşılığını anlamak hükmün kapsamını daraltır niteliktedir.

3.3.1.2. Karşı Edim Ölçütü

Yukarıda ifade ettiğimiz karşılık kavramı, doktrinde bazı yazarlara göre¹⁶⁷ karşı edim kavramıyla da açıklanabilir. Bu çerçevede elde edilen malvarlığı değerine karşılık; verme, yapma ya da yapmama şeklinde bir karşı edimde bulunuluyorsa bu malvarlığı değeri edinilmiş maldır. Diğer bir deyişle elde edilen malvarlığı değeri ivazlıysa bu değer edinilmiş mal grubuna dâhildir. Burada ivazın edinilen malın gerçek değerini karşılayıp karşılamamasının bir önemi yoktur¹⁶⁸.

---

¹⁶³ **Gençcan**, s. 221; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 22; **Acar**, s. 42.

¹⁶⁴ Eşlerden herhangi birinin çalışması karşılığı elde ettiği gelir. Burada emek söz konusudur.

¹⁶⁵ **Sarı**, s. 138; **Zeytin**, Tasfiye, s. 98.

¹⁶⁶ Eşlerden herhangi birinin parasını vermek suretiyle bir otomobil satın alması. Burada otomobil alma karşılığında verilen şey emek değil paradır.

¹⁶⁷ **Kuzucu**, s. 19; **Sarı**, s. 138; **Zeytin**, Tasfiye, s. 98.

¹⁶⁸ Değeri 1.000.000 TL olan bir evi almak için karşılık olarak 600.000 TL vermiş olmak durumunda bir ivaz söz konusudur. Ödenen miktarın evin değerini karşılamıyor olması önemli değildir.

İvazsız; yani bir karşılık olmaksızın elde edilen malvarlığı değerleri ise TMK m. 220 uyarınca kişisel maldır. Ancak bu durumun istisnaları da mevcuttur. Örneğin eşlerden birinin kişisel kullanımına yarayan eşya ivazlı olsa bile kişisel mal sayılır¹⁶⁹. Diğer taraftan ivazsız olsa dahi kişisel malların gelirleri edinilmiş maldır¹⁷⁰.

Elde edilen malvarlığı değerinin karşılığını oluşturan karşı edim, eşin malvarlığında mevcut olan bir hakkın devri, sınırlanması, değiştirilmesi veya sona erdirilmesi şeklinde tezahür edebileceği gibi; bedensel ya da fikri bir faaliyeti şeklinde de tezahür edebilir. Şayet eşin karşı edimi şahsi edimse; yani onun bedensel ya da fikri bir faaliyetiye bunun karşılığında kazanılan malvarlığı değeri her zaman onun edinilmiş mal grubuna dâhildir¹⁷¹. Karşı edimin bir maddi edim olduğu hallerdeyse; yani eşin malvarlığına giren bir değerse karşı edimin ait olduğu mal grubuna göre iktisap edilen mal eşin kişisel ya da edinilmiş malı sayılır¹⁷².

3.3.1.3. Kişisel Malların Sınırlı Sayıda Olması Ölçütü

Önceki kısımlarda¹⁷³ açıkladığımız üzere, kişisel malların kanunda tek tek sayılması durumu dikkate alındığında kişisel mallar bakımından sınırlı sayı ilkesinin geçerli olduğu söylenebilir. Buna karşılık edinilmiş mallar hususunda aynı şeyi söyleyemeyiz. Nitekim TMK 219'daki "... özellikle şunlardır" ifadesinden edinilmiş mallara ilişkin sayımın örnekleyici olduğu açıkça görülmektedir.

---

¹⁶⁹ **Sarı**, s. 138; **Kuzucu**, s. 20.

¹⁷⁰ Babadan kızına miras kalan bir ev her ne kadar kişisel mal ise de bu evin kiraya verilmesi durumunda elde edilen kira geliri edinilmiş maldır.

¹⁷¹ **Zeytin**, Tasfiye, s. 94; **Kuzucu**, s. 20.

¹⁷² **Kuzucu**, s. 20; **Zeytin**, Tasfiye, s. 94.

¹⁷³ Bakınız ikinci Bölüm, II, F, 1, a-b.

3.3.1.4. Kişisel Malların Tasfiyeye Konu Edilmemesi Ölçütü

Kişisel mallar, katılma alacağı hesaplanırken dikkate alınmamakta, dolayısıyla tasfiyeye dâhil edilmemektedir¹⁷⁴. Bunun öncelikli sebebi, kişisel mallarda, edinilmiş mallardan farklı olarak eşler arasında iş birliği ve iş bölümünün etkili olmamasıdır. Nitekim Yargıtay¹⁷⁵ bir kararında üzerinde bina bulunan arsayı evlenmeden önce, eşlerden birinin kendi kazancı ile satın aldığı ve bu hususun ispatlandığı gerekçesiyle arsanın tasfiyeye dâhil edilemeyeceğine karar vermiştir.

3.3.2. Edinilmiş Malların Çeşitleri

TMK' da sayılan edinilmiş mallar; çalışma karşılığı kazanılan edinimler, yardım ve sosyal güvenlik ödemeleri, çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar, kişisel malların gelirleri ve edinilmiş malların yerine geçen değerlerdir.

3.3.2.1.Çalışma Karşılığı Kazanılan Edinimler

TMK m. 219/2 b.1'e göre edinilmiş malların ilki eşlerin çalışma karşılığı kazandıkları edinimlerdir. Bu edinimleri, iş sözleşmesine tabi şekilde resmi veya özel kuruluşlara bağlı çalışarak ya da bir sanatın veya mesleğin icrası ya da bir işletmenin faaliyetleri çerçevesinde eşlerden her birinin emek karşılığı elde ettiği gelirler olarak ifade edebiliriz¹⁷⁶.

¹⁷⁴ Buna gerekçe olarak kişisel mallarda edinilmiş mallardan farklı olarak eşler arasında işbirliği ve iş bölümünün etkili olmaması gösterilebilir, bkz. **Sarı**, s. 169.

¹⁷⁵ **Y. 8. HD.**, 17.01.2017 T., 2015/4552 E., 2017/352 K. (Kazancı) (E.T. 18.05.2020); "... ada ... parsel sayılı taşınmazın arsasının taraflar evlenmeden önce 17.02.1978 tarihinde 3. kişiden satın alınarak davalı eş adına tescil edildiği, satın alındığı tarih itibari ile taşınmazın arsasının davalının kişisel malı olduğu anlaşıldığından, taşınmazın arsası mal rejiminin tasfiyesine konu edilemez."

¹⁷⁶ **İnal**, Nihat, Örnek Dilekçe Ve Kararlarla Aile Mahkemeleri Davaları, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2004, s. 612; "Taraflar, 27.05.2004 tarihinde evlenmiş, 16.10.2008 tarihinde açılan dava sonucunda evliliğin mutlak butlandan iptaline karar verilmiştir. Tasfiyeye konu taşınmaz, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 03.07.2006 tarihinde satın alınarak, davalı eş adına tescil edilmiştir. Dosya içerisinde toplanan delillere, her iki tarafın tanık beyanlarına göre zihinsel engelli olan ...'nın babası... ile birlikte çalıştığı anlaşılmaktadır. Hayatın olağan akışına göre baba ile oğul arasındaki gelir ortak olup baba tarafından alınarak davalı eş adına tescil edilen tasfiyeye konu taşınmazın yarı payının baba tarafından davalı oğluna bağışlandığının, diğer yarı payının ise davalı eşin çalışması karşılığı elde ettiği gelirle edinildiğinin kabulü gerekir. bu açıklamaya göre, tmk'nun 219/1.maddesine göre çalışma karşılığı elde edilen gelir edinilmiş mal niteliğinde olacağından davacının bu bölüm üzerinde tmk'nun 231 vd.maddeleri uyarınca yarı pay oranında artık değere katılma alacağı hakkı mevcuttur. Başka bir anlatımla dava konusu taşınmazdaki davalıya bağış yapılan bölüm çıktıktan sonra kalan yarı pay

Çalışma karşılığı kazanılan edimler düzenli veya düzensiz olabileceği gibi bunların maaş, yevmiye vb. şekilde isimlendirilmesinin de bir önemi bulunmamaktadır. Hatta edimler saatlik, günlük, aylık, yıllık ya da parça başına dahi kazanılabilir. Bu çerçevede eşlerin iş sözleşmesi kapsamında aldıkları prim, ikramiye gibi kazanımlar da çalışma karşılığı kazanılan edimler içinde değerlendirilir¹⁷⁷.

Çalışma karşılığı kazanılan edimden bahsedebilmek için prensip olarak iş gücünün kullanılması neticesinde gelir elde edilmesi lazımdır¹⁷⁸.

Hükümde yer alan “çalışma” olgusu fikri bir olgu olabileceği gibi; borçlar hukuku kapsamında yapma, yapmama edimi şeklinde de tezahür edebilir. Şu durumda patent, marka gibi fikri eserler üzerindeki mali haklar edinilmiş mal sayılırlar. Buna karşılık söz konusu fikir ürünlerinin elde edilme şekli ve bunlar üzerinden sağlanan maddiyatın hangi mal grubuna dâhil olacağı hususunda doktrinde tartışma bulunmaktadır. Söz konusu tartışmayı bir örnek üzerinden somutlaştırmak gerekirse; profesyonel bir heykeltıraş eşin rejimin devamı süresince meydana getirdiği eserleri satarak elde ettiği meblağın edinilmiş mal olduğu aşıkardır. Zira mal rejiminin devamı boyunca fikri ya da bedeni olsun çalışarak kazanılan edimler edinilmiş maldır. Bununla birlikte amatör bir heykeltıraş eşin meydana getirdiği eser üzerinden elde ettiği meblağın edinilmiş mal olup olmadığı durumunun incelenmesi gerekir.

Bir görüşe göre¹⁷⁹ eşlerin amatör faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirler edinilmiş mal sayılırlar. Diğer bir görüşe göre¹⁸⁰ eşlerin sosyal ilişkilerinde emeklerini ortaya koyarak

---

üzerinde davacı lehine kısmen kabul kararı verilmesi gerekmektedir. Açıklamalara göre davacının katılma alacağının belirlenmesi ve belirlenecek miktara hükmedilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.” Y. 8. HD., 13.04.2016 T., 2014/25701 E.,2016/6707 K. (Kazancı) (E.T. 18.05.2020)

¹⁷⁷ Yetik, s. 114; İnal, s. 612; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 105.

¹⁷⁸ Akbulut, s. 42 (Diğer bir deyişle bu iş gücüne diğer eşin katkıda bulunup bulunmaması önemli değildir. Bu çerçevede diğer eşe mesleğinin icrası sırasında yardımda bulunan eşin çalışması karşılığında kazandığı edimler de edinilmiş mal sayılırlar) ; “Dava konusu taşınmazın edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu Eylül 2002 tarihinde satın alındığı, ancak daha sonraki tarihlerde dekorasyon çalışmaları tamamlanarak tapuda davalı adına tescil edildiği taraflar arasında uyuşmazlık konusu değildir. Dosya içeriğine ve tanık anlatımlarına göre, taraflar çalışmaları karşılığı elde ettikleri gelirleriyle dava konusu taşınmazı satın almış ve ayrıca iyileştirme yapmışlardır. Başka anlatımla, taraflar kişisel mallarıyla katkıda bulduklarını ileri sürmedikleri gibi bu husus kanıtlanamamıştır. Eşlerin çalışmalarının karşılığı olan edimleri, edinilmiş maldır.” Y. 8. HD., 11.06.2015 T.,2014/3307 E., 2015/12874 K. (Kazancı) (E.T. 20.05.2020)

bir kazanım elde ettikleri her durum edinilmiş mal sayılmamalıdır. Burada eseri meydana getiren eş aslen iktisaba dayanan bir hakka sahiptir. Ayrıca eşlerin mesleki faaliyetleri dışında giriştikleri her eyleme bir değer biçip bunu tasfiyeye dahil etme durumu Türk toplum yapısına uygun değildir. Dolayısıyla amatör faaliyetler sonucu meydana getirilen eser eşin kişisel malı sayılmalıdır.

Çalışan eşin diğer eşe kişisel ihtiyaçlarını karşılaması için verdiği harçlığın da hangi mal grubuna gireceği hususu tartışmalıdır. Bu konuda bir görüşe göre¹⁸¹ eş söz konusu harçlığı iş gücünün karşılığında kazanmaktadır. Diğer bir deyişle burada karşılıksız kazandırma söz konusu değildir, bu nedenle harçlığın da edinilmiş mal sayılması gerekir. Bir başka görüşe göre¹⁸² harçlık hususu eşler arasındaki iş bölümünün bir sonucu olup, bunun sağlanması aile birliğinin gereğindedir. Bizim de katıldığımız görüşe göre harçlığın hangi mal grubuna dahil olacağı hususunu her ailenin sosyal ve ekonomik yapısına bağlı şekilde değerlendirmek gerekir¹⁸³. Bu çerçevede sosyal ve ekonomik yapı göz önüne alınarak her somut olayın; yani verilen harçlığın olağan ve olağan dışı olup olmadığı tespit edilmeli ve buna göre bir karar verilmelidir.

Harçlık dışında -örneğin mutfak masrafları gibi- eşlerin TMK m. 186/3 ve m. 196 çerçevesinde sağladıkları katkı da edinilmiş mal kapsamında değerlendirilmemelidir. Diğer bir deyişle burada hiçbir ayırım yapılmaksızın eşin evlilik birliğinin gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirirken aldığı karşılığı amacına uygun biçimde kullanılmamış ve hatta biriktirmiş olsa bile kişisel maldır¹⁸⁴.

---

¹⁷⁹ **Sarı**, s. 144; **Acabey**, s. 503; Söz konusu görüşü savunanlar buna gerekçe olarak eşlerin sürekli gelirlerinin yanında geçici şekilde çalıştıkları işlerden elde ettikleri kazanımların da edinilmiş mal sayılması gerektiği ve bu çalışmaların karşılığında elde ettikleri kazanımların ücret, bahşış vb. şekilde isimlendirilmesinin bir önemi olmadığını göstermektedirler.

¹⁸⁰ **Zeytin**, Tasfiye, s. 99; Çünkü amatör faaliyetler sonucu meydana getirilen eser, profesyonel bir eser değildir.

¹⁸¹ **Akbulut**, s. 44-45.

¹⁸² **Sarı**, s. 145; **Zeytin**, Tasfiye, s. 104 dn 41.

¹⁸³ **Sıpka**, Şükran / **Demir**, Pınar Özlem, İsviçre Federal Mahkemesi'nin „Edinilmiş Malların Tasfiyesine İlişkin Bir Kararın İncelenmesi (BGE 118 II 27-31), Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan (İsviçre) , Ankara 2004, s. 260.

¹⁸⁴ **Gümüş**, s. 257; **Sarı**, s. 145; Zira bu katkı evlilik birliğinin getirdiği yükümlülüklerdendir. Aksinin kabulü durumunda çalışmayan eş açısından ev işleri gibi hususlar bir görev niteliğine bürünür ve evlilik birliğinin temel prensiplerinden olan iş bölümü ve işbirliği prensipleri zedelenir.

Eşlerin bir başkasına şu veya bu şekilde bağlı olarak çalışmaları durumunda bu çalışmadan elde ettikleri kazanımlar onların edinilmiş mallarıdır. Buna karşılık eşlerin mesleklerini bağımsız bir biçimde işletme veya sermaye ya da başkaca bir malvarlığı değeri vasıtasıyla icra ettikleri hallerin ayrıca incelenmesi gerekir. Çünkü bu hallerde malvarlığı değerinin mesleki faaliyetin icrasında kullanılması durumunda eşlerin başkaca kazançlar elde etmeleri mümkündür. Bu çerçevede eşlerin meslek icrası neticesinde elde ettikleri kazançların edinilmiş mal olacağı açıktır. Fakat bu faaliyetlerde kullanılan ve eşlerden birine ait olan malvarlığının değerinin artması halinde bu değer artışının serbest piyasada kullanılan değer artış çeşitlerine – konjonktürel¹⁸⁵ ve endüstriyel¹⁸⁶- bağlı olarak değerlendirilmesi gerekir. Söz konusu artış endüstriyel artışa bağlı ise burada elde edilen değer edinilmiş mal kabul edilir. Buna karşılık konjonktürel artışa bağlı ise sermayenin hangi malvarlığına ait olduğuna göre durum değişir.

3.3.2.2.Yardım ve Sosyal Güvenlik Ödemeleri

Türk Medeni Kanunu m. 219/2 b.2'ye göre Sosyal Güvenlik Kurumu ve sosyal yardım kuruluşları ile personele yardım için kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler edinilmiş maldır¹⁸⁷. SGK'nin yaptığı ödemeleri iş kazası, meslek hastalıkları sigortası, ölüm sigortası, işsizlik sigortası ve analık, malullük, yaşlılık sigortası olarak

---

¹⁸⁵ Konjonktür, bir ülkenin var olan ekonomik hayatının yükselme ve de alçalma yönünde göstermiş olduğu inişli ve çıkışlı dalgalı olan hareketlerinin bütünüdür. Her çeşit durumun ve de şartın ortaya çıkarmış olduğu sonuç olarak da tanımlanır.

¹⁸⁶ Enerji kaynağı sağlamak ya da hammaddelerin işlenmesi noktasında, bu kaynakları ortaya çıkarmak için kullanılan araçlara ya da yöntemleri endüstri denmektedir. Sanayi ile ilgili olan tüm unsurları endüstriyel denmektedir. Yani sanayileşme üzerinden ele alınan pek çok üretim kapsamında ilgili unsurlar endüstriyel anlamı taşımaktadır.

¹⁸⁷ “Davalı koca 29.1.2003 tarihinde emekli olmuş, oyak ve emekli sandığı tarafından kendisine toplu ödeme yapılmıştır. davaya konu 34 □ 46 plakalı araç ise, davalı koca tarafından 15.5.2003 tarihinde alınmış ve 28.5.2003 tarihinde koca adına tescil edilmiştir. kocanın aracın emekli ikramiyesi ile alındığı hakkındaki savunmasının aksi de kanıtlanmamıştır. alınan emekli ikramiyesi edinilmiş mallardandır. dava konusu araçta edinilmiş malla (emekli ikramiyesi ile) alınmıştır. mahkemece; kocaya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte (boşanmanın dava tarihinde tmk. 225. m.) bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değerinin hesaplanması, aracın ise edinilmiş mallardan kabul edilmesi, tasfiye hesabının bu esaslar çerçevesinde değerlendirilmesi, gerektiğinde bilirkişiden de görüş alınması ve sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir. (tmk. m. 228/2) bu husus üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.” **Y. 2. HD.**, 01.11.2006 T., 206/6845 E.,2006/14701 K. (Kazancı) (E.T. 20.05.2020)

sıralayabiliriz¹⁸⁸. İfade edelim ki SGK'nin ve diğer sosyal kuruluşların bu ödemeleri yapmasındaki amaç, sağlık yardımı ile şu veya bu şekilde meydana gelen iş gücünün kaybı nedeniyle ortaya çıkan gelir kaybının telafi edilmesidir. Böylece çalışanlar açısından ortaya çıkabilecek bu tür risklere karşı güvence sağlanmaktadır. Aynı şekilde personele yardım için kurulmuş olan sandık ve benzerleri de sosyal güvenlik kurumlarının yaptığı ödemelere paralel ödemeleri çalışanlara sağlamaktadır.

Doktrinde sosyal yardım kuruluşlarının yaptıkları ödemeler hususunda bunların hangi mal grubuna dahil olacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre¹⁸⁹ söz konusu yardımlara eşler karşılık vermedikleri için kişisel mal sayılmalıdırlar. Diğer görüşe göre¹⁹⁰ bunların temelinde karşılık olup olmadığının tespitinde prim esasının yanında yapılan yardımın karakteri de önem arz eder. Bu çerçevede yardımlar tazminat karakteri taşıyan ve koruma karakteri taşıyan yardımlar olarak ikiye ayrılır. Tazminat karakteri taşıyan yardımlar edinilmiş, koruma karakterli yardımlar ise kişisel maldır. Çünkü tazminat niteliği taşıyan yardımlarda örneğin bir gazi ailesine yapılan yardım gibi, temelde fiziki veya fikri bir karşılık vardır. Bu nedenle bu yardımlar edinilmiş mal sayılmalıdır.

SGK ve sosyal yardım kuruluşlarınca isteğe bağlı sigortalılık neticesinde ödenen yardım ve tazminat diğer sigorta ödemelerinden farklılık gösterir. Buradaki sigortada primler sigortalı tarafından ödenmekte olup çalışma şartı aranmamaktadır¹⁹¹. Diğer bir deyişle burada karşılık verilerek elde edilen bir edinim yoktur. Bundan dolayı ikame ilkesi uyarınca primlerin hangi mal grubundan karşılandığı önem arz eder. Primler edinilmiş maldan karşılanmışsa elde edilen gelir edinilmiş, kişisel maldan karşılanmışsa elde edilen gelir de kişisel mal sayılır¹⁹².

Özel sigorta türlerinin TMK m. 219/2 b.2 kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususuna değinmek istiyoruz. Zira hükmün kapsamına SGK ve sosyal yardım kuruluşları ile personele yardım için kurulan sandık ve benzerlerinin

---

¹⁸⁸ **Sarı**, s. 148; **Acabey**, s. 505; **Acar**, s. 53.

¹⁸⁹ **Acabey**, s. 505; **Acar**, s. 53.

¹⁹⁰ **Zeytin**, Tasfiye, s. 111; **Akbulut**, s. 48-49.

¹⁹¹ **Akbulut**, s. 50; **Zeytin**, Tasfiye, s. 111.

¹⁹² **Gençcan**, s. 223-224; İkame: Bir başka şeyin yerine koyma, yerine kullanma.

yaptığı girmektedir¹⁹³. Dolayısıyla burada primin ağırlıklı karşılandığı mal grubuna bakılması ve ona göre karar verilmesi gerekir¹⁹⁴. Buna göre rejimin tasfiyesi aşamasında elde edilen değer eşin malvarlığında duruyorsa edinilmiş, tüketilmişse kişisel mal sayılır. Hayat sigortasında durum biraz farklıdır. Burada primlerin ödenmesi her iki mal grubundan da gerçekleştirilmişse denkleştirme yapılır¹⁹⁵. Şayet yapılan ödemeler her iki

¹⁹³ Kuzucu, s. 45; Akbulut, s. 50.

¹⁹⁴ “Tasfiyeye konu... mensupları yardımlaşma sandığı vakfi'na davalı eş mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu 30.10.1990 tarihinde üye olmuş, aidat ödemelerine halen devam etmektedir. yukarıda açıklanan yasal düzenleme ve ilkeler uyarınca yapılan incelemede; tüm dosya kapsamı birlikte incelendiğinde,...ş. mensupları yardımlaşma sandığı vakfi'dan gelen yazıya göre, davalı eşin mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu 30.10.1990 tarihinde üye olduğu, 01.01.2002-31.08.2007 tarihleri arasında toplam 14.520,00 tl aidat ödemesi yaptığı, varlığının (aidatlar dahil) 01.01.2002 tarihinde 21.817,55 tl iken 31.08.2007 tarihinde 141.201,43 tl olduğu; vakıf senedi 7.1. maddesine göre 'vakıf üyelerinin diledikleri zaman istifa ederek üyelikten ayrılacakları' ve 7.1.1. maddeye göre de 'istifa etmeleri halinde vakıfta birikmiş aidatları her yıl için yıllık %5 basit faizi ile birlikte iade edileceği' düzenlendiği anlaşılmıştır. açıklanan kanuni düzenlemelere göre, vakıf tarafından yapılacak toplu ödeme ya da irat şeklindeki maaş ödemelerinin hangi mal grubundan sayılacağı, vakıfa ödenen aidatların ait olduğu mal grubuna göre belirlenmesi gerekir. vakıf tarafından yapılacak ödeme; aidatlar edinilmiş mal grubundan karşılanmışsa edinilmiş mal, kişisel mal grubundan karşılanmışsa da kişisel mal sayılacaktır. aidatların hangi eş tarafından veya hangi mal grubundan ödendiğinin kanıtlanamaması durumunda ise, az yukarı da açıklanan tmk'nun 222. maddesinin 2 ve 3. fıkraları göz önünde bulundurularak mal rejiminin tasfiyesi gerçekleştirilmelidir. o halde, davacının talebi katılma alacağı olduğuna göre, her ne kadar vakıf tarafından davalıya boşanma dava tarihinde ödenmiş bir para olmasa da vakıf senedindeki düzenlemelere göre, vakıf üyeliğinden davalının isteği zaman istifa edileceği (vakıf senedi m. 7.1), bu nedenle zorunlu katılımın olmadığı; ancak davalının istifa etmesi halinde ödediği aidatların (01.01.2002-12.09.2007) % 5 basit faizi ile birlikte alabileceği (vakıf senedi m. 7.1.1), davalının da boşanma dava tarihi itibarı ile de toplu ödeme ve emekli aylığı hakkının da oluşmadığı (vakıf senedi m. 12 ve 13 devamı) anlaşıldığından davalı tarafın boşanma dava tarihinde vakıftan istifa/talep etseydi vakıf tarafından yapılacak olan 01.01.2002-12.09.2007 tarihleri arasında yaptığı aidat ödemelerinin % 5 basit faiz ile birlikte toplam ödemenin yarısı üzerinden alacağını kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD.**, 04.04.2017 T., 2015/11939 E.,2017/4982 K.

¹⁹⁵ “Tüm dosya kapsamı birlikte incelendiğinde; mahkemece taşınmazın edinilmesinde kadın eşin annesi tarafından verilen peşinat miktarı ile kullanılan kredinin kapatılması için gönderilen paranın artık değere katılma alacağının hesaplanmasında dikkate alınarak karar verilmesi doğru ise de; hesaplamada verilen peşinatın satın alma bedeline oranlanmasına rağmen, kredinin anne tarafından gönderilen para ile kapatılan miktar oranlanmadan ve kadın eşin savunmasında belirttiği bireysel emeklilik (... sigorta) birikimindeki para ile yapıldığı iddia edilen ödemelere ilişkin de herhangi bir araştırma ve inceleme yapılmadan karar verilmesi hatalı olmuştur. o halde, mahkemece, eşin savunmasında belirttiği bireysel emeklilik (... sigorta) birikimindeki para ile yapıldığı iddia edilen ödemelere ilişkin de araştırma ve inceleme yapılarak, bireysel emeklilikteki paranın taşınmazın edinilmesinde kullanılıp kullanılmadığı; kullanıldı ise, bireysel emeklilikte biriken paranın edinilmiş mal mı kişisel mal mı olduğu da göz önünde bulundurularak taşınmazın edinilmesinde kullanılan peşinat, kredi miktarı ve kredinin evlilik birliği içerisinde ödenen taksit miktarına oranı ile kadın eşin annesi tarafından kredinin kapatılması için gönderilen paranın krediye ve oranı ayrı ayrı bulunarak, kadının kişisel mallarından karşılanan oran bulunarak denkleştirme yapılarak bulunan artık değere katılma alacağının belirlenmesi gerekir.” **Y. 8. HD.**, 23.01.2019 T., 2016/20409 E., 2019/774 K. (Kazancı) (E.T. 20.05.2020)

mal grubundan da eşit şekilde karşılanmışsa tercih ilkesi devreye girer ve edinilmiş mal kapsamında değerlendirilirler.

3.3.2.3.Çalışma Gücünün Kaybı Nedeniyle Ödenen Tazminatlar

Türk Medeni Kanunu m. 219/2 b.3'e göre çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar da edinilmiş maldır¹⁹⁶. Söz konusu hükümlerle aynı fıkrada düzenlenen sosyal güvenlik ve sosyal yardım kuruluşlarının ya da personele yardım için kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler haricindeki çalışma gücünün kaybı sebebiyle ödenecek tazminatlar da edinilmiş mallar kapsamına alınmıştır¹⁹⁷.

Çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatın güttüğü amaç, hayatının kayda değer bir dönemi çalışan kişinin herhangi bir nedenle çalışmadan mahrum kalması ve bundan dolayı geçimini sağlama imkânının olmamasıdır¹⁹⁸. Ayrıca çalışan eş çalışma gücünden yoksun kalmasaydı belirli miktar kazanç sağlayacaktı ki bu da esasında onun çalışma karşılığı kazanılan edimine denk gelir. İşte tüm bu sebeplerle zikrettiğimiz tazminatlar edinilmiş mal sayılır.

Çalışma gücünün kaybı çeşitli sebeplerle meydana gelebilirse de uygulamada en çok TBK m. 49 vd.'na düzenlenen haksız fiil neticesinde ortaya çıkar. Şu durumda eşlerden her biri haksız fiil neticesinde vücut bütünlüğünün ihlalden ötürü uğradığı veya uğrayacağı zararların tazminini talep edebilirler¹⁹⁹. Burada irdelenmesi gereken husus vücut bütünlüğünün ihlali sonucunda meydana gelen zararların giderilmesi nedeniyle

¹⁹⁶ “Davalı-birleşen davacı vekilinin, davacı-birleşen davalıya ... tarafından çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödendiği bildirilen tazminata ilişkin temyiz itirazlarına gelince; mahkemece davalı-birleşen davacının iş göremezlik tazminatında alacak hakkı bulunmadığı gerekçesiyle bu yönden talebin reddine karar verilmişse de; mahkemece bu yöne ilişkin gerekli araştırma ve inceleme yapılmaksızın eksik araştırma ile karar verilmesi doğru olmamıştır. şöyle ki; ödeme yapan kurumdan söz konusu ödemeye ilişkin tüm belge ve banka dekontları istenmeli, mal rejiminin sona erdiği anda mevcut olup olmadığı, mevcut değilse ödeme tarihi ile mal rejiminin sona erdiği tarihe kadar geçen süre, bu süre içerisinde ödeme konusu tazminatın harcanmasının hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı, değerlendirilmek suretiyle bu yöne ilişkin tmk'nun 219. ve 228. maddeleri göz önünde bulundurularak bir karar verilmesi gerekirken eksik araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD.**, 06.04.2016 T., 2016/810 E., 2016/6154 K. (Kazancı) (E.T. 20.05.2020)

¹⁹⁷ **Gençcan**, s. 226; **Zeytin/Ergün**, s. 183; **Özcan**, Temel Kavramlar, s. 445.

¹⁹⁸ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 43; **Sarı**, s. 155.

¹⁹⁹ Çalışma gücünün kaybı illa ki haksız fiil neticesinde ortaya çıkmak zorunda değildir. Buradaki kayıp sözleşmeye aykırılık sebebiyle ve eşlerin şahsi özgürlüklerinin, ticari veya mesleki faaliyetlerinin ya da mesleklerini icra ederken kullandıkların araçlardan yararlanmalarının hukuka aykırı bir biçimde engellenmesi şeklinde de ortaya çıkabilir, **Akbulut**, s. 57.

eşlerin yaptığı masraflar –örneğin hastane masrafı- için ödenen tazminatın hangi mal grubuna dâhil olacağıdır. Bu konuda bir görüşe göre²⁰⁰ masraf şayet kişisel mallardan karşılanmışsa bu masraflar nedeniyle oluşan zararın tazmini kişisel mal, edinilmiş mallardan karşılanmışsa edinilmiş mal sayılmalıdır. Diğer bir görüşe göre²⁰¹ burada hiçbir ayırım yapılmaya gerek olmaksızın ödenen tazminatların tamamı edinilmiş mal sayılmalıdır. Bizim de katıldığımız görüşe göre bu tür masraflar eşin eski haline dönebilmesi için yapılan masraflar olması ve sadece zarar gören eşi alakadar etmesi sebebiyle elde edilen tazminat da kişisel mal sayılmalıdır²⁰².

Tazminat talep etme hakkını doğuran olay rejimin devamında meydana gelmişse bu tazminat edinilmiş maldır. Ancak söz konusu olay rejimin başlangıcından önce de meydana gelebilir. Bu durumda karşımıza çeşitli olasılıklar çıkar. Bu olasılıklardan ilki güç kaybının rejimin başlangıcından önce başlayıp sona ermesi halidir. Bu halde elde edilen tazminat pek tabii kişisel mal sayılır. Buna karşılık güç kaybının rejimin başlangıcından önce meydana gelmiş ama etkisini rejim başladıktan sonra sürdürmeye devam ediyorsa durum tazminatın ödenme şekline göre değişkenlik gösterir. Bu çerçevede tazminat irat şeklinde ödeniyorsa rejimin yürürlüğü sırada ödenen kısmı edinilmiş mal sayılır²⁰³. Tazminat sermaye şeklinde ödenmişse TMK m. 228/2 kıyasen uygulanır. Diğer bir deyişle eşlerden birine sosyal güvenlik ya da yardım kuruluşlarınca yapılan toptan ödemeler veya iş gücü kaybı nedeniyle ödenen tazminat, ilgili sosyal güvenlik ya da yardım kuruluşlarınca uygulanan usule göre ömür boyu irat şeklinde ödenseydi rejimin sona erdiği zamanda bundan sonraki döneme ait iradın sermayeye çevrilmiş değeri ne olacaksa tasfiye aşamasında o kadar kişisel mal sayılır²⁰⁴.

İkinci olasılık tazminat talep etme hakkını doğuran olayın rejimin devamı sırasında meydana gelmesi ve rejimin sona ermesinden sonra da etkisini göstermesidir²⁰⁵.

---

²⁰⁰ **Kuzucu**, s. 43 vd.

²⁰¹ **Acabey**, s. 507.

²⁰² Buna karşılık eşlerden birinin haksız fiil neticesinde ölmesi durumunda ondan destek görenlerin alacağı destekten yoksun kalma tazminatı ise edinilmiş mal kapsamında değerlendirilir, bkz. **Akbulut**, s. 57.

²⁰³ **Sarı**, s. 158; **Akbulut**, s. 58-59.

²⁰⁴ **Sarı**, s. 157; **Acabey**, s. 509.

²⁰⁵ **Acabey**, s. 509; **Sarı**, s. 157.

Burada tazminat irat şeklinde ödeniyorsa rejimin devamına denk gelen ödemeler edinilmiş mal sayılır, sermaye şeklinde ödeniyorsa TMK m. 228/2 uygulanır.

3.3.2.4. Kişisel Malların Gelirleri

Türk Medeni Kanunu m. 219/2 b.4'e göre kişisel malların gelirleri edinilmiş maldır²⁰⁶. Kanun koyucu bu düzenlemeyle bir malvarlığı değerinin edinilmiş mal sayılması için temel prensip olan karşılık kavramına bir istisna getirmiştir. Ancak bu istisnanın da bir istinası mevcuttur ki bu da TMK m. 221/2 düzenlemesidir. Hükme göre eşler mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mal olmayacağını kararlaştırabilirler²⁰⁷.

Türk Medeni Kanunu m. 219 hükmünde ifade edilen gelir kavramından o malvarlığı değerinden elde edilen ürün kastedilmektedir²⁰⁸. Ürün ise TMK m. 685'te düzenlenmiştir. Hükme göre ürün, *“dönemsel olarak elde edilen doğal veya hukukî ürünler ile bir şeyin özgülendiği amaca göre âdetler gereği ondan elde edilmesi uygun görülen diğer verimlerdir.”*

Türk Medeni Kanunu m. 685'e göre doğal ürünler cismani varlığa sahip olan şeylerdir. Örneğin tarladan veya bahçeden sağlanan ürünler, hayvanlardan sağlanan ürünler, kaynaklardan veya madenlerden elde edilen ürünler böyledir. Hukuki ürünler ise bir taşınmazdan elde edilen kira geliri, şirket payından elde edilen kâr payları²⁰⁹, kambiyo

---

²⁰⁶ *“Davalı adına kayıtlı olan ticarethane, taraflar arasında mal ayrılığının geçerli olduğu dönemde alınmış olup, bu ticaret işletme edinilmiş mallara katılma rejiminde davalının kişisel malıdır. bu işletmenin 01.01.2002 den sonraki geliri ise edinilmiş maldır. boşanma davası 07.06.2004 tarihinde açılmış olup, boşanma ile sonuçlanmıştır. o halde, 4721 sayılı tmk'nın yürürlüğe girdiği 01.01.2002 tarihinden edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erdiği 07.06.2004 tarihleri arasındaki davalıya ait ticarethanenin gelirinin gerektiğinde bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle tespiti ve taraflar arasında tmk'nın 221. maddesi gereğince yapılmış olan bir sözleşme olup olmadığı da araştırılıp sonucu uyarınca bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Y. 2. HD., 09.06.2008 T., 2008/10436 E.,2008/8191 K. (Gençcan, s. 228)*

²⁰⁷ **TMK m. 221/2** “Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını da kararlaştırabilirler.”

²⁰⁸ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 43; **Gümüş**, s. 260.

²⁰⁹ *“Toplanan delillerden; tarafların 11.04.1984'te evlendikleri, 26.02.2004 tarihinde boşanma davasının açıldığı, tasfiyenin de istenildiği, boşanmanın 26.04.2005'te kesinleştiği, mal rejiminin 26.02.2004'te sona erdiği davanın konusunu oluşturan şirketin 24.04.2000'de kurulduğu, dava konusu şirkete ve otomobile davacı tarafından maddi bir katkıda bulunulmadığı anlaşılmaktadır. şirket hissesi kocanın kişisel malıdır. kişisel malın yerine geçen değerler de kişisel maldır. kişisel malın geliri ise aksine sözleşme yapılmadığı sürece edinilmiş maldır. mahkemece yapılacak iş;*

senedinden doğan faiz alacakları gibi şeylerdir. Doğal ve hukuki ürünlerin dönemsel olarak elde edilmesi şarttır. Buna karşılık bir malvarlığı değerinden yerel adetler gereği elde edilmesi uygun görülen verimlerde ise dönemsellik şartı yoktur²¹⁰.

Doğal ürünlerin hangi mal grubuna dâhil olacağına belirlenmesi için o ürünün kişisel malvarlığının devamı için şart olup olmadığına göre değerlendirilmesi gerekir²¹¹. Bu çerçevede kişisel mallardan elde edilen doğal ürün kişisel malvarlığının devamı için gerekli bir ürünse bu kişisel maldır. Buna karşılık söz konusu ürün satılarak bir gelir elde edilmesi durumunda bu gelir edinilmiş mal sayılır. Bazı malvarlığı değerleri ise ikame değer sayılır²¹².

Yukarıda hukuki ürünlere dair örnekler vermiştik. Bu ürünler bazı noktalarda değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle bu ürünlerin bazılarını ayrıca ifade edeceğiz. İlk olarak kişisel mallara bağlı olan faiz gelirlerini²¹³ ele alalım. TMK m. 219/2 b.4 uyarınca bu gelir edinilmiş maldır. Fakat kişisel mallardan elde edilen faiz gelirinin yalnızca enflasyondan arındırılmış reel kısmı edinilmiş mal sayılmalıdır. Bu çerçevede enflasyonun büyüklüğü ile faiz oranı denkleştirildikten sonra faizdeki fazlalığın TMK m. 219/2 b.4 kapsamında ele alınması gerekir²¹⁴. Kısaca enflasyon ile faiz oranı

4721 sayılı medeni kanunun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 ile mal rejiminin sona erdiği 26.02.2004 tarihleri arasında şirket tarafından davalıya payı dikkate alınarak bir temettü verilmiş ise bunun tespiti, kar payı verilmemiş ancak şirkete ayın olarak ilave yapılmış ise bunun da belirlenmesi, mal rejiminin sona erdiği sırada (26.02.2004'te) mevcut olan edinilmiş malların tasfiyede dikkate alınacağına gözetilmesi buna göre katılma alacağı hesaplanması yoluna gidilmelidir.” Y. 2. HD., 24.05.2007 T., 2007/6042 E.,2007/8727 K. (Gençcan, s. 228)

²¹⁰ **Zeytin**, Tasfiye, s. 114; **Akbulut**, s. 61-62; Örneğin ocaktan çıkartılan bor elementi yerel adetler uygun gördüğü ölçüde ürün sayılır.

²¹¹ **Akbulut**, s. 62; **Zeytin**, Tasfiye, s. 115.

²¹² Örneğin kurumuş bir ağacın kesilmesi neticesinde ortaya çıkan odunlar kişisel malın geliri değil, TMK m. 219/2 b.5 ve m. 220/2 b.4 uyarınca ikame değer olarak dikkate alınır.

²¹³ *“Birleşen dosyada ise; talep edilen faiz gelirinin hesaplanmasına ilişkin başlangıç tarihinin merkez bankası'na dövizin yatırıldığı 29.08.2000 tarihi olarak belirlenmesi hatalıdır. tmk'nun 219/4. maddesi uyarınca, kişisel malın, geliri edinilmiş mal olduğuna göre, ancak 01.01.2002 tarihinden sonraki faiz gelirinin edinilmiş mal olarak kabul edilerek davacının artık değere katılma alacağına bu tarih dikkate alınarak belirlenmesi gerekirken, mal ayrılığı rejimi döneme ilişkin süre içerisindeki faiz gelirinin de edinilmiş mal kabul edilerek davacı taraf lehine hatalı olarak artık değere katılma alacağına hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” Y. 8. HD., 01.03.2016 T., 2015/10738 E.,2016/3679 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)*

²¹⁴ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 43; Eş deyişle enflasyonun yüksekliği halinde faiz tutarında meydana gelen kaybın hesaplanıp bu gelirden çıkartılması ve hangi mal grubuna dahil olacağına belirlenmesi gerekir.

denkleştirildikten sonra faiz hesabında meydana gelen fazla miktar edinilmiş mal olarak kabul edilmelidir.

İkinci olarak kişisel malların kira gelirlerine değinmek gerekir. Kira geliri kural olarak TMK m. 219/2 b.4 çerçevesinde edinilmiş maldır²¹⁵. Fakat bazı durumlarda bir eş kendi kişisel malını ailenin kullanımına bırakmış olabilir. Böyle bir durumda ailenin kişisel malı kullanımından meydana gelen karşılık kişisel malın geliri kapsamına alınmaz ve hatta kişisel mallar lehine denkleştirme yapılamaz²¹⁶.

Bu konuda üçüncü ve son olarak rüçhan hakkını ele almak gerekir. Rüçhan hakkı hak sahibine ticari işletmenin sermaye arttırması durumunda yeni hisseler satın almasında öncelik tanır. Pay sahibinin mevcut hissesi kişisel mal grubundaysa rüçhan hakkıyla alınan hisseler de kişisel mal sayılır. Buna karşılık rüçhan hakkı kullanılarak satın alınan hisse kişisel veya edinilmiş mallardan karşılanmışsa söz konusu hissenin mal grubu buna göre belirlenir ve TMK m. 230 gereğince denkleştirmeye gidilir²¹⁷.

Kişisel malların gelirleri çeşitlilik gösterir. Bu nedenle gelirler arası ayırım yapılarak bunların edinilmiş mallara dahil olma zamanlarını tespit etmek gerekir. Yukarıda da

---

²¹⁵ “Bundan ayrı, mersin’de bulunan 24 ada 4 parsel üzerindeki 6 nolu bağımsız bölüm, davalı adına tapuda kayıtlı olup, davalının kişisel malı niteliğinde ise de, davacılar taşınmazın kiraya verilmek suretiyle gelir elde ettiği ve kira geliri üzerinde tasfiye alacağı bulunduğunu bildirerek istekte bulunulmuştur. tmk’nun 219/4.madde uyarınca; kişisel malların gelirleri edinilmiş mal niteliğinde olup tasfiyeye tabidir. mahkemece kira gelirleri yönünden açılan davanın kişisel mal olduğu gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi doğru olmamıştır. davalının kişisel malı niteliğindeki 6 nolu bağımsız bölümün kira geliri üzerindeki davacıların tasfiye alacağının usulüne uygun olarak tespiti ile ondan sonra esas hakkında bir karar verilmesi gerekirken eksik araştırmayla yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” **Y.2. HD**, 09.06.2008 T., 2008/10436 E.,2008/8191 K. (**Gençcan**, s. 228); ayrıca bkz. “Davalı vekilinin kişisel mal olduğu anlaşılan 474 parselin kira geliriyle ilgili temyiz itirazlarına gelince; tmk. nun 219/4, 221/2. maddelerine göre kişisel malın geliri de aksine sözleşme yapılmadığı sürece edinilmiş mal olup davacının kira geliri üzerinde edinilmiş mallara katılma rejimi gereği yarı oranında katılma alacağı bulunmaktadır. kocanın kişisel malı olan 474 parselin üzerinde 61 adet zeytin ağacının bulunduğu, zeytin ağaçlarının arasında da çilek üretiminin yapıldığı, çilek üretiminin davalının babası tarafından kiraya verilip 3.500 ytl kira geliri elde edildiği tanık olarak dinlenen davalının babasının beyanından anlaşılmaktadır. davacının bunun dışında fazla kira geliri elde edildiğine ilişkin başka bir delili de yoktur. mahkemece davacının kira geliriyle ilgili talebiyle bağlı kalınarak ispatlanan 3.500 ytl□nin 1/2’si 1.750 ytl□nin katılma alacağı olarak davalıdan tahsiline karar verilmesi gerekirken kira geliri yönünden yetersiz ve davanın niteliğine uymayan hesaplamaları içeren bilirkişi raporundaki açıklamalar dikkate alınarak yazılı şekilde fazlaya hüküm verilmesi doğru olmamıştır.” **Y. 8. HD**, 14.12.2009 T., 2009/4018 E.,2009/6091 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)

²¹⁶ **Gümüş**, s. 262; **Acabey**, s. 511; Örneğin kadın eşin Foça’da bulunan yazlık evi ailenin tatil amaçlı kullanması halinde tasfiye aşamasında bu kullanımdan kaynaklanan farazi kira bedeli hesaplanarak kişisel malın geliri şeklinde değerlendirilmez.

²¹⁷ **Acabey**, s. 511; **Gümüş**, s. 261.

ifade ettiğimiz üzere kişisel malların gelirleri doğal ve hukuki ürünler olarak ikiye ayrılır. Doğal ürünler TMK m. 685/3 uyarınca asıl şeyden ayrılana kadar onun bütünleyici parçasıdır. Bu nedenle doğal ürünler asıl şeyden ayrıldıkları zaman gelir türü olarak hesaba dahil edilir. Burada önemli olan yegane şey ürünün, rejimin devamı sırasında meydana gelmesidir²¹⁸.

Hukuki ürünlerde ise ürün niteliğini haiz değere hak kazanılması için var olması gereken şartların gerçekleşme anı dikkate alınır²¹⁹. Şartlar gerçekleştiği vakit rejimin devamına denk geldiği zaman hukuki ürün edinilmiş mal sayılır. Hukuki ürünün bir alacak hakkı olduğu durumlarda bu alacağın ifa zamanı ürünün edinilmiş mal sayılması için önem taşımaz²²⁰. Örneğin kişisel mal sayılan dairenin kira geliri aylık alınıyorsa kira alacağının edinilmiş mal sayılması için rejim süresi içinde doğması yeterli olup rejimin sona ermesinden sonra tahsil edilmesi önem arz etmez. Ancak söz konusu gelirin bir kısmı rejimin başlangıcından önce bir kısmı da rejim sırasında elde edilirse yalnızca rejim süresi içindeki gelirler edinilmiş mal sayılır. Kişisel malın geliri bölünemeyen cinstense ve gelirin bir kısmı rejimin başlangıcından önce bir kısmı da rejim sırasında elde edilirse ağırlıklı edinmeye göre mal grubu tayin edilir ve denkleştirme yapılır²²¹.

3.3.2.5. Edinilmiş Malların Yerine Geçen Değerler

Eşler evlilik boyunca kanuni sınırlar kapsamında malvarlıkları üzerinde diledikleri şekilde tasarrufta bulunabilirler. Bundan ötürü söz konusu malvarlıkları üzerinde hayatın olağan akışı içinde çeşitli değişiklikler olması her zaman ihtimaldir. İşte bu nitelikteki değişikliklerden dolayı TMK m. 219/2 b.5 düzenlemesiyle evlilik süresince değişikliğin edinilmiş malların değerinde eksilmeye yol açmasının önüne geçilmek istenmiştir. Böylece edinilmiş mallara katılma rejiminin ruhuna uygun olarak evlilik içinde edinilmiş mallarda meydana gelen değişiklikler sonucunda gelen ikame mallar da

---

²¹⁸ **Akbulut**, s. 66; **Acabey**, s. 509; **Kırmızı**, Mustafa, İçtihatlı Aile Hukuku, İlya Yayınevi, İskenderun 2009, s. 288.

²¹⁹ **Acabey**, s. 509; **Sarı**, s. 163.

²²⁰ Şayet bu nitelikteki alacaklar açısından ifa anı baz alınarak bir ayrıma gidilseydi eşlerin ifa anına yönelik anlaşmaları ile söz konusu gelirleri rejim kapsamının dışına rahatlıkla çıkartabilirlerdi, bkz. **Sarı**, s. 163.

²²¹ **Sarı**, s. 163; **Akbulut**, s. 66.

edinilmiş mal sayılmıştır²²². Ancak bunun için elde edilen edinim ile elden çıkartılan edinilmiş mal arasında bir nedensellik bağı bulunmalıdır ve buna ek olarak ikame değerinin sahibi malını elinden çıkaran eş olması gerekir²²³.

Malvarlığındaki değişiklikler birçok şekilde vücut bulabilir. Şayet değişiklik dışardan bir sebeple; yani bir haksız fiil ya da doğa olayı neticesinde vücut bulmuşsa ve malvarlığı zarar görmüşse bundan gelecek olan tazminat ve ödemeler de edinilmiş malların yerine geçen değer sayılırlar²²⁴. Görülüyor ki ikame değerinin hangi yolla edinildiği önem arz etmemektedir. Yeter ki mallar arası çıkma ve dahil olma arasında nedensellik bağı bulunsun. Buna karşılık edinilmiş mal TMK m. 229 dışında bağışlama veya tüketim için elden çıkartılmışsa diğer eş tasfiye aşamasında bu duruma itiraz edemez.

İkame değerinin edinilmiş mal sayılmasında malın hangi amaçla elden çıkartıldığına önemli olmadığı gibi mallar arası kullanım amacının farklı olması da önemli değildir. Dikkat edilmesi gereken tek şey ikame değerinin hangi malvarlığı türünden karşılanmış olduğudur²²⁵.

---

²²² “Somut olayda; eşler, 05.07.1986 tarihinde evlenmiş, 25.02.2010 tarihinde eş ...'ın ölümüyle davacı eşi ve davalı kardeşi mirasçı olarak kalmıştır. Mal rejimi ölüm tarihi itibarıyla sona ermiştir (tmk'nun m. 225/1). Aile konutu, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 17.10.2002 tarihinde satın alınarak, ölen eş adına tescil edilmiştir. Davacı vekili 17.12.2010 havale tarihli cevaba cevap dilekçesinde dava konusu evin ölen eşin 2001 yılında emekli olmasıyla alınan ikramiye ile eldeki birikimlerin birleştirilmesi suretiyle satın alındığını beyan etmiştir. Buna göre 17.10.2002 tarihinde satın alınan evin bedelinin bir kısmının ölen eşin kişisel malı niteliğindeki emeklilik ikramiyesi ile kalanının ise tarafların birikimleri ile karşılandığı anlaşılmıştır. Dava konusu ev, edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 17.10.2002 tarihinde satın alınarak ölen eş adına tescil edilmiştir. Tmk'nun 222/1 ve 3. Maddesine göre bir eşin bütün malları aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal sayıldığından davalı tarafça da emekli ikramiyesi ile karşılanan bölüm dışındaki kısmın ölen eşin kişisel malları ile karşılandığı kanıtlanamadığından emekli ikramiyesi dışındaki bölümün anılan kanun maddesi uyarınca edinilmiş mallardan karşılandığının kabulü gerekir. Aynı **kanunun 219/5.maddesi uyarınca edinilmiş malın yerine geçen değerler de edinilmiş mal sayılacağından davacının artık değere katılma alacağı mevcuttur.** Bu açıklamalara göre belirlenecek katılma alacağına mahsuben, davacının talepleri konusunda bir karar verilmesi gerekirken usul, yasa ve dosya içeriğine uygun düşmeyen sair gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.” **Y. 8. HD.,** 06.04.2016 T., 2014/24171 E.,2016/6157 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)

²²³ **Zeytin**, Tasfiye, s. 119; **Acar**, s. 60.

²²⁴ **Acar**, s. 60; **Zeytin**, Tasfiye, s. 118.

²²⁵ **Acabey**, s. 512; **Akbulut**, s. 70; Aynı şekilde mallar arası değer oransızlığının olması da ikame değerinin edinilmiş mal sayılmasında rol oynamaz.

İkame değer birden fazla edinilmiş malın elden çıkarılmasıyla da edinilmiş olabilir. Bu durumda ikame değer edinilmiş mal sayılmaya devam eder. Buna karşılık ikame değer bir kısmı edinilmiş bir kısmının ise kişisel maldan karşılanması durumunda değer hangi mal grubuna yakınsa ona göre değerlendirme yapılır ve denkleştirme uygulanır²²⁶. Eşlerden herhangi birinin edindiği ikame değer sadece onun kişisel kullanımına yarıyorsa hangi mal grubuna dahil olacağı ayrıca değerlendirilmelidir.

Bu konuda son olarak TMK m. 227'ye göre eşlerden biri diğerinin bir malı edinmesine kendi edinilmiş malından katkı göstermişse ve söz konusu malda tasfiye aşamasında bir değer artışı tespit edilirse diğer eş katkısı oranında bir alacak hakkını haiz olur. Buradaki değer artış payı eşin edinilmiş malının elden çıkartılmasıyla meydana geldiği kabul edilerek tasfiyede edinilmiş mal olarak kabul edilir²²⁷.

3.3.3.Kişisel Malların Çeşitleri

Kişisel mallar TMK m. 220 ve 221 de düzenlenmiştir. TMK m. 220 de kanuna göre kişisel mal sayılan değerler, m. 221 de sözleşme gereği kişisel mal sayılan değerler sıralanmıştır.

3.3.3.1.Kanunen Kişisel Mal Sayılan Değerler

Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

1. Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya,
2. Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,
3. Manevî tazminat alacakları,
4. Kişisel mallar yerine geçen değerler.

---

²²⁶ Akbulut, s. 70; Sarı, s. 165.

²²⁷ Sarı, s. 167; Şıpka/Özdoğan, s. 133.

a.Kişisel Eşyalar

Türk Medeni Kanunu m.220'nin 1.bendinde “eşlerden herhangi birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya”nın kanun gereği kişisel mal olduğu düzenlenmiştir. Başka bir deyimle kullanım amacı kişisel olan mal ne ile alınmış olursa olsun kişisel kullanıma yarayan mal olduğundan kişisel maldır²²⁸. Kişisel kullanıma yarayan eşya edinilmiş mallardan alınmış olsa bile kişisel mal kabul edilir. Söz konusu malın tüketilebilir ya da dayanıklı olması da bu malın kişisel mal olarak sayılmasını engellemez²²⁹. Eşlerin kişisel kullanımına yarayan eşyalar; erkeğin tıraş makinası, bir kadının makyaj malzemeleri, spor araç gereçleri, saat, bilezik, eşlerin her türlü giyim eşyaları gibi eşyalardır²³⁰.

Bir eşyanın hangi koşullar altında eşlerden birine özgülenmiş; yani kişisel mal sayılacağı önem arz eden bir konudur. Bu çerçevede ilk ölçüt söz konusu malvarlığı değerinin ancak ve ancak kişisel kullanım yoluyla yararlanmaya elverişli olması gerekir. Sadece kişisel kullanıma özgü olmayıp bunun dışında farklı amaçlarla da kullanılabilen eşyalar o malvarlığı içinde kişisel mal sayılmazlar²³¹.

Eşlerin sadece birinin kullandığı ve meslek gereği edinilen eşyaların kişisel mal sayılıp sayılmayacağı hususu ise doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre bu nitelikteki mallar kişisel mal sayılmaz. Çünkü mesleğin icrası için kullanımı zorunlu olan eşya İİK m. 82/2'de düzenlenen haczedilemez eşyayla benzerlik göstermekte ise de bu tür eşyalar yine de kişisel mal sayılmazlar²³². Bunların kişisel mal sayılması kişisel mallardan elde edilen gelirle elde edilmeleri ya da eşlerin bu malı sözleşmede işletme için özgülemeleri gerekir. Bizim de katıldığımız görüşe göre²³³ eşlerden sadece birine ait olan ve mesleki olarak kullanımında zorunluluk olan avukat cübbesi, futbolcu forması gibi mallar kişisel maldır.

²²⁸ **Erdem**, s. 271; **Akbulut**, s. 73

²²⁹ **Gençcan**, s. 239; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 208.

²³⁰ **Acar**, s. 189; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 279.

²³¹ **Acabey**, s. 235; **Acar**, s.239; Dolayısıyla para gibi değerler eşlerden birinin kullanımına yarayan eşya kapsamında değerlendirilemez.

²³² İİK m. 82/2: “*Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya...haczedilemez.*”

²³³ **Sarı**, s. 171; **Bulut**, s. 811.

Eşlerin birine tahsis edilmiş eşya aranırken değerlendirilmesi gereken bir alt ölçüt vardır. Bu da yatırım aracı niteliğini haiz olan malların kişisel mal sayılıp sayılmayacağı koşuludur²³⁴. Çünkü bir eşyanın ekonomik açıdan değer arz etmesi her durumda o eşyanın yatırım aracı olduğunu göstermez. Bu çerçevede bir eşyanın yatırım aracı olup olmadığı değerlendirilirken zaman içerisinde sahip olduğu ekonomik değeri koruyup korumadığı, eşyanın bu niteliğe hizmet edip etmediğine bakılmalıdır. Eğer eşlerden birine tahsis edilmiş, yatırım değeri de bulunan bir eşya ailenin ekonomik gücüne oranla fahiş derecede değerliyse edinilmiş, makul derecede bir değere sahipse kişisel mal olarak değerlendirilir²³⁵.

Kişisel mal kavramında sadece kişisel kullanıma yarama esası göz önüne alındığında taşınmaz malların kişisel mal kapsamında değerlendirilemeyeceği doktrinde²³⁶ ifade edilmektedir. Bir başka görüşe göre²³⁷ eşlerden birinin kişisel kullanımına özgülenmiş ve özgülenme amacına uygun şekilde geliştirilmiş taşınmazın kişisel mal olarak kabul edilir ve hatta edinilmiş malların gelirinden bir değer kayması mevcutsa denkleştirme talep edilebilir. Örneğin dağcılıkla ilgilenen eşin antrenman yapmak için inşa edilmiş ve içerisinde sadece tırmanma duvarının yer aldığı ve başka bir şekilde kullanılmasına olanak kalmamış bir depo, her ne kadar kişisel kullanıma yarıyor olsa da bu deponun yapılmasında edinilmiş mallardan bir değer kayması var ise kişisel malda denkleştirme istenebilir²³⁸.

İkinci ölçüt söz konusu malın kişisel kullanımının eşlerden sadece biri tarafından gerçekleştirilmesidir. Zira TMK m. 220/1'in lafzına bakıldığı zaman kişisel kullanımın eşlerden yalnızca biri tarafından yapılmasını öngördüğü aşikardır. Bir malın eşlerden sadece birinin şahsi kullanımına yarayan eşya olarak nitelendirilebilmesi için bu eşyayla ilgili olarak aile içinde yalnızca bir eşin kullanacağına dair ortak bir kanaat oluşması gerekir²³⁹. Eşlerden birinin o malın maliki olması demek onun kişisel kullanımına

---

²³⁴ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 332; Acar, 232.

²³⁵ Acar, s. 233; Akıntürk / Ateş Karaman, s.164.

²³⁶ Hatemi / Kalkan / Oğuztürk, s. 57.

²³⁷ Gençcan, s.239; Şıpka/Özdoğan, s. 135.

²³⁸ Gençcan, s. 239; Şıpka/Özdoğan, s. 135.

²³⁹ Örneğin kadının makyaj malzemeleri, epilasyon cihazı, saç maşası gibi eşyalar böyledir.

yarayan eşya olduğu demek değildir. Bu kapsamda mal kişisel olarak eşlerden birinin mülkiyetinde olmasına rağmen ailenin diğer üyeleri de bu maldan yararlanıyorsa kişisel kullanıma özgülemekten bahsedilemez²⁴⁰.

Yargıtay²⁴¹ ise malın kullanımının sadece bir eş tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini değerlendirirken hayatın olağan akışı ölçütünü kullanmaktadır. Tahsis tespit edilirken tüm bunlara ek olarak eşlerden sadece biri tarafından kullanılan eşya bedelinin eşlerden birinin edinilmiş mallarından karşılanmış olmasına da dikkat edilmelidir²⁴². Gerçi bu halde malın değeri ailenin ekonomik durumuyla kıyaslandığında yüksek ise eşyanın kişisel mal olma niteliği değişmemekte sadece denkleştirme ya da değer artış payı alacağı gündeme gelir.

Üçüncü ölçüt kişisel kullanımın eşin günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmasıdır. Gerçekten de kişisel kullanıma yarayan eşya demek eşlerin günlük ihtiyaçlarını karşılama amacıyla sürekli olarak kullanılan eşya demektir. Bu ölçüt subjektif bir ölçüt olduğu için günlük hayattaki ihtiyaç kavramı onların yaşadığı yer, ekonomik ve sosyal durumları, kişiye özel sayılabilecek zevkler, hobiler gibi etkenlere göre değişir²⁴³.

Kişisel olarak kullanıma müsait olup değer itibarıyla yatırım aracı olarak da nitelendirilebilecek eşyaların kişisel mal mı sayılacağı yoksa denkleştirmeye mi gireceği hususuna da önemlidir. Bu konuda bir görüşe göre²⁴⁴ değeri yüksek olan ve ailenin ekonomik durumunu aşan eşyaların kullanımı kişisel kullanım şeklinde öne çıkarılmışsa; yani günlük ihtiyacı karşılar nitelikteyse kişisel maldır.

---

²⁴⁰ **Gümüş**, s. 267; **Gençcan**, s. 240; Örneğin eşlerden biri tarafından satın alınan ve sadece o eş tarafından kullanılan bir otomobil aynı zamanda diğer aile üyelerince de kullanılıyorsa artık kişisel mal olarak kabul edilemez.

²⁴¹ “*Dava, davalı eşte kalan eşyanın iadesine ilişkindir. Mahkeme kısmen davayı kabul etmiş, davacı kararı temyiz etmiştir. Yapılan tespit sonucu listesi çıkarılan eşya arasında makyaj malzemeleri, kadın giysileri, dantel örtüler gibi erkeğe ait olması söz konusu olmayacak eşya vardır. Hayatın olağan akışı içinde kadına ait olacağı belirgin olan bu nitelikteki eşya yönünden bunun aksini gösteren delil bulunmadıkça kadına ait olduğunun kabulü gerekir.*” **Y. 2. HD.**, 21.06.2004 T., 1306 E., 8061 K.

²⁴² **Akbulut**, s. 73 vd; **Kuzucu**, s. 25-26.

²⁴³ **Kuzucu**, s. 26; Bu çerçevede takım elbise, tıraş takımı gibi eşyaların kişisel mal olarak nitelenmek zor olmasa da yaygın kullanılmayan ancak kişisel olarak kullanılan bazı eşyaların nitelenmesi zor bir iştir. Bu durumda her eşyanın durumu somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilerek sonuca gidilmelidir.

²⁴⁴ **Sarı**, s. 171; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 347.

Bizim de katıldığımız görüşe göre²⁴⁵ ailenin ekonomik durumu ile değerli eşya arasında kazanç uyumu varsa kişisel mal; kazanç uyumu yoksa yatırım aracı olarak kabul edilip denkleştirmeye konu olması gerekir. Diğer bir deyişle kişisel malın denkleştirilmesi talebinde bulunmak için o eşin yaşam standardını, yöredeki örf ve âdeti aşan, tarafların ekonomik durumları, sosyal statüleri ile bağdaşmayan, bir değer kayması bulunması gerekmektedir. Örneğin eşin kendisine 1-2 Trabzon bilezik alması halinde bu ziynetler eşin sosyal statüsü, ekonomik durumu, yaşı, gelenekler ile bağdaştığından bu bilezikler o eşin kişisel malı olarak kabul edilir. Bu bilezikler edinilmiş maldan alınmış olsa bile diğer eş kişisel malda denkleştirme talebinde bulunamaz. Ancak eş süs amaçlı olsa bile 10-15 tane Trabzon bilezik alırsa bu artık yatırım sayılır ve fazlası için diğer eş kişisel malda denkleştirme talebinde bulunabilir²⁴⁶.

Bir eşyanın kişisel eşya olarak nitelenmesi için yukarıda izah ettiğimiz üç şartın bulunması gerek ve yeterlidir. Bununla beraber bazı durumlarda eşyanın edinilme şekli de nitelenmesine etki edebilmektedir. Örneğin bir eşya TMK m. 220/1 ve 220/2-3'teki şartları bir arada taşıyabilir. Bu durumda TMK m. 220/1 kapsamında o malın kişisel mal yoksa edinilmiş mal mı olarak değerlendirileceği irdelenmelidir. Bu hususta şayet kişisel eşya eşlerden birinin kendi kişisel malının gelirinden karşılanmışsa bu durumda satın alınan eşya da kişisel mal olarak kabul edilir²⁴⁷. Ancak eşya edinilmiş veya onlardan edinilmiş gelirden alınmışsa bu durumda eşlerden birinin kullanımına tahsis edilmişse kişisel mal olarak kabul edilir. Bu durumda denkleştirme istenebilir. Tabii bunun için eşyanın ailenin ekonomik durumuna oranla değerli bir eşya olması gerekir.

---

²⁴⁵ **Dural / Öğüz / Gümüş**, s. 118; **Acar**, s. 243.

²⁴⁶ *“Dosya içeriğine ve toplanan delillere göre, katılma alacağına konu edilen 17.12.2007 tarihinde 3. Kişiden satın alınarak davalı eş adına tescil edilen taşınmazın satış bedeli davalı eşin yatırım amacıyla biriktirdiği altınların da kullanılmasıyla karşılanmıştır. Mahkemece altınların davalının kişisel malı olarak kabul edilerek denkleştirme yapılmış ise de; davalı gösterdiği delillerle bu altınların kişisel mal olduğunu kanıtlanamamıştır. Altın bedelinin edinilmiş mal niteliğinde olduğu (tmk m. 222/son) ve taşınmazın bedelinden denkleştirme yapılmasının gerektirmediği göz önüne alınarak hesaplama yapılması gerekirken denkleştirme yapılması doğru olmamıştır. O halde, taşınmazın tümüyle edinilmiş mal kabul edilerek, katılma alacağına hükmedilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”* **Y. 8. HD**, 14.12.2015T., 2014/15372 E.,2015/22487 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)

²⁴⁷ **Sarı**, s. 172; **Acar**, s. 241.

Eşyanın edinilme şekli onun kişisel kullanımdan çıkartılması durumunda da önemlidir²⁴⁸. Bu çerçevede eşya eşlerden birinin kişisel malvarlığından, miras ya da karşılıksız kazanma yoluyla edinilmişse kişisel mal, edinilmiş malvarlığı değerinden elde edilmişse edinilmiş mal olarak kabul edilir²⁴⁹. Şayet kişisel kullanıma yarayan eşya verilerek takas ya da üste para ödenerek başka bir eşya alınmışsa yeni eşya kişisel mal grubundan elde edilmişse kişisel mal kabul edilir. Aynı şekilde yeni eşya kişisel kullanıma uygun ve sadece biri tarafından kullanılacak durumdaysa bu halde de kişisel mal sayılır²⁵⁰.

b.Mal Rejiminin Başlangıcında Eşlerden Birine Ait Bulunan Mallar

Bir malın kişisel mal sayılmasına yol açan nedenlerden biri de o malın evlilik öncesinde ya da edinilmiş mallara katılma rejimi öncesinde edinilmiş olmasıdır. Eşlerden her biri evlilikten önce veya edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olmadığı dönemde doğal olarak kendisine ait olan ve çeşitli kaynaklardan gelen malvarlığı değerlerinde sahip olabilirler. Bu değerler ev, araba, arsa gibi maddi nitelikte olabileceği gibi; marka, patent, telif gibi fikri nitelikte de olabilir²⁵¹. Ayrıca eşlerden birinin evlilikten önce bir alacak hakkı varsa bu hak evlilik kurulduktan sonra tahsil edilse bile kişisel mal sayılır. Bu çerçevede evlilik gerçekleşmeden önce ve edinilmiş mallara katılma rejimi başlamadan önce elde edilen mallar açısından edinilmiş katılma rejiminin en önemli özelliklerinden birisi TMK m. 220/b.2’de düzenlendiği gibi bu malların kişisel mal olarak değerlendirilmesidir. Kişisel mallar tasfiye esnasında katılma alacağı veya paylaşmaya konu olmadan hangi eşe aitse ona verilir²⁵².

²⁴⁸ **Gümüş**, s. 268; **Acar**, s. 241; Örneğin eşlerden birinin kullanımına özgülenmesi nedeniyle kişisel mal sayılan bir mal eş tarafından bırakılmış ve diğer aile üyelerince kullanılıyorsa tasfiye aşamasında edinilme şekline bakılır.

²⁴⁹ **Kuzucu**, s. 28 vd; **Sarı**, s. 173.

²⁵⁰ **Acar**, s. 242; **Kuzucu**, s. 29.

²⁵¹ **Kırmızı**, Mustafa, Edinilmiş mallara Katılma Rejimi Ve Aile Konutu, 4. Baskı, Bilge Yayınevi, İstanbul 2018, s. 145-146; **Kaçak**, s. 94; “...*Taraflar, 21.09.1989 tarihinde evlenmişler, 22.05.2006 tarihinde açılan boşanma davasının kabul ile sonuçlanması üzerine 18.06.2007 tarihinde kesinleşen hükümle boşanmışlardır. Eşler arasındaki mal rejimi boşanma davasının açıldığı tarihte son bulmuştur (tmk.nun 225/2).dava konusu taşınmaz eski mk'nun 170.maddesine göre geçerli olan mal ayrılığı rejimi döneminde 16.08.1993 tarihinde edinilmiştir. Bu dönemde edinilen mallar aksi kararlaştırılmadıkça eşleri kişisel malları sayılır.*” **Y. 8. HD**, 15.10.2009 T., 2451E., 4831K.

²⁵² “*Davalı s.s ... Konut yapı kooperatifine 15.11.2000 tarihinde üye olmuş, 25.07.2007 tarihinde kooperatif üyeliğinden ayrılmış olup, kooperatife 01.01.2002 tarihinden sonra yapılan ödemenin 28.525-tl olduğu, kooperatife yapılan toplam ödemenin ise 36.525-tl olduğu bildirilmiştir. 2007*

Eşlerden her biri evlilik birliğinden önce elde ettikleri malvarlığı değerlerini korumak amacı taşıyabilirler. Edinilmiş mallara katılma rejimi bu amacı destekleyen bir rejim olup TMK m. 220/b.2 uyarınca eşlerin evlilikten önceki edindikleri malların kişisel mal olacağı hüküm altına alınmıştır²⁵³. Nitekim Yargıtay bir kararında eşin evlilikten önceki dönemde sahip olduğu taşınmazın evlilik sonrası satılarak yerine yeni bir taşınmaz alınması durumunda bunun da kişisel mal olarak sayılacağına, şayet bedele katkı varsa bu kısmın değer artış payına konu olacağına karar vermiştir²⁵⁴.

Evlilik öncesinde eşlere çeyiz olarak verilen eşyalar mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait olması nedeniyle zaman itibarıyla kişisel mal olarak kabul edilir. Bu noktada eşlerin evlilik öncesi beraber yaşadıkları dönemde edinilen malların niteliği önemlidir.

Edinilmiş mallara katılma rejimi evlenmeyle başlar ve evlilik öncesi kazanımlarla ilgilenmez. Çünkü bu dönemde evlilik birliğinin kurulup kurulmayacağı belli değildir.

---

yılında 36.525-tl alınmak suretiyle ayrılan bu kooperatif üyeliğinin tmk'nun 235/1 maddesi uyarınca tasfiye tarihindeki (karar tarihindeki) güncel karşılığı bulunmalıdır. Bulunan bu değer mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu 01.01.2002 tarihi öncesinde ödenen 8/36'lık bölümüne davacı kadının katkısının %077 olduğunun kabulü ile davacı ve davalının kişisel malları belirlendikten sonra 01.01.2002 tarihinden sonrasına karşılık gelen 28/36'lık payın ise edinilmiş mal olduğunun kabulü ile yarısı üzerinde davacı eşin artık değere katılma alacağının bulunduğu düşünülmesi, bu kabullere göre talep hakkında bir karar verilmesi gerekirken kanun ve delillerin yanlış değerlendirilmesi sonucu yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır.” Y. 8. HD, 30.03.2016 T., 2014/22868 E.,2016/5807 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁵³ **Erdem**, s. 273; **Demir**, Pınar, s. 24.

²⁵⁴ *“Tasfiyeye konu edilen 15 parsel sayılı taşınmaz taraflar arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 23.05.2005 tarihinde davalı adına tapuda tescil edilmiştir. davalı taraf; evlenmeden önce alınıp satılan taşınmazları bulunduğunu, en son alınan ve kişisel malı olan dava dışı 8 nolu meskenin satımından ele geçen 49.000,00 tl'ye davalı adına çekilen banka kredisi eklenerek toplam 79.000,00 tl bedelle 15 parsel kayıtlı taşınmazın satın alındığını savunmuştur. taşınmaz alımında kullanıldığı anlaşılan banka kredisi evlilik birliği içinde ödenip kapatıldığından hesaplamada dikkate alınmaması yerinde olmuştur. ne var ki; dosya kapsamındaki tapu kayıtları incelendiğinde; savunmayı doğrular şekilde davalı kadının; evlenmeden önce 27.01.2003 tarihinde dava dışı 6 nolu meskeni satın aldığı, bu meskeni evlilik birliği içinde 06.08.2004 tarihinde sattığı; 13.08.2004 tarihinde davalı adına bu kez dava dışı 8 nolu meskenin alındığı, bu meskenin ise davaya konu taşınmaz alınmadan evvel 04.05.2005 tarihinde satıldığı anlaşılmaktadır. mahkemece, açıklanan hususlar gözetilerek dava dışı 8 nolu meskenin davalının kişisel malı niteliğinde olduğu ve satımından gelen paranın tasfiyeye konu edilen 15 parsel sayılı taşınmaz alımında kullanıldığının kabulü gerekirken taşınmazın tamamının edinilmiş mallar ile alındığının kabulü hatalıdır.” Y. 2. HD., 05.12.2017 T., 2016/8131 E., 2017/16135 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)*

Fakat eşlerin evlenmeden önce evlilik birliği kurak amacıyla birbirlerine göndermiş oldukları paraları Yargıtay edinilmiş mal saymıştır²⁵⁵.

Tören sırasında hediye maksadıyla takılan ziynet²⁵⁶ eşyaları²⁵⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun²⁵⁸ en güncel kararında kadına ait kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu mallar TMK m. 220/b.2 kapsamında değerlendirilmemekte ve kişisel mal sayılmaktadırlar Yargıtay'ın bu görüşüne katılmak pek mümkün değildir. Kanaatimizce takılan altılar sadece kadının kişisel kullanımına özgü nitelikteyse -örneğin kolye, küpe gibi- eşlerden sadece birinin kişisel kullanımına yarayan eşya olması sebebiyle kişisel mal sayılmalıdırlar. Fakat bu nitelikte olmayan takıların -örneğin çeyrek, yarım altın gibi- tamamının kadının kişisel mal sayılması hakkaniyete aykırıdır. Bu durumda takılanın her iki eşe de bağışlandığı kabul edilmelidir ve TMK m. 222'de düzenlenen paylı mülkiyet ölçütü burada da uygulanmalıdır²⁵⁹.

Uygulamada eşlerden birinin evlenmeden önce edindiği malvarlığı değerinin borcunu evlilikten sonra tamamlaması sıklıkla görülmektedir. Bu durumda mal kredi, ipotek gibi taksite bağlı şekilde alınmışsa ve borç evlilik birliğinden sonra kapatılmışsa yine de

---

²⁵⁵ “Her iki tarafın karşılıklı olarak, evlenmeden önce ve evlenmeden, sonra birbirlerine havale, ettikleri ödünç olan paraların evliliğin, kurulması niyeti ile ve evlilik sürecinde tmk. 219/1 bendi gereği çalışmalarının karşılığı olan edinimler, olarak kabulü gerekmektedir. yani edinilmiş, mal sayılırlar.” **Y. 8. HD**, 17.12.2009T., 2009/2348 E.,2009/6173 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)

²⁵⁶ **Yılmaz**, Ejder, Hukuk Sözlüğü, Ankara 2011, S. 1529 (Ziynet; altın, gümüş gibi kıymetli madenlerden yapılmış olup; insanlar tarafından takılan süs eşyası olarak tanımlanmaktadır.)

²⁵⁷ **Sağiroğlu, Mehmet Şerif**, Ziynet Davaları, Legal Yayınevi, İstanbul 2013, s. 3 (Ziynet eşyasını evlilik münasebetiyle gelin ve damada verilen hediyeler olarak tanımlamak mümkündür. Bu bağlamda, bilezik, altın kelepçe, kolye, gerdanlık, takı seti, bileklik, saat, küpe ve yüzük gibi takılar, ziynet eşyası olarak kabul edilmektedir.)

²⁵⁸ *Kadına özgü ziynet eşyaları; esler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir âdet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi ese takılmış olursa olsun kadın ese bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. somut olay değerlendirildiğinde, kadına özgü ziynet eşyası niteliğindeki bilezik esler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir âdet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi ese takılmış olursa olsun kadın ese bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. Bu ilkeden hareketle, davalı erkeğin düğünde toplam 12 adet bilezik takıldığını beyan etmiş olması karşısında, bu beyanın 6100 sayılı HMK'nın 188. maddesi gereğince mahkeme önünde ikrar kabul edilmesi gerekir. Bu durumda, düğünde davacı kadına 12 adet bilezik takıldığı hususu çekişmeli olmaktan çıkacaktır. O hâlde mahkemece bu bilezikler yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi gerekir.* **Y.H.G.K.** 04.03.2020 T., 2017/3-1040 E., 2020/240 K.

²⁵⁹ **Akbulut**, s. 85; **Zeytin**, Tasfiye, s. 127.

kişisel maldır²⁶⁰. Buna ek olarak evlilik birliği içinde yapılan bir ödeme varsa o kısım edinilmiş mallardan sayılır ve diğer eş bu durumda katılma alacağı talep edebilir.

Bu durumu bir örnekle açıklayalım. 100.000 TL'ye satın alınan bir evin 40.000 TL'lik kredisinin evlilik birliği içerisinde ödendiğini düşünelim. Evlilik içinde ödenen kredinin evin alım değerine oranı %40'dır. Boşanma sırasında evin güncel piyasa değerinin 150.000 TL olduğunu kabul edersek; güncel piyasa değerinin %40'ı 60.000 TL olacaktır. Eşler edinilmiş malları yarı yarıya paylaşacağından diğer eş kredisinin bir kısmı evlilik birliği içerisinde ödenen ev nedeniyle 30.000 TL talep edebilecektir.

c.Miras Yoluyla Kazanılan Mallar

Türk Medeni Kanunu m. 220/2'ye göre bir eşin sonradan miras yoluyla kazandığı tüm mallar kanunen kişisel mallardandır²⁶¹.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi şeklinde kazanılan mallarda Yargıtay'ın birbirinin tam zıttı görüşleri mevcuttur. Yargıtay bir kararında²⁶² “*Davalının babası tarafından*

²⁶⁰ Acabey, s. 518.

²⁶¹ “Eşler, 21.01.1982 tarihinde evlenmiş, 17.06.2011 tarihinde açılan boşanma davasının kabulüne ilişkin hükmün, kesinleşmesiyle boşanmışlardır. Tasfiyeye konu 580 ada 507 parseldeki 23 nolu bağımsız bölüm, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 22.04.2004 tarihinde hakan pelitoğlu'ndan satın alınarak, davalı eş adına tescil edilmiştir. Her ne kadar dosya arasında tedavülli tapu kayıtları bulunmuyorsa da; dosyadaki bilgi ve belgelerden ve dinlenen tüm tanık beyanlarından tasfiyeye konu 23 nolu bağımsız bölümün bulunduğu arsanın diğer mirasçılarla birlikte davacıya dedesinden miras yoluyla intikal ettiği, davacı erkeğin de aralarında bulunduğu arsa sahipleri ile müteahhit hakan pelitoğlu arasında 25.10.2002 tarihli kat karşılığı inşaat sözleşmesi düzenlendiği, söz konusu sözleşmede 1.katta 1 ve 3 nolu bağımsız bölüm ile, 6.katta 21 ve tasfiyeye konu 23 nolu bağımsız bölümün davacı erkeğin de aralarında bulunduğu on arsa sahibine ait olacağına kararlaştırıldığı anlaşıldığına göre; mahkemece, dosya içeriğine, toplanan delillere, tanık beyanlarına göre tasfiyeye konu 23 nolu bağımsız bölümün **miras yolu ile davacı erkeğe kalan bölümü** ile bunun dışında kalan ve edinilmiş mal niteliğinde olan bölümünün belirlenmesi, gerekmesi halinde konusunda uzman bilirkişi marifetiyle inceleme yapıp bilirkişi raporundan da yararlanılarak talep hakkında bir karar verilmesi gerekirken bağış olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” **Y. 8. HD**, 20.09.2017 T., 2015/19690 E.,2017/11131 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020); Bu çerçevede kazanılan malvarlığı ister miras sözleşmesi ister vasiyetnameyle kazanılsın fark yoktur. Her durumda mal kişisel mal olarak değerlendirilir.

²⁶² “Yapılan incelemede; dosya kapsamı birlikte incelendiğinde, davacının davalının banka hesaplarında bulunan para nedeniyle alacak talebinde bulunduğu, davalının hesabındaki paranın babası tarafından kendisine devredilen taşınmazın satışından elde edilen para olduğunu, kişisel malı olduğunu savunduğu, mahkemece davalı adına olan banka boşanma dava tarihinde hesaplarındaki para nedeniyle alacağına hükmedildiği, davalının ...'nda bulunan 6791476 nolu hesabında boşanma dava tarihinde 40.000,00 tl, 6607453 nolu hesabında boşanma dava tarihinde 1.258,94 tl olduğu anlaşılmaktadır. Tapu kayıtları, banka hesap hareketleri, taraf beyanları ve tüm dosya kapsamına göre, davalının savunmasında belirttiği 5088 parsel sayılı taşınmazın davalının babası tarafından ölünceye kadar bakma akdi ile davalıya devredildiği, davalının 5088

ölünceye kadar bakma akdi gibi işlem yapılmış ve yapılan devir evlilik birliği içerisinde gerçekleşmiş ise de; bir fiili karine olarak, hayatın olağan akışına göre eşlerden birinin anne veya babası tarafından yapılan bu gibi malvarlığı devirleri karşılıksız kazandırma (bağışlama) olarak değerlendirildiğinden...” demiş ve söz konusu taşınmazı kişisel mal olarak kabul etmiştir. Aynı yıl başka bir kararında²⁶³ ise “Ölünceye kadar bakma

---

parsel sayılı taşınmazı 30.12.2009 tarihinde sattığı, davalının ....'nda bulunan .... Nolu hesabını 30.12.2009 tarihinde 89.000,00 tl yatırarak açtığı, hesabındaki paranın 49.000,00 tl sini 11.01.2010 tarihinde .... Nolu hesabına virman yaptığı, hesabında 40.000,00 tl para kaldığı; .... Nolu hesabına 49.000,00 tl nin virman yapıldığı aynı gün bu hesaptan 48.000,00 tl nin....'na (davalının kız kardeşi) havale ettiği hesabında 1.258,94 tl para kaldığı görülmektedir. Tasfiyeye konu banka hesaplarındaki paranın kaynağı davalı adına olan 5088 parsel sayılı taşınmazın satışından elde edilen paradır. O halde, uyumsuzluk 5088 parsel sayılı taşınmazın edinilmiş mal olup olmadığı hususundadır. Mal rejiminin tasfiyesinde anne ve baba gibi yakınlar tarafından eşlere yapılan temlik işlemleri resmi kayıta bedelle yapılmış gibi gösterilse bile hayatın olağan akışına göre, karşılıksız kazandırma (tmk m. 220/2) ve bir tür bağış işlemi niteliğinde olduğu; bu nedenle, eşe geçen bu malvarlığının onun kişisel malı olduğu kabul edilir. Kuşkusuz bu işlemin karşılıksız kazandırma olmadığı iddia eden tarafından ispatlanabilir. **5088 parsel sayılı taşınmazın davalının babasına ait iken davalıya ölünceye bakma akdi ile devrettiği**, aynı şekilde davalının babasının 821 ve 6140 parsel sayılı taşınmazlarını da davalının kardeşlerine ölünceye kadar bakma akdi ile devrettiği davalının sunduğu tapu müdürlüğü yazılarında anlaşılmaktadır. Davalının babası tarafından ölünceye kadar bakma akdi gibi işlem yapılmış ve yapılan devir evlilik birliği içerisinde gerçekleşmiş ise de; bir fiili karine olarak, hayatın olağan akışına göre eşlerden birinin anne veya babası tarafından yapılan bu gibi malvarlığı devirleri karşılıksız kazandırma (bağışlama) olarak değerlendirildiğinden ve bu fiili karinenin aksini, yani parasını vererek gerçek anlamda satın alındığını, tasarrufun karşılıksız kazandırma olmayıp karşılığı verilerek elde edilmiş bir edinim olduğunu, gerçek anlamda bir satış işlemi olduğunu iddia eden eş; başta satış bedelinin ödendiğine ilişkin ödeme kayıtları olmak üzere iddiasını güçlü ve inandırıcı delillerle de ispatlayamadığından davalıya babası tarafından devredilen 5088 parsel sayılı taşınmaz yönünden davacının mal rejiminin tasfiyesine bağlı bir alacak hakkının mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, mahkemenin davalının kardeşine gönderdiği 48.000,00 tl nin de babasının ölmeden önce mirasçıları arasında yapmış olduğu paylaşmaya dayalı olduğunun kabulü de bu yöndedir. Tüm bu açıklamalara göre, mahkemece, banka hesaplarında bulunan paraya yönelik davacının talebinin reddine karar verilmesi gerekirken, deliller hatalı değerlendirilerek yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD**, 07.02.2017 T., 2015/11715 E.,2017/1293 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁶³ “Tüm dosya kapsamı birlikte incelendiğinde, mahkemece tasfiyeye konu taşınmazın edinilmiş mal olduğunu kabul edilerek taşınmazın değerinin tamamının üzerinden hesaplanan katılma alacağına hükmedildiği, davalı eşin taşınmazı annesinden eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile devraldığı, davalı eşin annesinin (bakım alacaklısının) boşanma dava tarihinden sonra 21.07.2011 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır. Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler ve açıklamalardan anlaşıldığı üzere, ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunun edimi süreklidir ve sözleşme bakım alacaklısının yaşam ömrüne bağlı olarak talih ve tesadüfe bağlıdır. O halde, tasfiyeye konu taşınmazın, evlilik birliği içinde başlayan ve boşanma davasından sonra da devam eden bakım borcunun karşılığında edinilmiş, yani taşınmazın karşılığı olan edimin (bakım borcu) boşanma davasından sonra da devam ettirmiştir. Tüm bu açıklamalara göre, taşınmazın bir kısmının evlilik birliği içinde emek karşılığında edinildiğine göre, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin yapıldığı tarih ile bakım alacaklısının vefat ettiği tarihleri, edimin devam ettiği boşanma dava tarihinden sonraki ve evlilik birliği içindeki süreleri dikkate alınarak, edimin tamamının süresinin evlilik birliği içindeki edim süresine oramı belirlenerek ve diğer tüm deliller de değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır, bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD**, 19.06.2017 T., 2017/12233E., 2017/9262 K.

sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olup, karşılıklı taahhüt ve ivazlar içerir.” demiş ve taşınmazı edinilmiş mal olarak kabul etmiştir.

Miras karşılığında eğer bir ivaz söz konusu ise ve bu ivaz edinilmiş maldan karşılanmışsa o zaman edinilmiş mal kabul edilir fakat ivaz kişisel maldan karşılanmışsa malın niteliği değişmez ve kişisel mal olarak kabul edilir²⁶⁴.

d.Karşılıksız Kazanılan Mallar

Karşılıksız kazanma kavramı TMK’de tanımlanmamıştır. Bununla beraber ivazsız, bedelsiz malvarlığının kazanılması, elde edilen değer her hangi bir emek sarf edilmeden, fedakarlık gösterilmeden kazanılması olarak bu kavramı tanımlayabiliriz²⁶⁵. Karşılıksız kazanılan mallar ister evlilikten önce ister sonra edinilmiş olsun kişisel maldır. Bunun en önemli nedeni karşılıksız kazanımlarda eşlerden birinin diğerine maddi veya manevi katkısı olmamasıdır²⁶⁶. Karşılıksız kazanma kavramından ayrıca miras dışında yani sağlar arası tasarruflardan elde edilen karşılıksız kazanma²⁶⁷ anlaşılmalıdır²⁶⁸. Zira kanun koyucu TMK m. 220/b.2’de miras yoluyla elde edilen malvarlığı değerlerini açıkça ifade etmiştir.

Karşılıksız kazanılan mallara en klasik örnek olarak bağışlamayla kazanılan mallar verilebilir. Bağışlamanın aile dışında bir üçüncü kişi gerçekleştirilmesinin malın kişisel

²⁶⁴ Kılıç, s. 72-73; Gençcan, s. 253; Aldemir, s. 47; Şıpka/Özdoğan, s. 146; Demir, Pınar, s. 24.

²⁶⁵ “Davacı kadının dava dilekçesindeki edinilmiş mallara yönelik istemi katılma alacağına ilişkindir. Davalı kocaya ait kırkkale ili tepebaşı mahallesinde bulunan ev karşılıksız kazanma yoluyla elde edilen malvarlığı değeri olmakla kişisel maldır.” Y. 2. HD, 28.03.2007T., 17694E.,5110K. (Gençcan, s. 254).

²⁶⁶ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 208; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 279; Zeytin/Ergün, s. 185.

²⁶⁷ Sağlar arası tasarrufa örnek olarak bağışlamayı gösterebiliriz.

²⁶⁸ “Davalı ... Vekili, davaya konu edilen taşınmazın babası tarafından kendisine bağışlandığını, kişisel mal olduğunu ileri sürerek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davanın kabulü ile 322.554,00 tl'nin karar tarihinden itibaren faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Hüküm, süresi içerisinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Somut uyuşmazlık incelendiğinde, taraflar 27.12.1999 tarihinde evlenmiş, 22.01.2010 tarihinde açılan boşanma davasının kabulüne ilişkin hükmün 09.09.2014 tarihinde kesinleşmesi ile boşanmıştır. Tasfiyeye konu edilen 133 parselde kayıtlı taşınmazın tapu kaydı incelendiğinde 18.10.2007 tarihinde bağış yolu ile davalı adına tapuya tescil edildiği, taşınmaza ilişkin tapu senedinde de ... Tarafından bağış işleminden Mustafa oğlu davalı ... Adına tescilin yapıldığı anlaşılmaktadır. Mahkemece, tasfiyeye konu taşınmazın bağış yolu ile edinildiği tapu kaydı ile sabit olup, aksi iddia ve ispat edilemediği dosya kapsamından anlaşıldığından tmk.nun 220/2. Maddesi gereği taşınmazın davalının kişisel malı olacağı ve mal rejiminin tasfiyesine konu edilemeyeceği gözetilerek davanın reddi gerekirken yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.” Y. 8. HD, 08.03.2017 T., 2015/12675 E.,2017/3159 K. (Kazancı) (E.T. 22.05.2020)

mal sayılmasında bir etkisi yoktur²⁶⁹. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun²⁷⁰ güncel kararına baktığımızda evlilik birliği içerisinde bir eş adına tescil edilen malın diğer eş tarafından bağışlandığının kabulü yanlıştır. Bu sebeple kişisel mallara dahil edilemez. Evlilik birliğinin ömür boyu süreceği inancının hakim olduğu düşüncesiyle ortak yaşamı ve ailenin geleceğini güvence altına almak, daha rahat yaşam sağlamak amacıyla beraberlikten doğan dayanışma ile karşılıklı güvene dayanarak, örf ve adete uygun olarak eşlerin birlikte yatırım yapmalarının bağış olarak değerlendirilmeyeceği kuskusuzdur. Zira esler arasında dayanışma, güven ve sadakat esastır. Gelecekte aile üyelerinin yararlanacakları beklentisiyle birlikte malvarlığı edinme çabaları, eslerden birinin sebepsiz zenginleşmesiyle sonuçlanmamalıdır. Bunun haricinde resmi satış gösterilen işlemin gerçekte satış olmadığını ve kavga etmiş eslerin barışması, evi terk edenin dönmesi²⁷¹, boşanma davası açanın davadan vazgeçmesi, işlerinin yoğunluğu, zamanın sıkışıklığı, işlerin daha kolay yürümesi, ayrı şehirlerde yaşanılması, ticari kaygıların bulunması vs. saiklerle yapıldığı tarafların kabulünde olsa dahi, yani satışın gerçek olmadığını kabul etseler dahi, bu devir bağış olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü açıklanan nedenler yukarıda da açıklandığı gibi eslerin ahlaki görevi yerine getirmesi, ailenin huzuru ve uyumu ya da karşılıklı güvene dayanarak yapılmıştır. Bağış iradesi bulunmamaktadır. Bağış olarak değerlendirilmemelidir. Gerçekte satış olmadığını kabul etmeleri demek, bağışı kabul etmek anlamına gelmemektedir. Öte yandan karşılığı kısmen ödenen kısmen bağışlanan bir kazanımda nasıl karar verileceğinin açıklanması gerekir. Şayet bu malvarlığı değerine ödenen karşılık edinilmiş mallardan yapılmışsa denkleştirme yapılır. Buna karşılık kişisel maldan

---

²⁶⁹ “Somut olaya gelince; mahkemece yazılı gerekçelerle davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de verilen karar usul ve yasaya uygun bulunmamaktadır. Davalı vekili, taşınmazın satış bedeli ile alınan banka kredi taksitlerinin müvekkilinin babası tarafından ödendiğini ileri sürmüştür. Dosyadaki bilgi ve belgelerden, taşınmazın 24.07.2006 tarihinde ...'dan satın alındığı, davalının babası ... Tarafından aynı tarihte satıcının banka hesabına 26.500 tl havale edildiği anlaşıldığına göre, söz konusu paranın babası tarafından davalıya yapılan bağış niteliğinde ve bu bağışın davalının kişisel malı olduğunun kabulü gerekir. Bundan ayrı; dava konusu taşınmaz, 120 ay vadeli 33.000 tl konut kredisi kullanılmak suretiyle alınmıştır. Mal rejiminin sona erdiği tarih itibarı ile taksitlerin bir bölümü ödenmiş, kalan taksitler ise mal rejiminin sona erdiği tarihten sonraya sarkmıştır. O halde; yukarıda açıklanan ilke ve esaslar çerçevesinde konut kredisinin mal rejiminin sona erdiği tarihe kadar yapılan ödemelerin edinilmiş mal, kalan taksitlerin ise taşınmazın borcu olarak kabulü ile davacının tasfiye alacağıının bu çerçevede hesaplanması gerekirken bu hususlar gözden kaçırılarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” **Y. 8. HD.**, 01.03.2016 T., 2014/19955 E., 2016/3680 K.

²⁷⁰ **Y.H.G.K.**, 17.12.2019 T., 2017/1618 E., 2019/1370 K.

²⁷¹ **Y. 8. HD.**, 19.03.2019 T., 2017/15193 E., 2019/2858 K.

yapılmışsa mal yine kişisel mal sayılır²⁷². Her durumda bağışlama işleminin karşılıksız kazandırma teşkil etmediğini iddia eden iddiasını ispatla yükümlüdür²⁷³. Bunun için tanık beyanı yeterli değildir, diğer delillerle de desteklenmesi gerekir²⁷⁴.

²⁷² “Davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarına gelince; davacı taraf, dava dilekçesinde ikinci katın inşasının davacının babası tarafından yapılan katkı yönünden de alacak talep etmiştir. Mahkemece, davacının taşınmazın yapımında babası tarafından yapılan katkı yönünden talebinin tümünden reddine karar verilmiş ise de, gerekçe dosya kapsamı ile örtüşmemektedir. Mahkeme, dosya kapsamı ve özellikle tanık beyanlarından yola çıkarak ikinci katın davalının babası tarafından yapıldığını, davacının babasının çalışma karşılığını ise davalının babasından aldığı gerekçesiyle alacak talebini reddetmiştir. Ne var ki, davacının babasının tanık sıfatıyla alınan samimi ifadesi incelendiğinde inşaat yapımında emeğinin karşılığını aldığı belirtilmiştir, devamla sadece yapılan çatı malzemesini kendi cebinden karşıladığını da ifade ettiği anlaşılmaktadır. Davacının babası tarafından karşılıksız olarak bedeli ödenen çatı malzemesi, babadan kızına yapılan bağış niteliği taşıdığından davacının kişisel malı olacağı ve dolayısıyla davacı lehine değer artış payı alacağı bulunduğu kabulü gerekir. Mahkemece, davacı lehine yukarıda belirtilen ilkeler gözetilerek taşınmaza kişisel mal ile yapılan katkının, yapıldığı tarihteki taşınmazın değerine oranı tespit edilerek, bu oranın taşınmazın tasfiye tarihi itibarıyla belirlenecek değeri ile çarpılması neticesinde tespit edilecek miktara, eğer değer kaybı söz konusu ise katkının başlangıçtaki değeri esas alınacağı da dikkate alınarak davacı lehine değer artış payı alacağına hükmedilmesi gerekirken bu talebin reddi yerinde olmayıp bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD**, 24.01.2017 T., 2015/11559 E.,2017/587 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁷³ “Yapılan incelemede; dosya kapsamı birlikte incelendiğinde, davacının davalının banka hesaplarında bulunan para nedeniyle alacak talebinde bulunduğu, davalının hesabındaki paranın babası tarafından kendisine devredilen taşınmazın satışından elde edilen para olduğunu, kişisel malı olduğunu savunduğu, mahkemece davalı adına olan banka boşanma dava tarihinde hesaplarındaki para nedeniyle alacağına hükmedildiği, davalının ...'nda bulunan 6791476 nolu hesabında boşanma dava tarihinde 40.000,00 tl, 6607453 nolu hesabında boşanma dava tarihinde 1.258,94 tl olduğu anlaşılmaktadır. Tapu kayıtları, banka hesap hareketleri, taraf beyanları ve tüm dosya kapsamına göre, davalının savunmasında belirttiği 5088 parsel sayılı taşınmazın davalının babası tarafından ölüncüye kadar bakma akdi ile davalıya devredildiği, davalının 5088 parsel sayılı taşınmazı 30.12.2009 tarihinde sattığı, davalının ....'nda bulunan .... Nolu hesabını 30.12.2009 tarihinde 89.000,00 tl yatırarak açtığı, hesabındaki paranın 49.000,00 tl sini 11.01.2010 tarihinde .... Nolu hesabına virman yaptığı, hesabında 40.000,00 tl para kaldığı; .... Nolu hesabına 49.000,00 tl nin virman yapıldığı aynı gün bu hesaptan 48.000,00 tl nin....'na (davalının kız kardeşi) havale ettiği hesabında 1.258,94 tl para kaldığı görülmektedir. Tasfiyeye konu banka hesaplarındaki paranın kaynağı davalı adına olan 5088 parsel sayılı taşınmazın satışından elde edilen paradır. O halde, uyumsuzluk 5088 parsel sayılı taşınmazın edinilmiş mal olup olmadığı hususundadır. Mal rejiminin tasfiyesinde anne ve baba gibi yakınlar tarafından eşlere yapılan temlik işlemleri resmi kayıtta bedelle yapılmış gibi gösterilse bile hayatın olağan akışına göre, karşılıksız kazandırma (tmk m. 220/2) ve bir tür bağış işlemi niteliğinde olduğu; bu nedenle, eşe geçen bu malvarlığının onun kişisel malı olduğu kabul edilir. **Kuşkusuz bu işlemin karşılıksız kazandırma olmadığı iddia eden tarafından ispatlanabilir.** 5088 parsel sayılı taşınmazın davalının babasına ait iken davalıya ölüncüye bakma akdi ile devrettiği, aynı şekilde davalının babasının 821 ve 6140 parsel sayılı taşınmazlarını da davalının kardeşlerine ölüncüye kadar bakma akdi ile devrettiği davalının sunduğu tapu müdürlüğü yazılarından anlaşılmaktadır. Davalının babası tarafından ölüncüye kadar bakma akdi gibi işlem yapılmış ve yapılan devir evlilik birliği içerisinde gerçekleşmiş ise de; **bir fiili karine olarak, hayatın olağan akışına göre eşlerden birinin anne veya babası tarafından yapılan bu gibi malvarlığı devirleri karşılıksız kazandırma (bağışlama) olarak değerlendirildiğinden ve bu fiili karinenin aksini, yani parasını vererek gerçek anlamda satın alındığını, tasarrufun karşılıksız kazandırma olmayıp karşılığı verilerek elde edilmiş bir edinim olduğunu, gerçek anlamda bir satış işlemi olduğunu iddia eden eş; başta satış bedelinin ödendiğine ilişkin ödeme kayıtları olmak üzere iddiasını güçlü ve inandırıcı delillerle de ispatlayamadığından davalıya babası tarafından devredilen 5088 parsel sayılı**

Türk Medeni Kanunu'nda bazı kanuni karşılıksız kazanımlar hüküm altına almıştır. Örneğin TMK m. 707'de düzenlenen işgal suretiyle, TMK m. 712 ve 713'te düzenlenen zamanaşımı yoluyla, TMK m. 767'de düzenlenen sahiplenme yoluyla, TMK m. 776'da düzenlenen karışma ya da birleşme suretiyle elde edilen malvarlığı değerleri kişisel maldır.

Talih oyunlarından kazanılan ikramiyeler hususunda ise doktrinde görüş ayrılığı bulunmaktadır. Bir görüşe göre²⁷⁵ bu malların kişisel mal olarak değerlendirilmesinin en önemli nedeni kazanan kişi hiçbir emek sarf etmeden kazanmasıdır. Bu nedenle ikramiyeler de kişisel maldır. Diğer görüşe göre²⁷⁶ talih oyunlarına katılım için gerekli olan şeylerin alınması edinilmiş mallardan sağlanmışsa kazanılan ikramiye de edinilmiş maldır. Yargıtay da aynı şekilde bu konuda ikramiyenin karşılık verilerek elde edilmesi durumunda bu karşılığın hangi mal grubundan yapıldığının tespit edilmesi, hangi mal grubundan karşılık verildiği tespit edilemiyorsa TMK m. 222'deki karine gereği edinilmiş mal sayılmasını savunmaktadır²⁷⁷. Bu çerçevede ikramiye için bir karşılık ödenmemişse ikramiye kişisel mal sayılır²⁷⁸.

---

taşınmaz yönünden davacının mal rejiminin tasfiyesine bağlı bir alacak hakkının mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, mahkemenin davalının kardeşine gönderdiği 48.000,00 tl nin de babasının ölmeden önce mirasçıları arasında yapmış olduğu paylaşmaya dayalı olduğunun kabulü de bu yöndedir. Tüm bu açıklamalara göre, mahkemece, banka hesaplarında bulunan paraya yönelik davacının talebinin reddine karar verilmesi gerekirken, deliller hatalı değerlendirilerek yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 8. HD, 07.02.2017 T., 2015/11715 E.,2017/1293 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁷⁴ “Tüm dava dosyası kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, tasfiyeye konu 511 parsel sayılı taşınmazın tamamının, 473 ve 474 parsel sayılı taşınmazların da 1/4 hissesinin eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde satın alındığı, davalının taşınmazları babası tarafından satın alındığını iddia ettiği, mahkemenin de tasfiye konu taşınmazların kişisel mal olduğunu kabul ederek davanın reddine karar verdiği anlaşılmaktadır. Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal olarak kabul edilir (tmk m. 6, 222). Davalının taşınmazların kişisel mal olduğunu somut delillerle ispatlaması gerekirken, taşınmazların davalının babası tarafından satın alındığı tanık beyanı dışında somut ve mevcut delillerle ispatlanamamıştır. O halde, mahkemece, tasfiyeye konu 511 parsel sayılı taşınmazın tamamının, 473 ve 474 parsel sayılı taşınmazların da 1/4 hissesinin edinilmiş mal kabul edilerek davacının talebi hakkında karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde ile karar verilmesi hatalı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.” Y. 8. HD, 28.09.2017T., 2015/19913 E.,2017/11706 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁷⁵ bkz. **Sezgin**, dipnot 219'daki yazarlar; Bir televizyon programında kazanılan paranın kişisel mal olduğu yönünde bkz. **Gençcan**, s. 256.

²⁷⁶ **Sarı**, s. 141-142.

²⁷⁷ “Bu kapsamda, daire'ce yapılan tartışmalar sonucunda şu sonuca varılmıştır; milli piyango bileti (ve diğer şans oyunlarının) satın almak için verilen meblağ kazanılan ikramiyeye göre çok düşük de olsa sonuçta bir karşılıktır. Burada önemli olan ekonomik karşılık değil, hukuki karşılıktır. Yani,

e.Manevi Tazminat Alacağı

Manevi tazminat hakkı kişiye sıkı suretle bağlı haklardan olduğu için TMK m. 25/4 uyarınca karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez ve muris tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez²⁷⁹.

Manevi tazminatta tazmin edilen kişi varlığında meydana gelen eksilmedir. Kişinin duyduğu elem ve üzüntüye yönelik tespit edilen ve ona özgü olan bu tazminat TMK m. 220/b.3 gereği kişisel maldır²⁸⁰.

Tazminat davasının kaybeden tarafı yani tazminat borçlusunun diğer eş veya üçüncü kişi olması bu alacağın kişisel mal olma özelliğini değiştirmez²⁸¹. Tazminatı meydana getiren olayın evlilik birliği kurulduktan önce veya sonra gerçekleşmesi de aynı şekilde malın kişisel mal olma özelliğini değiştirmez²⁸². Çünkü birliğin kurulmasından önce kazanılan tazminat TMK m. 220/b.2 gereğince rejimin başlangıcında eşlerden birine ait olan malvarlığı değeri olduğu için yine kişisel mal sayılır.

---

bir malın ivazlı sayılabilmesi için, edimler arasında ekonomik anlamda bir dengenin olması zorunlu olmayıp, hukuki anlamda bir karşılık ilişkisinin olması yeterlidir. Evlilik eğer bir hayat ortaklığı bir kader birliği olarak görülüyorsa, iyi günde, kötü günde yoksullukta zenginlikte sonuç itibariyle kaynağı şans olsa bile bir karşılık varsa ve o karşılık edinilmiş mallardan karşılanmış ise, bu edinilmiş mal sayılmalıdır. Bu bilgiler ışığında somut olaya bakıldığında; davalı ikramiye çıkan milli piyango biletini kişisel mal ya da kişisel mal yerine geçen bir değerle aldığını iddia etmediğine ve aksini kanıtlayamadığına göre biletin günlük harcama kapsamında edinilmiş malla alındığı ve bu nedenle edinilmiş mal grubuna dahil olduğunun kabulü gerekmektedir.” Y.8. HD, 27.06.2014 T., 2013/7361 E., 2014/13668 K.. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁷⁸ “Somut olayda bu hususla ilgili olarak daire’ce yapılan tartışmalar sonucunda genel bir değerlendirme yapılmamış, her dosyadaki özel durumlar ve ortaya çıkabilecek somut olgular nedeniyle farklı neticelere varılabileceği de gözetilerek eldeki davadaki deliller ve dosya kapsamına göre irdeleme yapılmıştır. Bu değerlendirme sonunda ikramiye çıkan milli piyango biletinin alışverişin yapıldığı market tarafından herhangi bir karşılık gözetilmeksizin, ivazsız şekilde promosyon olarak verildiği, bu durumda tmk.’nun 220 /b.2 de yazılı “...ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde edilen malvarlığı” çerçevesinde, talihe (şansa) dayalı olarak kazanılmasından dolayı kişisel mal olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.” Y. 8. HD, 11.02.2014 T., 2013/19109 E.,2014/2080 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁷⁹ Erdem, s. 274; Demir, Pınar, s. 25; Uzun, s. 50.

²⁸⁰ İçöz Demirel/Büberci, s. 196; Aldemir, s. 50; Kırmızı, Aile Hukuku Davaları, s. 292.

²⁸¹ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 209; Kırmızı, Aile Hukuku Davaları, s. 150.

²⁸² Gençcan, s. 269; Acar, s. 207; Sarı, s. 179.

f.Kişisel Malların Yerine Geçen Değerler

Edinilmiş mallara katılma rejiminde bir mal grubunda bulunan değerde meydana gelen değişikliklerle elde edilen yeni değer ikame değer niteliğinde olması nedeniyle yine aynı mal grubundan sayılır. Bu kapsamda TMK m. 220/2'ye göre eşlerden birinin kişisel kullanımına özgülenen, evlenmeden önce karşılıksız kazandırma yoluyla kazandığı kişisel malını satması ya da değiştirmesi üzerine o malın geliriyle edindiği ikame değer olan yeni malvarlığı değeri kişisel maldır²⁸³. Buna örnek olarak evlenmeden önce satın alınan arabanın evlilikten sonra satılarak yeni bir araba alınması gösterilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus yeni değerın kişisel mallardan elde edilen gelir olarak değerlendirilmemesidir. Çünkü kişisel mallardan edinilen gelirler TMK m. 219/2 b. 4 uyarınca edinilmiş maldır.

Kişisel malın elden çıkma şekli malın kişisel mal sayılmasına engel teşkil etmez²⁸⁴. Aynı şekilde kişisel mal niteliğindeki arsanın kamulaştırılması neticesinde ödenen bedel, malın telef olması neticesinde ödenen tazminatlar da kişisel mal sayılırlar²⁸⁵.

Bazı hallerde ikame değer elde edilirken edinilmiş mallardan kişisel mallara değer kayması olabilir. Bu konuda yeni malın hangi mal grubuna gireceği hususunda

---

²⁸³ “Dosya kapsamına, toplanan delillere, yasal mal rejiminin geçerli olduğu 06.03.2002 tarihinde edinilen dava konusu aracın, 1994 yılında davalı tarafından edinilip 19.02.2002 tarihinde satılan 298 ada 9 parselin satışından elde edilen gelirle satın alındığı anlaşıldığına, 298 ada 9 parsel üzerinde davacı tarafın katkı iddiasında bulunmadığından davalının kişisel malı olduğunun kabulü ile kişisel malların yerine geçen değerlerin de kişisel mal sayılması gerektiğine göre mahkemece aracın davalının kişisel malı olduğu kabul edilerek yazılı olacak şekilde hüküm kurulmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.” **Y. 8. HD**, 25.01.2010T., 3708E.,240K. (**Gençcan**, s. 271).; “dosya içeriğine, dava evrakıyla yargılama tutanakları muhtevasına ve var olan deliller mahkemece takdir edilerek karar verildiğine, takdirde bir isabetsizlik bulunmadığına, uyumsuzluk konusu taşınmazın satın alındığı ve restorasyon tarihlerine yakın tarihlerde halkbank şubesindeki hesabından davalı tarafından para çekilmiş olmasına, yine aynı tarihlerde davalının kişisel malı olan dava dışı taşınmazların satımından gelir elde etmiş bulunmasına, taşınmazın restorasyonu için alınan malzemelere ilişkin faturaların davalı adına düzenlenmiş olmasına, davalının babası tarafından para gönderildiğine ilişkin banka havale makbuzlarına, tanık anlatımlarına, **kişisel malların yerine geçen malvarlığının da kişisel mal sayılmasına göre mahkemece davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir**. Açıklanan tüm bu nedenlerle davacı vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun görülen yerel mahkeme hükmünün onanmasına...” **Y. 8. HD**, 03.11.2009T., 2009/3972 E.,2009/5226 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁸⁴ Örneğin eşlerden birinin miras yoluyla kazandığı otomobille kaza yaptığını kaskodan alınan bedelle de yeni bir otomobil aldığını varsayalım. Burada yeni otomobil kişisel mal olan ilk otomobilin ikame değeriyle satın alındığı için yine kişisel mal olarak kabul edilir.

²⁸⁵ **Sarı**, s. 180; **Zeytin**, Tasfiye, s. 130-131.

doktrinde tartışma bulunmaktadır. Bir görüşe göre²⁸⁶ kişisel malın eden çıkarılmasından sonra elde edilen yeni mal arasında değer açısından oransızlık bulunsa bile yeni mal yine kişisel maldır. Bir başka görüşe göre burada üç olasılık söz konusudur.

İlk olarak²⁸⁷ kişisel, mala edinilmiş maldan yapılan katkı yarından az ise bu mal kişisel mal sayılır. TMK m.230'a göre edinilmiş, mal ile alınan kişisel mal için diğer eş kişisel malda, denkleştirme isteminde bulunabilir. Bu durumda malı alan eşin, kişisel malı, edinilmiş mallarına borçlanmış sayılır.

İkinci olarak²⁸⁸ kişisel mala edinilmiş maldan yapılan, katkı yarından çok ise bu mal artık edinilmiş mal sayılır. TMK m.230'a göre kişisel mal ile alınan edinilmiş mal için diğer eş edinilmiş malda, denkleştirme isteminde bulunabilir. Bu durumda malı alan eşin edinilmiş malı, kişisel mallara, o oranda borçlanmış sayılır.

Üçüncü olarak²⁸⁹ kişisel mala edinilmiş maldan yapılan katkı yarı oranında TMK 230'a göre grubu belli olmayan mal edinilmiş mal sayılması gereği edinilmiş mal sayılır ve malı satın alan, eşin edinilmiş malları, kişisel mallarına o oranda borçlanmış sayılır.

g. Tazminat veya Toptan Ödemeden Kalan Yaşam Süresini Karşılacak Değerler

Türk Medeni Kanunu m. 219/b.2-3 uyarınca çalışma hayatının sonunda sosyal güvenlik kurumunca ödenen ikramiye, emekli maaşı gibi ödemeler ile çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar edinilmiş maldır. Fakat bu duruma TMK m. 228/2 ile bir istisna getirilmiştir. Hükme göre rejimin sona ermesinden önce gerçekleşen ödemeler kısmen edinilmiş kısmen kişisel mal olarak ayrılırlar. TMK m. 228/2 şu şekildedir: *“Eşlerden birine sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumlarınca yapılmış olan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybı dolayısıyla ödenmiş olan tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiyede o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılır.”*

²⁸⁶ Zeytin, Tasfiye, s. 132; Kuzucu, s. 42.

²⁸⁷ Kılıç, s. 80; Gençcan, s. 272-273.

²⁸⁸ Gençcan, s. 273; Kılıç, s. 80.

²⁸⁹ Gençcan, s. 273; Kılıç, s. 80.

Anlaşılacağı üzere toptan ödemelerin ya da iş gücü kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar rejimin devam ettiği süreye karşılık gelen kısım kadar edinilmiş mal, rejim sona erdikten sonraki kısım kadar kişisel mal sayılır²⁹⁰. Şayet bu hüküm olmasaydı eşlerden birine ödenen ikramiye, malullük tazminatı, iş gücü kaybı tazminatı, emekli maaşı gibi ödemeler TMK m. 219 gereği edinilmiş mal kabul edilir ve diğer eşe katılma alacağı tanınmış olurdu²⁹¹. Bu durum da hakkaniyete aykırılık teşkil ederdi. Bununla beraber eşlerden biri tazminat türü ödemenin tamamını evlilik öncesi elde etmişse miktarın tamamı kişisel mal kabul edilir²⁹².

Toptan ödeme veya tazminat miktarının ne kadarının edinilmiş ne kadarının kişisel mal sayılacağı Yargıtay²⁹³ tarafından açıklamıştır.

PMF tablosuna göre yapılacak hesaplamayı bir örnekle açıklayalım. Örneğin 30 yaşındaki Ayşe ile 25 yaşındaki Burhan 1990 yılında evlenmişlerdir. Burhan 1992 yılında bir iş kazası geçirmiştir. Açtığı dava sonunda 1993 yılındaki kararlarla çalışma gücünü %80 oranında kaybettiği için, faiziyle birlikte 250.000 TL tazminat almıştır. Ayşe ile Burhan 2 Şubat 2002 tarihinde notere gidip evlenme tarihinde itibaren yeni yasada öngörülen edinilmiş mallara katılma rejimini kabul eden sözleşme yapmışlardır.

²⁹⁰ “Dava konusu emekli ikramiyesi yönünden hükmedilen alacağa ilişkin temyiz itirazları incelenmesine gelince; mal rejiminin sona ermesinden sonraki döneme isabet eden ödemenin açıklanan yöntemle hesaplanan peşin sermaye çevrilmiş değeri, emekli olan eşin kişisel malı sayılır. Ödenen toplam emeklilik ikramiyesinden, kişisel mal sayılan bu miktar çıkarıldıktan sonra, kalan miktar edinilmiş mal kabul edilerek tasfiyeye sırasında göz önünde bulundurulur. Emeklilik ikramiyesinin tasfiyeye konu edilmesi için mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olması (tmk'nun 235/1) ya da bu para kullanılarak başka bir malvarlığına sahip olunmalıdır. Mahkemece, hükme esas alınan bilirkişi raporunda belirtilen ilkeler gözetilmeksizin ikramiyenin tamamının mevcut olduğu ve edinilmiş mal olduğunun kabulü ile yarısı üzerinde katılma alacağına hükmedilmesi hatalıdır.” **Y. 8. HD**, 11.02.2016 T., 2016/804 E.,2016/2152 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

²⁹¹ **Acar**, s. 262; **Kuzucu**, s. 44; **Kılıçoğlu**, Ahmet, Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Turhan Kitabevi, Ankara 2003, s. 205.

²⁹² **Kuzucu**, s. 44; **Acar**, s. 262.

²⁹³ “Mal rejiminin devamı sırasında, emeklilik ikramiyesinin toptan ödenmesi durumunda; öncelikle ödeme tarihi itibarıyla PMF (population masculin feminin) tablosundan yararlanılarak, emekli olan eşin ortalama bakiye yaşam süresi bulunarak, ödeme günlük irat şeklinde yapılırdı her bir güne karşılık gelen miktar saptanır. Bundan sonra, irat şeklindeki günlük ödeme miktarı, mal rejiminin sona erdiği tarihten sonraki kalan günler ile çarpılarak, bulunacak bu miktarın peşin sermayeye çevrilmiş değeri hesaplanır. Mal rejiminin sona ermesinden sonraki döneme isabet eden ödemenin açıklanan yöntemle hesaplanan peşin sermaye çevrilmiş değeri, emekli olan eşin kişisel malı sayılır. Ödenen toplam emeklilik ikramiyesinden, kişisel mal sayılan bu miktar (mal rejiminin sona ermesinden sonraki döneme isabet eden günlük irat şeklindeki toplam ödemelerin peşin sermayeye çevrilmiş değeri) çıkarıldıktan sonra, kalan miktar edinilmiş mal kabul edilerek tasfiye sırasında göz önünde bulundurulur.” **Y. 8.HD**, 29.11.2016 T., 2015/7419 E.,– 2016/16283 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

Burhan'ın kaza sebebiyle psikolojisi bozulmuş ve Ayşe buna dayanamayarak 2002 yılının sonuna doğru boşanma davası açmıştır. Dava sonuçlanmış ve 2004 yılında karar kesinleşmiştir.

Burhan'a ödenen tazminat TMK m. 219 gereğince edinilmiş maldır. Ancak boşanma davasının açıldığı tarihte 42 yaşında olan Burhan PMF tablosuna göre daha 28 yıl yaşayacaktır. Kendisine ödenen tazminatla da kalan yaşam süresinde geçimini temin edecektir. Bu sebeple kalan 28 yıllık yaşam süresine tekabül eden tazminat miktarı kişisel, eşi Ayşe ile yaşadığı döneme tekabül eden tazminat miktarı işe edinilmiş kabul edilir, bu şekilde değerlendirme yapılır.

Kaza sonrası Burhan'a toptan ödeme değil de irat şeklinde ödeme yapılıyorsa hesaplama şu şekilde olacaktır;

Burhan 1992 yılında 32 yaşındadır. PMF tablosuna göre 36²⁹⁴ yıl daha muhtemel yaşam süresi vardır. Bu durumda $36*12=432$ ay daha ömrü var. Burhan'a irat bağlansaydı $250.000/432=578,70$ (yaklaşık) TL aylık irat alacaktı.

Tasfiyenin gerçekleşeceği 2002 yılında 42 yaşındadır. PMF tablosuna göre 26²⁹⁵ yıl daha muhtemel yaşam süresi vardır. Bu durumda $26*12=312$ ay kalan ömrü. $312*578,70=180.555$ (yaklaşık) TL kalan ömür süresinde alacağı irat olacaktır.

Son olarak toplam tazminattan daha sonraki yaşam süresinde kullanacağı miktar düşülür ve ortaya edinilmiş mal olan miktar çıkar. $250.000-180.555=69.445$ TL Ayşe ve Burhan'ın edinilmiş malları kabul edilir.

---

²⁹⁴ Yaklaşık değer alınmıştır.

²⁹⁵ Yaklaşık değer alınmıştır.

3.3.3.2.Mal Rejimi Sözleşmesi Gereği Kişisel Mal Sayılan Değerler

a.Bir Mesleğin İcra Edilmesi veya Bir İşletmenin Faaliyeti Sebebi ile Doğan Mal Varlığı Değerleri

Eşler mal rejimi sözleşmesi uyarınca kanunen kişisel mal sayılanlar dışında Kanun'un izin verdiği kadar edinilmiş mallara dahil olması gereken değerleri kişisel mal olarak kabul edebilirler²⁹⁶. Nitekim TMK m. 221/2 düzenlemesi, bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan ve edinilmiş mal sayılması gereken malvarlığı değerlerinin sözleşmeyle kişisel mal olarak kabul edebileceğini öngörmüştür.

Hükmün lafzı doktrinde tartışmaya neden olmaktadır. Bir görüşe göre hüküm lafzıyla uygulandığında örneğin bir diş hekiminin mesleği nedeniyle elde ettiği tüm geliri mal rejimi sözleşmesi vasıtasıyla kişisel mal sayılabilir²⁹⁷. Bir başka görüş göre burada bir çeviri hatası vardır ve mehzaz İsviçre Medeni Kanunu'nun ilgili hükmüne bakılmalıdır²⁹⁸. İMK m. 199/1'e göre eşler mal rejimi sözleşmesiyle bir mesleğin icrası ve işletme faaliyeti için tahsis ettikleri edinilmiş mallarına dahil malvarlığı değerlerini kişisel mal sayabilirler. Bu çerçevede bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyetli nedeniyle oluşan ve işin devamı için zorunlu olan mallar aslında edinilmiş mal iken sözleşme vasıtasıyla kişisel mal sayılabilir²⁹⁹.

b.Kişisel Malların Gelirleri

Eşler aralarında bir sözleşme düzenleyerek kişisel malların gelirlerinin kişisel mallara dahil olacağını kararlaştırabilirler³⁰⁰. Bu sözleşme kişisel mallardan gelen gelirlerin tamamını kapsayabileceği gibi bir kısmını da kapsayabilir. Bir örnekle açıklayacak

---

²⁹⁶ Hükmün mal rejimi açısından etkisi, katılma alacağının belirlenmesinde dikkate alınacak malvarlığı değerlerinin kapsamının daralması ve katılma alacağı miktarının azalması olarak karşımıza çıkar, bkz. **Sarı**, s. 180-182; **Özdamar**, Demet / **Kayış**, Ferhat / **Yağcıoğlu**, Burcu / **Akgün**, Aliye, yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 51.

²⁹⁷ **Demir**, Pınar, s. 41.

²⁹⁸ **Kuzucu**, s. 47.

²⁹⁹ **Gençcan**, s. 283; Örneğin diş hekiminin görüntüleme cihazı, lokantada kullanılan ocak gibi.

³⁰⁰ **Özdamar/Kayış**, s. 42; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 206; **Şıpka/Özdoğan**, s. 148.

olursak, bir e e babasından kalan evin kirası edinilmiş maldır. O evin kirasının biriktirilerek başka bir mal alınması durumunda o mal da edinilmiş maldır³⁰¹.

Kişisel mallardan doŐan gelirlerin TMK m. 219 uyarınca edinilmiş mal sayılması hususu hakkaniyete aykırılık oluŐturduŐu gerekçesiyle konu Kayseri 5. Aile Mahkemesi tarafından Anayasa Mahkemesi'ne taŐınmıŐtır. Anayasa Mahkemesi özellikle eşlerin sözleşme vasıtasıyla kişisel malların gelirlerini kişisel mal sayabileceklerine ilişkin hüküm gerekçe göstererek hükmün Anayasaya aykırı olmadıŐına karar vermiŐtir³⁰².

3.4. Edinilmiş Mal Ve Kişisel Mal Ayrımının Hukuki Sonucu

Edinilmiş mallara katılma rejiminin edinilmiş mallar ile kişisel malları kapsadıŐını belirtmiŐtik³⁰³.

Edinilmiş mallara katılma rejiminin eşlerin mallarına ilişkin kapsamı bu h k m³⁰⁴ ile  zlenmiŐtir. Madde hükmüne göre edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinin gündeme gelmesi³⁰⁵ olasılıŐında eşlerin her türlü malvarlıŐı deŐerleri edinilmiş ya da kişisel mal grubundan birine  zg lenmek zorundadır. Her malvarlıŐı deŐeri bir bütün olarak mal gruplarından birine  zg lenmelidir³⁰⁶. MalvarlıŐının mülkiyet hakkının diŐer eş ya da   nc  kiŐide olmasının bir önemi yoktur. EŐer mal varlıŐının edinilmesinde her iki mal grubu da söz konusu da ise o zaman hangi gruptan katkı daha çok ise o mal grubuna özgüleme yapılır. Fakat diŐer mal grubu lehine TMK m. 230³⁰⁷ gereŐi

³⁰¹ “Mahkemece, emeklilik ikramiyesinin tmk.nun 228 inci maddesi hükmüne uygun olarak hesaplanan bölümünün davalının kişisel malı olarak belirlenip bu miktarın çıkarılmasından sonra kalan miktarı edinilmiş mal olarak kabul edilerek, yine **aksi sözleşme ile kararlaŐtırılmadıŐından kişisel malların geliri edinilmiş mal olarak kabul edilerek bilimsel gerekçelere, kanuna ve dosya içeriŐine uygun düşen uzman bilirkişi raporu esas alınarak yazılı Şekilde karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Y. 8. HD, 06.10.2009T., 2009/2871 E.,2009/4610 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)**

³⁰² Bkz. AYM, 14.12.2016 T., 2016/36 E-2016/187 K. (www.anayasa.gov.tr) (E.T. 24.04.2020)

³⁰³ Bkz. Başlık 2.3.2.; **  z Demirel / Büberci**, s. 25-26; **Uyanık  avuŐoĐlu**, s. 185.

³⁰⁴ **TMK m. 218; Kırmızı**, Aile Konutu, s. 131.

³⁰⁵ **Kırmızı**, Aile Konutu, s. 131 (EŞlerin malvarlıŐklarının edinilmiş mallar ve kişisel mallar olarak iki gruba ayrılmasının önemi mal rejiminin tasfiyesi esnasında ortaya çıkmaktadır.) Mal varlıŐı deŐerlerinin mal gruplarına özgülenme ilkesi.

³⁰⁶ **Akıntürk/Ateş**, s. 155.

³⁰⁷ Bir mal kesiminden diŐer kesimdeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, deŐer artması veya azalması durumunda denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki deŐerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre yapılır.

denkleştirme söz konusu olur³⁰⁸. Mal varlığının edinilmesinde katkı eşit ise bu durumda tercih ilkesi³⁰⁹ nedeniyle mal varlığı edinilmiş mal grubundan kabul edilir³¹⁰.

Katılma Rejiminde, mal rejiminin devamı sırasında, eşlerin malvarlıklarının birbirinden bağımsız ve ayrı kalması esası sadece mülkiyet yönünden değil; malların yönetimi, yararlanma ve tasarruf yetkisi yönünden de geçerlidir. TMK m.223/f.1 hükmüne göre; *“Her eş, yasal sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir.”* Madde metninden anlaşılacağı üzere bu ilke, sadece eşlerin kişisel malları yönünden değil, edinilmiş malları yönünden de geçerlidir. Borçlardan sorumluluk yönünden de aynı ilke geçerli olup, eşlerden her biri, kendi borçlarından (kural olarak) tek başına ve bütün malvarlığıyla sorumludur.

3.4.1.Malın Kişisel Mal Olmasının Sonuçları

Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya, mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri, manevî tazminat alacakları, kişisel mallar yerine geçen değerler kanunda açıkça sayılan kişisel mallardır. Ayrıca TMK m. 221 düzenlemesi, bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan ve edinilmiş mal sayılması gereken malvarlığı değerlerinin sözleşmeyle kişisel mal olarak kabul edebileceğini ve eşler aralarında bir sözleşme düzenleyerek³¹¹ kişisel malların gelirlerinin kişisel mallara dahil olabileceğini öngörmektedir³¹².

Edinilmiş mallara katılma rejimi sona erdikten sonra tasfiye aşamasına geçilmeden önce yukarıda da açıkladığımız üzere öncelikle hangi malın hangi gruba dahil olduğu belirlenmektedir. Kişisel mallar, katılma alacağı hesaplanırken dikkate alınmamakta,

³⁰⁸ **Zeytin**, Tasfiye, s. 89; **Gençcan**, s. 195.

³⁰⁹ Bir malvarlığı değerinin edinilmesinde kişisel ve edinilmiş mal değerlerinin eşit oranda katkısı olduysa, kazanılan değer edinilmiş mal kabul edileceğine, kişisel mallar lehine ise denkleştirme yapılacağına ilişkin ilkedir.

³¹⁰ **Kılıç**, s. 41; **Gençcan**, s. 195.

³¹¹ **Özdamar/Kayış**, s. 42; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 206; **Şıpka/Özdoğan**, s. 148.

³¹² Hükmün mal rejimi açısından etkisi, katılma alacağının belirlenmesinde dikkate alınacak malvarlığı değerlerinin kapsamının daralması ve katılma alacağı miktarının azalması olarak karşımıza çıkar, bkz. **Sarı**, s. 180-182; **Özdamar / Kayış / Yağcıoğlu / Akgün**, s. 51.

dolayısıyla tasfiyeye dâhil edilmemektedir³¹³. Bunun öncelikli sebebi, kişisel mallarda, edinilmiş mallardan farklı olarak eşler arasında iş birliği ve iş bölümünün etkili olmamasıdır³¹⁴. Nitekim Yargıtay³¹⁵ bir kararında üzerinde bina bulunan arsayı evlenmeden önce, eşlerden birinin kendi kazancı ile satın aldığı ve bu hususun ispatlandığı gerekçesiyle arsanın tasfiyeye dâhil edilemeyeceğine karar vermiştir.

3.4.2.Malın Edinilmiş Mal Olmasının Sonuçları

Türk Medeni Kanunu'nda sayılan edinilmiş mallar; çalışma karşılığı kazanılan edinimler³¹⁶, yardım ve sosyal güvenlik ödemeleri³¹⁷, çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar³¹⁸, kişisel malların gelirleri ve edinilmiş malların yerine geçen değerler³¹⁹dir.

Kişisel mallar tasfiyeye dahil edilmediğinden, tasfiye edinilmiş mallar üzerinden yapılır. Bir malın edinilmiş mal olması demek eşlerin o malı elde ederken bir karşılık³²⁰ vermiş olmaları demektir. Bu karşılık emek ya da bir ivaz şeklinde gerçekleşebilir³²¹. Ortak yaşam süren eşlerden hangisinin bu karşılığı sağladığının önemi yoktur.

Edinilmiş mallar ve kişisel mallar ayrımını daha iyi anlayabilmek için genel olarak her mal çeşidini içinde bulunduran kapsamlı bir örnekle açıklayalım.

---

³¹³ Buna gerekçe olarak kişisel mallarda edinilmiş mallardan farklı olarak eşler arasında işbirliği ve iş bölümünün etkili olmaması gösterilebilir, bkz. **Sarı**, s. 169; "...*Taraflar,21.09.1989 tarihinde evlenmişler,22.05.2006 tarihinde açılan boşanma davasının kabul ile sonuçlanması üzerine 18.06.2007 tarihinde kesinleşen hükümlerle boşanmışlardır. Eşler arasındaki mal rejimi boşanma davasının açıldığı tarihte son bulmuştur (tmk.nun 225/2).dava konusu taşınmaz eski mk'nun 170.maddesine göre geçerli olan mal ayrılığı rejimi döneminde 16.08.1993 tarihinde edinilmiştir. Bu dönemde edinilen mallar aksi kararlaştırılmadıkça eşleri kişisel malları sayılır.*" **Y. 8. HD**,15.10.2009 T.,2451E.,4831K.

³¹⁴ Buna gerekçe olarak kişisel mallarda edinilmiş mallardan farklı olarak eşler arasında işbirliği ve iş bölümünün etkili olmaması gösterilebilir, bkz. **Sarı**, s. 169.

³¹⁵ **Y. 8. HD.**, 17.01.2017 T., 2015/4552 E., 2017/352 K. (Kazancı) (E.T. 18.05.2020).

³¹⁶ **Yetik**, s. 114; **İnal**, s. 612; **Hatemi/Kalkan Oğuztürk**, s. 105; **İnal**, s. 612.

³¹⁷ **Sarı**, s. 148; **Acabey**, s. 505.

³¹⁸ **Gençcan**, s. 226; **Zeytin/Ergün**, s. 183; **Öztan**, Temel Kavramlar, s. 445.

³¹⁹ **Zeytin**, Tasfiye, s. 119; **Acar**, s. 60.

³²⁰ Söz konusu mal varlığını elde etmek için karşılık vermek gerekmektedir. Bu karşılık maddi bir karşılık olabileceği gibi emek de olabilmektedir. Örneğin kişinin çalışması sonucu elde ettiği kazanç ya da parasını ödemek suretiyle aldığı otomobil; **Aldemir**, s. 33.

³²¹ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 23; **Gençcan**, s. 78; **Zeytin**, Tasfiye, s. 91.

A ve B 05.01.2001 tarihinde evlenmişlerdir. Evlenmeden önce A'nın kendisine ait olan bir evi bulunmaktadır ve bu evi kiraya vermiştir. 10.10.2011 tarihinde A'nın babası vefat etmiş ve babasına ait olan araba A'ya miras kalmıştır. A, 2013 yılında bu evi ve arabayı satmış ve üzerine herhangi bir ekleme yapmadan yeni bir ev almıştır. B, evlilik sonrası geçirdiği bir kaza nedeniyle 50.000 TL maddi tazminat almış ve babaannesinin düğün hediyesi olarak verdiği 50.000 TL ile bu tazminatı birleştirerek 100.000 TL'ye bir araba almıştır. B, babasının düğünde hediye ettiği 70.000 TL'yi, bu parayı bankaya yatırarak elde ettiği faiz geliri 10.000 TL'yi ve A'ya düğünde takılan bileziklerin satılmasıyla elde edilen 20.000 TL'yi birleştirerek bir laboratuvar kurmuştur. B ayrıca 2014 yılında Cihangir'de bir daire almıştır. B'nin boşanma davasının açılmış olduğu tarihte bankaya 55.000 TL kredi borcu bulunmaktadır. A ise evlendikten sonra maaşından 80.000 TL biriktirmiştir. A, bu paranın 40.000 TL'si ile kendisine 2013 yılında fazlaca değerli bir saat almış, 30.000 TL'sini B'ye danışmadan yurtdışında dil eğitimi almak isteyen kardeşine 2015 yılbaşında hediye olarak vermiştir. A, boşanma davası açıldıktan sonra bankadan 70.000 TL kredi çekmiştir. Taraflar 01.06.2015 tarihinde boşanma davası açmışlar, dava boşanma ile sonuçlanmış ve boşanma kararı 22.08.2016 tarihinde kesinleşmiştir. Boşanma davasının açıldığı tarihte arabanın değeri 70.000 TL, Laboratuvarın değeri 150.000 TL ve Cihangirdeki dairenin değeri 275.000 TL olmuştur.

Yukarıdaki olayda hangi mallar kime aittir. Kimin kimden ne tür alacağı söz konusudur bunu inceleyelim. Tarafların 05.01.2001 yılında evlendikleri ve evlenirken veya daha sonra başka bir mal rejimi sözleşmesi yapmadıkları, evlenme esnasında seçim yapmadıkları görülmektedir. Bu nedenle eşler arasında evlenme tarihi olan 05.01.2001 tarihinden 01.01.2002 tarihine kadar mal ayrılığı rejimi, 01.01.2002 tarihinden itibaren ise yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi geçerli olacaktır³²².

Eşler 01.06.2015 tarihinde boşanma davası açmışlar dava boşanma ile sonuçlanmış ve karar 22.08.2016 tarihinde kesinleşmiştir. Mal rejimi boşanma davasının açılma tarihi olan 01.06.2015 tarihinde sona ermiştir³²³.

---

³²² Özdamar/ Kayış, s. 18; Öztan, s. 435.

³²³ Bkz. Başlık 4.1.3.

A'nın evlenmeden önce sahip olduğu evi kişisel maldır³²⁴. A bu evi kiraya vermiştir. Ev her ne kadar kişisel mal olsa da evden gelen kira geliri edinilmiş maldır³²⁵.

Evlilik birliği içerisinde A'nın babası vefat etmiş ve babasından A'ya miras olarak bir araba kalmıştır. Mirasın her zaman kişisel mal olmasından dolayı bu araba da A'nın kişisel malıdır³²⁶.

A daha sonra evlenmeden önce satın aldığı bu evi ve arabayı satarak üzerine herhangi bir ekleme yapmadan yeni bir ev almıştır. Kişisel malın yerine geçen değer kişisel mal sayılacağından A'nın yeni almış olduğu bu ev de yine A'nın kişisel malıdır³²⁷.

B, evlilik sonrası geçirdiği bir kaza nedeniyle 50.000 TL maddi tazminat almış ve babaannesinin düğün hediyesi olarak verdiği 50.000 TL ile bu tazminatı birleştirerek 100.000 TL'ye bir araba almıştır. Boşanma davasının açıldığı tarihte arabanın değeri 70.000 TL olmuştur. B'nin geçirmiş olduğu kaza nedeniyle aldığı maddi tazminat edinilmiş maldır³²⁸. Babaannesinin düğünde hediye olarak vermiş olduğu 50.000 TL ise bağış olması sebebiyle B'nin kişisel malıdır³²⁹. Bu durumda B'nin almış olduğu araba kişisel ve edinilmiş mal gruplarının yarı oranda kullanılmasıyla elde edilmiştir. Bu durumda bu mal edinilmiş mal sayılır ve kişisel mal lehine denkleştirme yapılır³³⁰. Araba bakımından denkleştirme yapacak olursak; ilk alındığı tarihte 100.000 TL'ye alınmıştır. Bunun yarısı edinilmiş maldan diğer yarısı kişisel maldan karşılanmıştır. O halde TMK m. 230/3 gereği denkleştirme oranı $\frac{1}{2}$ dir. Malın tasfiye anındaki sürüm değeri ise, 70.000 TL. $\frac{1}{2}$ oranında kişisel mal lehine denkleştirme yapıldığında 35.000 TL'nin tekrar kişisel mala dönmesi gerekir.

B, düğünde babasının hediye ettiği 70.000 TL'yi, bu parayı bankaya yatırarak elde ettiği faiz geliri 10.000 TL'yi ve A'ya düğünde takılan bileziklerin satılmasıyla elde edilen 20.000 TL'yi birleştirerek bir laboratuvar kurmuştur. B'nin babasının düğünde hediye

---

³²⁴ Bkz. Başlık 3.3.3.1.b.

³²⁵ Bkz. Başlık 3.3.2.4.

³²⁶ Bkz. Başlık 3.3.3.1.c.

³²⁷ Bkz. Başlık 3.3.3.1.f.

³²⁸ Bkz. Başlık 3.3.2.3.

³²⁹ Bkz. Başlık 3.3.3.1.d.

³³⁰ **Kılıç**, s. 41; **Gençcan**, s. 195.

ettiği para bağış olması sebebiyle kişisel maldır³³¹. Fakat kişisel malın bankaya yatırılması sonucu elde edilen faiz geliri edinilmiş maldır³³². Düğünde A'ya takılan bileziklerde kadınının kullanımına özgü ziynetler olduğundan A'nın kişisel malıdır³³³. Görüleceği üzere laboratuvarın kuruluşunda hem edinilmiş hem de kişisel maldan katkı sağlanmıştır. Bu durumda laboratuvar büyük oranda kişisel maldan karşılandığı için kişisel mal olarak nitelendirilecek ancak edinilmiş maldan laboratuvarın kurulmasına yapılan katkı oranında denkleştirme yapılacaktır³³⁴. Ayrıca burada A'nın katkı payı alacağı ve değer artış payı alacağı söz konusudur. Laboratuvar toplamda 100.000 TL ye mal olmuştur. Bu durumda laboratuvarın %70'i kişisel maldan, %10'u edinilmiş maldan ve kalan %20'si A'nın kişisel malından karşılanmıştır. Boşanma tarihindeki değeri ise 150.000 TL'dir.

-150.000*%70=105.000 TL B'nin kendine ait olan kısımdır.

-150.000*%10=15.000 TL B'nin edinilmiş mallarından kişisel mallarına olan değer kaymasıdır ve denkleştirmeye tabidir.

-150.000*%20=30.000 TL'nin ise; 20.000 TL'si laboratuvar kurulurken A'nın altınlarıyla yapılan katkı olduğundan A'nın katkı payı alacağıdır. Kalan 10.000 ise A'nın değer artış payı alacağıdır.

B ayrıca 2014 yılında Cihangir'de bir daire almıştır. Bu dairenin değeri boşanma davasının açıldığı tarihte 275.000 TL'dir. Dairenin evlilik birliği içerisinde alındığı bilinmektedir fakat alımı sırasında karşılığının nereden verildiği belirtilmediğinden TMK m. 222/son gereği edinilmiş mallara dahil edilmektedir³³⁵.

---

³³¹ Bkz. 3.3.3.1.d.

³³² Dipnot:213, **Y. 8. HD.**, 01.03.2016 T., 2015/10738 E.,2016/3679 K.

³³³ *Kadına özgü ziynet eşyaları; esler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir âdet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi ese takılmış olursa olsun kadın ese bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. Y.H.G.K.* 04.03.2020 T., 2017/3-1040 E., 2020/240 K.

³³⁴ **Gençcan**, s. 195; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 7

³³⁵ **TMK m. 222/3**: “Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir.”

B'nin boşanma davasının açılmış olduğu tarihte bankaya 55.000 TL kredi borcu bulunmaktadır. Bu borcun ne için oluşturulduğu bilgisi olmadığından burada borcun TMK m. 230/II gereği edinilmiş mallara ilişkin olduğu kabul edilmelidir³³⁶.

A ise evlendikten sonra maaşından 80.000 TL biriktirmiştir. A, bu paranın 40.000 TL'si ile kendisine 2013 yılında fazlaca değerli bir saat almış, 30.000 TL'sini B'ye danışmadan yurtdışında dil eğitimi almak isteyen kardeşine 2015 yılbaşı hediye olarak vermiştir. A'nın bu parayı maaşından biriktirdiği için ve çalışma karşılığı kazanılan edimler edinilmiş mal sayıldığı için bu birikim de edinilmiş maldır³³⁷. A'nın kendisine almış olduğu saate gelirse; kullanım amacı kişisel olan mal ne ile alınmış olursa olsun kişisel kullanıma yarayan mal olduğundan kişisel maldır. Bu durumun istisnaları mevcuttur. Değerlendirme yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Ailenin ekonomik durumu ile değerli eşya arasında kazanç uyumu varsa kişisel mal; kazanç uyumu yoksa yatırım aracı olarak kabul edilip denkleştirmeye konu olması gerekir³³⁸. Diğer bir deyişle kişisel malın denkleştirilmesi talebinde bulunmak için o eşin yaşam standardını, yöresindeki örf ve âdeti aşan, tarafların ekonomik durumları, sosyal statüleri ile bağdaşmayan, bir değer kayması bulunması gerekmektedir. Olaya baktığımızda A'nın kendisine 40.000 TL'ye saat alması aile yapıları gereği çok normal görünmemektedir. Bu durumda söz konusu saat her ne kadar kişisel mal gibi görünse de diğer eş kişisel malda denkleştirme talebinde bulunabilir³³⁹. A'nın kardeşine hediye olarak gönderdiği paraya gelirse; A'nın kardeşine bağışladığı 30.000 TL edinilmiş maldan harcanmıştır. A bunu eşinin (B'nin) onayını almadan yaptığı için ve bu karşılıksız kazandırma mal rejiminin sona ermesinden itibaren bir yıl içinde olduğu için TMK m. 229/b.1 uyarınca bu değer edinilmiş mallar toplamına eklenir³⁴⁰.

A, boşanma davası açıldıktan sonra bankadan 70.000 TL kredi çekmiştir. Boşanma davasının boşanma ile sonuçlanmış olması durumunda mal rejimi boşanma davası

---

³³⁶ **TMK m. 230/2:** “Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır.”

³³⁷ Bkz. Başlık 3.3.2.1.

³³⁸ **Dural / Öğüz / Gümüş**, s. 118; **Acar**, s. 243.

³³⁹ Bkz. Başlık 3.3.3.1.a.

³⁴⁰ Bkz. Başlık 4.2.2.7.

açıldığı gün sona erer³⁴¹. A ise bu krediyi boşanma davası açıldıktan sonra çektiği için tasfiyede dikkate alınmayacaktır.

---

³⁴¹ Bkz. Başlık 4.1.3.

4.EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNİN SONA ERMESİ VE TASFİYESİ

4.1.Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi

4.1.1.Genel Olarak

Edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erme halleri TMK m 225'te düzenlenmiştir. Hükme göre; *“Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona erer. Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer.”* Görüldüğü üzere rejim bazen evlilik birliği devam ederken bazen de birliğin devamı sırasında sona erebilmektedir³⁴².

Hükmün başlığının “Sona Erme Anı” ve içeriğın rejimin sona erme hallerini düzenlemesi nedeniyle kanun koyucu burada sona erme anının önemine vurgu yapmıştır. Nitekim sona erme anı tasfiye açısından da büyük önemi haizdir. Bu çerçevede sona erme anı, tasfiye aşamasında edinilmiş mallara hangi malvarlığı değerlerinin gireceğinin zamansal olarak belirlenmesine yarar. Diğer taraftan sona erme anı hangi malların kişisel hangi malların edinilmiş; yani tasfiyeye konu olacağını da belirler³⁴³.

4.1.2.Eşlerden Birinin Ölümü Halinde

Edinilmiş mallara katılma rejiminin devamı için temelde evlilik birliğinin de devam ediyor olması gerekir. Dolayısıyla eşlerden birinin ölümüyle evlilik birliği tabî olarak sona erer ve rejimin tasfiye aşamasına geçmesine neden olur. Ölüm evlilik birliğini sona erdirmekle beraber aynı zamanda sağ kalan eş için hem mirasçılıktan hem de tasfiyeden kaynaklı iki alacak hakkına sahip olma anlamına gelir³⁴⁴. Miras hakkı rejimden doğan katılma alacağından farklı olarak tüm malvarlığı değerlerinin üzerinden hesaplanır³⁴⁵. Katılma alacağı ise şahsi bir haktır ve bu hak hesaplar neticesinde artık değer çıkması

³⁴² **Sarı**, s. 82; **Moroğlu**, s. 21; **Kaçak**, s. 99.

³⁴³ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 35; **Gümüş**, s. 283.

³⁴⁴ **Deniz**, s. 40; **Yıldız**, s. 40.

³⁴⁵ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 36; **Yıldız**, s. 24-25.

durumunda talep edilebilirken miras payı terekede malvarlığı varsa istenebilir³⁴⁶. Bundan dolayı ölüm durumunda terekenin kapsamını belirlemek için ilk olarak sona eren mal rejiminin tasfiyesi gerekir. Tasfiyeden sonra katılma alacağı belirlenir ve neticeten terekenin alacaklı mı yoksa borçlu mu olduğu tespit edilir. Sağ kalan eş terekeye borçlu ise mirasçılar da katılma alacağını talep edebilirler. Diğer taraftan sağ kalan eş terekeden alacaklı ise mirasçılardan katılma alacağını talep edebilir.

Hükümde belirtilmemiş olsa da gaiplik ile ölüm karinelerine de değinmek gerekir. TMK m. 31'de düzenlenen ölüm karinesi rejimin sona ermesi açısından fark yaratmaz³⁴⁷. Ancak kişiliğin sona erme sebeplerinden biri olan gaiplik TMK m. 35 gereği evliliği kendiliğinden sona erdirmez. Çünkü gaiplik halinde evliliğin sona ermesi için gaibin eşinin evliliğinin feshini istemesi gerekir. Bu istek gaiplik başvurusuyla veya sonradan açılacak bir dava ile gerçekleştirilebilir.

Bu durumda evliliğin, fesih davasının açıldığı tarihte mi yoksa ortadan kaybolduğu tarihte mi sona erdiğinin tespiti önem arz eder. Çünkü gaiplik tarihi ile fesih talep tarihi arasında geçen sürede edinilmiş malların değerinde olumlu ya da olumsuz değer kayması meydana gelebilir. Bu konuda bir görüşe göre³⁴⁸ gaiplik kararıyla birlikte mirasın açılmasının mümkün olması fesih talep edilmemiş olsa bile gaiplik kararıyla rejimi sona erdirir. Bu halde sona erme anı TMK m. 35 uyarınca ölüm tehlikesini gerçekleştiği ya da son haber alınma tarihidir. Diğer bir görüşe göre³⁴⁹ sona erme anı gaipten son haber alınma tarihi olarak kabul edilebilirse de tasfiyenin gerçekleşmesi ve katılma alacağının muaccel hale gelebilmesi için fesih kararının kesinleşmesi gerekir. Fesih gerçekleştikten sonra gaip ortaya çıkarsa eşler fesih tarihinde boşanmışlar gibi kabul edilir ve tasfiye devam eder³⁵⁰. Tasfiye devam ederken gaibin ölümü kesinleşirse rejim ölüm tarihinde sona ermiş gibi tasfiye yapılır.

---

³⁴⁶ **Özüğür**, Mal Rejimleri, s.104-105; **Özdamar / Kayış**, s.69.

³⁴⁷ **Sarı**, s. 84; **Gümüş**, s. 283.

³⁴⁸ **Sarı**, s.86; **Gümüş**, s. 284; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 263.

³⁴⁹ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 36.

³⁵⁰ **Sarı**, s. 88; **Gümüş**, s. 284.

4.1.3.Mahkemece Evliliğin İptaline veya Boşanmaya Karar Verilmesi Halinde

Rejimi sona erdiren bir diğer sebep evliliğin boşanma veya iptal yoluyla sona ermesidir. Burada rejim TMK m. 225/2'ye göre karar tarihinde değil dava tarihinden itibaren sona erer. Sona erme anının dava tarihi olarak esas alınmasının sebebi eşlerden birinin boşanma davası görülürken bu süreçten faydalanıp karşı tarafın katılma alacağını azaltmaya yönelik davranışlarının engellenmesidir. Uygulamada da tasfiyenin boşanmayla beraber talep edilmesi ya da ayrı bir dava olarak açılması hallerinde boşanma davası bekletici mesele yapılmakta ve tasfiye boşanmanın sonucuna göre karara bağlanmaktadır³⁵¹.

Boşanmayla beraber evlilik birliği ve taraflar arasındaki mal rejimi sona erer. Kanun koyucu boşanmayı rejimi sona erdiren bir sebep olarak düzenlemenin yanında rejimin tasfiyesi başlığı altında ayrıca ele almıştır. TMK m.179'a göre boşanmayla beraber taraflar arasında geçerli olan mal rejimi ona ilişkin hükümlere göre tasfiye edilir. Boşanmada mal rejimi, boşanma davasının kesinleşmesiyle beraber geçmişe etkili şekilde dava açılma tarihinden itibaren sona erer³⁵². Bunun pratik sonucu malların sürüm değerinin bu tarihe göre belirlenecek olmasıdır.

Boşanma davası devam ederken eşlerden birinin ölmesi durumunda ise mal rejimi dava tarihinden değil ölüm tarihinden itibaren sona erer³⁵³. Mirasçıların davaya devam ederek sağ kalan eşin kusuru sebebiyle mirasçılık sıfatını kaldırsalar bile sağ kalan eşin mal rejiminin doğan katılma alacağı hakkı saklıdır³⁵⁴.

Eşlerin beraber açtıkları veya diğer eşin davayı kabul ettiği anlaşmalı boşanma hallerinde de TMK m. 225/2 uygulanır. Anlaşmalı boşanmada eşler TMK kapsamında

³⁵¹ **Y. 8. HD.**, 13.02.2014 T., 2013/9060 E., 2014/2194 K.; **Karamercan**, s. 227.

³⁵² “Mahkemece, adı geçen bankalardan davacı-karşı davalının evlilik birliği içindeki hesap hareketlerine ilişkin kayıtlar getirtilerek, gerekirse konusunda uzman bankacı bilirkişiden rapor aldırılması, **mal rejiminin sona erdiği boşanma dava tarihi itibarıyla** davacı-karşı davalıya ait hesaplarda tasfiyeye tabi tutulacak edinilmiş mal niteliğinde meblağ bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, var ise, davalı-karşı davacı lehine katılma alacağı doğacağından karşı dava dilekçesinde fazlaya dair hakların saklı tutulduğu ve talep miktarı da gözetilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.” **Y. 8. HD.**, 07.02.2017T., 2016/13962 E.,2017/1287 K. (Kazancı) (E.T. 23.05.2020)

³⁵³ **Özer**, s. 27; **Yıldız**, s. 43.

³⁵⁴ **Gümüş**, s. 286; **Yıldız**, s. 43.

bir protokol hazırlarlar ve boşanma talebi ile birlikte hakime sunarlar. Bu protokolle eşler nafaka ve tazminat miktarı, müşterek çocukların velayetinin kimde kalacağı gibi hususlarda anlaşabilirler³⁵⁵. Fakat tasfiyeye ilişkin bir anlaşma yapmak boşanmanın mali sonuçlarına ilişkin yapılan anlaşmadan farklıdır. Nitekim tasfiye anlaşması rejimi tasfiyesinin bir neticesi olarak uygulanır ve hakim onayına tabi değildir³⁵⁶.

Yargıtay'ın bu konuda farklı kararları mevcuttur. Bir kararında³⁵⁷ "*mal veya eşya paylaşımı ile ilgili herhangi bir isteğim yoktur.*" şeklindeki taraf ifadesine rağmen tasfiye davası açılabilmesine hükmetmiştir. Başka bir kararında³⁵⁸ ise " *taraflar müşterek mallarının paylaşımı konusunda ortak bir mutabakata varmış ve paylaşımı gerçekleştirmişlerdir. Bu nedenle birbirlerinden mal paylaşımına ilişkin olarak bir talepte bulunamayacaklarını taahhüt ederler.*" şeklindeki ifadeyi de tasfiye davası açılmasına engel olarak görmüştür. Kararlardan anlaşılacağı üzere Yargıtay bu konuyu değerlendirirken her somut olayın şartlarının ayrı ayrı göz önünde bulundurmuştur.

Eşlerden birinin ayrılık davası açması halinde evlilik devam eder ancak beraber yaşamaya ara verilir³⁵⁹. Aynı şekilde boşanma davası açılmış olmakla beraber hakim boşanma yerine ayrılık kararı vermesi halinde de durum böyledir. Bu durumun rejime etkisi TMK m. 180'de düzenlenmiştir. Hükme göre; "*Ayrılığa karar verilirse mahkeme, ayrılığın süresine ve eşlerin durumlarına göre aralarında sözleşmeyle kabul edilmiş olan mal rejiminin kaldırılmasına karar verebilir.*"

Hükmün lafzına bakıldığında ayrılık kararı verilen eşler arasındaki rejimin kaldırılabilmesi için bunun sözleşme yoluyla sağlanması gerektiği sonucu çıkmaktadır.

---

³⁵⁵ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 119 vd.

³⁵⁶ **Gümüş**, s. 286; Karşı görüş **Sarı**, s. 92; **Yargıtay 8. Hukuk Dairesi**; "Tarafların birbirlerinden tedbir, iştirak ve yoksulluk nafakası, maddi ve manevi tazminat, ziynet ve eşya talepleri olmadığı" şeklindeki protokolün anlaşmanın boşanmanın fer'i (eki) niteliğindeki konulara dair olduğu, mal rejiminin tasfiyesi boşanmanın eki niteliğinde olmadığından, mal rejiminin tasfiyesi konusunda bir anlaşma yapılmadığından davacı tarafından katılma alacağı davası açılabilmesi"ne ilişkin bir karar vermiştir. **Y. 8. HD.**, 2015/22210 E. 2017/17561 K. 26.12.2017 T.

³⁵⁷ **Y. 8. HD.**, 19.09.2013 T., 872/12674.

³⁵⁸ **Y. 8. HD.**, 10.10.2013 T., 3456/14657.

³⁵⁹ Ayrılık kararı ile eşler arasındaki evlilik birlikteliği sona ermez; geçici olarak ara verilir. Yani, eşlerin kişisel durumlarında bir değişiklik meydana gelmediği gibi eşlerin birbirlerine karşı evlilik birliğinin devamından kaynaklanan yükümlülükleri de devam eder, bkz. **Dural/Öğüz/Gümüş**, s 132.

Ancak maddenin düzenlenme amacına bakıldığında ayrılık kararı verilen eşler arasında hâkim gerekli görürse yasal mal rejiminin uygulanmasına son verebilmelidir³⁶⁰. Dolayısıyla hükümde edinilmiş mallara katılma rejiminin zikredilmemiş olması dikkatsizlikten başka bir şey değildir. TMK m. 180'in gerekçesinde de “*Yürürlükteki Kanununun 147 inci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki maddeyi karşılayan bu madde ile mahkemece eşlerin ayrılığına karar verilmesi halinde, aynı mahkemenin, hükmedilecek ayrılığın süresine ve eşlerin durumlarına göre, aralarında sözleşmeyle kabul edilmiş olan mal rejiminin kaldırılmasına karar verilebilecektir.*” İfadeleri yer almaktadır.

Doktrinde³⁶¹ de ayrılık kararı verilmiş olması durumunu TMK m.1 ile birlikte ele alınıp ayrı yaşama durumunu da TMK m. 206 kapsamında haklı sebep olarak kabul edilip mal ayrılığı rejimine geçilebileceği ifade edilmektedir. Bu görüşe göre³⁶² rejimin temelini oluşturan malların edinilmesinde emek harcama, eşlerin birbirlerine destek olma imkânı ayrılıkla beraber ortadan kalkar.

Boşanma veya evliliğin iptali kararı yabancı mahkemelerce de verilebilir. Bu durumda karar hüküm ve sonuçlarını o ülkede doğurur. Bu kararların Türk Hukuku'nda da işlerlik kazanması isteniyorsa ülkemizdeki mahkemeler tarafından tanıma veya tenfiz kararı verilmelidir. Bu kararlar verilmeden eşler Türkiye sınırları içinde boşanmış sayılmaz ve tasfiye başlamaz. 5718 sayılı Milletler Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun m. 59 ile Nüfuz Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik m. 58 çerçevesinde boşanma veya iptal kararlarının yabancı mahkemelerce verilmesi durumunda kararın Türk mahkemesinde tanıma veya tenfiz yoluyla kesinleşmesi gerekir³⁶³. Bununla beraber evlilik birliği yabancı mahkemenin kararının kesinleştiği tarihte son bulmuş olarak kabul edilir³⁶⁴. Tasfiye anı ise yine yabancı mahkemenin kararının kesinleşme tarihidir³⁶⁵.

---

³⁶⁰ **Deniz**, s. 28, **Yıldız**, s. 44.

³⁶¹ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 226; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 40.

³⁶² **Sarı**, s. 98; **Gümüş**, s. 287; Bu halde edinilmiş mallara katılma rejiminin devam edeceği söylenemez.

³⁶³ **Yıldız**, s. 44; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s.112- 113.

³⁶⁴ “*Eşler, 16.05.1985 tarihinde evlenmiş, yabancı ... yerel aile mahkemesi'nde 2004 yılında açılan boşanma davasının kabulüne ilişkin hükmün, 09.11.2007 tarihinde kesinleşmesiyle boşanmışlardır.*”

Evlenmenin geçerlilik şartları TMK m. 124’de hüküm altına alınmıştır. Söz konusu şartların eksikliği halinde şartın niteliğine göre evlilik mutlak nispi butlanla sakat olur. Bu sakatlığın tespiti ve aynı sebepten dolayı evliliğin iptali için duruma göre mutlak veya nispi butlan davası açılması ve dava neticesinde evlenmenin hükümsüzlüğüne karar verilmesi şarttır³⁶⁶. Nitekim TMK m. 156’da bu durum; “*Batıl bir evlilik ancak hakim kararıyla sona erer. Mutlak butlan halinde bile evlenme, hakim kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur.*” şeklinde ifade edilmiştir. Hükümsüz bir evlilik karara kadar geçerli bir evliliğin tüm sonuçlarını doğuracağı için mal rejimine ilişkin hükümler burada da uygulanır. Bu çerçevede rejimin sona erme anı butlan davasının karar anı değil butlana ilişkin davanın açılma anı olarak esas alınır.

4.1.4.Mahkemece Olağanüstü Mal Rejimine Geçilmesine Karar Verilmesi Halinde

Türk Medeni Kanunu m. 206’ya göre; “*Haklı bir sebep varsa hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine, mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüşmesine karar verebilir.*

“Özellikle aşağıdaki hallerde haklı bir sebebin varlığı kabul edilir:

1. *Diğer eşe ait malvarlığının borca batık veya ortaklıktaki payının haczedilmiş olması,*
2. *Diğer eşin, istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürmüş olması,*
3. *Diğer eşin ortaklığın malları üzerinde bir tasarruf işleminin yapılması için gereken rızasını haklı bir sebep olmadan esirgemesi,*
4. *Diğer eşin, istemde bulunan eşe malvarlığı, geliri, borçları veya ortaklık malları hakkında bilgi vermekten kaçınması,*
5. *Diğer eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması.”*

---

anılan yabancı mahkeme ilamının tenfizine ilişkin ... 1.aile mahkemesi'nin ... sayılı kararı 16.04.2008 tarihinde kesinleşmiştir. mal rejimi boşanma davasının açıldığı tarih itibarıyla sona ermiştir .” Y. 8. HD, 22.12.2016 T., 2015/6547 E.,2016/17347 K.

³⁶⁵ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 40; **Yıldız**, s. 44.

³⁶⁶ **Sarı**, s.92; **Özer**, s. 29.

Hükümde “özellikle” ibaresinden bu saymanın sınırlayıcı olmadığı, hükümdeki sebepler dışında da haklı sebeplerin söz konusu olabileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu çerçevede malların edinilmesine tek tarafın emeğinin söz konusu olması, bir eşin mal edinirken diğerinin sadece tüketme amacı içinde olması, ortaklığın menfaati için çaba göstermemesi hükümde sayılmayan ama haklı sebep oluşturan durumlardır.

Eşlerden birinin malvarlığına geçmek istemesi ve buna ilişkin haklı sebeplerinin de bulunması durumunda mahkemeye başvuru yapar. Hâkimde de aynı kanaat uyanması halinde olağanüstü mal rejimi olan mal ayrılığı rejimine geçilmesine karar verilir. Şu durumda o zamana kadar uygulanan edinilmiş mallara katılma rejimi de doğal olarak son bulur. Buradaki sona erme anı ise davanın açıldığı tarihtir³⁶⁷.

4.1.5. Başka Bir Mal Rejimi Sözleşmesi Yapılması Halinde

Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere mal rejimi sözleşmesi birliğin kurulmasından önce ya da sonra yapılabilir. Eşler evlilik devam ederken mal rejimi sözleşmesi akdederek yeni bir mal rejimine geçebilirler³⁶⁸. TMK m. 203 uyarınca eşler kanunun çizdiği sınırlar içinde mal rejimi seçebilirler. Şayet böyle bir seçim yoksa evliliğe yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi uygulanır.

Evliliğin devamı durumunda eşler arasında mutlaka bir mal rejimi uygulanacaktır. Onlar aralarında rejim uygulanmamasına ilişkin olarak anlaşma yapamazlar³⁶⁹. Aynı şekilde onlar aralarında birden fazla mal rejimi uygulanacağını da kararlaştıramazlar³⁷⁰.

Eşlerin mal rejimi sözleşmesi vasıtasıyla başka mal rejimine geçmeleri halinde mevcut mal rejimi sözleşmenin akdedildiği tarihte sona erer³⁷¹. Bununla beraber eşler yeni mal rejimine geçişi bir şarta ya da vadeye bağlamışlarsa vadenin veya şartın gerçekleştiği tarihte eski mal rejimi son bulmuş sayılır³⁷².

³⁶⁷ **Gençcan**, s. 115; **Deniz**, s. 30.

³⁶⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Başlık 2.3.4.1

³⁶⁹ **Sarı**, s. 89; **Deniz**, s. 31; **İçöz Demirel / Büberci**, s. 57.

³⁷⁰ **Deniz**, s. 31; **Sarı**, s. 89.

³⁷¹ **Sarı**, s. 89; **Yıldız**, s. 41.

³⁷² **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 36; **Yıldız**, s. 41.

4.2. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi

4.2.1. Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu m. 225'teki sebeplerden birinin meydana gelmesi durumunda edinilmiş mallara katılma rejimi sona erer ve tasfiye aşamasına geçilir. Bu aşamada eşlerin varsa katılma alacağı talep edilebilir duruma gelir. Tabii ki tasfiye sonunda katılma alacağının belirlenebilmesi için öncelikle eşlerden birinin tasfiye talebinde bulunması gerekir³⁷³.

Mal rejimi sona ermeden katılma alacağından bahsedilemez zira birliğin devamı süresince katılma alacağı eşler açısından beklenen hak niteliğindedir³⁷⁴. Birlik devam ediyorken eşlerin katılma alacağı üzerinde bir hakka sahip olmadıkları için evliliğin devamı süresince katılma alacağı haciz veya temlik de edilemez³⁷⁵.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde malvarlığı üzerindeki hakların emek karşılığında edinilmiş olması gerekir. Bu çerçevede eşler birlik süresince edindikleri malvarlığı değerlerindeki emeklerinin karşılığı olarak aksine anlaşma yoksa malvarlığı değerinin yarısı kadar katılma alacağına sahip olurlar³⁷⁶.

Birlik sona erdikten fakat tasfiye aşamasında geçilmediği dönemde mallar edinilirken rejim sona ermiş sayıldığı için söz konusu tarihten sonra edinilen mallar kişisel mal sayılırlar³⁷⁷. Diğer bir deyişle bu süreçte edinilen mal kimin üstüne kayıtlı ise onun kişisel malı olur. Dolayısıyla bu mallar tasfiye sırasında dikkate alınmazlar. Boşanma kararı kesinleştikten sonra edinilen mallar da durum böyledir³⁷⁸.

---

³⁷³ Eşlerden birinin ölümü halinde mirasçılar da talep edebilir, bkz. **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 347.

³⁷⁴ **Şıpka**, Şükran, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Tasfiyeyi ve Katılma Alacağını Talep Hakkına İlişkin Zamanaşımı Süreleri, Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Ankara: 2008, Turhan , s. 839.

³⁷⁵ **Topuz**, Gökçen, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerden Birinin Üçüncü Kişilere Borcundan Dolayı Malvarlığının Haczi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, 2011, s. 104.

³⁷⁶ **Sarı**, s. 102; **Gümüş**, s. 286; **Civelek Acar**, Esra, Yasal Mal Rejiminin Tasfiyesinde Sermaye Ortaklıkları Payı, Aristo Yayınevi, İstanbul 2019, s. 32.

³⁷⁷ **Deniz**, s. 32-33; **Yıldız**, s. 68 vd.

³⁷⁸ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 347; **Gümüş**, s. 321.

Tasfiye aşamasında ilk olarak edinilmiş ile kişisel mallar ayrılır. Bu çerçevede eşler ilk olarak diğer eşe ait olup kendi zilyetliğinde bulunan malları iade eder. Paylı mülkiyete konu bir mal varsa üstün yararını ispat edebilen eş diğer yarının bedelini ödeyerek malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir³⁷⁹. Eşlerden biri diğer eşin bir malı edinmesi, malının iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunmuşsa bu bedelin; yani değer artış payının kendisine ifasını isteyebilir. Bu durumda malların tasfiye anındaki değer esas alınarak denkleştirmeye gidilir.

Tasfiyenin yapılması rejimin sona ermesine göre şu şekildedir. Rejim ölümle sona ermişse sağ kalan eş hem yasal mirasçı olur hem de katılma alacağına sahip olur³⁸⁰. Ancak o, katılma alacağının şahsi bir hak olması nedeniyle mirasçılık sıfatından öncelikli olarak hak sahibi olur. Rejim olağanüstü mal rejimine geçişle sona ermişse sona erme anı dava tarihi olarak kabul edilir ve bundan sonra aşamada tasfiyeye geçilir. Mal rejimi sözleşmesiyle rejim sona ererse tasfiyeye sözleşmenin imzalandığı tarihte başlanır. Son olarak rejim boşanma ya da iptal sebebiyle son bulursa öncelikle bu kararın kesinleşmesi gerekir³⁸¹.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde tasfiyenin talep edilebileceği süre düzenlenmemiştir. Bu konuda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre³⁸² tasfiyenin yapılması katılma alacağının belirlenmesine hizmet ettiğinden tasfiye talebine katılma alacağının talep edilmesine ilişkin zamanaşımı süresi uygulanmalıdır. Bir başka görüş³⁸³ aynı yerden yola çıkmakla beraber katılma alacağını kanuni bir borç olarak görmekte bu nedenle de tasfiye talebinin sözleşmeler için uygulanan zamanaşımı süresine tabi olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir görüş³⁸⁴ bu sürenin hakkaniyete göre belirlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

---

³⁷⁹ Akıntürk, s. 184; Deniz, s. 133.

³⁸⁰ Serozan, Rona/ Ergin, Baki İlkay, Miras Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 161.

³⁸¹ Gümüş, s. 292; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 352; Bunun sonucu olarak katılma alacağının belirlenebilmesi içinse boşanmaya karar verilmesi gerekir.

³⁸² Zeytin, Tasfiye, s. 265; Burcuoğlu, Haluk, 4721 sayılı Yeni Medeni Kanununun Boşanma Düzenlemesinin Eleştirisi ve Uygulamada Karşılaşılabilecek Sorunlar, Antalya Barosu Dergisi, Y. 2004, S. 25/5, s. 67.

³⁸³ Gençcan, s. 991.

³⁸⁴ Gümüş, s. 292.

Eşler tasfiye anlaşması yaparak tasfiyenin şekline ilişkin mutabık kalabilirler. Diğer bir deyişle eşler arasında bu şekilde bir anlaşma yapılması halinde tasfiye buna göre yapılır³⁸⁵. Tasfiye aşamasından sonra eşler için bir para alacağı vuku bulur. Bu alacaklara TMK'nin atfıyla TBK uygulanır³⁸⁶. Dolayısıyla tasfiye anlaşması TBK'nin para alacaklarına ilişkin hükümlerine uygun olmalıdır.

Tasfiyenin mahkeme aracılığıyla gerçekleştirilmesi durumunda görev ve yetki kurallarının da belirlenmesi gerekir. Bu konuda görevli mahkeme Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'a göre aile mahkemeleridir³⁸⁷. Şayet bulunulan yerde aile mahkemesi yoksa görevli mahkeme bu işle görevli kılınmış asliye hukuk mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise TMK m. 214'te hüküm altına alınmıştır. Hükme göre yetkili mahkemeler şunlardır:

“Eşler veya mirasçılar arasında bir mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda, aşağıdaki mahkemeler yetkilidir:

1.Mal rejiminin ölümle sona ermesi durumunda ölenin son yerleşim yeri mahkemesi,

2.Boşanmaya, evliliğin iptaline veya hâkim tarafından mal ayrılığına karar verilmesi durumunda, bu davalarda yetkili olan mahkeme,

3.Diğer durumlarda davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi.”

4.2.2.Tasfiye Aşamaları

Tasfiye aşamasında ilk olarak eşlerin malları ayrılır. Her eş kendisinde bulunan ancak diğer eşin sahip olduğu malı iade eder. Malların ayrılmasından sonra bunların muhtevaları; yani eşlerin malvarlığında bulunan haklar ve borçlar belirlenir. Bundan sonra edinilmiş malların aktiflerinden pasifleri çıkarılır.

---

³⁸⁵ Tasfiye anlaşması herhangi bir şekle tabi değildir, **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 350; **Gümüş**, s. 288.

³⁸⁶ **Sarı**, s. 105; **Deniz**, s. 38.

³⁸⁷ *“Mal rejiminin tasfiyesine yönelik davalarda görevli mahkeme aile mahkemesidir.”* **Y. 8. HD**, 10.10.2005 T., 2005/11232 E., 2005/13783 K.

Aktif değerler tasfiye aşamasında mevcut olan malların o aşamadaki sürüm değeri³⁸⁸, değer artış payı³⁸⁹ alacağı, denkleştirme alacağı³⁹⁰ ve eklenecek değerlerden oluşur³⁹¹. Pasifler ise edinilmiş malların borçları, değer artış payı borcu ve denkleştirme borcunun toplamından ibarettir³⁹².

Kural olarak her bir eşin katılma alacağı aktiflerden pasiflerin çıkarılmasıyla ortaya çıkan miktarın yarısıdır. Kural bu olmakla beraber eşler anlaşarak farklı bir paylaşım oranı da kararlaştırabilirler. Bunun yanında aynı kural TMK m. 236/3 kapsamında da değişiklik gösterebilir. Hükme göre zina ya da hayata kast nedeniyle boşanmada hâkim katılma alacağının azaltılması, artırılması veya kaldırılması hususunda yetkilidir³⁹³.

Tasfiye aşamasında katılma alacağı tespit edildikten sonra eşlerinden birbirlerinden alacakları TMK m. 236/1 gereği takasa konu olur. Bu takas kanun gereğidir. Katılma alacağı hesaplanması ve takas edilmesi neticesinde geriye aktif değer kalırsa katılma alacağı söz konusu olur³⁹⁴. Şayet aktif değer kalmazsa katılma alacağı da gündeme gelmez³⁹⁵.

4.2.2.1. Edinilmiş Mallar ile Kişisel Malların Ayrılması

Tasfiyenin ilk aşaması malların ayrılmasıdır. Edinilmiş mallara katılma rejiminde mallar kadının ve kocanın malları olarak ikiye ayrılır. Bu mallar da kadının ve kocanın edinilmiş malları ve kişisel malları olarak kendi içlerinde ayrılırlar. Bu ayrım kesindir. Diğer bir deyişle bir mal hem edinilmiş hem de kişisel mal olarak kabul edilemez. Bu

---

³⁸⁸ Belirli bir zaman aralığı içinde alıcı ve satıcı tarafların ödeme güçlerinin, isteklerinin ve piyasaya ilişkin yeterli bilgilerin bulunduğu koşullar altında oluşan peşin para değeridir.

³⁸⁹ Eşlerden birinin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın esaslı katkıda bulunmasıdır. Bu katkının tasfiye sırasında ortaya çıkardığı alacak da değer artış payı alacağı olarak isimlendirilmektedir.

³⁹⁰ Bir eşin kendi malları arasındaki değer kayması.

³⁹¹ **Kırmızı**, Aile Hukuku Davaları, s. 408; **Yıldız**, s. 80 vd.

³⁹² **Deniz**, s. 40; **Yıldız**, s. 81.

³⁹³ Söz konusu hüküm doktrinde edinilmiş mallara katılma rejiminin ruhuna aykırı olduğu gerekçesi ile doktrinde, bkz. **Gümüş**, 396.

³⁹⁴ **Şenocak**, Zarife, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere Katılma ile ilgili Mal Rejimi Sözleşmeleri ve Tenkisi, AÜHFD, Y. 2009, C.58, S 2, s 386.

³⁹⁵ **Gümüş**, s. 377; **Deniz**, s. 41.

çerçevede ilke olarak kişisel olmayan her mal edinilmiş maldır denilebilir³⁹⁶. Eşler birlik süresi boyunca birtakım mallara elbirliği ya da paylı mülkiyetle sahip olabilirler. Böyle bir durumda eşlerin mal üzerindeki payları her birinin kişisel malıdır³⁹⁷.

Tasfiye aşamasında kişisel mallar dikkate alınmaz. Diğer bir deyişle tasfiye sadece edinilmiş mallar üzerinden yapılır. Neticeten bir eşin mal rejiminden önce sahip olduğu arabası, miras yoluyla geçen bir taşınmazı tasfiye sırasında dikkate alınmaz.

Edinilmiş mallar ile kişisel malların nelerden ibaret olduğunu yukarıda ayrıntısıyla açıkladığımız için ilgili bölüme atıf yapmakla yetiniyoruz³⁹⁸.

4.2.2.2.Eşlerin Malvarlığında Bulunan Haklarının ve Borçlarının Belirlenmesi

Eşler malvarlıklarında bulunan hakların ve borçların belirlenmesi için kendi rızalarıyla beyan verebilirler ya da beyan dışında malvarlıklarını ispat edebilirler.

İlk yol olan beyan verilmesi en kısa yol gibi görünse de TMK’de beyan yükümlülüğü ve yükümlülüğün yerine getirilmediğinde bunun yaptırımının ne olacağına dair bir düzenleme yoktur. Dolayısıyla eşlerin beyan verilmemesi durumunda yapacağı yegâne şey bunun haklı bir sebep olarak hâkim önüne taşımak ve olağanüstü mal rejimine geçiş talep etmektir³⁹⁹. Ancak olağanüstü mal rejimine geçiş kararı bilgi alamayan eş aleyhine olumsuz neticeler doğurabilir. Çünkü bu durumda bilgi alamayan eş malvarlığı hakkında bilgi almakla kendi aleyhine sonuç doğuracak bir tercih arasında seçim yapmak zorundadır⁴⁰⁰.

Beyanın elde edilmesi her zaman kolay olmayabilir. Örneğin rejimin ölümle sona erdiği durumlarda ölen eşin malvarlığını beyan etme imkânı kalmadığı için bu şekilde hakların ve borçların belirlenmesi yoluna gidilemez. Bunun yanında eşlerin beyanları her zaman doğru sonuç vermeyebilir. Zira katılma alacağı yönünden eşler arasında menfaat

---

³⁹⁶ **Sarı**, s. 132; **Gümüş**, s. 253; **Kal Demirci**, Paluri Arzu, Aile Hukuku, Aristo Yayınevi, İstanbul 2019, s. 85.

³⁹⁷ **Deniz**, s. 42; **Yıldız**, s. 83.

³⁹⁸ Bkz. Başlık 3.3.2.-3.3.3.

³⁹⁹ Doktrinde bilgi vermemenin sonucu olarak sadece olağanüstü mal rejimine geçilmesini talep etme hakkı tanınması ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü olmayacağı ifade edilmektedir, bkz. **Sarı**, s. 112.

⁴⁰⁰ **Deniz**, s. 55; **Yıldız**, s. 76.

çatışmaları olması muhtemeldir⁴⁰¹. TMK m. 222/3 uyarınca bir eşin tüm malları aksi ispat edilene kadar edinilmiş mal sayılır. Bu durumda eşler kişisel malı olduğunu ispat edemedikleri her malı katılma alacağı nedeniyle yarı oranında paylaşacaklardır⁴⁰². Bu da eşin katılma alacağını azaltmak için bazı malları beyan etmekten kaçınmasına sebep olabilir. Buna karşılık TMK m. 230 uyarınca hangi kesime ait olduğu belirsiz olan borç edinilmiş malların borcu sayılır. Bu çerçevede eşler borçlar yönünden menfaatleri gereği malvarlığı bildiriminde bulunmak isteyebilirler. Zira borcun çok olması demek edinilmiş malları ve diğer eşin katılma alacağını azaltmak demektir.

Yukarıda izah ettiğimiz sakıncalar sebebiyle hakların ve borçların belirlenmesi için bir yol daha öngörülmüştür bu da ispat yoludur. Nitekim TMK m. 222 düzenlemesi edinilmiş ve kişisel mallar için çeşitli ispat şekillerini hüküm altına almıştır⁴⁰³. İfade edelim ki bu düzenleme ispata ilişkin genel düzenleme olan TMK m. 6'nın paralelindedir. Ayrıca hükmün birinci fıkrasındaki ispat kaidesi hem eşler hem de üçüncü kişiler için geçerlidir⁴⁰⁴.

Hakların ve borçların belirlenmesi esnasında eşler bir malvarlığı değerinin varlığını veya yokluğunu iddia edebilirler. Bu halde söz konusu malvarlığı değeri için eşler arası anlaşma sağlanamazsa malın varlığı veya yokluğunun ispatı iddia eşi ait olur⁴⁰⁵. O, bu çerçevede malın varlığı veya yokluğu, malvarlığına ilişkin bir hakkı ve borcun

---

⁴⁰¹ **Sarı**, s. 112; **Deniz**, s. 55.

⁴⁰² *“Davacı vekili ... banka hesabında bulunan ve ... davalılardan ...'ye havale edilen paranın evlilik öncesi satın aldığı bileziklerin satımından elde edildiğini iddia etmişken, davalı bu paranın gerek ilk evliliğinde gerekse de davacıyla evliliğinde kendisine takılan altınlar ve kendi tasarruflarıyla açıldığını savunmuş, böylece her iki tarafta kişisel mal iddiasında bulunmuştur. 4721 sayılı TMK'nun 6 ncı maddesi genel bir ilke olarak Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her birinin, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlü olduğunu öngörmüşken, aynı yasanın 222/3 üncü maddesi mal rejimine ilişkin olarak bir eşin bütün mallarının aksi ispat edilmedikçe edinilmiş mal sayılacağını özel olarak düzenlemiştir. Anılan yasa hükümleri uyarınca kişisel mal iddiasında bulunan tarafların bu iddialarını ispatlaması gereklidir.” Y. 8. HD., 20.02.2014 T., 2013/9071 E., 2014/2843 K.*

⁴⁰³ TMK m. 222: *“Belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür. Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır. Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir.”*

⁴⁰⁴ **Gümüş**, s. 275; **Sarı**, s. 116.

⁴⁰⁵ **Şıpka/Demir**, s. 256; **Sarı**, s. 115.

kendisine ait olup olmadığını veya diğer eşin malvarlığında bulunan başka bir hakka veya borca ilişkin beyanının doğruluğunu ispat eder⁴⁰⁶.

Türk Medeni Kanunu m. 222/2 hükmü paylı mülkiyete konu olan bir malın ispat kuralını düzenler. Vurgulayalım ki hüküm genellikle ev eşyalarının mülkiyetine ilişkin uyuşmazlıklarda uygulanmaktadır. Çünkü paylı mülkiyete tabi bir taşınmaz için tapu siciline kayıt zorunluluğu bu işlevi yerine getirmektedir. Paylı mülkiyete tabi bir malda eşler yarı yarıya pay sahibidir ve bu paylar niteliğine göre kişisel ya da edinilmiş mal grubunda yer alır⁴⁰⁷.

Hükmün üçüncü fıkrasında edinilmiş mal karinesi düzenlenmektedir. Bu çerçevede eş bir malın kişisel malı olduğunu ispat edemediği sürece o mal edinilmiş mal sayılır⁴⁰⁸. Diğer bir deyişle menfaat sahibi olan eş ya da onun mirasçıları malın kişisel mal olduğunu ispat etmelidirler aksi takdirde mal kanunen edinilmiş mal sayılır⁴⁰⁹. Eşler yanında üçüncü kişiler de katılma alacağının azlığı nedeniyle menfaat kaybı yaşayabilirler. Bu nedenle üçüncü kişiler de borçlu eşin malının kişisel mi yoksa edinilmiş mal mı olduğunu ispat yetkisini haizdirler⁴¹⁰.

Uygulamada eşlerin haklarının ve borçlarının belirlenmesi adına envanter tuttukları da görülmektedir. Envanter, rejimin tasfiye aşamasında hangi malın hangi eşe veya kime ait olduğunun belirlenmesine yarayan bir haritadır ve TMK m. 216'da düzenlenmiştir⁴¹¹. Envanter⁴¹² taraflara ispat ve tasfiyenin yapılmasına kolaylığı sağlayan bir araçtır.

---

⁴⁰⁶ **Sarı**, s. 115; **Deniz**, s. 56; Bu şekilde hakkın ve borcun hangi eşe ait olduğu belirlenmiş olur.

⁴⁰⁷ Bir kararında Yargıtay ev eşyaları haricinde eşlerin ortak hesaplarındaki para üzerinde paylı mülkiyet ilişkisi mevcut olduğuna ve aksi kararlaştırılmamışsa bunun üzerinde de yarı yarıya malik olacaklarına karar vermiştir, bkz. **Y. 2.HD.**, 01.03.2006 T., 2006/18253 E., 2006/2555 K.

⁴⁰⁸ **Sarı**, s. 188; **Gümüş**, s. 277.

⁴⁰⁹ **Deniz**, s. 57; **Sarı**, s. 188.

⁴¹⁰ **Sarı**, s. 188; **Deniz**, s. 57.

⁴¹¹ TMK m. 216: *“Eşlerden her biri, diğerinden her zaman mallarının envanterinin resmî senelle yapılmasını isteyebilir. Bu envanter, malların getirilmesinden başlayarak bir yıl içinde yapılmışsa, aksi ispatlanmış olmadıkça bu envanterin doğru olduğu kabul edilir.”*

⁴¹² Bir işletmenin para, değerli kâğıtlar, taşınır ve taşınmaz mal varlıklarıyla alacaklarını ve borçlarını oluşturan bütün öğeleri miktarları ve değerleriyle ayrıntılı olarak gösterme işlemi.

Envanter noter vasıtasıyla tutulur. Şayet envanter noterde düzenleme şeklinde yapılmışsa TMK m. 216 uygulama alanı bulur. Onama şeklinde yapılan envanter ise TMK m. 7 kapsamında resmi belge olarak kabul edilir ve ispatı buna göre yapılır⁴¹³. Envanterde kural olarak mallar belirlenirken borçlar yer almaz. Fakat eşler aralarında anlaşarak borçların da envanterde gözükmelerini sağlayabilirler. Bu durumda envanterde yazılı borçlar açısından TMK m. 216 uygulama alanı bulmaz⁴¹⁴.

4.2.2.3.Malların Geri Verilmesi

Tasfiyenin bir diğer aşaması TMK m. 226 uyarınca malların geri verilmesidir. Geri verme kapsamında ilk etapta hangi malın kime ait olduğu belirlenir ve herkes malını geri alır. Bu çerçevede eşler evlilik süresince birbirlerinin mallarına tek ya da birlikte zilyet olabilirler. Tasfiyeyle beraber zilyetliğin hukuki dayanağı ortadan kalkar ve zilyetliğin iadesi gündeme gelir⁴¹⁵. Malların geri verilmesinde zilyetliğin iadesi hususunda eşya hukuku hükümleri uygulanır⁴¹⁶.

Talep üzerine eşin malı iade etmemesi halinde aile mahkemesinde malın iadesi için dava açılabilir⁴¹⁷. Bu dava kişisel malın iadesini sağladığı için rejimin devamı sırasında da açılabilir. Nitekim Yargıtay⁴¹⁸ bir kararında edinilmiş mallara katılma rejiminin, diğer eşte bulunan veya onun kullandığı kişisel malının iadesinin talep edilmesini engellemediğini ifade etmiştir. Bu çerçevede örneğin eşlerin fiilen ayrı yaşadıkları

---

⁴¹³ TMK m. 7: “Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur. Bunların içeriğinin doğru olmadığına ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, herhangi bir şekilde bağlı değildir.”

⁴¹⁴ Eşler envanter tutulmasını talep etme haklarından vazgeçemezler, **Sarı**, s. 123; **Zeytin**, Tasfiye, s. 69.

⁴¹⁵ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 353; **Gümüş**, s. 312.

⁴¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Oğuzman**, Kemal/ **Seliçi**, Özer/ **Oktay Özdemir**, Saibe, Eşya Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016.

⁴¹⁷ **Y. 2. HD.**, 22.09.2005 T., 2005/10199 E., 2005/12670 K. (Sinerji) (E.T. 28.04.2020), **İpek**, Ali İhsan, Son Tarihli Yayınlanmamış İçtihatlarla Türk Hukukunda Genel Boşanma Sebepleri, Seçkin Yayıncılık, 2008, s. 511.

⁴¹⁸ “Davacının ziynet eşyasına yönelik isteği “kişisel malın” (TMK.m.220) iadesine yöneliktir. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi (TMK m. 218-241) eşlerden her birinin diğer eşte kaldığını veya diğer eş tarafından kullanıldığını ileri sürdüğü kişisel malının aynen iadesini veya bedelinin iadesini isteme hakkını engellemez. Eşler, kişisel mallarıyla ilgili isteklerini rejim sona ermeden, tasfiye söz konusu olmadan da ileri sürebilirler. Bu nedenle; davacının ziynet eşyasına yönelik isteğinin esasının incelenip olumlu olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde usulden reddedilmesi yasaya aykırıdır.” **Y. 2. HD.**, 30.01.2006 T., 2005/16299 E., 2006/467 K. (naklen Deniz, s. 58.)

ancak boşanma ya da ayrılık davası açmadıkları dönemde talebe muhatap olan eşin rejimin tasfiyeye girmediği iddiası dinlenmez.

Paylı mülkiyete konu olan malların iadesi hususunda TMK’de ayrı bir düzenleme vardır. TMK m. 226/2’ye göre eş paylı mülkiyet konusu bir malı kullanıyorsa diğer eşten üstün bir yararı olduğunu ispat edip kalan payı da öderse söz konusu mal bölünmeden ona tahsis edilir⁴¹⁹. Üstün yararın ispatı; yani malın neden kendisine tahsis edilmesi hususunda eş mesleki veya sağlık nedenlerini gösterebilir⁴²⁰.

Türk Medeni Kanunu m. 226/3 hükmü iki başlı bir yapıya sahiptir. Bu anlamda hükümdeki eşler arasındaki borçlardan kasıt hem eşlerin birbirlerine olan borçları hem de eşlerin evlilik birliğinden doğan borçlardır⁴²¹. Eşler borçlarını fiilen ödeyebilecekleri gibi tasfiye aşamasında alacaklardan düşülmek suretiyle de ödeyebilirler.

Malların geri verilmesi kapsamında malların değerinin belirlenme anı önemlidir. TMK m. 235’e göre rejimin sona erdiği tarihte mevcut edinilmiş mallar tasfiye anındaki sürüm değerine göre hesaba katılır. Hükümün amacının rejim sona ermesine rağmen tasfiye aşamasına geçilmediği veya tasfiyenin uzun sürdüğü hallerde malvarlığı değerlerinin uğradığı değişimden eşlerin az etkilenmelerini sağlamaktır⁴²². Gerçekten de bu süreleri uzaması durumunda malvarlığının değerinde değişme yanında telef olması bile söz konusu olabilir. Ancak eşler mallarının değerinin azalması veya telef olmasına katlanmak zorundadırlar⁴²³. Bununla beraber hakim, geri dönülemez nitelikte değişikliklerle sınırlı kalmak kaydıyla hakkaniyete uygun olarak değerlendirme yapabilir⁴²⁴.

---

⁴¹⁹ Söz konusu hüküm paylı mülkiyete konu paylaştırmayı düzenleyen TMK m. 699’dan farklıdır. Gerçekten de TMK m. 699 uyarınca genel kural malın bölünerek paylaşılması iken TMK m. 226/2 malın bölünmeden eşe tahsisini sağlar; **Berberoğlu Yenipınar**, s. 218.

⁴²⁰ **Deniz**, s. 60; **Yıldız**, s. 76; Örneğin akciğer hastalığı bulunan eş için taşınmazın bulunduğu yer iyi geliyor olabilir veya söz konusu taşınmaz eşin ofisi gibi kullanılıyor olabilir.

⁴²¹ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 354; **Gümüş**, s. 131.

⁴²² **Sarı**, s. 221; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 50.

⁴²³ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 385.

⁴²⁴ Örneğin edinilmiş bir malın rejimin sona erme ve tasfiye arasındaki süreçte yok olması durumunda o günkü değer baz alınarak hesaplama yapılabilir.

Hükümdeki tasfiye anından anlaşılması gerekenler; eşler bir tasfiye anlaşması yapmışlarsa anlaşmanın yapıldığı tarih, tasfiye mahkemece yapılıyorsa karar tarihi tasfiye anıdır⁴²⁵. Yani mallar bu andaki sürüm değerine göre hesaplanırlar. Bu kuralın bir istisnası TMK m. 229’da eklenecek değerlere ilişkin öngörülmüştür. Hüküm gereği elden çıkarılan mallar tasfiye anındaki değeri üzerinden değil, elden çıkarıldığı andaki değeri esas alınarak hesaplanırlar. Ortada ayrıca bir denkleştirme alacağı varsa bunların değerlemeye girme anı denkleştirme alacağının türüne göre değişir. Olağan denkleştirme alacakları katkının yapıldığı tarihteki değer üzerinden, olağanüstü denkleştirme alacakları ise katkı oranı baz alınarak tasfiye anındaki sürüm değeri üzerinden hesaplanır⁴²⁶.

Edinilmiş malların değerlendirme anı kadar bu değerlendirmede hangi değer ölçüt alınacağı da önemlidir. Nitekim katılma alacağı nakdi bir alacak hakkı olduğu için malvarlığı değerlerinin karşılıklarının bulunması şarttır⁴²⁷. TMK m. 232’ye göre mal rejiminin tasfiyesine malların sürüm değerleri esas alınır. Sürüm değeri kavramından malın serbest piyasada alınıp satıldığı, diğer bir deyişle rayiç değer anlaşılması gerekir⁴²⁸. Şu halde malın sürüm değeri tespit edilirken piyasa değeri esas alınacağı için malın hatır ilişkisi sebebiyle değerinden aza ya da yükseğe satılması önem arz etmez⁴²⁹.

Değerlendirmede ilke sürüm değeri olmakla birlikte bu durumun istisnası TMK m. 233/1’de düzenlenmiştir. Hükme göre; *“Bir eşin malik olarak bizzat işletmeye devam ettiği veya sağ kalan eş ya da altsoyundan birinin kendisine bir bütün olarak özgülmesini istemeye haklı olduğu bir tarımsal işletme için değer artışından alacağı*

⁴²⁵ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 51; **Sarı**, s. 222.

⁴²⁶ **Acar**, s.218; **Yıldız**, s. 80; **Demir**, Mehmet, Türk Medeni Kanununa göre Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı ve Denkleştirme Alacağı, TBB Dergisi, Y. 2005, S.61, s. 300.(Denkleştirme alacağı mevcut yasal düzenleme tekniği açısından olağan (TMK m. 230/I) ve olağanüstü (TMK m. 230/II–III) olmak üzere iki türde ele alınmaktadır. Yasal temeli de olan bu ayırma göre, olağan denkleştirme alacağı, tek yönlü, sabit ve bir nominal değerle olup, tasfiye aşamasında muaccel hale gelmiş bir parasal alacak iken; olağanüstü denkleştirme alacağında, iki yönlü ve değişken niteliğe bağlı olarak, tasfiye işlemlerinin yapıldığı tarih itibariyle alacak durumu farklılık gösterir. Her iki türden denkleştirme alacağının temel fonksiyonu da, eşlerden birine ait kişisel ve edinilmiş mal gruplarının oluşturduğu her bir mal kesimi, diğer eşin mal kesimine katkısı olduğunda, bu durumda katkı veren eşin malvarlığının zarara uğramasını temin etmektir.)

⁴²⁷ **Deniz**, s. 62; **Yıldız**, s. 80.

⁴²⁸ **TMK m. 232**: *“Mal rejiminin tasfiyesinde malların sürüm değeri esas alınır.”*

⁴²⁹ **Sarı**, s. 218; **Deniz**, s. 62.

pay ve katılma alacağı, bunların gelir değeri göz önünde tutularak hesaplanır.” TMK m. 230/2’ye göre; “Tarımsal işletmenin maliki veya mirasçuları, diğer eşe karşı ileri sürebilecekleri değer artışı payının veya katılma alacağının, işletmenin sadece sürüm değeri üzerinden hesaplanmasını isteyebilir.” TMK m. 230/3’e göre; “Değerlendirmeye ve işletmenin kazancından mirasçulara pay ödenmesine ilişkin miras hukuku hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.” TMK m. 234’e göre; “Özel hâller gerektirdiği takdirde hesaplanan değer, uygun bir miktarda artırılabilir. Özellikle sağ kalan eşin geçim koşulları, tarımsal işletmenin alım değeri, ayrıca tarımsal işletme kendisine ait olan eşin yaptığı yatırımlar veya malî durumu özel hâllerden sayılır.”⁴³⁰

4.2.2.4. Denkleştirme Alacağının Hesaplanması

Eşler TMK m. 233 uyarınca rejimin devamı esnasında edinilmiş ve kişisel malları tek bir malvarlığı gibi yönetip, yararlanıp tasarruf edebilirler. Dolayısıyla rejim devam ederken yapılan hukuki işlemler neticesinde mal grupları arasında değer kaymaları gündeme gelebilir⁴³¹. Söz konusu değer kaymaları genellikle bir grup mallara ait yükümlülüklerin diğerinden karşılanmasıyla gündeme gelir⁴³². Örneğin eşin eczanesinin vergi borcunun edinilmiş mallardan karşılanması halinde edinilmiş mallardan kişisel mallara değer kayması meydana gelir. Bu kayma ise edinilmiş malın eksilmesine neden olup ve tasfiye aşamasında diğer eş aleyhine sonuçlar doğurur. Bunun önüne geçmek için kanun koyucu denkleştirme alacağı kavramını düzenlemiştir. Yeri gelmişken ifade edelim ki eşler TMK m. 221 uyarınca denkleştirme alacağından vazgeçebilirler⁴³³.

Denkleştirme alacağı TMK m. 230’da düzenlenmiştir. İfade edelim ki hüküm emredicidir⁴³⁴. Bu nedenle denkleştirme alacağı kendiliğinden doğar ve tespit edilirse

⁴³⁰ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 52.

⁴³¹ **Gümüş**, s.358; **Zeytin**, Katılma Alacağı Ve Artış Payı, s.248.

⁴³² **Şıpka**, Zamanaşımı Süreleri, s. 238; **Yıldız**, s. 98.

⁴³³ **Gümüş**, s.365; **Yıldız**, s. 99.

⁴³⁴ **Sarı**, s.205; ayrıca bkz. “...Davalının kişisel malı niteliğindeki toplam 79.530 TL’ nin TMK’ nın 231.maddesine göre artık değer belirlenirken, TMK’ nın 230.maddesi gereğince denkleştirmeden elde edilen miktar olarak re’sen tasfiyede dikkate alınması gerekir. Mahkemenin davalının babası ve ablasının davalıya verdiği kabul ettiği toplam 79.530 TL’ yi denkleştirme miktarı olarak tasfiyede dikkate alması ve artık değeri bu şekilde belirleyerek davacının katılma alacağını hesaplaması gerekirken, davanın niteliğine aykırı bir takım değerlendirmelerle yazılı şekilde hüküm kurması doğru olmamıştır.” **Y.8.HD.**, 28.04.2015 T., 2013/23822 E. 2015/9565 K. (naklen **Karamercan**, s. 678.)

bunun hakim tarafından re'sen dikkate alınması şarttır⁴³⁵. TMK m. 230'a göre; *“Bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan veya edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise, tasfiye sırasında denkleştirme istenebilir.*

Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır.

Bir mal kesiminden diğer kesimdeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, değer artması veya azalması durumunda denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre yapılır.”

Malvarlığına yapılan katkı tarihi ile tasfiye tarihi arasındaki değer kayması denkleştirme alacağının belirlenmesinde etkilidir. Gerçekten de malın tasfiye aşamasındaki değerine; sayet mal elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre belirlenecek değerine göre değer artış payı belirlenir⁴³⁶.

Denkleştirme alacağı hükümde iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Nitekim hükmün birinci fıkrası olağan denkleştirme alacağını, üçüncü fıkra ise olağanüstü denkleştirme alacağını hüküm altına almıştır. Bu çerçevede malvarlığına yapılan katkı bir borcun ifası şeklindeyse olağan denkleştirme alacağı; malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa olağanüstü denkleştirme alacağı gündeme gelir⁴³⁷.

Olağan denkleştirme alacağı borcun ifasından yola çıkar⁴³⁸. TMK m. 230/1 uyarınca olağan denkleştirme alacağı kişisel mallara ilişkin bir borcun edinilmiş mallardan veya tam tersinden karşılanması halinde tasfiye aşamasında bu değer denkleştirilmesidir.

---

⁴³⁵ **Sarı**, s.205; **Gümüş**, s. 358.

⁴³⁶ Denkleştirme alacağı katılma alacağının belirlenmesi için yapılır. hesaplanması için ilk olarak mal gruplarının ayrıştırılması gerekir. bu nedenle de değer artış payının hesaplanabilmesi için yapılması gerekenler tasfiye aşamasında mümkün olabilir. Ezcümlle denkleştirme alacağı sadece tasfiye esnasında talep edilebilir, **Acar**, s.258.

⁴³⁷ **Deniz**, s. 66; **Yıldız**, s. 100.

⁴³⁸ Olağan denkleştirme alacağı bir mal grubuna ait borcun diğer mal grubundan karşılanan ifaya ilişkin katkının somutlaşmış halidir, bkz. **Sarı**, s. 204; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s.373.

Buradaki denkleştirme miktarı bir mal grubundan diğerine yapılan katkıyla sınırlıdır. Bu katkı tasfiye aşamasında muaccel olan ve miktarı belli olan bir alacak hakkıdır⁴³⁹.

Olağan denkleştirme alacağında borcun kaynağının ve alacaklının kim olduğunun bir önemi yoktur⁴⁴⁰. Aynı şekilde borun rejimden önce ya da sonra doğmuş olmasında da durum böyledir. Borcun ifasının rejimin devamı sırasında ödenmesi denkleştirme alacağına doğması için gerek ve yeterlidir. Tüm bunlara karşın denkleştirme alacağından söz edebilmek için borcun rejimin devamı sırasında ifa edilmiş olması gerekir⁴⁴¹.

Bir diğer denkleştirme alacağı, eşlerden birinin bir malvarlığı grubundan diğeri için bir malın edinilmesi, iyileştirilmesi veya korunması için yapılan katkıdır. Bu durumda denkleştirme alacağı, yapılan katkı oranında doğar⁴⁴². Olağanüstü denkleştirme alacağı değer artmasının bulunduğu durumlarda değer artış payına benzerlik gösterse de değer artış payı sadece değer artışının bulunduğu hallerde gündeme gelir⁴⁴³. Buna karşılık denkleştirme alacağı değer azalmasının bulunduğu hallerde de ortaya çıkabilir. Ayrıca değer artış payında bir eşin mal grubundaki bir maldan diğere eşe ait bir mal grubuna katkı söz konusu iken denkleştirme alacağında bir eşin kendi mal grupları arasında bir katkı söz konusudur.

Denkleştirme alacağına hesaplanması için katkıda bulunulan malvarlığının katkıda bulunulan tarihteki malvarlığı değerine oranlanması gerekir. Bundan sonra söz konusu

---

⁴³⁹ **Günarlan**, Banu Fatma, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı Alacağı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 51-52.

⁴⁴⁰ **Gümüş**, s. 359; **Deniz**, s. 66.

⁴⁴¹ **Yıldız**, s. 100; **Deniz**, s. 67; Örneğin kadının evlenmeden önce satın aldığı bir koltuk takımının taksiti evlendikten sonra diğer eş tarafından ödenmesi halinde taksiti ödeyen eş denkleştirme alacağı talep edebilir.

⁴⁴² Korunmanın kapsamına o malvarlığı değerinin veya üzerindeki hakkın varlığını sürdürebilmesi için gerekli harcamalar girer, **Sarı**, s. 208; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s.370.

⁴⁴³ “Tasfiyeye konu mal elden çıkarılmışsa, mahkemece hakkaniyete uygun olarak değer tespiti yaptırılmalıdır (TMK'nun 227/2. m). Artık değere katılma alacak isteği söz konusu olduğunda, davalı eş TMK'nun 229 uncu maddesinde belirtilen amaç doğrultusunda malı elden çıkarmışsa, başkasına devredilen malvarlığı mevcutmuş gibi tasfiye hesabına dâhil edilir ve devir tarihindeki değeri esas alınır(TMK'nun 235/2. m).Tasfiyeye konu malvarlığında, katkı tarihinden sonra değerinde azalma olmuşsa, katkının başlangıçtaki değeri esas alınır (TMK'nun 227/1. m). Denkleştirmede ise, aksine değer azalması olması durumunda azalmış haliyle değerlendirilir (TMK'nun 230).” **Y. 8. HD.**, 02.02.2016 T., 2016/539 E., 2016/1751 K. (Kazancı) (E.T. 27.04.2020)

malvarlığı değerinin tasfiye esnasındaki değeri üzerinden katkı oranına göre denkleştirme alacağı belirlenir⁴⁴⁴. Pek tabii katkı birden fazla da olabilir. Bu durumda her katkı için ayrı ayrı oran belirlenmesi ve denkleştirme alacağının hesaplanması şarttır⁴⁴⁵. Tasfiye aşamasında katkı gören malvarlığı değeri elden çıkarılmışsa çıkarma tarihindeki sürüm değeri ile elden çıkarılmasaydı tasfiye aşamasında sahip olabileceği tahmini değer üzerinden hakkaniyete uygun bir değer hesaplanır⁴⁴⁶.

4.2.2.5. Edinilmiş Mallar Üzerindeki Borçların Artık Değere Çıkarılması

Katılma alacağı için artık değere eklenecek değerler ile denkleştirmeden elde edilen miktar ilave edildikten sonra elde edilen sonuçtan edinilmiş mallara ait borçlar çıkarılır. Nitekim TMK m. 231 artık değeri edinilmiş toplam malvarlığından bunlara ait borçların çıkartılmasıyla oluşan net değer şeklinde tanımlamıştır⁴⁴⁷.

Evliliğin devamı süresince birçok nedenle borcun hangi mal grubuna ait olduğu tespit edilemeyebilir. Bunun kolaylaşması adına TMK'ye göre eşlerin malvarlıkları hakkında bilgi verilmesi, ispat veya envanter tutulabilir. Şayet borcun doğum anı, kaynağı veya kullanım amacı tespit edilemezse bu borç TMK m. 230/2 gereği edinilmiş mallara ait kabul edilir⁴⁴⁸. Söz konusu düzenleme TMK M. 222/3'teki her malın aksi ispat edilene kadar edinilmiş mal sayılmasına ilişkin düzenlemenin borçlar açısından paralelidir.

Borçlar belirlendikten sonra her borç için ayrı ayrı hangi malvarlığı grubunda olduğu tespit edilir⁴⁴⁹. Tespitte kişisel ile edinilmiş mal ayrımı önemlidir. Bu çerçevede kural olarak borç, ait olduğu malvarlığını ilgilendirir⁴⁵⁰. Ancak borcun kaynağı, zamanı, nedeni, konusu ve amacı da tespitte önem arz eder. Şu durumda rejimin başlangıcından

⁴⁴⁴ Örneğin 5000 TL'ye alınan bir koltuk takımı için diğer eş 1000 TL'lik bir katkıda bulunmuşsa buradaki katkı oranı 1/5'tir. Tasfiye esnasında koltuk takımının değeri 4000 TL'ye düşmüşse katkı oranı 1/5 olduğu için denkleştirme alacağı 800 TL olur. Şayet koltuk 6000 TL'ye çıkmışsa denkleştirme alacağı 1200 TL olur.

⁴⁴⁵ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s.370; **Deniz**, s. 68.

⁴⁴⁶ **Y. 8.HD.**, 10.04.2014 T., 2013/22286 E., 2014/6567 K. (naklen **Karamercan**, s. 680)

⁴⁴⁷ **Y. 8. HD.**, 30.11.2015 T., 2015/16958 E., 2015/ 21471 K. (Kazancı) (E.T. 27.04.2020)

⁴⁴⁸ TMK m. 230/2: "*Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır.*"

⁴⁴⁹ **Acar**, s. 258.

⁴⁵⁰ **Acar**, s. 258; **Gümüş**, s. 360.

önce muaccel olan borçlar her durumda kişisel mala ilişkindir. Aynı şekilde rejimin devamı sırasında kişisel mala ait olan borç yine kişisel mallarla ilişkilidir⁴⁵¹.

Edinilmiş mallara ilişkin borçlara örnek olarak birliğin günlük bakım giderleri, çocukların bakım masrafları, nafaka yükümlülükleri gösterilebilir. Benzer şekilde eşlerin mesleki harcamaları da bunlardan elde edilen gelir edinilmiş mal sayılacağı için borçları da edinilmiş mal sayılır⁴⁵².

Bir malın edinilmesi için yapılan masraflarsa o mal hangi gruba aitse o grupla ilişkilidir. Örneğin kişisel bir mal için yapılan devir masrafları kişisel mallara ilişkin borçlardandır. Diğer taraftan bir eşin diğerine TMK m. 227 çerçevesine girmeyecek şekilde borç vermesi halinde bu borcun kimden alındığının önemi yoktur⁴⁵³. Her durumda borç artık değerın pasifinde yer alır.

4.2.2.6. Değer Artış Payının Hesaplanması

Değer artış payı; bir eşin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya onarılmasına hiç ya da uygun bir karşılık almadan ve bağışlama niyeti de olmadan katkıda bulunması halinde tasfiye aşamasında bu katkı oranında katılma alacağı dışında bir alacak hakkına sahip olmasını ifade eder⁴⁵⁴. Eş, katkıyı karşılıksız gerçekleştirmişse diğer eş sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre katkıda bulunan eşe borçlu olur⁴⁵⁵.

Değer artış payı TMK m. 227’de düzenlenmiştir. Hükme göre;

“Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.

⁴⁵¹ Örneğin kişisel mala ait olağanüstü bakım gideri kişisel borçtur, bkz. **Acar**, s. 259.

⁴⁵² Örneğin işyerine ulaşım masrafları, işyerinin ergi ve aidat giderleri edinilmiş mallara ilişkin borçlardandır.

⁴⁵³ **Acar**, s. 259.

⁴⁵⁴ **Özüğür**, Ali İhsan, Değer Artış Payı, Prof. Dr. Turgut Akıntürk’e Armağan, İstanbul 2008, s. 735.

⁴⁵⁵ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 57; **Yıldız**, s. 94.

Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler.

Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler.” Hüküm uyarınca değer artış payından bahsedebilmek için ilk olarak mal rejiminin sona ermesi gerekir. Bununla beraber eşin diğer eşe bağış kastı dışında hiç ya da uygun bir bedel almadan katkıda bulunması, bu katkı nedeniyle mal üzerinde artış meydana gelmesi ve eşlerin değer artış payı alacağından vazgeçmemiş olması gerekir⁴⁵⁶.

Değer artış payının mevcudiyeti, mevcut ise miktarının belirlenmesi için her mal yönünden ayrı ayrı hesaplama yapılması gerekir⁴⁵⁷. Ancak bu işlem hem zaman kaybına hem de uygulama güçlük çıkmasına neden olur. Çünkü değer artış payının hesabı için öncelikle katkının yapıldığı tarih itibarıyla malın sürüm değerinin saptanması, bu değer ile katkıda bulunulan miktar toplanarak yapılan katkının toplam değer içindeki oranının bulunması gerekir⁴⁵⁸. Bundan sonra söz konusu oranın tasfiye zamanındaki sürüm değeriyle çarpılarak değer artış payı miktarı bulunur⁴⁵⁹.

Değer artış payında bahsedilen katkı eş açısından parasal bir yardım şeklinde olabileceği gibi katkı gören eşin işyerinde aktif olarak bedelsiz biçimde çalışması şeklinde de olabilir⁴⁶⁰. Bununla beraber mevcut malın bedelsiz onarılıp değerinin

⁴⁵⁶ **Demir**, Denkleştirme Alacağı, s. 297; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 57.

⁴⁵⁷ **Yıldız**, s. 94; **Deniz**, s. 74.

⁴⁵⁸ **Y. 8. HD.**, 24.10.2018 T., 2016/9496 E., 2018/17837 K.

⁴⁵⁹ “Somut olayda, dava konusu bina eşler arasında mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde edinildiğine, binanın inşa döneminde tarafların asgari ücretle çalıştıkları davacı tanıkları tarafından bildirildiğine, davacının kişisel mal-ziyet eşyalarıyla katkısı kanıtlanamadığına ve kararlılık kazanmış Yargıtay uygulamalarına göre; 743 sayılı mk.nun 170. maddesine göre eşler arasında mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu tarihte edinilen taşınmaz için katkı payı alacağı belirlenirken, tarafların her birinin toplam gelirinden kişisel harcamalarıyla kocanın 743 sayılı mk.nun 152 nci maddesi uyarınca evi geçindirme yükümlülüğü uyarınca yapması gereken harcamalar çıktıktan sonra yapabilecekleri tasarruf miktarı belirlenmeli, bundan sonra toplam tasarruf miktarı karşısında davacı eşin tasarruf oranı bulunmalı, bulunan bu oran dava konusu binanın (bulunduğu haliyle) dava tarihindeki değeriyle çarpılarak katkı payı alacağı tespit edilmelidir. davalının kişisel harcamaları hesaplanırken davacı tarafından ileri sürülen, bazı tanık beyanları ve boşanma dosyası kapsamı ile de doğrulanan olağan dışı yaşantısının (alkol vb) dikkate alınması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. mk.nun 152 nci maddesi ve davalının kişisel harcamalarına etkili olacak yaşantı tarzıyla yukarıda belirtilen ilkeler dikkate alınmaksızın hüküm verilmesi doğru değildir.” **Y. HGK.**, 17.10.2012 T., 2012/8-471 E., 2012/717 K. (Kazancı) (E.T. 28.04.2020)

⁴⁶⁰ **Deniz**, s. 74; **Yıldız**, s. 90.

arttırılmasında da içinde emek olduğu için bu da değer artış payına konu olabilir. Mala yapılan katkı edinilme esnasında veya edinilmeden sonra gerçekleştirilebilir⁴⁶¹.

Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere değer artış payı katkı alacağıнын yanında farklı bir alacak hakkı kazandırır. Söz konusu hak değişken olup gerçekleşecek artış miktarına göre belirlenir. Diğer bir deyişle katkıda bulunulan malvarlığı zaman içinde değer kazanırsa değer artış payı da artar. Şayet malvarlığının değeri azalmışsa başlangıçta yapılan katkı oransal olarak esas alınır⁴⁶². Bu nedenle katılma alacağıнын hesabında artık değerın aktifinden değer artış payı çıkarılır.

Değer artış payı malın kural olarak tasfiye sırasındaki değeri esas alınarak malın tasfiye anındaki sürüm değerinden başlangıçtaki değerın çıkartılması sonucu elde edilir. Malın başlangıçtaki değeri ise sürüm değeri ile o mal için yapılan katkıların toplamıdır⁴⁶³. Şayet katkı malın edinilmesi esnasında yapılmışsa bu meblağın tamamı katkıyı oluşturur. Bunlara ek olarak katkıda bulunan eş, mal tasfiye aşamasındayken başlangıç değerine oranla kayba uğradığını ispat ederek katkının gerçekleştirildiği tarihteki değerın esas alınmasını isteyebilir⁴⁶⁴. Katkı gören mal elden çıkarılmışsa değer artış payını hâkim belirler⁴⁶⁵.

Değer artış payının ifası TMK m. 239'da düzenlenmiştir. Hükme göre; "*Katılma alacağı ve değer artış payı ayın veya para olarak ödenebilir. Aynî ödemede malların sürüm değeri esas alınır; bir mesleğın icrasına ayrılmış birimler ile işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir.*" Buna göre borçlu eş borcunu ayni veya nakdi şekilde ödeyebilir. Bu kolaylık Kanun tarafından yalnızca borçlu eşe tanınmıştır. Diğer eş söz konusu hükme dayanarak borçlu eşten ayni veya nakdi ödeme talep edemez⁴⁶⁶. Yeri

---

⁴⁶¹ Örneğın taksitle alınan bir malın taksitlerinin ödenmesinde olduğu gibi.

⁴⁶² **Demir**, Denkleştirme Alacağı, s. 297; **Topuz**, s. 107.

⁴⁶³ Yapılan katkı para ise bunun nominal değeri, emek ve çalışma karşılığı yapılmışsa bunun parasal değerının bulunması gerekir. **Zeytin**, Tasfiye, s. 132.

⁴⁶⁴ **Deniz**, s. 76; **Yıldız**, s. 94.

⁴⁶⁵ **Demir**, Denkleştirme Alacağı, s. 296.

⁴⁶⁶ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 61; **Demir**, Denkleştirme Alacağı, s. 296.

gelmişken ifade edelim ki değer artış payının bir alacak hakkı olması nedeniyle ona TMK m. 5'in atfıyla Borçlar Kanunu'nun para borçlarına ilişkin hükümleri uygulanır⁴⁶⁷.

Katkıda bulunan eş TMK m. 236/2 çerçevesinde katkısı kadar takas imkânına da başvurabilir. Bu çerçevede katkıda bulunan eşin katkı nedeniyle eşine borçlu olması halinde değer artış payından olan alacağını takasa sokabilir. İfade edelim ki buradaki takasta borçlar hukukundan farklı olarak eşlerin takas def'ini ileri sürmesine gerek yoktur ve bu durum hâkim tarafından re'sen gözetilir⁴⁶⁸.

Türk Medeni Kanunu m. 239/2 düzenlemesiyle borçlu eşin değer artış payını ödemesi önemli ölçüde güçlülere neden olarsa alacaklı eşten borcun ertelenmesini talep edebilir. Alacaklı eş borçlu eşin erteleme talebi üzerine ona vade tanımak zorundadır⁴⁶⁹. Ancak o, borcuna güvence isteyebileceği gibi faiz de talep edebilir.

4.2.2.7.Eklenecek Değerlerin Belirlenmesi

Katılma alacağının belirlenmesi için artık değere TMK m. 229'da düzenlenen eklenecek değerler ile denkleştirme payının eklenmesi sonrasında bunlara ilişkin borçların çıkarılması lazımdır. Bu çerçevede tasfiye aşamasında sadece rejimin devamı sırasında edinilen mallar eşler arasında paylaşılır. Rejim sona erdikten önce ve sonra edinilen mallar ise tasfiye aşamasında hesaba katılmaz. Genel kural bu olmakla beraber TMK m. 229'da istisnai bir hüküm öngörülmüştür.

Türk Medeni Kanunu m. 229'a göre; *"Aşağıda sayılanlar, edinilmiş mallara değer olarak eklenir:*

1. Eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar,

2. Bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler bu tür kazandırma veya devirlere ilişkin uyumsuzluklarda

---

⁴⁶⁷ TMK m. 5: *"Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır."*

⁴⁶⁸ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 65; **Demir**, Denkleştirme Alacağı, s. 297 vd.

⁴⁶⁹ **Deniz**, s. 77; **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 66.

mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırma veya devirden yararlanan üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.”

Hüküm çerçevesinde rejimin sona ermesinden önceki bir yıl içinde gerçekleştirilen karşılıksız kazandırmaların geçerliliği diğer eşin rızasına tabidir⁴⁷⁰. Ancak diğer eşin rızası olmadan yapılan bu tip tümden geçersiz sayılmaz, edinilmiş mal değer olarak eklenir⁴⁷¹. Bu şekilde katılma alacağının azalması durumunun önüne geçilmiş olur. Bu değerlerin eklenmesi talebi, katılma alacağı azalan eş tarafından, o ölmüşse mirasçılar tarafından yapılır⁴⁷².

Eş TMK m. 229'daki haklarının yanında diğer eşin katılma alacağını azaltmak amacıyla yapılan devir işlemini tümten engellemek için işlem yapılmadan önce genel hükümlere göre tedbir alabilir. Bu çerçevede eş evliliğin genel hükümlerince evlilikten doğan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi için TMK m.199 uyarınca mahkemeden tedbir kararı isteyebilir⁴⁷³. Şayet tedbir kararı alınamazsa ve devir de gerçekleşirse eşin iki seçeneği daha vardır. İlk olarak o, şartlar mevcutsa devir işleminin tarafı olan üçüncü kişiye bu devirle sınırlı olmak şartıyla başvurabilir ve TBK m. 241'e göre diğer eşten tahsil edemediği miktarı üçüncü kişiden talep edebilir⁴⁷⁴. İkinci olaraksa şartları varsa muvazaalı devir için gerek TBK'nin genel hükümlerine hem de İİK m. 277 vd. hükümlerine başvurarak iptal davası açabilir⁴⁷⁵.

---

⁴⁷⁰ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 53; **Deniz**, s. 78.

⁴⁷¹ *“Bu tür uyuşmazlıklarda; öncelikle, davalı eş tarafından 229 uncu madde sayılan amaç ve doğrultuda kazandırma veya devrin yapılıp yapılmadığı araştırılıp belirlenmelidir. Mahkemece, karşılıksız kazandırma veya devrin yapıldığının anlaşılması durumunda, söz konusu mal mevcut kabul edilerek yapılan hesaplamada davacı tarafın katılma alacak hakkının olup olmadığı, varsa miktarı saptanarak davalı eşten tahsili yönünde hüküm kurulmalıdır. Tasfiyede devredilen malvarlığının devir tarihindeki değeri esas alınır.”* **Y. 8. HD.**, 11.11.2015 T., 2015/18313 E., 2015/20162 K. (Kazancı) (E.T. 28.04.2020)

⁴⁷² **Deniz**, s. 79; **Yıldız**, s. 105.

⁴⁷³ TMK m. 199: *“Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî bir yükümlülüğün yerine getirilmesi gerektirdiği ölçüde, eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, belirleyeceği malvarlığı değerleriyle ilgili tasarrufların ancak onun rızasıyla yapılabileceğine karar verebilir. Hâkim bu durumda gerekli önlemleri alır. Hâkim, eşlerden birinin taşınmaz üzerinde tasarruf yetkisini kaldırır, re'sen durumun tapu kütüğüne şerh edilmesine karar verir.”*; **Şipka**, Eşin Rızası, s. 236.

⁴⁷⁴ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 31; **Özüğür**, Değer Artış Payı, s. 81.

⁴⁷⁵ **Deniz**, s. 79; **Yıldız**, s. 108.

Türk Medeni Kanunu m. 229 göz önüne alındığında iki farklı eklenecek değerin olduğunu görürüz. İlk değer, devir amacına bakılmaksızın 1 yıllık süreyle bağlı kalmak şartıyla yapılan kazandırmalardır. İkinci değer ise süre sınırı olmadan devrin yapılma kastının ön planda olduğu; yani bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirlerdir. Her iki durumda da yapılan işlemler geçelidir, bu nedenle üçüncü kişiden malların iadesi istenemez⁴⁷⁶. Ayrıca bu mallar tasfiye aşamasında hiç devredilmemiş gibi hesaba katılır.

İlk değer eşin rızası olmadan rejimin sona ermesinden önceki bir yıl içinde olağan hediyeler dışındaki karşılıksız kazandırmalardır. Bu malların hesaba girebilmesi için diğer eşin söz konusu işleme rıza göstermemiş olması gerekir⁴⁷⁷. Şayet eş işleme önce veya sonra rıza verirse kazandırma tasfiye sırasında dikkate alınmaz. Bu rızasının varlığını ispat karşılıksız kazandırmayı gerçekleştiren eşte olup o, her türlü delille bunu ispat edebilir⁴⁷⁸.

Hükümde ifade edilen kazandırma sadece rejimin sona ermesinden bir yıl önceki ve olağan dışı kazandırmaları kapsar. Bu çerçevede kazandırmanın olağan olup olmadığının belirlenmesi için işlemi yapan eşin amacına ve ekonomik durumuna bakılır. Şayet kazandırma eşin ekonomik durumunu aşan bir miktarda veya olması gerekenden fazla bir miktarda ise bu kazandırma olağan dışıdır⁴⁷⁹. Buna karşılık eşin ekonomik durumuna ve verilme amacına uygun hediyeler ise olağan hediyelerdir. Olağan kazandırmalar son bir yıl içinde yapılmasalar bile eklenecek değer sıfatını kazanmazlar⁴⁸⁰. Aynı şekilde yardım amacıyla yapılan kazandırmalar da miktar itibariyle olağan ise eklenecek değer sıfatına sahip değillerdir⁴⁸¹.

Tüm bunlara ek olarak karşılıksız kazandırmanın eklenecek değer olabilmesi için bu kazandırmanın edinilmiş mallardan yapılması gerekir. Çünkü kişisel mallar tasfiye aşamasında dikkate alınmazlar ve diğer eşin katılma alacağına etki etmezler. Bununla

---

⁴⁷⁶ **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 53.

⁴⁷⁷ **Yıldız**, s. 105; **Deniz**, s. 81.

⁴⁷⁸ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s.377; **Sarı**, s. 198.

⁴⁷⁹ **Deniz**, s. 81; **Yıldız**, s. 105.

⁴⁸⁰ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s.379; **Sarı**, s. 194.

⁴⁸¹ Karşı görüş için bkz. **Deniz**, s. 81 dn 424'teki yazarlar.

berber kazandırma rejiminin sona ermesinden önceki bir yıldan da önce yapılmışsa TMK m. 229/2 kapsamına girmezse artık değere eklenmez⁴⁸². Buna karşılık borçlandırıcı işlem rejiminin sona ermesinden önceki bir yıldan da önce yapılmış fakat tasarruf işlemi mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde gerçekleşmişse hüküm gereği tasarruf işleminin tarihi dikkate alınır ve devir değeri eklenecek değer olarak hesaba katılır⁴⁸³. Borçlandırıcı işlemin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde gerçekleştiği fakat tasarruf işleminin mal rejiminin sona ermesinden sonra gerçekleşeceği durumda ise, söz konusu malın devri henüz gerçekleşmediği için mal edinilmiş malların içinde yer alır ve herhangi bir ekleme yapmak gerekmez⁴⁸⁴.

İkinci değer katılma alacağının azaltılması kastıyla yapılan devirlerdir. TMK m. 229/2'ye göre mal rejiminin devamı esnasında herhangi bir süre olmaksızın diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yapılan devirlerdir. Burada önem arz eden husus söz konusu devrin yapılma amacıdır⁴⁸⁵. Devir işlemi eşlerden biri tarafından diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yapılmış olası gerek ve yeterlidir. İşlemin diğer tarafı olan üçüncü kişinin bu amacı bilip bilmemesi önemli değildir⁴⁸⁶.

Hüküm kapsamına gerçek değerinin altında yapılan devir sözleşmeleri de girer. Yukarıda borçlandırıcı işlemle ilgili yaptığımız açıklamalar burada da geçerlidir. Şu durumda işlemi yapan eş lehine kazanç yaratan ve devir borcu doğuran sözleşmeler katılma alacağını azaltacağı için yine madde kapsamına girer⁴⁸⁷. İlave olarak diğer eşin katılma alacağını azaltmak amacıyla yapılan işlem bir devir işlemi olmasa; örneğin intifa hakkının devri olsa eş aleyhine devir borcu doğuracağı için eklenecek değer olarak hesaplanır. Fakat burada gerçekleşmemiş bir devir bulunduğu için devri oluşturan değer katılma alacağının hesabında hiç yapılmamış gibi işlem görür.

---

⁴⁸² **Sarı**, s. 192; **Deniz**, s. 81.

⁴⁸³ **Deniz**, s. 82; **Sarı**, s. 193.

⁴⁸⁴ **Deniz**, s. 82; **Sarı**, s. 193.

⁴⁸⁵ **Y. 8. HD.**, T. 11.11.2015, 2015/18313 E., 2015/20162 K. (Kazancı) (E.T. 28.04.2020)

⁴⁸⁶ Yargıtay bir kararında karine olarak ya da hayatın olağan akışı çerçevesinde iyiniyetli sayılmaya imkan olmayan kişilerin kötüniyetinin ayrıca ispata muhtaç olmadığını, niyetin varlığının mahkeme tarafından re'sen nazara alınması gerektiğine hükmetmiştir **Y. 8.HD.**, 02.02.2016 T., 2016/539 E., 2016/1751 K. (Kazancı) (E.T. 28.04.2020)

⁴⁸⁷ **Sarı**, s. 195; **Deniz**, s. 83.

Devrin katılma alacağını azaltmak maksadıyla yapıldığını iddia eden eş ispat eder. Örneğin eş rejim sırasında alınan ve adına kayıtlı sürat motorunu devretmiş olmasına karşılık arada kullanıyorsa diğer eş bu devrin katılma alacağının azaltılması amacıyla yapıldığını iddia ve ispat edebilir. Aynı şekilde tapudaki taşınmazın muvazaalı biçimde devredilmesi durumunda da diğer eş bunu iddia ve ispat edebilir. Şu halde ispatla mükellef eş ispat için muvazaa ve tasarrufun iptali davalarında olduğu gibi her türlü delili kullanabilir⁴⁸⁸. Ancak muvazaa tek başına katılma alacağının azaltılması amacıyla devrin gerçekleştirildiğini ispata yeterli değildir. Buna ilave olarak hâkimin her somu olay için ayrı ayrı inceleme yapması şarttır⁴⁸⁹.

4.2.2.8. Artık Değerin Hesaplanması

Artık değer hesaplanması tasfiyenin tamamlanması için önemlidir. Zira bu değer hesaplanması her eşin katılma alacağının belirlenmesi için zorunludur. Artık değer hesaplanırken her eş için ayrı ayrı hesap yapılır, aktiflerden pasifler çıkarılır ve kalan miktar kural olarak yarı yarıya eşler arasında paylaşılır.

Artık değer aktif ve pasiflerden oluşur. Bu çerçevede artık değer aktiflerini mevcut edinilmiş mallar, değer artış payı, eklenecek değerler ve denkleştirme alacağı oluşturur⁴⁹⁰. Pasiflerini ise değer artış payı borcu ve TMK m. 230/2’de düzenlenen diğer borçlar oluşturur⁴⁹¹. Şu durumda artık değer, her eşin eklenecek değerleri ile denkleştirme miktarı katılarak bulunulan edinilmiş mal değerinden bu mallara ilişkin borçların çıkarılması neticesinde bulunan değer olarak tanımlayabiliriz⁴⁹².

⁴⁸⁸ **Y. 8. HD.**, E.2011/735 K. 2015/15962 T. 09.11.2015 (naklen, **Deniz**, s. 84)

⁴⁸⁹ **Y. 8. HD.**, E.2011/735 K. 2015/15962 T. 09.11.2015 (naklen, **Deniz**, s. 85)

⁴⁹⁰ **Gümüş**, s. 378; **Deniz**, s. 85.

⁴⁹¹ **Deniz**, s. 85; **Gümüş**, s. 378.

⁴⁹² “Davaya konu taşınır ve taşınmazların edinilmiş mal olduğu tespit edildiği takdirde, eklenecek değerlerden (TMK.m.229) ve denkleştirmeden (TMK.m.230) elde edilen miktarlar nazara alınmak suretiyle, edinilmiş malların değerinden (TMK.m.219) mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan değer (TMK.m.231) yarısı üzerinden davacını katılma alacağının (TMK.m.236/1) bulunduğu kabulü gerekir. Artık değer belirlenmesinde, davaya konu taşınır ve taşınmazların tasfiye tarihindeki değerlerinin belirlenmesinde yasal zorunluluk bulunduğundan, bu konuda keşif ve gerektiğinde uzman bilirkişi/bilirkişilerden denetime elverişli rapor alınmalıdır.” **Y. HGK.**, E. 2013/8-1014 K. 2014/843 T. 5.11.2014 (Kazancı) (E.T. 28.04.2020)

Şayet hesaplama neticesinde pozitif bir değer ortaya çıkmazsa bu durum dikkate alınmaz⁴⁹³. Gerçekten de TMK m. 231/2'ye göre değer eksilmesi göz önüne alınmaz. Hükme göre edinilmiş mallara ilişkin borçlar artık değerden fazla ise artık değer sıfır kabul edilir. Çünkü katılma alacağı aktif değerlerin paylaşılması esasına dayanır.

Belirtmek gerekir ki mal, eşin kusurundan kaynaklanmayan veya beklenmedik bir sebeple ya da diğer eşin rızasıyla veyahut mahkeme kararıyla evlilik birliğinin zorunlu giderleri için elden çıkarılmışsa tasfiye aşamasında bu mal dikkate alınmaz⁴⁹⁴.

4.2.2.9.Katılma Alacağının Belirlenmesi

a.Genel Olarak

Artık değer hesap edildikten sonra sıra katılma alacağının belirlenmesine geçilir. Zira artık değer hesaplanmadan katılma alacağının hesaplanması da mümkün değildir. Hesap edilen artık değer yarısı artık değer alacağını, bunların kanunen takas edilmesi neticesinde kalan miktar ise her eş için katılma alacağını ifade eder⁴⁹⁵. Örneğin bir eşin artık değeri 100.000,00 TL, diğerinki 80.000,00 TL olsun. Şayet eşler aralarında bir kural belirlememişlerse yarı yarıya paylaşma kuralı geçerlidir. Bu çerçevede birinci eşin artık değer alacağı 50.000,00 TL diğerinin ise 40.000,00 TL'dir. Katılma alacağı ise bunların takasından kalan miktar olan 10.000,00 TL'dir. Ancak daha önce de ifade ettiğimiz üzere katılma alacağı rejimin devamı sırasında beklenen bir hak konumundadır. Bu nedenle rejim devam ederken talep edilemez. Ayrıca katılma alacağının haczi de mümkün değildir⁴⁹⁶.

Katılma alacağı her eş açısından kural olarak artık değer yarısıdır. Nitekim TMK m. 236'ya göre; "*Her eş veya mirasçuları, diğer eşe ait artık değer yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir.*" İfade edelim ki TBK'de düzenlenen takastan

⁴⁹³ **Özdamar/Kayış**, s. 88; **Yıldız**, s. 109.

⁴⁹⁴ **Gümüş**, s. 321; **Deniz**, s. 86; Benzer şekilde edinilmiş malların yönetim masrafları ile rejimin sona ermesi için yapılan masraflar da artık değer hesabında dikkate alınmaz.

⁴⁹⁵ **Y. HGK**, E. 2012/8-365 K. 2012/561 T. 12.06.2012(Kazancı) (E.T. 30.04.2020)

⁴⁹⁶ **Sarı**, s. 102; **Şenocak**, s. 387.

farklı olarak artık değer alacakları ileri sürülmesi dahi kendiliğinden takas edilir⁴⁹⁷. Bu nedenle artık değer alacakları hakim tarafından re'sen takasa konu edilir⁴⁹⁸.

Türk Medeni Kanunu m. 236/2'ye göre; “Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma halinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.” Hükümden de anlaşıldığı üzere hâkimin katılma alacağının azaltılması veya kaldırılmasına ilişkin bir karar verebilmesi için boşanma davasının bu iki sebepten birine dayanılarak açılması şarttır⁴⁹⁹. Daha sonra hâkim takdir yetkisi çerçevesinde katılma alacağının akıbetine müdahale edebilir. İfade edelim ki söz konusu hüküm artık değer pay oranı üzerindeki azalmaya veya kaldırılmasına imkân vermektedir. Şu durumda, artık değer dışındaki mal rejiminden doğan değer artış payı ya da mal ayrılığı rejiminden doğan katkı alacağı hüküm kapsamında değerlendirilmez⁵⁰⁰.

b.Mal Rejimi Sözleşmesinde Katılma Alacağına İlişkin Düzenleme Yapılması

Kanun koyucu TMK m. 237 hükmü ile eşlere katılma alacağı konusunda anlaşma suretiyle farklı bir paylaşma kuralı seçme imkanı tanımıştır. Bu kapsamda eşler örneğin farklı bir paylaşma kuralı seçebilirler, kural belirlemeksizin bir miktar meblağ üzerinde anlaşabilirler, bir eşin sahip olacağı katılma alacağının sınırını belirleyebilirler. Hatta bu sözleşme şarta bağlı olarak da yapılabilir⁵⁰¹.

Eşler, katılma alacağından tamamen vazgeçebilirler. Şayet onlar bu vazgeçmeyi rejimin devamı sırasında gerçekleştirirlerse bunu mal rejimi sözleşmesiyle yapmak zorundadırlar⁵⁰². İfade edelim ki katılma alacağına ilişkin sözleşmeler, genel mal rejimi

⁴⁹⁷ **Acar**, s. 295; **Sarı**, s. 103.

⁴⁹⁸ **Yıldız**, s. 88; **Şenocak**, s. 388.

⁴⁹⁹ “Edinilmiş mallara katılma rejiminde katılma alacağı talebi bakımından uygulanması mümkün olan TMK'nun 236/2. maddesinin katkı payı alacağı bakımından uygulanma imkanı olmadığı gibi tarafların TMK'nun 161. maddesinde yazılı zina sebebiyle değil 166. maddesine göre boşandıkları dikkate alındığında katılma alacağı bakımından da bu maddenin uygulanmasının mümkün bulunmadığına...” **Y. 8. HD.**, E. 2014/14397 K. 2014/18285 T. 14.10.2014 (Kazancı) (E.T. 30.04.2020)

⁵⁰⁰ **Y. 8. HD.**, E. 2014/1 2512 K. 2014/21469 T. 30.11.2015(Kazancı) (E.T. 30.04.2020)

⁵⁰¹ **Şenocak**, s.388-389; **Yıldız**, s. 111.

⁵⁰² **Yıldız**, s. 111; **Gümüş**, s. 400.

sözleşmelerine dair olan şekil şartlarına tabidir. Söz konusu sözleşme mal rejiminin ölümle sona ermesi halinde uygulanacak ise miras sözleşmesi şeklinde de yapılabilir. Çünkü bu şekilde yapılan katılma alacağı sözleşmesi, genel mal rejimi sözleşmesinin şekli şartlarını taşıyorsa tahville ayakta tutulabilir⁵⁰³.

Türk Medeni Kanunu m. 237'ye göre; “Artık değere katılmada mal rejimi sözleşmesiyle başka bir esas kabul edilebilir. Bu tür anlaşmalar, eşlerin ortak olmayan çocuklarının ve onların altsoylarının paylarını zedeleyemez.” Hüküm, rejimin devamı sırasında yapılan katılma alacağına ilişkin sözleşmelere uygulanır. Aynı zamanda hüküm mal paylaşımına ilişkin olduğu için edinilmiş malların belirlenmesi amacını güden sözleşmeler TMK m. 237 kapsamında değildir⁵⁰⁴.

Katılma alacağına ilişkin olan başka bir madde olan TMK m. 238'e göre; “Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hallerine, kanundaki artık değere katılmaya ilişkin düzenlemeden farklı anlaşmalar, ancak mal rejimi sözleşmesinde bunun açıkça öngörülmüş olması halinde geçerlidir.” Hükümle beraber TMK m. 237 değerlendirildiği zaman ortaya şöyle bir sonuç çıkar. Katılma alacağına ilişkin sözleşme eşler başka bir iradeye yer vermemişlerse sadece rejimin ölümle son bulması halinde geçerlidir. Eşler sözleşmenin diğer sona erme halleri için de geçerli olmasını istiyorlarsa bunu açık ve net bir biçimde belirtmelidirler⁵⁰⁵.

Eşlerin sahip olduğu katılma alacağına ilişkin sözleşme yapma serbestisi sınırsız değildir. Nitekim eşler mal rejimine yönelik düzenlemeleri TMK m. 203'ün çizdiği sınırlar içinde yapabilirler. Ayrıca katılma alacağına ilişkin sözleşme TMK m. 2 ve TMK m. 23'e de aykırı olamaz⁵⁰⁶. Bunlara ek olarak TMK m. 237/2'ye göre eşler ortak olmayan çocuklarının ve bunların altsoylarının saklı paylarını katılma alacağına ilişkin sözleşmeyle ihlal edemezler. Dolayısıyla söz konusu sözleşmeyle eşlerden birinin edinilmiş mallarından oluşan terekesinin tümü sağ kalan eşe bırakılmışsa sadece ortak

---

⁵⁰³ Şenocak, s.388-389; Deniz, s. 90.

⁵⁰⁴ Gümüş, s. 382; Şenocak, s. 390; Çünkü mal rejiminin ya da tasfiyenin sona ermesinden sonra mal paylaşma amacını güden sözleşmeler tasfiye anlaşması olarak değerlendirilirler.

⁵⁰⁵ Şenocak, s. 390; Deniz, s. 90.

⁵⁰⁶ Gümüş, s. 388; Şenocak, s. 390.

olmayan çocuklar ve bunların altsoyları tenkis davası açabilirler⁵⁰⁷. TMK m. 237/2'nin amacı söz konusu kişileri korumaktır.

c.Katılma Alacağı'nın İfası

Katılma alacağı da bir alacak hakkıdır. Bu sebeple ifası TBK'deki gibi belirli bir paraya ilişkindir ve TMK m. 5 gereği TBK'nin para borçlarına ilişkin hükümlerine tabidir. Ancak bu durumun bir istinası vardır ki bu da TMK m. 239/1 hükmüdür. TMK m. 239/1'e göre; *“Katılma alacağı ve değer artık payı ayın veya para olarak ödenebilir. Aynı ödemede malların sürüm değeri esas alınır; bir mesleğin icrasına ayrılmış birimler ile işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir.”*

Katılma alacağı'nın muacceliyet anı TMK'de düzenlenmemiştir. Ancak TMK m. 239'un kıyasen uygulanmasıyla faiz talebinin başlangıç anı olan rejimin tasfiyesinin sona erdiği anın katılma alacağı'nın da muacceliyet anı olarak kabul edebiliriz⁵⁰⁸. Tasfiyenin sona ermesi ise eşler arasındaki anlaşmaya, arabuluculuk yoluyla ya da mahkeme tarafından yapılıp yapılmadığına göre değişkenlik gösterir. Fakat her ne olursa olsun tasfiyenin sona erme anı tasfiye anlaşması varsa anlaşma anı, hakim kararıyla tasfiye yapılmışsa tasfiyeye ilişkin kararın kesinleşme anı ya da fiili paylaşım anı olarak kabul edilmelidir⁵⁰⁹.

Katılma alacağı'nın borçlusunu olan eş bu borcunu para veya ayni olarak ifade edebilir. Burada aynı şekilde yapılan ifa bir nevi ifa yerinin tutan edim niteliğindedir⁵¹⁰. İfade edelim ki bu düzenleme edinilmiş mallara katılma rejimine hakim olan eşlerin şahsi hakka sahip olmaları ilkesine getirilmiş bir istisna değildir. Aksine borçlu eşe katılma alacağına ilişkin borcunu nakdi veya ayni ödeme imkânı sağlanarak tanınmış bir kolaylıktır. Bu şekilde elinde nakit parası olmayan borçlu eş malvarlığını satmak

---

⁵⁰⁷ **Kırmızı**, Aile Hukuku Davaları, s.285; **Şıpka**, Eşin Rızası, s.277; Çünkü eşlerden biri sağ kalan eş tüm malını özgülemişse ve ortak çocukları da yoksa bu durum ölen eşin mirasçılarını miras payından mahrum etmiş olur.

⁵⁰⁸ **Gümüş**, s. 388; **Acar**, s. 271.

⁵⁰⁹ **Gümüş**, s. 388; **Acar**, s. 271.

⁵¹⁰ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s.145; **Deniz**, s.94; **Acar**, s.272.

zorunda kalmamakta bu mallar üzerinde alacaklı e e aynı hak tanıyarak da borcunu ifa edebilmektedir⁵¹¹.

Borçlu e  seçim imkânının yanında TMK m. 239/2 çerçevesinde borcun ifasının güçlük yaratması halinde alacaklı e ten vade de talep edebilir. Hükme göre; “*Katılma alacağının ve değer artış payının derhal ödenmesi kendisi için ciddi güçlükler doğuracaksa, borçlu e  ödemelerinin uygun bir süre ertelemesini isteyebilir.*” Hükümden de anlaşılacağı üzere borçlu eşin bu imkandan yararlanabilmesi için ertelemeyi talep etmelidir. Talebe rağmen alacaklı e  buna yanaşmazsa borçlu e  dava açabilir ve hakim kararıyla borcun ödenmesi ertelenebilir⁵¹². Ödemede ciddi güçlüğüün oluşacağını ispat borçlu e  tarafından gerçekleştirilmelidir.

Kanun koyucu borçlu e e ödemeyi erteleme imkanı bahşetmişken bir taraftan da alacaklı e e menfaatlerin dengede kalması için güvence ve faiz talep etme imkanı vermiştir. Nitekim TMK m. 239/3’e göre; “*Aksine anlaşma yoksa tasfiyenin sona ermesinden başlayarak katılma alacağına ve değer artış payına faiz yürütülür; durum ve koşullar gerektiriyorsa ayrıca borçludan güvence istenebilir.*” Hükümün lafzı karşısında hakim re’sen alacaklı e  lehine güvence verilmesi yönünde karar veremez. Bunun için alacaklı eşin güvence talep etmesi şarttır. Eşler güvencenin içeriği hususunda anlaşabilirler, anlaşamazlarsa hakimden güvencenin belirlenmesi talep edilebilir⁵¹³.

Alacaklı eşin güvence talebinin yanında faiz de talep etmesi halinde faizin işlemeye başlayacağı an tasfiyenin sona erdiği; yani katılma alacağının muaccel olduğu andır⁵¹⁴. Burada borçlunun temerrüdü için öngörülen ihtar şartı katılma alacağının ifası için de faiz talebi için de şart değildir⁵¹⁵.

---

⁵¹¹ Söz konusu kolaylığın TMK m. 2 çerçevesinde sınırlanması gerektiği yönünde bkz. **Gümüş**, s. 394-395.

⁵¹² **Gümüş**, s. 388; **Deniz**, s.94.

⁵¹³ **Sarı**, s.249; **Yıldız**, s. 118.

⁵¹⁴ **Y. 8.HD.**, E. 2013/807 K. 2013/7000 (naklen, **Deniz**,s.95)

⁵¹⁵ **Yıldız**, s. 119; **Sarı**, s.250; Gerçekten de kanun koyucu tarafların e  olmasından ötürü burada bir ihtar şartı öngörmemiştir.

Katılma alacağının ifası HMK m. 107'de hüküm altına alınmış olan belirsiz alacak davası ile talep edilebilir⁵¹⁶. Nitekim hüküm davacının davanın başına talep sonucunu belirleyemediği hallerde hak kaybına uğramaması, ikinci bir dava açmasına gerek duymaması ve dava konusu etmediği kısımla ilgili zamanaşımının dolması tehlikesiyle karşı karşıya kalmaması için düzenlenmiştir. Hüküm çerçevesinde katılma alacağının davanın başında tam ve kesin olarak bilinmemesi ya da bilinmesinin imkansız olduğu hallerde belirsiz şekilde açılıp, yargılamanın ilerleyen safhalarında bilinebilecek niteliğe eriştiğinde iddianın ve savunmanın genişletilmesi yasağına takılmaksızın arttırılması talep edilebilir⁵¹⁷.

Bu gerekçeye ilave olarak katılma alacağının belirsiz alacak davası olarak açılmasına birkaç gerekçe daha gösterebiliriz. İlk olarak katılma alacağı talep eden eşin diğer eşin malvarlığını tam olarak bilmemesi halinde katılma alacağı davasını farazi bir değer üzerinden açma gereği aşıkardır. Gerçekten de davalının malvarlığının davacının tahmininden az veya fazla olması durumunda davacı aleyhine sonuç doğar. Bu durumda onun başvuracağı yegâne yol belirsiz alacak davası açmaktır. İkinci olarak katılma alacağının belirlenmesi teknik bir iştir⁵¹⁸. Bu şekilde katılma alacağının hesabının davacı eş üzerinde bırakılması onun aleyhine sonuç doğurabilir⁵¹⁹. Söz konusu gerekçeyle, hakkın yerini bulması için belirsiz alacak davası açılması gerekir. Malların tasfiyesi mahkemenin karar anına göre yapılır. Sonuç olarak tasfiyeye konu malların gerçek değerinin dava açılma tarihinde bilinmesi mümkün değildir.

d.Zamanaşımı

Mal rejimlerinde zamanaşımına ilişkin olarak sadece TMK m. 241/2 düzenlemesi mevcuttur. Ancak bu hüküm yalnızca alacaklı ve mirasçılarının haklarının zedelemesi halinde onların eksik kalan alacağının tazmininin talep süresini düzenlemektedir.

---

⁵¹⁶ **Sıpka, Şükran / Aktepe, Sezin** „Artık Katılma Alacağı Davası Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2014, C.16, Özel Sayı, s.457.

⁵¹⁷ **Sıpka/Aktepe**, s.451; **Özüğür**, Mal Rejimleri, s. 86.

⁵¹⁸ Örneğin eşler arasında iki farklı mal rejiminin uygulanageldiği bir halde malların yer aldığı grup ve hesaplama işlerinde karışıklık ortaya çıkabilir.

⁵¹⁹ **Deniz**, s.97; **Özüğür**, Mal Rejimleri, s. 87.

Katılma alacağı talebinin zamanaşımı anına ilişkin bir düzenleme olmaması ve rejimle ilgili diğer taleplerin zamanaşımı süresinin tasfiye anına bağlanması bu sürenin uzaması keyfiyetine yol açabilir. Bunu engellemek için TMK'deki diğer zamanaşımı sürelerinin başlama anları da göz önüne alarak katılma alacağına ilişkin zamanaşımı süresinin başlama anını rejimin sona erme anı olarak kabul görmektedir⁵²⁰. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir. Bu çerçevede evlilik ölümüne sona ererse ölüm anından, iptal veya boşanma sebebiyle sona ererse davanın açıldığı andan itibaren, başka mal rejimine geçilmesi için sözleşme yamaları durumunda sözleşmenin yapıldığı andan itibaren zamanaşımı süresi başlar⁵²¹.

Katılma alacağının zamanaşımı süresi hakkında ise hem doktrinde hem de Yargıtay uygulamasında fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Bu konuda bir görüşe göre tasfiye neticesinde ortaya bir para alacağı ortaya çıktığından TBK m. 146'da düzenlenen genel zamanaşımı süresi olan 10 yıllık sürenin uygulanması gerekir⁵²². Diğer bir görüşe göre kural olarak TBK m. 82'deki 2 ve 10 yıllık, şayet mal edinilmesi adi ortaklık şeklinde gerçekleşmişse TBK m. 146'daki sürenin uygulanması gerekir⁵²³. Bir diğer görüşe TMK m. 178'in TBK m. 125' kiyasla özel hüküm olduğu, tarafların sürekli karşılaşma ihtimaline terk etmenin reel hayatta sorun olacağı, rejim ölümle son bulsa bile boşanmada olduğu gibi her durumda evlilik ve rejim sona erdiği için evlilikten doğan taleplerin farklı zamanaşımı sürelerine tabi olmaması gerektiği, netice olarak zamanaşımına TMK m. 178'in uygulanmasının doğru olmadığını ifade etmektedir⁵²⁴.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi rejimin niteliğine bakmaksızın zamanaşımı süresinin rejimin sona ermesinden itibaren 10 yıl olduğunu savunmaktadır⁵²⁵. 8. Hukuk Dairesi katılma alacağına ilişkin zamanaşımını TMK m. 178 kapsamında değerlendirerek boşanma

---

⁵²⁰ **Şıpka**, Zamanaşımı Süreleri, s. 849.

⁵²¹ **Y. 8.HD**, 25.06.2013 T., 2013/6141 E., 2013/ 9974 K.; **Y. 8.HD**, 19.12.2013 T., 2013/22016 E., 2013/ 19481 K. (Kazancı) (E.T. 30.04.2020)

⁵²² **Sarı**, s.104.

⁵²³ **Deniz**, s.99 dn 513'teki yazarlar.

⁵²⁴ **Helvacı**, İlhan, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Boşanma Nedeniyle Sona Ermesi Halinde Artık Değere Katılma Alacağının Tabi Olacağı Zamanaşımı Süresi Üzerine, İçtihadı Birleştirme Kararı Gereken Bir Durum", Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, İstanbul, 2010, s. 973.

⁵²⁵ **Y. 2. HD**, 05.02.2007 T., 2006/9383 E., 2007/1228 K.; **2.HD.**, 21.04.2008 T., 2008/6331 E., 2008/5773 K. (naklen **Kırmızı**, Aile Hukuku Davaları, s. 407)

hükümünün kesinleşmesinden itibaren 1 yıl olarak kabul etmektedir⁵²⁶. Ancak söz konusu daire daha sonra görüşünü değiştirerek TMK m. 178'in katılma alacağına ilişkin zamanaşımının belirlenmesine esas alınmaması gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise katılma alacağı davasının boşanmanın fer'i sonucu olmasından ötürü zamanaşımı süresinin TMK m. 5'in atfıyla TBK m. 146'daki 10 yıllık sürenin uygulanması gerektiğini savunmaktadır⁵²⁷.

4.2.3. Tasfiyede Özel Durumlar

4.2.3.1. Üçüncü Kişilere Karşı Olan Dava Hakkı

Eşler TMK m. 229 çerçevesinde kazandırma yapılmış olan üçüncü kişiye, katılma alacağının ifasının güvence altına alınması adına TMK m. 241 uyarınca başvurma imkanına sahiptir. Diğer bir deyişle alacaklı eş borçlu eşin rızasını almaksızın rejime özgü bir tenkis davasıyla alacağını üçüncü kişiden talep edebilir⁵²⁸.

Türk Medeni Kanunu m. 241 emredicidir. Yani eşler kendi aralarında Kanun'un aksine bir anlaşma yapamazlar. Fakat şartlar mevcut olmasına rağmen üçüncü kişiye başvuru keyfiyeti sadece katılma alacaklısı eşe aittir⁵²⁹. Hükme göre; "*Tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya*

⁵²⁶ **Y. 8. HD.**, 1.6.2010 T., 2010/1695 E., 2010/2923 K. (naklen **Deniz**, s. 100-101)

⁵²⁷ **Y. HGK.**, 17.04.2013 T., 2013-8-275 E., 2013-520 K. (Kazancı) (E.T. 01.05.2020)

⁵²⁸ "*Doktrinde bu davaya Miras Hukukundan kaynaklanan tenkis davasına benzetilmekte ve tenkis davasına ilişkin hükümlerin uygulanacağı öngörülmektedir. Ancak, aralarında farkların bulunduğu ve ileri sürme davasının mal rejimine özgü bir tenkis davası olarak bazı yazarlarca isimlendirildiği görülmektedir. Saptanan bu durum karşısında, TMK.nun 229. maddesiyle getirilen istek sadece, eş tarafından tahsil edilemeyen katılma alacağı miktarı ile sınırlı kazandırma veya devir oranında değerini para olarak üçüncü şahıstan isteme olanağına sahiptir. TMK.nun 241/1. fıkrası açıkça bunu göstermektedir. Yani üçüncü şahıstan kazandırma veya devirle elde ettiği malın geri istenmesi mümkün değildir. İstenecek olan tek şey maddenin birinci fıkrasında da belirtildiği gibi, tasfiye sırasında borçlu eşin mal varlığı veya terekesi katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçıları edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir. Şu halde istenen şey, alacak niteliğinde bir şahsi haktır. Aynı hakkın istenmesi olanaksız görülmektedir. Bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere TMK.nun 229. maddesinin tek başına ve aynı kanunun 241. maddesinden bağımsız olarak ve ayrı yorumlanarak suretiyle uygulanması düşünülemez. Bu nedenle, Mahkemece hüküm altına alınan artık değerın sadece davalı eşten tahsiline karar verilmesi gerekirken hükmü temyiz eden ve üçüncü kişi durumunda bulunan davalı S' de dâhil edilmek suretiyle davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.*" **Y. 8. HD.**, E. 2012/11057 K. 2013/7419 T. 20.5.2013(naklen **Deniz**, s. 100-101)

⁵²⁹ **Sarı**, s. 259; **Yıldız**, s. 123.

mirasçıları, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan gerektiğini miktarla sınırlı olarak isteyebilir. Dava hakkı, alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmekle düşer. Yukarıdaki fıkra hükümleri ve yetki kuralları dışında mirastaki tenkis davasına ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.”

Görüldüğü üzere hüküm, alacaklı eşe şartların mevcudiyeti durumunda üçüncü kişiye başvurma imkanı tanımıştır. Bu imkan sadece katılma alacağının ifasına ilişkindir, edinilmiş mallara katılma rejiminden doğsa bile diğer alacaklar için eşin üçüncü kişilere başvuruya imkanı yoktur⁵³⁰. Ayrıca alacaklı eşin başvuru imkanı, borçlu eşin edinilmiş mallarını elden çıkarması durumunda mümkündür. Yani borçlu eş kişisel mallarını elden çıkarmışsa alacaklı eş üçüncü kişiye başvuramaz.

Alacaklı eşin üçüncü kişiye başvurabilmesi için bir takım şartların varlığı gerekir. Bunlardan ilki üçüncü kişiye TMK m. 229 kapsamında bir kazandırma yapılmasıdır. Şayet kazandırma TMK m. 229 kapsamında yapılmamışsa alacaklı eşin üçüncü kişiye başvurma imkanı yoktur⁵³¹. Bir diğer şart ise tasfiye aşamasında borçlu eşin malvarlığı veya terekesinin katılma alacağını karıştılamamasıdır⁵³². Bunun ispatı alacaklı eş üzerindedir. TMK m. 229/2 hükmüyle beraber alacaklı eşe ispat hususunda bir kolaylık tanınmıştır. Hükme göre; *“Bu tür kazandırma veya devirlere ilişkin uyuşmazlıklarda mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırma veya devirden yararlanan üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.”* Görüldüğü üzere üçüncü kişiden katılma alacağını talep edecek eş, kazandırma veya devirle alakalı davayı üçüncü kişiye ihbar ederse yargılama sonucu üçüncü kişiyi de bağlar⁵³³.

Talep muhatabı lehine kazandırma yapılan üçüncü kişi ile onun mirasçılarınıdır. Lehine kazandırma yapılan kişilerin birden fazla olması da mümkündür, fakat bunlar arasında

---

⁵³⁰ **Gümüş**, s. 388; **Sarı**, s. 253.

⁵³¹ *“Mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırma veya devirden yararlanan üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Bu durumda, üçüncü kişi aleyhine sonradan aynı kanunun 241 inci maddesine göre alacak davası açıldığında 229 uncu maddedeki kazandırma veya devir koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği yeniden araştırma konusu yapılmayacaktır.”* **Y. 8. HD.**, E. 2014/11735 2015/19662 (naklen **Deniz**, s. 103)

⁵³² **Yıldız**, s. 125; **Sarı**, s. 253.

⁵³³ **Gümüş**, s. 418; **Sarı**, s. 261.

müteselsil sorumluluk hükümleri uygulanmaz⁵³⁴. Bu durumda TMK m. 241/3'ün atfıyla TMK m. 570 hükmü uygulanır⁵³⁵. TMK m. 570 tenkiste sıraya ilişkindir ve sıra en yeni tarihten en eskisine doğru gidilmek suretiyle çözülür.

Üçüncü kişilerin sorumluluğu sınırsız değildir TMK m. 241 ile bu sorumluluğun sınırları çizilmiştir. Hükme göre sorumluluk kazandırmanın miktarı ve malvarlığı ya da terekeden tahsil edilemeyen kısımla sınırlıdır. Eş deyişle üçüncü kişi kazandırmanın yapıldığı tarihteki sürüm değeriyle sorumludur ve alacaklı eş sadece borçlu eş veya onun mirasçılarında tahsil edemediği kısım için üçüncü kişiye başvurabilir⁵³⁶. Vurgulayalım ki alacaklı eş burada şahsi bir hakka sahiptir. Dolayısıyla o, kazandırma konusu malın aynen iadesini isteyemez⁵³⁷.

Bu konuda son olarak, alacaklı eş öncelikle üçüncü kişiden talepte bulunur. Şayet üçüncü kişi bu talebe olumlu dönüş yapmazsa alacaklı eş talebini dava yoluyla ileri sürmelidir⁵³⁸. Dava açma süresi TMK m. 241/2'de düzenlenmiştir. Hükme göre; “*Dava hakkı, alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten*

⁵³⁴ Yıldız, s. 125; Özdamar/Kayış, s. 81.

⁵³⁵ Özdamar/Kayış, s. 81-82; Yıldız, s. 126.

⁵³⁶ “Öte yandan dava mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak isteğine ilişkin olup davalı Mehmet S. davalı eş olan Nurten'in babası olmakla beraber taraflara ve davaya göre üçüncü kişi durumundadır. TMK'nun 229 uncu maddesi uyarınca, "eklenecek değerler" bakımından maddede öngörülen koşullar altında yapılan karşılıksız kazandırmaların olması ve diğer eşin katılma alacağını azatmak kastıyla yapılmış devirlerin bulunması, öte yandan bunların yanında TMK'nun 241 inci maddesine göre "Tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçılar, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir. Görüldüğü gibi üçüncü kişinin sorumluluğu TMK'nun 241 inci maddesinde, sınırlı olarak açık bir biçimde belirlenmiştir. Bu bakımdan davalı- üçüncü kişi baba Mehmet diğer davalı eş ile birlikte katılma alacağından müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulamaz. O halde, davalı- üçüncü kişi baba Mehmet yönünden davanın reddi yerine kabulü usul ve kanuna aykırıdır. Bundan ayrı katılma alacağına ilişkin dava da TMK'nun 239/ son maddesine aykırı olarak tasfiye tarihi olan karar tarihinden itibaren yasal faize hükmedilmesi yerine dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi de doğru değildir.” **Y. 8. HD.**, E. 2013/9071 K. 2014/2843(naklen **Deniz**, s. 105).

⁵³⁷ “..Saptanan bu durum karşısında, TMK'nın 229 uncu maddesiyle getirilen istek sadece, eş tarafından tahsil edilemeyen katılma alacağı miktarıyla sınırlı kazandırma veya devir oranında değerini para olarak üçüncü şahıstan isteme olanağına sahiptir. TMK'nın 241/1 inci fıkrası açıkça bunu göstermektedir. Yani üçüncü şahıstan kazandırma veya devirle elde ettiği malın geri istenmesi mümkün değildir. İstenecek olan tek şey maddenin birinci fıkrasında da belirtildiği gibi, “tasfiye sırasında borçlu eşin mal varlığı veya terekesi katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçılar edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir. Şu halde istenen şey, alacak niteliğinde bir şahsi haktır. Aynı hakkın istenmesi olanaksız görülmektedir.” **Y. 8. HD.**, E. 2012/11057 2013/7419 T. 20.05.2013 (naklen **Deniz**, s. 105).

⁵³⁸ Şıpka, Zamanaşımı Süreleri, s. 338.

başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmekle düşer.”

4.2.3.2.Aile Konutu ve Ev Eşyalarının Durumu

Katılma alacağı tespit edildikten sonra sağ ve alacaklı olan eş, bu alacağa mahsup olmak kaydıyla konut ve eş eşyası üzerinde kendisine aynı hak tanınmasını talep edebilir. Nitekim TMK m. 240'a göre; *“Sağ kalan eş, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir; mal rejimi sözleşmesiyle kabul edilen başka düzenlemeler saklıdır.”* Hükümden yararlanabilmek için sağ kalan eşin tasfiye neticesinde katılma alacağına sahip olması, evlilik birliğinin ölümle son bulması, terekede mülkiyeti ölen eşe ait olan konut ve konutta ev eşyası olması ve sağ kalan eşin aynı hak talep etmesi gerekir⁵³⁹.

Söz konusu imkânın istinası TMK m. 240/4'te düzenlenmiştir. Hükme göre; *“Sağ kalan eş, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır.”* Şu durumda şartlar mevcut olsa bile sağ kalan bu nitelikteki bölümler üzerinde kendisine aynı hak tanınmasını talep edemez⁵⁴⁰.

Aile konutu ve eşyası hakkında hem mal rejimlerinde hem de miras hukukunda düzenlemeler mevcuttur. TMK m. 652'ye göre ölen eşin terekesinde aile konutu ve ev eşyası varsa sağ kalan eş bu mallar üzerinde miras payına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını talep edebilir⁵⁴¹. O, ayrıca haklı sebeplerin varlığı durumunda intifa ya da oturma hakkın tanınmasını da talep edebilir. Diğer bir deyişle sağ kalan eş, ölen eşten

⁵³⁹ Yıldız, s. 119; ayrıca bkz. **Y. 8.HD.** 11.10.2016 T., 2016/1375 E., 2016/13579 K. (Kazancı) (E.T. 01.05.2020)

⁵⁴⁰ Örneğin ölen heykeltıraş eşin mülkiyeti kendisine ait olan evinin bir odasını atölye olarak kullanması ve çocuğunun da aynı meslekle uğraşiyor olması durumunda eş, bu bölüm üzerinde aynı hak tanınmasını talep edemez.

⁵⁴¹ TMK m. 652/1: *“Eşlerden birinin ölümü hâlinde tereke malları arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras hakkına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.”*

katılma alacağına sahip olmasa bile tereke içinde aile konutu ve eş eşyası mevcutsa TMK m. 652'ye dayanabilir⁵⁴².

4.2.3.3.Sağ Kalan Eşin Miras Payı ile Katılma Alacağı Arasındaki İlişki

Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi neticesinde ortaya çıkan katılma alacağı evliliğin devamı esnasında edinilen mallarla sınırlıdır. Buna karşılık ölen kişinin terekesi onun kişisel ve edinilmiş malları ile bunlara bağlı haklarını kapsar. Sonuç olarak sağ kalan eş hem rejimin sona ermesinden dolayı katılma alacağına hem de ölen eşin terekesinden miras payını haizdir.

Terekenin açılması ve sağ kalan eşin miras payının belirlenebilmesi için önce mal rejiminin tasfiyesi gerekir⁵⁴³. Sağ kalan eş önce rejimin tasfiyesi neticesinde edinilmiş malların yarısını alır akabinde mirasçı sıfatıyla kişisel ve edinilmiş malların yarısından oluşan tereke üzerinden yasal miras payını alır. Dolayısıyla ölen eşin terekesinin belirlenebilmesi için ilk olarak rejimin tasfiye edilmesi gerekir. Hatta tereke açılmış olsa

⁵⁴² TMK m. 652 düzenlemesi TMK m. 240'tan farklı olarak sağ kalan eşe ilk olarak mülkiyet hakkı, mirasçılarının haklı sebepleri varsa talep üzerine sınırlı ayni hak tanınmasını talep imkanı tanımıştır. Bir diğer fark TMK m. 240 edinilmiş mallara katılma rejiminde sağ kalan eşin katılma alacağı varsa kullanabileceği bir hakken, TMK m. 652 her durumda aile konutu ve ev eşyasının terekede olması halinde kullanılabilir . Bir başka fark ise görevli mahkemeler açısından mevcuttur. Şayet TMK m. 240 kapsamında aile konutu üzerinde sınırlı ayni hak veya mülkiyet hakkı talep ediliyorsa ve katılma alacağı varsa sağ kalan eş aile mahkemesine başvurur. Buna karşılık TMK m. 652 kapsamında bir talep varsa başvurulacak mahkeme sulh mahkemeleridir, ayrıntılı bilgi için bkz. **Kılıçoğlu**, Edinilmiş Mallar, s. 81; **Deniz**, s. 108-109.

⁵⁴³ “Somut olaya gelince; eşler, 24.07.1992 tarihinde evlenmiş, 18.03.2012 tarihinde eş ... Ölmüştür. Mal rejimi ölüm tarih itibarıyla sona ermiştir (tmk m. 225/1). Tasfiyeye konu ... Parsel 10 nolu bağımsız bölüm eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 24.11.2005 tarihinde satın alınarak davalı eş adına tescil edilmiştir. Mal rejiminin tasfiyesi sonucunda belirlenecek artık değere katılma alacağı, terekeye ait borç olup, mirasçılarının miras paylaşımından önce ödenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Terekeye ait borç ödendikten sonra kalan miktar, mirasçılar arasında miras payları oranında paylaşılır. Tereke borçlarından bu sıfatını kaybetmemiş tüm mirasçılar üçüncü kişilere karşı kişisel olarak (4721 sayılı tmk m. 599/2) ve müteselsilen (tmk m. 641) sorumludurlar. Her ne kadar, davacılar temyize konu davayı terekenin alacaklısı sıfatıyla açmış ise de; davacılar da dahil davanın tarafları, ortak mirasbırakan ...'ın mirasçısıdır ve tereke borçlarından yukarıda açıklanan kanuni düzenlemeler çerçevesinde hepsi de sorumludurlar. Başka bir anlatımla, mirasçılık sıfatına sahip olduğundan (tmk'nun m. 499), alacaklı ve borçlu sıfatı mirasçı davacılar da kısmen birleşmiştir. Taraflarca, mirasçılardan her hangi birinin mirasçılık sıfatını yitirdiği (4721 sayılı tmk m. 511 vd, 578 vd, 605 vd.) İddia edilip kanıtlanmamıştır. Tüm bu açıklamalara göre, davacı mirasçılarının mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle talep ettiği ve terekeye ait borç sayılan alacak miktarından, davanın mirasçılar arasında görülmesi nedeniyle, davacılar dahil bütün mirasçılar miras payları oranında sorumludurlar. Buna göre, hüküm altına alınan tereke borcundan davacıların miras payı oranı da göz önünde bulundurularak davalının sorumlu olduğu miktar dikkate alınarak hüküm fıkrasında gösterilmesi gerekirken, borcun tamamının davalı mirasçıdan tahsiline karar verilmesi de doğru olmamıştır.” **Y. 8. HD**, 19.12.2016 T., 2016/20949 E.,2016/17203 K. (Kazancı) (E.T. 01.05.2020)

bile rejimin tasfiyesi sona ermeden terekenin tasfiyesi tamamlanamaz⁵⁴⁴. Bu nedenle ölen eşin mirasçıları ve vasiyetnameyi tenfiz memuru tasfiye davasının tarafı olabilirler ve terekenin tasfiyesinin tamamlanması için rejimin tasfiyesi davası açabilirler. Vurgulayalım ki ölen eşin mirasçılarının tasfiye davası açabilmeleri için mirası reddetmemeleri gerekir. Ayrıca mirastan yoksun kişiler terekenin tasfiyesi için dava açamazlar çünkü onların miras payları yoktur⁵⁴⁵.

4.2.3.4. Paylı Mülkiyete Tabi Malların Tasfiyesi

Türk Medeni Kanunu m. 226/2'ye göre; *“Tasfiye sırasında, paylı mülkiyete konu bir mal varsa, eşlerden biri kanunda öngörülen diğer olanaklardan yararlanabileceği gibi, daha üstün bir yararı olduğunu ispat etmek ve diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendine verilmesini isteyebilir.”* Görüldüğü üzere söz konusu hükmün uygulanabilmesi için eşler arasında bir paylı mülkiyet ilişkisi olmalı, eşlerden en az biri bu yönde talepte bulunmalı, talepte bulunan eş üstün yararını ispat etmeli ve diğer eşin payının bedelini ödemek zorundadır. Pek tabi bunlardan önce gerçekleşmesi gereken bir şart daha vardır ki bu da rejimin tasfiye aşamasında olmasıdır. Çünkü paydaş eşe bu imkân sadece tasfiye aşamasında tanınmıştır⁵⁴⁶.

⁵⁴⁴ “Oysa mal rejiminin tasfiyesi ile terekenin tasfiyesi birlikte yapılamaz. Mal rejiminin tasfiyesi terekenin tasfiyesinden önce yapılır. Çünkü mal rejiminin tasfiyesinden doğan katılma alacağı, terekenin öncelikle ödenmesi gereken borcudur. Mal rejiminin tasfiyesi sonunda bulunan alacaklar terekenin tasfiyesi sırasında öncelikli olarak dikkate alınacağından, terekenin tasfiyesi sırasında tereke tarafından ödenmiş bulunan katkı payı veya katılma alacağı miktarları terekenin borcu olarak öncelikle düşülecek ve sonrasında bakiye tereke üzerinde mirasçıların miras hakları bulunacak ve tasfiyesi mal rejiminin tasfiyesi dışında ayrıca yapılacaktır. Mal rejiminin ölümle sona ermesi halinde davacı eş mal rejiminin tasfiyesi sebebiyle terekeden alacaklı durumunda olduğu gibi terekenin borcu olan bu alacağın ödenmesinde aynı zamanda borçlu durumundadır. Ancak davacının açtığı mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davasında, miras paylarının dikkate alınması, bulunan alacak miktarından ayrıca miras payı oranında indirim yapılması doğru değildir. Bu durumda mahkemece kooperatif evi ile ilgili olarak davacının % 50 katkı oranı ve dava tarihindeki sürüm değeri 40.000 tl. Üzerinden hesaplanacak katkı payı alacağının, bankada bulunan 13.280 dolar ile 600 euro bakımından ise davacının artık değerinin yarısı oranında katılma alacağının bulunduğu gözetilerek hesaplama sonunda bulunacak miktarlara hükmedilmesi gerekirken, hatalı şekilde eldeki davada dikkate alınma imkanı olmayan ve terekenin tasfiyesinde dikkate alınacak davacının miras payı oranının da hesaplama katılarak davacı lehine daha düşük miktarda katkı payı ve katılma alacağına hükmetmesi doğru olmamıştır.” **Y. 8. HD**, 01.04.2014 T., 2014/2504 E., 2014/5889 K. (Kazancı) (E.T. 01.05.2020)

⁵⁴⁵ Fakat bu kişilerin altsoyunun tasfiye davası açması mümkündür, bkz. **Deniz**, s. 110.

⁵⁴⁶ **Sarı**, s. 290; **Deniz**, s. 110; Dolayısıyla eşlerden biri tasfiye aşamasında bu yönde bir talepte bulunmamişsa evliliğin sona ermesinden sonra artık TMK m. 226/2'ye göre talepte bulunamaz.

Paylı mülkiyete tabi malda eşler yanında üçüncü bir kişi de bulunuyorsa TMK m. 226/2 uygulanmaz⁵⁴⁷. Zira maddenin amacı eşi istemediği takdirde üçüncü kişilerle paylı mülkiyet ilişkisine sokmamaktır. Şu durumda eş üçüncü kişilerin varlığı halinde TMK m. 732'ye başvurabilir⁵⁴⁸. İfade edelim ki her iki hüküm benzer gözükse de temelde farklıdırlar. Şöyle ki TMK m. 732 hükmü payın üçüncü kişiye satılması durumunda diğer paydaşlara önalım hakkını kullanmalarına imkân tanımıştır. Paydaşların önalım hakkını kullanabilmeleri için öncelikle paydaşın payını satma iradesi içinde olması gerekir⁵⁴⁹. Buna karşılık TMK m. 226 hükmü paydaş olan eşin payını satma iradesi içinde olmasını aramamaktadır. Eşin satma iradesi yoksa bile diğer eş üstün yararını ispat edip pay bedelini ödemesi durumunda eşin payını satın alabilir⁵⁵⁰.

---

⁵⁴⁷ **Yağcıoğlu**, Ali Haydar, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Yasal Alım Hakkı, Güncel Yayınevi, İzmir 2007, s. 64.

⁵⁴⁸ TMK m. 732: “Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması halinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler.”

⁵⁴⁹ **Deniz**, s. 112; **Yağcıoğlu**, s. 65.

⁵⁵⁰ **Yıldız**, s. 77; **Deniz**, s. 113.

5.SONUÇ

Uygulamada yaşanan sorunlar ve özellikle ev hanımı kadınların, evlilik birliğinin sona ermesinden sonra yaşadığı sorunlar ve sıkıntılar dikkate alınarak, eski Medeni Kanun zamanında geçerli olan mal ayrılığı rejimi terk edilerek, İsviçre Medeni Kanununda geçerli olan edinilmiş mallara katılma rejimi benimsenmiştir. Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerden her biri, ister kişisel isterse edinilmiş mal olsun bütün mallarının bireysel mülkiyetine sahiptir. Edinilmiş mallara, katılma rejimi, eşlerin evlilik süresince edindiği mallar ve eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar.

Hakkaniyet problemi ortaya kalsın diye benimsenen bu rejim bir takım sorunları çözmüş olsa da tasfiyenin uzun sürmesi ve mal gruplarının belirlenmesi gibi yeni sorunlar ortaya çıkmıştır.

Yasal mal rejiminin tasfiyesinde yapılan ilk işlem eşlerin edinilmiş ve kişisel mallarının birbirinden ayrılmasıdır. Çalışmamızın konusu olan bu ayırıda zaten söz konusu rejimin en ayrıntılı ve çetrefilli kısmıdır.

Çalışmamız kapsamında genel hatlarıyla mal rejimi türlerinden, mal rejimini sözleşmelerinden bahsedilmiştir. Devamında edinilmiş mallara katılma rejimine hakim olan ilkeler ve asıl konumuz olan edinilmiş mal ve kişisel mal ayırımından bahsedilmiştir. Öncelikle edinilmiş ve kişisel malların yeri ortaya konulmuş, yasal düzenleme ve yargı kararlarından hareketle edinilmiş malların ve kişisel malların neler olduğu, neler olmadığı belirtilmiş ve farklı görüşlere yer verilmiştir.

Eşlerin malvarlıklarında yer alan edinilmiş ve kişisel malların belirlenmesi, edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kişisel mallar, kanunda tek tek sayma yöntemi ile belirlendiğinden, bu belirleme yapıldıktan sonra kalan mallar ise edinilmiş mallardır. Bu sebeple tasfiyede öncelikle kişisel mallar belirlenecektir. Kanun koyucu, her ne kadar TMK 220. maddede kanuna göre kişisel malları ve TMK 221. maddede ise sözleşme ile belirlenebilecek kişisel malları belirlemiş olsa da maddelerin içeriğine hangi malvarlığı değerlerinin gireceği bazı hallerde tartışmalıdır. Örneğin, hangi malların kişisel kullanıma yarayan eşya olduğu veya herhangi bir şekilde karşılıksız kazandırma kapsamında hangi malların yer alacağı gibi.

Rejimde edinilmiş ve kişisel malların ayrılabilmesi için bir takım ölçütlerden yararlanır. Buna göre edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir. Buna göre malvarlığı değerinin edinilmiş mal sayılabilmesi için bu değer mal rejiminin devamı süresince karşılık verilerek elde edilmesi gerekir. Buradaki karşılık ölçütü bir diğer ölçüt olan karşı edim ölçütüyle de açıklanabilir. Buna göre elde edilen malvarlığı değerine karşılık; verme, yapma ya da yapmama şeklinde bir karşı edimde bulunuluyorsa bu malvarlığı değeri edinilmiş maldır.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde asıl olan mal gruplarının değişmezliğidir. İstisna olarak eşler TMK m. 221 uyarınca aralarında sözleşme akdederek kişisel mal statüsü yaratabilirler. Buna karşılık eşler aralarında akdedecekleri bir anlaşma ile edinilmiş mal statüsü yaratamazlar.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde bir eşin bir mal grubundan, diğer mal grubuna kaymalar da olabilecektir. Kişisel mal yerine geçen değerlerde bu tür kaymalara sık sık rastlanmaktadır. Edinilmiş malın borcu kişisel mal ile ifa edilmiş veya edinilmiş malın edinilmesine, iyileştirilmesine ve korunmasına kişisel mal ile katkıda bulunulmuş olabilecektir bunun aksine kişisel mala ait bir borç, edinilmiş bir mal ile ifa edilmiş veya kişisel malın iyileştirilmesi ve korunması için edinilmiş maldan katkı yapılmış olabilmektedir. Böyle durumlarda malların gruplandırılması ve tasfiyenin gerçekleştirilmesi çok daha zor bir hal almaktadır.

Yargıtay ayırım konusunda bir takım zorlukları düzenlerken bazıları ile ilgili olarak çelişkili kararlar vermiştir. Örneğin 2020 tarihli Hukuk Genel Kurul Kararı ile düğünde hem geline hem de damada takılan takıların ziynet eşyası olması durumunda bunların tamamının geline ait olduğunu kabul etmiştir. Bu konuya açıklık getirmiş fakat ölünceye kadar bakma vadi hususunda karışıklığa sebep olmuştur. Yargıtay'ın aynı dairesi aynı yılda bu konu ile ilgili birbirine zıt iki karar vermiştir. Bir kararda bu bağış sayılırken diğer kararda karşılığının verildiği kabul edilmiştir.

Sonuç olarak bu konu ülkemizde ne kadar insan varsa o kadar soruna sebep olmaktadır. Tezimizin konusu tartışmalı bir konu olmadığından varılabilecek net bir sonuç yoktur.

Çalışmamızda Yargıtay kararlarından faydalanılarak sorunlar mümkün olduğunca çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Acabey, M. B. (2001). Medeni Kanun Tasarısının Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, C. 2.
- Acar, F. (2004). 4721 Sayılı Yeni Türk Medeni Kanunu'nda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Bağlamında Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara. (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi)
- Acar, F. (2014). Aile Konutu Mal Rejimleri Eşin Yasal Miras Payı, 5.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Akbulut, E. P. (2010). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Edinilmiş Mallar ve Kişisel Mallar Ayrımı, İÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Akıntürk, T. & Ateş, D. (2019). Aile Hukuku İkinci Cilt, 21.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- Aldemir, B. İ. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Taraf İradelerinin Etkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Amargi Kadın Akademisi, (2005). Yeni Medeni Kanunun Mal Rejimlerine Getirdiği Önemli Yenilik: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Kadınlar Açısından Getirdiği Diğer Önemli Değişiklikler, İstanbul.
- Anıl, Ş. Y. & Taner, Y. (2011). Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Legal Kitabevi, İstanbul.
- Aras, B. (2011). Boşanma Davalarında Yargılama Usulü Ve Aile Mahkemeleri, 2. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara.
- Ateş, T. (2013). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara.
- Aydos, O. S. (2016). Eşlerin Geçmişe Etkili Mal Rejimi Sözleşmesi Yapabilmesi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, C. 22, S. 3, Y.

Başpınar, V. (2003). Türk Medeni Kanunu İle Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz, AÜHFD, C. 52, S. 3, Y.

Berberoğlu Yenipınar, F. (2020). Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşılması, seçkin Yayıncılık, Ankara.

Bulut, H. (2007). Aile Hukukunda Boşanma Davaları Ve Yabancı Unsurlu Davalar, Beta Yayınevi, İstanbul.

Burcuoğlu, H. (2004). 4721 sayılı Yeni Medeni Kanunun Boşanma Düzenlemesinin Eleştirisi ve Uygulamada Karşılaşılabilecek Sorunlar, Antalya Barosu Dergisi, S. 25/5, Y.

Büyüktanır, T. (2002). Türk Medeni Kanunu'nda Değişiklikler ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar, Ankara Barosu Dergisi, S. 2, Y.

Can, Y. & Aksu, N. B. (2016). Boşanma Sürecinde Ve Sonrasında Kadın, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:15, Sayı:58, s.888-902,

Ceylan, E. (2002). 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Mal Rejimleri İle İlgili Getirdiği Yeni Düzenlemeler, Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı Cilt – II, İstanbul.

Civelek Acar, E. (2019). Yasal Mal Rejiminin Tasfiyesinde Sermaye Ortaklıkları Payı, Aristo Yayınevi, İstanbul.

Çakın, A. (2007). Evlilik Birliğinin Temelinde Sarsılması Nedeniyle Boşanma, Bilge Yayınevi, Ankara.

Çakır, Y. (2014). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, GÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Demir, P. Ö. (2005). Yasal Mal Rejimi Çerçevesinde Eşlerin Aralarında Yapabilecekleri Sözleşmeler, İÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul (İsviçre).

Demir, M. (2005). Türk Medeni Kanunu'na Göre Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı ve Denkleştirme Alacağı, TBB Dergisi, S.61, (Denkleştirme Alacağı).

- Demiral Hazan, H. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Aralık.
- Deniz Özer, M. (2016). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi Ve Tasfiyesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, GSÜSBE, İstanbul.
- Doğru, E. (2016/2). Mal Rejimleri, İstanbul Barosu Dergisi, Y. 2016, C. 90, S.
- Dural, M. & Öğüz, T. & Gümüş, M. A. (2015). Türk Özel Hukuku Aile Hukuku Cilt - III, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Erdem, M. (2019). Aile Hukuku, 2.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Erol, C. (1977). Medeni Kanunda Kadın Erkek Eşitliği İlkesinin Değerlendirilmesi, Medeni Kanun'un 50. Yılı, AÜFHD, Ankara.
- Ergün, Z. (2009). Boşanma Davaları, 4.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Ertaş, Ş. (2013). Eski Medeni Kanun Zamanında Evlenen Kişilerin Mal Rejimi Tasfiyesinde Bazı Hukuki Sorunlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 15, Özel S., s.915-932,
- Feyzioğlu, F. N. (1971). Aile Hukuku Dersleri, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Gençcan, U. Ö. (2018). Mal Rejimleri Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Girgin, Y. (2013). Evlilik Birliğinin Sona Ermesi, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Gülcan Sezgin, G. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, KÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Gümüş, M. A. (2008). Evliliğin Genel Hükümleri Ve Mal Rejimleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Günarslan, B. F. (2017). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı Alacağı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Hatemi, H. & Kalkan Oğuztürk, B. (2018). Aile Hukuku, 6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Hayran, B. (2004). 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Mal Rejimleri Şerhi, Adil Kitapevi, Ankara.

Helvacı, S. (2016). Gerçek Kişiler, 7. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul. (Helvacı, Serap)

Helvacı, S. & Erlüle, F. (2011). Medeni Hukuk, 2. Baskı, Legal Kitabevi, İstanbul.

Helvacı, İ. (2010). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Boşanma Nedeniyle Sona Ermesi Halinde Artık Değere Katılma Alacağına Tabi Olacağı Zamanaşımı Süresi Üzerine, İçtihadı Birleştirme Kararı Gereken Bir Durum, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, İstanbul. (Helvacı, İlhan).

İçöz Demirel, D. & Büberci, A. G. (2017). Boşanma Davaları Cilt-II, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

İkizler, M. (2018). Evlenmenin Hükümsüzlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara.

İnal, N. (2018). Örnek Karar ve Dilekçelerle Açıklamalı Boşanma Nafaka Davaları, Vadi Grafik, Ankara. (Boşanma Nafaka)

İnal, N. (2004). Örnek Dilekçe Ve Kararlarla Aile Mahkemeleri Davaları, Sözkese Matbaacılık, Ankara. (Aile Mahkemeleri)

İpek, A. İ. (2008). Son Tarihli Yayınlanmamış İçtihatlarla Türk Hukukunda Genel Boşanma Sebepleri, Seçkin Yayıncılık.

Kaçak, N. (2012). Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşımı, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Kal Demirçi, P. A. (2019). Aile Hukuku, Aristo Yayınevi, İstanbul.

Karakimseli, A. (2017). Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler, Adalet Yayınevi, Ankara.

Karamercan, F. (2016). Katkı Değer Artış Payı Katılma Alacağı Davaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Kılıç, S. (2017). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Malvarlığı Değerleri, AÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kılıçoğlu, A. (2003). Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Turhan Kitabevi, Ankara. (Yenilikler)
- Kılıçoğlu, A. (2002). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, 2. Baskı, Turhan Yayınevi, Ankara. (Edinilmiş Mallar)
- Kılıçoğlu, A. M. (2017). Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, 3. Baskı, Ankara. (Aile Hukuku).
- Kılıçoğlu, A. M. (2016). Katkı-Katılma Alacağı, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara. (Katkı-Katılma Alacağı).
- Kırmızı, M. (2018). Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları, Bilge Yayınevi, 2. Baskı, Ankara. (Aile Hukuku Davaları)
- Kırmızı, M. (2009). İçtihatlı Aile Hukuku, İlya Yayınevi, İskenderun. (Aile Hukuku)
- Kırmızı, M. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Aile Konutu, 4. Baskı, Bilge Yayınevi, İstanbul. (Aile Konutu)
- Kiraz, B. (2019). Mal Rejimi Sözleşmeleri, TAÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Köseoğlu, B. (2011). Aile Hukuku Ve Uygulaması, Ekin Basım Yayın, Bursa.
- Kuzucu, M. (2019). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Kişisel Mallar, UÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Meydan, N. & Yapal, F. (2012). Boşanma ve Mal Rejimi, Zigana Yayınları, İstanbul.
- Midyat, N. A. (2017). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Moroğlu, N. (2002). Medeni Kanunda Mal Rejimleri, Beta Yayınları, İstanbul.

- Mortaş, S. (2015). Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Oğuzman, K. & Seliçi, Ö. & Oktay Özdemir, S. (2016). Eşya Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Oy, O. (2008). Boşanmanın Hukuki Neticeleri Nafaka Tazminat Velayet Mal Paylaşımı Aile Konutu, Beta Basım, İstanbul.
- Özdamar, D. & Kayış, F. (2012). Yasal Mal Rejimi Ve Tasfiyesi, Seçkin Yayınları, Nisan.
- Özdamar, D. & Kayış, F. & Yağcıoğlu, B. & Akgün, A. (2019). Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özüğür, A. İ. (2013). Mal Rejimleri, 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara. (Mal Rejimleri)
- Özüğür, A. İ. (2008). Değer Artış Payı, Prof. Dr. Turgut Akıntürk'e Armağan, İstanbul. (Değer Artış Payı).
- Öztan, B. (2015). Aile Hukuku, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara. (Aile Hukuku)
- Öztan, B. (2016). Medeni Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara. (Temel Kavramlar)
- Sağıroğlu, M. Ş. (2013). Ziyet Davaları, Legal Yayınevi, İstanbul.
- Sarı, S. (2007). Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Beşir Yayınevi, İstanbul.
- Serozan, R. & Ergin, B. İ. (2014). Miras Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şahan, G. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Denkleştirme, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hakemli Makale, S. 1, Y.
- Şahin, E. (2004). Aile Hukuku Davaları, Kartal Yayınevi, Eylül.

- Şenocak, Z. (2009). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere Katılma ile ilgili Mal Rejimi Sözleşmeleri ve Tenkisi, AÜHFD, C.58, S. 2, Y.
- Şıpka, Ş. (2004). Türk Medeni Kanununda Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul. (Eşin Rızası)
- Şıpka, Ş. (2008). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağını Talep Hakkına İlişkin Zamanaşımı Süreleri, Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Ankara. (Zamanaşımı Süreleri).
- Şıpka, Ş. & Demir, P. Ö. (2004). İsviçre Federal Mahkemesinin Edinilmiş Malların Tasfiyesine İlişkin Bir Kararının İncelenmesi (BGE 118 II 27-31), Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara.
- Şıpka, Ş. & Aktepe Artık, S. (2014). Katılma Alacağı Davası Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı, Y.
- Topuz, G. (2011). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerden Birinin Üçüncü Kişilere Borcundan Dolayı Malvarlığının Haczi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, Y.
- Tezgel, M. (2012). Türk Hukukunda Yabancı Boşanma Kararlarının Tanınması Ve Tenfizi, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Tüzüner, Ö. (2014). Aile Hukuku Pratik Çalışmaları, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Uyanık Çavuşoğlu, A. (2006). Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Boşanma, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Ünal, M. & Aral, F. & Başpınar, V. & Ozanoğlu, H. S. (2010). Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Ünsal, N. (2010). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Eşlerin Malvarlığı Üzerindeki Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KÜSBE, Kocaeli.

- Velidedeoğlu, H. V. (1965). Türk Medeni Hukuku Cilt – II Aile Hukuku, 5. Baskı, Nurgök Matbaası, İstanbul.
- Yağcıoğlu, A. H. (2007). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Yasal Alım Hakkı, Güncel Yayınevi, İzmir.
- Yavuz, N. (2008). Öğretide Ve Uygulamada Nafaka Nişan Ve Eşlerin Katkı Payı İle İlgili Davalar, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Yazgan, S. (2014). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Paylaşımı, GÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yetik, N. (2008). Boşanma Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri, Bilge Yayınevi, Ankara.
- Yıldırım, A. (2014). Türk Aile Hukuku, 1. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara.
- Yıldız, M. B. (2018). Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi, İKÜSBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yılmaz, E. (2011). Hukuk Sözlüğü, Ankara.
- Zapata, T. T. (2016). Medeni Hukuk, 20. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara.
- Zeytin, Z. (2007). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı veya Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir Mi?, THD, C. 2, S. 8, Y. (Katılma Alacağı Ve Artış Payı).
- Zeytin, Z. (2017). Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Tasfiyesi, 3. Baskı, Ankara. (Tasfiye)
- Zeytin, Z. & Ergün, Ö. (2018). Türk Medeni Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sevda Gök
Doğum Yeri – Tarihi : Konya - 24.08.1992

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2015, KTO Karatay Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk
Yüksek Lisans Öğrenimi : 2020, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Lisansüstü Eğitim Programı, Özel Hukuk
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2015-2016, Stajyer Avukat, GÖK Hukuk ve Danışmanlık
Çalıştığı Kurumlar : 2016-Halen, Avukat, GÖK Hukuk ve Danışmanlık
Tarih : 24 Kasım 2020